

กิจกรรมศึกษาเปรียบเทียบ การส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs ในต่างประเทศ

หลักการและเหตุผล

ตามที่ อาเซียนได้ร่วมกันจัดตั้งสภาที่ปรึกษา SME อาเซียน (ASEAN SME Advisory Board) ซึ่งเป็นเวที
ร่วมภาครัฐและเอกชนในการกำหนดนโยบายให้ตรงกับความต้องการของภาคเอกชน โดยการประชุมจะ
ประกอบด้วยหน่วยงานส่งเสริม SMEs และตัวแทนผู้ประกอบการ SMEs ของแต่ละประเทศอาเซียน นับ
อาเซียนจึงได้มีบทบาทร่วมกันในการจัดตั้ง / รวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs อย่างเป็นรูปธรรมในแต่ละ
ประเทศเพื่อเป็นตัวแทนในการประชุมสภาที่ปรึกษา SME อาเซียนดังกล่าว ดังนั้น ในส่วนของไทยจึง
ความจำเป็นที่จะต้องรวมกลุ่มผู้ประกอบการให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

โดยที่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นเครื่องจักรที่สำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ
แต่ผู้ประกอบการ SMEs มักประสบกับปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ SMEs ตกอยู่ในฐานะ
เสียเปรียบด้านการแข่งขัน และประสบอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ โดยธนาคารโลกได้ศึกษาถึงคุณลักษณะ
ขอผู้ประกอบการ SMEs และระบุถึงเหตุผลสำคัญ 3 ประการซึ่งเป็นเหตุผลหลักที่ภาครัฐต้องเข้าไปดำเนินการ
การสนับสนุน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การที่ผู้ประกอบการ SMEs โดยทั่วไปมักมีขนาดองค์กรขนาดเล็กทำให้ขาดการประหยัดจากปริมาณ (Lack of economies of scale) และต้นทุนด้านข้อมูลสูง (high cost of information) ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการเข้าถึงแหล่งทุนและสินเชื่อ รวมทั้งขาดการสนับสนุนในการวิจัยพัฒนาและการฝึกอบรม
2. การกระจายตัวของผู้ประกอบการ SMEs อยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ รวมทั้งในพื้นที่ห่างไกล ทำให้ขาดอำนาจร่วมกับในการต่อรอง (Lack of collective voice) และขาดอิทธิพลในการกำหนดนโยบาย (Lack of influence on policies) และต้นทุนการธุรกรรมและไม่สามารถได้รับประโยชน์จากโอกาสทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผู้ประกอบการ SMEs มีทรัพยากรจำกัด ทำให้ไม่สามารถเข้ารับบริการด้านการเงิน การพัฒนาทรัพยากรบุคคล และการฝึกอบรมต่างๆที่จำเป็นส่งผลให้ขาดศักยภาพด้านการบริหาร และทำให้ไม่สามารถเข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความจำเป็นดังกล่าวทำให้หน่วยงานภาครัฐในระดับนานาชาติ และระดับประเทศเล็งเห็นความสำคัญของการ
สร้างให้เกิดการรวมกลุ่มขอผู้ประกอบการ SMEs ในหลายรูปแบบ โดยตั้งแต่ปี 2002 เป็นต้นมา คณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ SMEs ใน
สหภาพยุโรป ทั้งในรูปแบบการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายขอผู้ประกอบการในภูมิภาคเดียวกัน และการส่งเสริมความร่วมมือ
ข้ามสหภาพ สหภาพ หรือสหพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งเครือข่ายความร่วมมือในด้านต่างๆ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งทุน และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาด้านการวิจัย
และพัฒนา

สำหรับการดำเนินการในระดับประเทศนั้น ประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งหลายประเทศ อาทิเช่น
ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศอิตาลีได้มีการออกกฎหมาย และมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ
การรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย รวมทั้งจัดตั้งองค์กรกลางเพื่อส่งเสริมความร่วมมืออย่างบูรณาการอันก่อให้เกิดประสิทธิภาพ
จากความร่วมมือ (External Economies of Scale) ให้เป็นกลไกสำคัญต่อ

- การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- เสริมสร้างอำนาจในการต่อรองให้กับผู้ประกอบการ SMEs
- ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเข้าถึงห่วงโซ่มูลค่าในระดับสากล และมีศักยภาพในการแข่งขัน
- เพื่อสามารถทนทานต่อสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง

ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เห็นควรศึกษากฎหมายและมาตรการส่งเสริม
การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศต่างๆ รวมทั้งความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้ให้
เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย เพื่อจัดทำเป็นแนวทางการดำเนินการ (Roadmap)
ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์โครงการ

เพื่อจัดทำแผนการดำเนินการ (Roadmap) ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย

คณะวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี ววษวิฑิต
อาจารย์ ดร. ชำนาญ งามมณีอดม
อาจารย์เจนพล ทวยยืน

คณะผู้ช่วยนักวิจัย

ดร.สุดา เมตรสว่า
อาจารย์ชลิช ววษวิฑิต
น.ส. นันทญา สุจินตวัน
น.ส.สุรียฉัตร เอี่ยมสวรรค์
นายพนาดร ชุภักดิ์

รายงานฉบับสมบูรณ์

กิจกรรมศึกษาเปรียบเทียบ การส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs ในต่างประเทศ

กิจกรรมศึกษาเปรียบเทียบการสร้างเครือข่าย
SMEs ในต่างประเทศ

คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เสนอต่อ สสว.

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

ตามที่อาเซียนมีมติจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่เศรษฐกิจอาวุโส (Senior Economic Official Meeting: SEOM) และที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Minister Meeting: AEM) ครั้งที่ 42 ในระหว่างวันที่ 24 ถึง 25 สิงหาคม 2553 ณ ประเทศเวียดนามให้มีการจัดตั้งสภาที่ปรึกษา SME อาเซียน (ASEAN SME Advisory Board) ซึ่งเป็นเวทีร่วมภาครัฐและเอกชนในการกำหนดนโยบายให้ตรงกับความต้องการของภาคเอกชน โดยการประชุมจะประกอบด้วยหน่วยงานส่งเสริม SMEs และตัวแทนผู้ประกอบการ SMEs ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนนั้น ส่งผลให้อาเซียนมีมติร่วมกันในการจัดตั้ง / รวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs อย่างเป็นทางการในแต่ละประเทศ เพื่อเป็นผู้แทนในการประชุม ASEAN SME Advisory Board ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรวมกลุ่มผู้ประกอบการให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ทันสมัยสอดคล้องกับมติอาเซียนดังกล่าว ซึ่งทางสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) จึงได้ดำเนินโครงการกิจกรรมศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs ในต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประเทศเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จด้านการรวมกลุ่ม SMEs ทั้งในด้านกฎหมาย และมาตรการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความสำเร็จในด้านการบังคับใช้ เพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวไปจัดทำแผนการดำเนินงาน (Roadmap) ที่เหมาะสมในการดำเนินนโยบายการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทยต่อไป

โดยผลการศึกษาเปรียบเทียบประเทศเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จด้านการรวมกลุ่ม SMEs พบว่าจากประเทศที่สามารถเป็นตัวอย่างความสำเร็จประกอบไปด้วย 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อิตาลี ฟินแลนด์ และเดนมาร์ก ซึ่งทุกประเทศที่กล่าวมามีสัดส่วน SMEs ที่มีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายประเภทใดประเภทหนึ่งอยู่ในระดับสูงเกินกว่าร้อยละ 60

หลังจากได้ประยุกต์ใช้ดัชนีชี้วัดด้านกฎหมาย และมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มทั้งสิ้น 3 กลุ่มดัชนี อันประกอบไปด้วย

- (1) โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs
- (2) ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ และ
- (3) โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่สำคัญในการผลักดันการดำเนินการเพื่อพัฒนาโครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการอันนำไปสู่การรวมกลุ่ม SMEs อย่างมีประสิทธิภาพ คือการให้ความสำคัญเชิงนโยบายที่มีต่อการส่งเสริมให้ความช่วยเหลือ SMEs ในทุกระดับทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่น ในหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และเกาหลี มีกฎหมายเฉพาะเพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของ SMEs หรือในบางประเทศอาทิเช่น อิตาลี พบว่าวัฒนธรรมที่ผูกพันกับ SMEs มาช้านานสามารถส่งเสริมให้เกิดสภาพวัฒนธรรมที่รองรับการรวมกลุ่มของ SMEs ประเภทต่างๆ สำหรับปัจจัยความสำเร็จในด้านการมีส่วนร่วมในระบบเจรจาทางสังคม และการกำหนดนโยบายสาธารณะนั้นพบว่าปัจจัยด้านโครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชนภายในประเทศมีความสำคัญ และสามารถผลักดันให้ SMEs ที่มีกรรวมกลุ่มกันสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้มากขึ้น โดยพบว่าในประเทศที่เป็นกรณีตัวอย่างความสำเร็จนั้น องค์การเอกชนตัวแทน SMEs จะเข้าไปมีบทบาทเชิงนโยบายในระดับชาติ ซึ่งรวมถึงการรายงานสถานการณ์ ให้คำปรึกษา เสนอแนะ ชี้แจง และเร่งรัดให้มีการดำเนินการจากภาครัฐในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ SMEs โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอิตาลี ซึ่งได้รับคะแนนการประเมินดัชนีชี้วัดสูงสุด 3 อันดับแรก มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจในระดับชาติ ซึ่งตัวแทนภาค SMEs สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นหนึ่งในกรรมการได้ นอกจากนี้ยังมีการให้อำนาจการเป็นตัวแทนขององค์การเอกชนในระบบเจรจาทางสังคมประเด็นต่างๆ อีกด้วย

สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศไทย พบว่ามีกฎหมายบางฉบับที่อาจเป็นปัญหาอุปสรรคต่อเงื่อนไขการรวมกลุ่ม SMEs เช่น

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยสมาคม มาตรา 80 ซึ่งกำหนดเงื่อนไขของการใช้ชื่อว่าต้องมีคำว่า “สมาคม” ทำให้ไม่สะดวกต่อการรวมกลุ่ม SMEs ซึ่งต้องการรวมกลุ่มเป็นองค์การเอกชนในรูปแบบสมาพันธ์ หรือ สหพันธ์
- พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 มาตรา 4 ไม่ครอบคลุมถึงรูปแบบของการรวมกลุ่มแบบต่างๆ อาทิเช่น สมาพันธ์ สหพันธ์ และองค์การเอกชน ซึ่งทำให้เป็นปัญหาต่อการรับจดทะเบียนในชื่ออื่นนอกเหนือจากคำว่าสมาคมเท่านั้น
- พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 4 ซึ่งกำหนดนิยามของ “คณะบุคคล” ก็ยังมีความหมายไม่ชัดเจนว่าหมายรวมถึงกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์การเอกชน ซึ่งอาจเกิดความซับซ้อนว่ากลุ่มของ SMEs สามารถรวมตัวกันใช้สิทธิจัดตั้งเป็นสหกรณ์ได้หรือไม่ตามกฎหมายนี้ และอาจเกิดปัญหาความเข้าใจผิดว่ากฎหมายนี้เฉพาะเพื่อการเกษตรเท่านั้น
- พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ในมาตรา 3 เกี่ยวกับ ความหมายของคำว่า “คณะบุคคล” ยังขาดความชัดเจนว่าหมายรวมถึงกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์การเอกชน ทำให้เกิดความสับสนว่ากลุ่มของ SMEs สามารถรวมตัวกันใช้สิทธิจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนได้ตามกฎหมายนี้ และให้มีสิทธิได้รับประโยชน์ตามกฎหมายนี้ได้
- พระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534 และพ.ร.บ. ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 ยังขาดความชัดเจนว่าครอบคลุมรวมไปถึงกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์การเอกชนว่าเป็นผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ตามกฎหมายเหล่านี้
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 มาตรา 17 ซึ่งในปัจจุบันยังพบปัญหาการครอบคลุมถึงผู้มีสิทธิขอรับการส่งเสริมซึ่งยังไม่ครอบคลุมถึงการรวมกลุ่มของ SMEs ในการขอรับการส่งเสริม ทั้งยังไม่รองรับสถานะของ “องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs” อีกด้วย

นอกจากนั้นยังพบปัญหาอุปสรรคบางประการจากการยอมรับสถานะภาพของกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การมหาชน ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งภาคแรงงานสัมพันธ์ อาทิเช่น ตามพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530 และพระราชบัญญัติสภา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530 เนื่องจากองค์ประกอบคณะกรรมการสภาฯ ทั้งสามยังไม่มีภาระ
ระบุอย่างชัดเจนว่าต้องมีผู้แทนของ “องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs” เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยซึ่งทำให้
สถานภาพของกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การเอกชนอาจไม่ได้รับการยอมรับ รวมถึง พระ
ราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ซึ่งควรมีการปรับแก้ไขมาตรา 6 วรรค 2 ใน
ประเด็นด้านกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แต่งตั้งจากผู้แทนองค์การเอกชนเข้าร่วมเป็นกรรมการฯ ด้วย นอกจากนี้
องค์ประกอบของคณะกรรมการต่างๆ ตามพ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 พระราชบัญญัติ
มาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ควรมีกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนของภาค SMEs เข้า
ร่วมเป็นองค์ประกอบด้วย

ผลการศึกษายังพบว่ามีความหมายหลายฉบับที่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการกำหนดสิทธิพิเศษสำหรับกลุ่มวิสาหกิจ
ขนาดกลางหรือขนาดย่อมหรือองค์การมหาชนพบว่ากฎหมายหลายฉบับยังไม่ได้ให้สิทธิพิเศษกับการรวมกลุ่มของ
SMEs ให้มีสิทธิประโยชน์มากกว่าองค์กรแต่ละราย ซึ่งรวมถึง พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติ
ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534
สำหรับประเด็นด้านระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะนั้น ผลการศึกษาพบ
ว่ากฎหมายยอมรับการเข้าไปมีส่วนร่วมขององค์การเอกชนตัวแทน SMEs ในรูปแบบต่างๆ โดยพิจารณาจากดัชนี
ด้านโครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs พบ
ว่าองค์การเอกชนตัวแทน SMEs ตามกฎหมายของประเทศไทยนั้น ต้องประกอบไปด้วยสมาชิกเกินกึ่งหนึ่งที่เป็น
SMEs จะเห็นได้ว่าสภาหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ประเทศไทยสามารถจัดเป็นองค์การเอกชนตัวแทน SMEs ได้ ซึ่งทั้งสามสภาฯ ดังกล่าวได้เข้าไปมีส่วนร่วมในคณะ
กรรมการหลายประเภททั้งในด้านการส่งเสริม SMEs แรงงานสัมพันธ์ มาตรฐานคุณภาพ ฯลฯ อย่างไรก็ตามควรมี
การพัฒนาให้ผู้แทนองค์การเอกชนเข้าร่วมเป็นกรรมการฯ เพื่อส่งเสริมระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วม
ร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะในระหว่างที่ยังไม่มีการจัดตั้งสภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขึ้นในปัจจุบัน

จากการศึกษาเชิงปฐมภูมิทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสำรวจ พบว่าผู้ประกอบการ SMEs ของไทย ส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่ม และเครือข่ายธุรกิจอย่างไม่เป็นทางการเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการรวมกลุ่มหรือเครือข่ายดังกล่าวเป็นลักษณะความใกล้ชิดสนิทสนมส่วนตัวระหว่างผู้ประกอบการ หรือความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่เคยค้าขายกันมาในอดีต ซึ่งช่องทางเหล่านี้สามารถใช้เป็นช่องทางการหาข้อมูลหรือสถานการณ์ การศึกษาแนวโน้มการตลาด การตรวจสอบสถานภาพของคู่ค้า รวมถึงเป็นแหล่งของความร่วมมือด้านต่างๆ เพื่อช่วยลดความเสี่ยงทางธุรกิจ สำหรับการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายอย่างเป็นทางการ เพื่อจัดตั้งการรวมกลุ่มที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลพบว่าผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยมีการรวมกลุ่มโดยมีสถานะเป็นนิติบุคคลในอัตราที่ต่ำมาก โดยในประเทศไทยมีสมาคมธุรกิจเพียง 857 สมาคมในปี 2555 และในจำนวนดังกล่าวประกอบไปด้วยสมาชิกที่เป็น SMEs เพียง 65,955 องค์กร โดยผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่มีทัศนคติว่าปัญหาอุปสรรคต่อการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทยคือ การที่ผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูล/ต้องการรักษาความลับจากผู้ประกอบการ SMEs อื่นๆ ($X = 3.94$, $S.D. = .932$) ผู้ประกอบการ SMEs ขาดความรู้/ข้อมูลในการรวมกลุ่ม ($X = 3.94$, $S.D. = .921$) และผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยต้องการมีอิสระในการบริหาร/ในการประกอบธุรกิจสูง ($X = 3.89$, $S.D. = .863$) โดยผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมตอบคำถามในการวิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการรวมกลุ่ม SMEs และมีความต้องการให้ภาครัฐเข้าไปให้ความช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยสามารถรวมกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ของปัญหาอุปสรรคที่พบในการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ และปฐมภูมิซึ่งนำไปสู่การจัดทำแผนการดำเนินงาน (Roadmap) สำหรับการส่งเสริมการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย ได้ดังนี้

วิสัยทัศน์ เพื่อ “สร้างพลังรากฐานทางเศรษฐกิจด้วยการรวมกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้เป็นพลังผลักดันการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน”

ระยะเวลาของแผน กำหนดไว้เป็น 3 ระยะ โดยแบ่งเป็น

- ระยะสั้น ภายใน 1 ปี
- ระยะกลางระหว่าง 2 ถึง 5 ปี และ
- ระยะยาวซึ่งใช้เวลาเกิน 5 ปีขึ้นไป

สำหรับแผนระยะสั้นมีการเสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไขประกาศ และระเบียบ อาทิเช่น ระเบียบคณะกรรมการบริหารสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมว่าด้วยการให้ความช่วยเหลืออุดหนุนแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์กรเอกชน จากเงินกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545 แก้ไขประกาศที่ตาม พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ซึ่งสามารถดำเนินการได้เร็วกว่าการแก้ไขพระราชบัญญัติ หรือการออกพระราชบัญญัติฉบับใหม่ ซึ่งจะต้องผ่านรัฐสภา โดยการปรับปรุงแก้ไขประกาศ และระเบียบ หน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถดำเนินการได้เลย โดยจำเป็นต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียก่อนเท่านั้น

แผนระยะกลาง ได้เสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติ อันประกอบไปด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสมาคม พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530 พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 และพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ซึ่งต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบนำเสนอแก้ไขกฎหมาย และต้องผ่านการกลั่นกรองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รวมทั้งต้องผ่านการเห็นชอบจากรัฐสภา

แผนระยะยาว ได้เสนอให้มีการออกกฎหมายใหม่ในรูปของพระราชบัญญัติ ได้แก่ การเสนอต่อรัฐสภาให้อนุมัติ “ร่างพระราชบัญญัติสภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ...” ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบ ต้องทำการศึกษาวิจัยถึงความจำเป็นในการออกกฎหมาย เหตุผลและเจตนารมณ์ของการออกกฎหมาย และผลกระทบของการออกกฎหมายก่อนทำการเสนอร่างกฎหมายขึ้น โดยจะต้องผ่านการกลั่นกรองของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และต้องผ่านการกลั่นกรองของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสุดท้ายต้องผ่านการเห็นชอบจากรัฐสภา ประกอบกับการจัดตั้งสภาฯ จะต้องเกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มขององค์การเอกชนจำนวนมากและเข้มแข็ง เพื่อผลักดันการออกกฎหมายนี้ อีกทั้งจะต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การจัดตั้งสภาฯ มีความจำเป็นต้องเกิดจากจิตสำนึกของผู้ประกอบการ SMEs ให้เล็งเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย SMEs ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ต้องดำเนินการสร้างตระหนักรู้ในตัวในกลุ่มผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไป โดยการเผยแพร่ให้ความรู้ และประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมให้ความรู้ด้านประโยชน์ของการรวมกลุ่ม SMEs ในรูปแบบต่างๆ จัดตั้งศูนย์ที่ปรึกษา และให้บริการจัดตั้งกลุ่ม SMEs พร้อมสายด่วน (Hotline) ให้บริการแนะนำด้านการจัดตั้งกลุ่ม สิทธิประโยชน์ของกลุ่ม การเข้าถึงแหล่งทุน แก้ไขปัญหาทางด้านต่างๆ ของกลุ่ม รวมถึงให้บริการเกี่ยวกับการช่วยเหลือการจัดตั้งกลุ่ม SMEs ประเภทต่างๆ เช่น การจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มธุรกิจ SMEs เพื่อนำไปสู่การจับคู่ธุรกิจ (Business Matching) และประโยชน์เชิงพาณิชย์ และเครือข่ายทางสังคมของเครือข่าย SMEs รวมถึงมาตรการต่างๆ อันจะนำไปสู่ความรู้และความตระหนักถึงความสำคัญของการรวมกลุ่ม SMEs เพื่อเป็นแรงผลักดันเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1) หลักการและเหตุผล	1-1
2) วัตถุประสงค์โครงการ	1-2
3) กรอบแนวคิดในการศึกษา	1-3
4) วิธีการดำเนินงาน	1-4
บทที่ 2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	2-1
1) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs	2-1
2) ดัชนีชี้วัดและเปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) รวมถึงการอธิบายคะแนน.....	2-11
3) การเปรียบเทียบประเทศเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จในการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม.....	2-26
บทที่ 3 ผลการศึกษา.....	3-1
1) ผลการคัดเลือกประเทศเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จอย่างน้อย 3 ประเทศ ที่ได้รับคะแนนดัชนีชี้วัด และเปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs สูงสุด 3 อันดับแรก	3-1
2) ผลการศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย มาตรการ และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศตัวอย่าง 3 ประเทศ.....	3-16
3) ศึกษากฎหมาย/มาตรการที่ส่งเสริม/เป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย	3-19
4) ศึกษาลักษณะของ/ความต้องการต่อการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย และการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค (Bottlenecks) ในการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย	3-53
บทที่ 4 แนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย.....	4-1
1) แนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย.....	4-1
2) ผลการรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1.....	4-7
บทที่ 5 แผนการดำเนินงาน (Roadmaps) ที่เหมาะสมในการดำเนินนโยบายการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย	5-1
1) กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย	5-1

2) การพัฒนาหรือปรับปรุงกฎหมาย และ/หรือ มาตรการที่เกี่ยวข้อง	5-64
3) บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการร่วมผลักดันเพื่อให้สามารถปรับแก้และพัฒนากฎหมายและ มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไปดำเนินการในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม	5-75
4) ศึกษาเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ขั้นตอนและระยะเวลาของแนวทางในการปรับแก้ /พัฒนา กฎหมายและ/หรือมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย.....	5-82
5) ผลการรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2	5-91
บทที่ 6 แผนการดำเนินงาน (Roadmaps) ที่เหมาะสมในการดำเนินนโยบายการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย ..	6-1
1) ผลลัพธ์การศึกษาโครงสร้างการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ในปัจจุบันของประเทศไทย และประเทศเป้าหมาย.....	6-1
2) ผลลัพธ์การวิเคราะห์กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยและประเทศเป้าหมาย.....	6-11
3) ผลลัพธ์การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค (Bottlenecks) ในการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย และปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ของการรวมกลุ่มในประเทศเป้าหมาย.....	6-22
4) แผนการดำเนินงาน (Roadmap)	6-28
a. วิสัยทัศน์.....	6-28
b. กลยุทธ์.....	6-28
c. ระยะเวลาการดำเนินงาน.....	6-30
นิยามศัพท์.....	(1)
บรรณานุกรม.....	(3)
ภาคผนวก.....	(10)

บทที่ 1 บทนำ

1) หลักการและเหตุผล

ตามที่อาเซียนได้ร่วมกันจัดตั้งสภาที่ปรึกษา SME อาเซียน (ASEAN SME Advisory Board) ซึ่งเป็นเวทีร่วมภาครัฐและเอกชนในการกำหนดนโยบายให้ตรงกับความต้องการของภาคเอกชน โดยการประชุมจะประกอบด้วยหน่วยงานส่งเสริม SMEs และตัวแทนผู้ประกอบการ SMEs ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนนั้น ส่งผลให้อาเซียนมีมติร่วมกันในการจัดตั้ง / รวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs อย่างเป็นทางการในแต่ละประเทศ เพื่อเป็นผู้แทนในการประชุม ASEAN SME Advisory Board ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรวมกลุ่มผู้ประกอบการให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ทันสมัยสอดคล้องกับมติอาเซียนดังกล่าว ซึ่งเป็นที่ทราบและตระหนักกันแล้วว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises – SMEs) เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ แต่ผู้ประกอบการ SMEs ของไทยยังประสบกับปัญหาหลายประการที่ส่งผลให้ตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบด้านการแข่งขันทางการค้า จึงทำให้รัฐบาลเห็นความจำเป็นต้องให้ความสำคัญทำการส่งเสริม SMEs ในประเทศไทย ด้วยการออกกฎหมายเป็นการเฉพาะขึ้นคือ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543

ทั้งนี้ จากการศึกษาของธนาคารโลก ได้ชี้ว่าเนื่องจากลักษณะของผู้ประกอบการ SMEs จึงมีเหตุผลที่ภาครัฐจำเป็นต้องให้การสนับสนุน กล่าวคือ

- (1) โดยทั่วไปผู้ประกอบการ SMEs จะเป็นองค์กรขนาดเล็ก ทำให้ขาดความประหยัดจากขนาด (Lack of economies of scale) และมีต้นทุนด้านข้อมูลสูง (High cost of information) ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการเข้าถึงแหล่งทุนและสินเชื่อ รวมทั้งขาดการลงทุนในการวิจัยพัฒนา และการฝึกอบรม
- (2) การกระจายตัวของผู้ประกอบการ SMEs อยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ รวมทั้งในพื้นที่ห่างไกล ทำให้ขาดอำนาจร่วมกันในการต่อรอง (Lack of collective voice) ขาดอิทธิพลในการกำหนดนโยบาย (Lack of influence on policies) และมีต้นทุนสูงทางธุรกรรม จึงไม่สามารถได้รับประโยชน์จากโอกาสทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ
- (3) ผู้ประกอบการ SMEs มีทรัพยากรจำกัด ทำให้ไม่สามารถเข้ารับบริการด้านการเงิน การพัฒนาทรัพยากรบุคคล และการฝึกอบรมต่างๆ ที่จำเป็น ส่งผลให้ขาดศักยภาพด้านการบริหาร และทำให้ไม่สามารถเข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับนานาชาติและระดับประเทศ ต่างก็เล็งเห็นความสำคัญของการสร้างการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งได้มีการดำเนินการไว้หลายรูปแบบ โดยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002 เป็นต้นมา คณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) ได้เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ SMEs ในสหภาพยุโรป ทั้งในรูปแบบการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายของผู้ประกอบการในภูมิภาคเดียวกัน และการส่งเสริมความร่วมมือผ่านสมาคม สหภาพ หรือสมาพันธ์ SMEs รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินแหล่งทุน และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการวิจัย

ส่วนในระดับประเทศ พบว่าประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งหลายประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศอิตาลี ได้มีการออกกฎหมายและมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย รวมถึงจัดตั้งองค์กรกลางเพื่อส่งเสริมความร่วมมืออย่างบูรณาการ อันก่อให้เกิดประสิทธิภาพจากความร่วมมือ (External Economies of Scale) ให้เป็นกลไกสำคัญต่อ 1) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 2) การเสริมสร้างอำนาจในการต่อรองให้กับผู้ประกอบการ SMEs และ 3) การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเข้าถึงห่วงโซ่มูลค่าในระดับสากล และมีศักยภาพในการแข่งขัน เพื่อสามารถทนทานต่อสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) จึงเห็นควรศึกษากฎหมายและมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศต่างๆ รวมถึงความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย เพื่อจัดทำเป็นแนวทางแผนการดำเนินการ (Roadmap) ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

2) วัตถุประสงค์โครงการ

เพื่อจัดทำแผนการดำเนินการ (Roadmap) ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย

3) กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาโครงการกิจกรรมศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs ในต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่

(1) กลุ่มกิจกรรมการศึกษากฎหมาย/มาตรการของต่างประเทศ

ศึกษาและพัฒนาดัชนีชี้วัด (Index) เปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จด้านกฎหมายและมาตรการในการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs และลักษณะโครงสร้างการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อกำหนดประเทศเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จอย่างน้อย 3 ประเทศ และเพื่อศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย มาตรการ และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศตัวอย่าง

(2) กลุ่มกิจกรรมการศึกษากฎหมาย/มาตรการของไทย

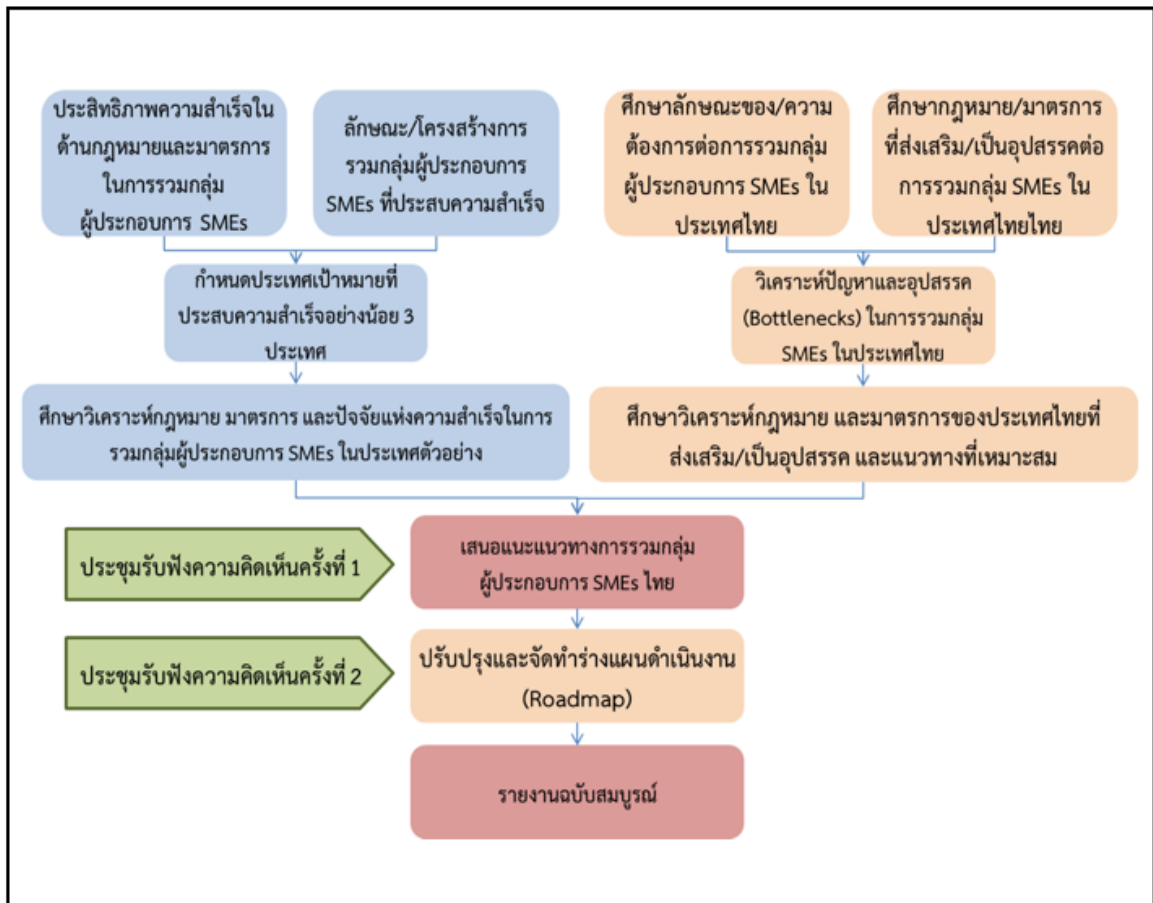
เป็นการวิเคราะห์กฎหมายและมาตรการของประเทศไทยที่ส่งเสริม/เป็นอุปสรรค และหาแนวทางที่เหมาะสม โดยการศึกษาลักษณะของ/ความต้องการต่อการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย รวมทั้งศึกษากฎหมาย/มาตรการที่ส่งเสริม/เป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค (Bottlenecks) ในการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย

ทั้งนี้ จะได้นำข้อมูลที่ได้จาก 2 กิจกรรมมาทำการวิเคราะห์ ในลักษณะของการวิเคราะห์กฎหมาย (Legal analysis) เพื่อจัดทำแนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย และวางแผนการดำเนินงาน (Roadmap) พร้อมกับการจัดประชุมระดมความคิดเห็นจำนวน 2 ครั้ง เพื่อรับฟังทัศนคติและความคิดเห็นประกอบการปรับปรุงแผนการดำเนินงาน (Roadmap) ในรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อไป

โดยมีกรอบแนวคิดการศึกษาดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการศึกษา

4) วิธีการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินงานศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ประกอบด้วย

- การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ
- การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบขอบเขตการดำเนินงาน และวิธีการดำเนินงาน

ที่	ขอบเขตการดำเนินงาน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระเบียบวิธีวิจัย	รายละเอียดวิธีการดำเนินงาน
1	5.1 ศึกษาข้อมูลโครงสร้างการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs พร้อมด้วยกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ของประเทศเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมายและมีมาตรการในการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs จำนวนอย่างน้อย 3 ประเทศ	การศึกษาประสิทธิภาพความสำเร็จในด้านกฎหมายและมาตรการในการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs	การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการกำหนดดัชนี (Index) เพื่อชี้วัดและเปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของประเทศต่างๆ ด้านกฎหมาย และมาตรการในการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs	การพัฒนาดัชนีชี้วัดและเปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs โดยมีดัชนีดังต่อไปนี้ 1. โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs (The Legal and administrative Framework and its Practical Implications) 2. ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ (The System of Social Dialogue and Public Policy Making)
2		ศึกษาลักษณะและโครงสร้างการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ที่ประสบความสำเร็จ		การพัฒนาดัชนีชี้วัดและเปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs โดยมีดัชนีดังต่อไปนี้ 1. โครงสร้างระบบการรวมกลุ่ม SMEs และบทบาทขององค์กรที่เป็นตัวแทน SMEs (The Associational System of Business and its Actors)
3		กำหนดประเทศเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จอย่างน้อย 3 ประเทศ		คัดเลือกประเทศเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จอย่างน้อย 3 ประเทศที่ได้รับคะแนนดัชนีชี้วัดแล้วเปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs สูงสุด 3 อันดับแรก

ที่	ขอบเขตการดำเนินงาน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระเบียบวิธีวิจัย	รายละเอียดวิธีการดำเนินงาน
4		ศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย มาตรการ และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศตัวอย่าง	<u>การวิจัยเชิงคุณภาพ</u> โดยการวิเคราะห์กฎหมาย (Legal Analysis) เพื่อกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จของการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในต่างประเทศ	การวิจัยกฎหมายและมาตรการเพื่อกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จในการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในต่างประเทศโดยครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวบทกฎหมาย หมายถึง ความชัดเจนของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และความโปร่งใสของการใช้กฎหมาย อันเป็นข้อกำหนดให้ต้องมีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs 2. ผู้บังคับใช้กฎหมาย หมายถึง การมีหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ชัดเจน และไม่เข้าซ้อนกับหน่วยงานอื่น 3. ผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง การตระหนักรู้หรือความพึงพอใจในการมีกฎหมาย และมาตรการใช้บังคับ อันส่งผลถึงความต้องการในการเข้าร่วมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs เช่น การกำหนดมาตรการสิ่งจูงใจให้เกิดการรวมกลุ่ม ความมั่นใจในการดำเนินงานของตัวแทนกลุ่ม เป็นต้น
5	5.2 ศึกษาข้อมูลการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs และข้อมูลกฎหมาย/มาตรการที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการจัดทำเอกสารแนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย โดยจะต้องมีแนวทางในการดำเนินการประกอบด้วย	ศึกษาลักษณะของความ ต้องการต่อการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย และวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค (Bottlenecks) ของการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย	<u>การวิจัยเชิงคุณภาพ</u> โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs ทั้งส่วนราชการ และ องค์กรภาค เอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs จำนวนไม่น้อยกว่า 10 หน่วยงาน	การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs เพื่อศึกษา <ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะของการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย 2. ความต้องการต่อการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย 3. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค (Bottlenecks) ในการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย

ที่	ขอบเขตการดำเนินงาน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระเบียบวิธีวิจัย	รายละเอียดวิธีการดำเนินงาน
	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง - การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs ทั้งส่วนราชการ และองค์กรภาคเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs 			
6		ศึกษากฎหมายและมาตรการที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย	การวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิจัยข้อมูลทุติยภูมิผ่านการวิเคราะห์กฎหมาย (Legal Analysis) และวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกับส่วนราชการ และองค์กรภาคเอกชน	การวิจัยกฎหมายและมาตรการเพื่อกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยโดยครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวบทกฎหมาย หมายถึง ความชัดเจนของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และความโปร่งใสของการใช้กฎหมาย อันเป็นข้อกำหนดให้ต้องมีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs 2. ผู้บังคับใช้กฎหมาย หมายถึง การมีหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ชัดเจน และไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น 3. ผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง ความพึงพอใจในการมีกฎหมาย และมาตรการใช้บังคับ อันส่งผลถึงความต้องการในการเข้าร่วมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs เช่น การกำหนดมาตรการสิ่งจูงใจให้เกิดการรวมกลุ่ม ความมั่นใจในการดำเนินงานของตัวแทนกลุ่ม เป็นต้น
7	5.3 จัดทำเอกสารแนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย			

ที่	ขอบเขตการดำเนินงาน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระเบียบวิธีวิจัย	รายละเอียดวิธีการดำเนินงาน
8	5.4 ประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อ แนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทยจากผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 1 จำนวนอย่างน้อย 50 ราย	การจัดสัมมนาเพื่อนำเสนอ แนวทางการรวมกลุ่มผู้ ประกอบการ SMEs ไทย และจัดประชุมรับฟังความคิด เห็นต่อแนวทางการรวมกลุ่ม	1. การวิจัยเชิงคุณภาพ และ 2. การวิจัยเชิงปริมาณ	<u>การวิจัยเชิงคุณภาพ</u> ดำเนินการโดย 1. การรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อความเหมาะสม ข้อดี และข้อเสียของแนวทางการ รวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทยที่นำเสนอ 2. การรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อความเหมาะสมของขั้นตอนและระยะเวลาของ แนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย <u>การวิจัยเชิงปริมาณ</u> ดำเนินการโดย การจัดทำแบบสำรวจ (Survey) ความคิดเห็น และการยอมรับของผู้ประกอบการและหน่วย งานที่เกี่ยวข้องต่อแนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย
9	5.5 จัดทำร่างแผนการดำเนินงาน (Roadmaps) ที่เหมาะสมใน การดำเนินนโยบายในการรวม กลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย	ศึกษากฎหมาย/มาตรการที่ ส่งเสริม/เป็นอุปสรรคต่อการ รวมกลุ่ม SMEs ใน ประเทศไทย	1. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดย การวิจัยข้อมูลตุ้ยภูมิผ่าน การวิเคราะห์ตัวบทและหลัก กฎหมาย (Legal Analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลการ สัมภาษณ์เชิงลึก 2. การวิจัยเชิงปริมาณ ผ่านการ วิเคราะห์ข้อมูล เชิงสถิติ	การวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เพื่อจัดทำร่างแผนการ ดำเนินงาน (Roadmaps) ที่เหมาะสมในการดำเนินนโยบายการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย ซึ่งประกอบด้วยอย่างน้อย <ul style="list-style-type: none"> — กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย — รายละเอียดการปรับแก้กฎหมาย และ/หรือ มาตรการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึง สาระ สำคัญและกระบวนการในการปรับแก้ — การพัฒนากฎหมาย และ/หรือ มาตรการใหม่ (หากมี) ซึ่งรวมถึงอย่างน้อย สาระ สำคัญ กระบวนการ และผู้รับผิดชอบในการพัฒนากฎหมาย และ/หรือมาตรการ

ที่	ขอบเขตการดำเนินงาน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระเบียบวิธีวิจัย	รายละเอียดวิธีการดำเนินงาน
				<p>— บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการร่วมผลักดันเพื่อให้สามารถปรับแก้และพัฒนากฎหมายและมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไปดำเนินการในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม</p> <p>โดยจะต้องศึกษาเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ขั้นตอนและระยะเวลาของแนวทางในการปรับแก้/พัฒนา กฎหมายและ/หรือมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย</p>
10	5.6 จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนการดำเนินการ (Roadmap) จากผู้ประกอบการ SMEs และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 2 จำนวนอย่างน้อย 50 ราย	การจัดสัมมนาเพื่อนำเสนอร่างแผนการดำเนินงาน (Roadmap) และจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของแผนการดำเนินงาน (Roadmap)	1. การวิจัยเชิงคุณภาพ และ 2. การวิจัยเชิงปริมาณ	<p><u>การวิจัยเชิงคุณภาพ</u> ดำเนินงานโดย</p> <p>การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อความเหมาะสม ข้อดี และข้อเสียของ</p> <p>I. กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย</p> <p>II. รายละเอียดการปรับแก้กฎหมาย และ/หรือ มาตรการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึง สาระสำคัญและกระบวนการในการปรับแก้</p> <p>III. การพัฒนากฎหมาย และ/หรือ มาตรการใหม่ (หากมี) ซึ่งรวมถึงอย่างน้อย สาระสำคัญ กระบวนการ และผู้รับผิดชอบในการพัฒนากฎหมาย และ/หรือมาตรการ</p> <p>IV. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการร่วมผลักดันเพื่อให้สามารถปรับแก้และพัฒนา กฎหมายและมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไปดำเนินการในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม</p> <p><u>การวิจัยเชิงปริมาณ</u> ดำเนินงานโดยการจัดทำแบบสำรวจ (Survey) ความคิดเห็น และการยอมรับของผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อแผนการดำเนินการ (Roadmap) ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย</p>

ที่	ขอบเขตการดำเนินงาน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระเบียบวิธีวิจัย	รายละเอียดวิธีการดำเนินงาน
11	5.7 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์	ศึกษาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาแผนการดำเนินงานกฎหมาย/มาตรการที่ส่งเสริม/เป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย	<ol style="list-style-type: none"> การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์กฎหมาย (Legal Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิจัยเชิงปริมาณผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ 	<p>การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ เพื่อจัดพัฒนาแผนการดำเนินงาน (Roadmaps) ที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยอย่างน้อย</p> <ol style="list-style-type: none"> แผนการดำเนินการ (Roadmaps) ผลลัพธ์การศึกษาโครงสร้างการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ในปัจจุบันของประเทศไทยและประเทศเป้าหมาย ผลลัพธ์การวิเคราะห์กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย และประเทศเป้าหมาย ผลลัพธ์การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค (Bottlenecks) ในการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย และปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ของการรวมกลุ่มในประเทศเป้าหมาย

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ จะเป็นการศึกษาที่ครอบคลุมถึงแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs ในระดับสากล โดยได้แบ่งออกเป็นหัวข้อศึกษาดังนี้

- ประวัติความเป็นมาของการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs
- ความจำเป็นของการรวมกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และ
- ประโยชน์ของการส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

นอกจากนี้ จะได้ศึกษาถึงตัวแบบที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อศึกษาดังนี้

- ดัชนีชี้วัดและเปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) รวมถึงการอธิบายคะแนน ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดด้านต่างๆ ดังนี้
 - โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs
 - ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ
 - โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs
- เปรียบเทียบประเทศเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จในการเสริมสร้างเครือข่าย SMEs ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อิตาลี เดนมาร์ก และฟินแลนด์

1) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือและส่งเสริมเครือข่าย (Networks) ของ SMEs ได้รับความสนใจอย่างมากในเวทีนานาชาติ เนื่องจากองค์การระดับนโยบายหลายหน่วยงาน เช่น องค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (UNIDO) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD, 2006) สหภาพยุโรป (EU, 2011) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก (APEC) รวมถึงสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (ASEAN) ได้เล็งเห็นความสำคัญของเครือข่ายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งในเชิงมหภาคและจุลภาค ดังจะเห็นได้จากการที่สหภาพยุโรป โดยการริเริ่มของคณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้มีการศึกษาและพัฒนา รูปแบบของเครือข่าย SMEs ประเภทต่างๆ ภายในสหภาพยุโรป เช่น ความร่วมมือ

มือเป็นเขตหรือกลุ่มธุรกิจ (Aggregation) ย่านธุรกิจ/ย่านอุตสาหกรรม (Business/Industrial District) กิจกรรมร่วมค้า (Consortia) และความร่วมมือเป็นเครือข่าย (Networking) (Villa & Antonelli, 2009) สำหรับในอาเซียน ก็ได้มีการจัดตั้งสภาที่ปรึกษา SME อาเซียน (ASEAN SME Advisory Board) ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่เศรษฐกิจอาวุโส (Senior Economic Official Meeting: SEOM) และที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Minister Meeting: AEM) ครั้งที่ 42 ในระหว่างวันที่ 24 ถึง 25 สิงหาคม 2553 ณ ประเทศเวียดนาม

1.1) ประวัติความเป็นมาของการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เริ่มมีขึ้นตั้งแต่ยุคก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม ในยุโรปและอเมริกาในช่วงศตวรรษที่ 18 ซึ่งมีความเป็นมาของการพัฒนาในลักษณะเครือข่ายเชิงภูมิศาสตร์ โดยมีวิสาหกิจเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายในลักษณะของย่านอุตสาหกรรมหรือย่านธุรกิจ (Industrial/Business District Aggregation)

หนังสือเล่มแรกๆ ที่ได้มีการกล่าวถึงเครือข่ายวิสาหกิจคือ “A Tour Throu' The Whole Island of Great Britain” เขียนโดย Daniel Defoe (1724) ซึ่งอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการต่างๆ ในย่านอุตสาหกรรมหลายแห่งในประเทศอังกฤษ อาทิเช่น ในย่านอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม บริเวณเขตฮาลิแฟกซ์ (Halifax) ในเขตยอร์กเชียร์ตะวันตก (West Yorkshire) ของประเทศอังกฤษ ซึ่ง Defoe ได้อธิบายว่า

“พื้นที่โดยรอบ Halifax ทำธุรกิจค้าสิ่งทอ โรงงานใหญ่น้อยตั้งกระจายตามเนินเขา มีทั้งโรงย้อมผ้า ... โรงงานซักผ้า ... และร้านตัดเย็บ”

นอกจากนั้น Defoe ยังกล่าวถึงความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจหลากหลายประเภท ภายในย่านอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นการศึกษาอันดับแรกๆ ของโลกซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายธุรกิจภายในย่านอุตสาหกรรม ดังเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า

“ช่างตัดเสื้อต้องมีม้าซักตัวหรือสองตัว เพื่อใช้บรรทุกสินค้าที่ซื้อมา และบรรทุกเสื้อผ้าที่เย็บเสร็จ รวมถึงการไปซื้อขนสัตว์ และเครื่องมือจากตลาด เพื่อนำด้ายดิบไปให้ช่างปั่นด้าย นำผลผลิตไปยังโรงซักผ้า และเมื่อกิจกรรมเหล่านั้นเสร็จสิ้น ก็นำสินค้าไปยังตลาดเพื่อจำหน่าย”

ความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายในย่านอุตสาหกรรมยังรวมถึงรูปแบบการลงทุนอีกด้วย เช่น

“ช่วงตัดเสื้อได้ครอบครองที่ดินบางส่วนในย่านทอผ้าขนสัตว์ เพื่อเป็นการกระจายแหล่งรายได้
ของครอบครัว”

นอกจากความสัมพันธ์ภายในย่านการค้าแล้ว Dafoe ยังแสดงให้เห็นถึงเครือข่ายการค้าระหว่างภูมิภาค รวมถึง
การค้าระหว่างย่านอุตสาหกรรม ย่านธุรกิจ หรือภูมิภาคการเกษตรต่างๆ ในประเทศอังกฤษ เช่นภูมิภาค West
Riding มีการผลิตสิ่งทอเพื่อการค้าแลกเปลี่ยนกับธัญพืชจากภาคตะวันออกเฉียงนอกของประเทศอังกฤษ และเนื้อสัตว์
จากทางภาคเหนือ

“ถึงแม้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ในแคว้นเวลส์จะแห้งแล้ง ว่างเปล่าและเต็มไปด้วยภูเขา แต่เมือง Brecknock
ก็ไม่ใช่ประโยชน์อะไรเลย เนื่องจากทุกปี เมื่อนี้จะส่งฝูงโคดำฝูงใหญ่ไปสู่อังกฤษ เพื่อขายในงานเทศกาล และ
ตลาดต่างๆ รวมถึงตลาด Smithfield ในกรุงลอนดอนด้วย”

ในภาคเหนือของประเทศอิตาลีเป็นอีกภูมิภาคสำคัญของยุโรปที่มีการพัฒนาเครือข่ายและระบบความร่วมมือ
ระหว่างผู้ประกอบการ SMEs มายาวนาน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในเขตปราโต (Prato)
อุตสาหกรรมกระเบื้องและเซรามิกในเขตซัสซูโอโล (Sassuolo) หรืออุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
ของเขตวาเลนโซโป (Valenza Po) ในจังหวัดอเลสซานเดรีย (Alessandria) ตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 ผู้ประกอบ
การ SMEs เริ่มพัฒนารัฐกิจเครื่องประดับ และย่านการค้าทองคำ อัญมณี และหินมีค่า ทั้งนี้ ย้อนหลังไปในปี
ค.ศ. 1840 ความเป็นมาของย่านอุตสาหกรรมแห่งนี้เริ่มจากการตั้งโรงงานผลิตทองคำรูปพรรณ โดย
Vincenzo Morosetti และ Vincenze Melchiorre ผู้เป็นศิษย์ซึ่งภายหลังได้เดินทางไปฝึกฝีมือช่างทองคำใน
เมืองตูริน และปารีส หลังจากนั้นได้กลับมาตั้งโรงงานผลิตเครื่องประดับคุณภาพสูงในเขตนี้ ภายหลังธุรกิจ
ทองคำรูปพรรณ และเครื่องประดับมีการเติบโตอย่างมาก และมีผู้ประกอบการ SMEs เพิ่มจำนวนมากขึ้น ในปี
ค.ศ. 1945 มีผู้ประกอบการ SMEs จำนวนกว่า 300 รายในพื้นที่ จนต้องมีการ ก่อตั้ง “สมาคมผู้ผลิตทอง”
แห่งวาเลนซา (Valenza Goldsmith’s Association) ขึ้น เป็นองค์การเอกชนที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนด
นโยบายการผลิตและการตลาดร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการ SMEs ที่เข้าเป็นสมาชิก ในปัจจุบันภายในเขต
Valenza Po มีการแปรรูปทองคำรูปพรรณกว่า 30 ตัน และนำเข้าอัญมณีมีค่าคิดเป็นร้อยละ 80 ของมูลค่า
การนำเข้าประเทศอิตาลี (Villa & Antonelli, 2009)

สำหรับในเอเชีย มีการกล่าวถึงแนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายในเชิงพื้นที่กับการพัฒนาของ
ประเทศในหลายด้าน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างย่านอุตสาหกรรมที่ส่งผลต่อการรับและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี
อันส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การถือกำเนิดของชนชั้นผู้ประกอบการ รวมถึงการกระจายความ
เชี่ยวชาญของแรงงานฝีมือ โดยมีข้อมูลย้อนหลังไปตั้งแต่ยุคก่อนการฟื้นฟูเมจิ (Meiji Restoration)

ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่ง Nakamura (1965) ได้กล่าวถึงการรับเครื่องจักร เทคโนโลยี และรูปแบบองค์กร การผลิตจากตะวันตกเข้ามาในจังหวัดนางาซากิ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1855 เพื่อการบำรุงรักษาเรือรบ ซึ่งนำไปสู่ การกระจายตัวและการพัฒนาของอุตสาหกรรมต่อเรือในพื้นที่ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน แนวคิดคล้ายๆ กัน พบได้ อีกในหลายภูมิภาคของประเทศญี่ปุ่น เช่น อุตสาหกรรมปั่นด้ายในจังหวัดคาโกชิม่า และโอซาก้า

การพัฒนาอุตสาหกรรมหนักของประเทศญี่ปุ่น ในระยะแรกได้รับอิทธิพลมาจากการกระจายเทคโนโลยี ผ่านรัฐวิสาหกิจซึ่งลงทุนในเทคโนโลยีที่รับมาจากประเทศตะวันตก โดยเทคโนโลยีจากตะวันตกเหล่านั้นได้ แพร่ไปยัง SMEs ผ่านเครือข่ายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและแรงงาน ซึ่งในช่วงเริ่มต้นของยุคการฟื้นฟูเมจิ อุตสาหกรรมหนักส่วนใหญ่เป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้การบริหารของรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตอาวุธ ยุทโธปกรณ์ โรงงานของรัฐวิสาหกิจ เช่น โรงงานปืนใหญ่โตเกียว (Tokyo Artillery Factory) โรงงานปืนใหญ่นาวีโยโกซูกะ (Yokosuka Naval Arsenal) โรงงานปืนใหญ่โอซาก้า (Osaka Artillery Factory) และโรงงาน ปืนใหญ่นาวีคูเระ (Kure Naval Arsenal) ใช้เทคโนโลยีการผลิต และเครื่องจักรจากตะวันตก มีการจ้างผู้เชี่ยวชาญจากตะวันตกเข้ามาควบคุมการผลิต รวมถึงมีการลงทุนนำเข้าเครื่องจักรเพื่อการผลิตมาจากชาติตะวันตก อย่างไรก็ดี ตามปลายยุคเมจิ พบว่าเริ่มมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากภาครัฐไปสู่เอกชนเนื่องจากวิศวกร และ แรงงานในโรงงานของรัฐวิสาหกิจเหล่านั้นย้ายงานไปทำงานกับภาคเอกชนมากขึ้น หรือแรงงานหลายรายหัน ไปตั้งธุรกิจของตนเองเพื่อรับทำธุรกิจรับเหมาช่วงต่อจากโรงงานดังกล่าว แนวโน้มเหล่านี้ทำให้เกิดการเติบโต ของวิสาหกิจขนาดย่อมจำนวนมากที่มีความเชี่ยวชาญการผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรมต่างๆ ในโตเกียว และ โอซาก้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (Ohno, 2000)

ปัจจุบันแนวคิดด้านเครือข่าย SMEs มีการขยายกว้างมากขึ้น เนื่องจากความซับซ้อนของระบบการค้าและ ระบบการลงทุนของโลก ส่งผลให้สภาพแวดล้อมและระบบความสัมพันธ์ทางการค้าเปลี่ยนแปลงไป ประกอบ กับความจำเป็นที่ต้องพัฒนาการแข่งขันที่สูงขึ้น รวมถึงกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ความสัมพันธ์ของเครือข่าย SMEs มิได้จำกัดอยู่แต่ภายในย่านอุตสาหกรรมหรือย่านการค้าในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเท่านั้น (Antoldi, 2006) โดย Williamson (1995) ได้แสดงให้เห็นว่าในหลายประเทศ SMEs ได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายตามห่วง โซ่มูลค่าของการค้าโลกมากขึ้น (Value Chain Network Integration) โอกาสเช่นนี้เกิดจากการลงทุนตรง ในต่างประเทศ (Foreign Direct Investment - FDI) ของบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ เช่น ในอุตสาหกรรม ยานยนต์ เป็นต้น

การลงทุนในต่างประเทศดังกล่าวส่งผลให้มีการพัฒนา SMEs อันเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนขึ้นในท้องถิ่น ซึ่ง ความจำเป็นในการจ้างผลิตและธุรกิจรับเหมาช่วงต่อส่งผลให้ SMEs ในท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ในห่วงโซ่มูลค่าของการค้าโลก โดยการผลิตชิ้นส่วนป้อนโรงงานที่ต่างชาติเข้ามาลงทุน มักไม่ใช่ชิ้นส่วนสำคัญ

ไม่มีมูลค่าสูง หรือเป็นชิ้นส่วนที่บริษัทข้ามชาติเหล่านี้พิจารณาว่ามีความเสี่ยงในการผลิตด้วยตนเอง จึงควรจัดจ้างภายนอกผลิต อย่างไรก็ตามการรวมตัวเป็นเครือข่ายประเภทยังมีข้อเสียอยู่บ้าง เนื่องจาก SMEs ที่เข้าเป็นสมาชิกของเครือข่ายมักถูกรวบงำโดยบริษัทขนาดใหญ่ซึ่งมีอำนาจในการต่อรองสูงมาก โดย SMEs ต้องพึ่งพาศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ เพราะขาดศักยภาพในเรื่องการตลาด การวิจัยพัฒนา และเทคโนโลยีของตนเอง มักไม่มีการวิจัยพัฒนานวัตกรรมภายในองค์กร และต้องพึ่งพาทักษะเทคโนโลยีจากบริษัทขนาดใหญ่ อีกทั้งยังปราศจากความเป็นอิสระทางธุรกิจ ประกอบกับไม่มีโอกาสในการรับรู้ เข้าใจ และเข้าถึงอุปสงค์ของผู้บริโภค ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าหรือบริการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของตน

จากการศึกษาพบว่าตามธรรมชาติของการดำเนินธุรกิจ SMEs มักถูกจำกัดขอบเขตทั้งในเชิงพื้นที่หรือเชิงธุรกิจ อีกทั้งผู้ประกอบการ SMEs ยังไม่รับรู้ถึงผลประโยชน์ของความร่วมมือสร้างเครือข่าย ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการหาหุ้นส่วนทางธุรกิจใหม่ๆ เข้ามาในเครือข่ายธุรกิจ (Networking adversity) สำหรับการพัฒนานวัตกรรม ทำให้มีผลกระทบเชิงลบต่อการเรียนรู้ และนวัตกรรม ดังนั้น การเสริมสร้างเครือข่ายของ SMEs ให้กว้างขวางมากขึ้น จะสามารถส่งเสริมให้การพัฒนาความร่วมมือ และประสานงานกับหุ้นส่วนทางธุรกิจที่จำเป็น ทำได้สะดวก สามารถเข้าถึงความรู้ทางเทคโนโลยีในระดับที่กว้างขวางมากขึ้นและครอบคลุมหุ้นส่วนที่จำเป็นทั้งจากลูกค้า กลุ่มผู้ใช้งาน รวมถึงสถาบันสนับสนุนต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัย นักออกแบบ และหุ้นส่วนที่จำเป็นในการสนับสนุนธุรกิจอื่นๆ พร้อมทั้งยังมีโอกาสในการขยายโอกาสในการได้รับผลตอบแทนจากนวัตกรรมขององค์กร (PRO INNO Europe, 2011)

อีกแนวคิดหนึ่งซึ่งส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายของ SMEs คือการสร้างการมีส่วนร่วมของ SMEs ในการร่วมกำหนดทิศทางนโยบาย กฎหมาย มาตรการทางเศรษฐกิจ และความช่วยเหลือของรัฐที่มีต่อ SMEs รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่าง SMEs กับภาคส่วนอื่นๆ ในระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคแรงงาน ในการรวมกลุ่มลักษณะนี้ผู้ประกอบการ SMEs จะรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างองค์การเอกชนขึ้นเป็นตัวแทนในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย และมาตรการทางเศรษฐกิจระดับมหภาคของภาครัฐ อันครอบคลุมถึงนโยบายการเงิน การคลัง นโยบายด้านค่าจ้างแรงงาน และสวัสดิการแรงงาน นโยบายเกี่ยวกับการกำกับ และการให้ความช่วยเหลือ SMEs การกำหนดมาตรฐานคุณภาพและพัฒนาคุณภาพสินค้า/บริการ รวมถึงในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (The European Association of Craft, Small and Medium-Sized Enterprises (UEAPME), 2012)

การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ และต่อ SMEs นั้น สามารถทำได้หลายแนวทาง ซึ่งองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), 2006) และสหภาพยุโรป (European Commission, 2011) ได้

ระบุความสำคัญที่ภาครัฐต้องกำหนดให้มีกระบวนการปรึกษาหารือ (Public consultation process) จากภาคส่วนต่างๆ รวมถึง SMEs ในนโยบายในการส่งเสริมให้ความช่วยเหลือหรือนโยบายที่อาจส่งผลกระทบต่อ SMEs ทั้งนี้ ภายในกระบวนการปรึกษาหารือดังกล่าวต้องรวมถึงการอธิบายชี้แจงต่อมาตรการดำเนินการของภาครัฐเพื่อสร้างให้เกิดการยอมรับต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอีกด้วย

อีกกลไกหนึ่งในการสร้างการมีส่วนร่วมของ SMEs ในระบบเศรษฐกิจ คือการส่งเสริมระบบการเจรจาทางสังคม (Social dialogue) ในระบบไตรภาคี (Tripartite) ซึ่งเป็นระบบที่ภาครัฐ ภาคเอกชนตัวแทนผู้ประกอบการ รวมถึงผู้ประกอบการ SMEs และภาคแรงงานร่วมกันหาทางออกในการพัฒนาและบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ภายใต้การตกลงร่วมกันที่ทุกภาคส่วนยอมรับและปฏิบัติได้ โดยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องได้รับสิทธิในการให้คำปรึกษา ให้ข้อมูล และข้อเสนอแนะ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกฎหมายหรือมาตรการต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง (European Commission, 2012) ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับระบบเจรจาทางสังคมแบบไตรภาคีได้รับความสนใจ และถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศ เช่น ประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์ เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับมหภาค ทั้งทางด้าน การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรม สร้างระบบเศรษฐกิจที่หลากหลาย และมีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนานวัตกรรม คุณภาพสินค้าและบริการ แรงงานสัมพันธ์ การพัฒนาทักษะแรงงาน การกำหนดค่าจ้างแรงงาน และสวัสดิการ รวมถึงด้านอื่นๆ ที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคแรงงาน

ทั้งนี้ เพื่อให้ประสิทธิภาพในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะและระบบการเจรจาทางสังคมมีความครอบคลุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สหภาพยุโรปได้ดำเนินการส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายของ SMEs ผ่านการจัดตั้งองค์การเอกชนเพื่อเป็นตัวแทนภาคธุรกิจ โดยมีการกำหนดให้องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs มีสถานะเป็นหุ้นส่วนทางสังคม (Social Partner) ของสหภาพยุโรป โดยองค์การเอกชนที่เป็นหุ้นส่วนทางสังคมมีบทบาทหน้าที่ในการเสนอข้อคิดเห็น คำแนะนำ และร่วมการเจรจาทางสังคม สนธิสัญญาจัดตั้งประชาคมยุโรป (The EC Treaty) ได้กำหนดให้มีระบบการมีส่วนร่วมในการเจรจาทางสังคมกับสหภาพยุโรป (European social dialogue) ภายใต้มาตรา 138 ที่กำหนดให้คณะกรรมการยุโรปต้องรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ ทั้งจากฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายแรงงาน เพื่อให้มีการสนับสนุนจากทั้งสองฝ่าย และมาตรา 139 ที่กำหนดให้ผลการเจรจาทางสังคมสามารถมีผลผูกพันตามกฎหมาย

1.2) ความจำเป็นในการรวมกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

มีสาเหตุหลายประการที่ส่งผลให้มีความจำเป็นในการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายของ SMEs โดยการรวมกลุ่มอาจเกิดขึ้นจากการตอบสนองต่อปัญหาความไม่สมบูรณ์ของระบบเศรษฐกิจ จากการศึกษาของ Morikawa (1992) เกี่ยวกับการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นในยุคเมจิตั้งแต่ปี ค.ศ. 1868 พบว่าในช่วงดังกล่าวประเทศญี่ปุ่นประสบปัญหาทางเศรษฐกิจหลายประการทั้งจากการที่เป็นประเทศที่เริ่มการปฏิวัติอุตสาหกรรมล่าช้ากว่าประเทศตะวันตก¹ ประกอบกับมีระบบการเงิน และระบบการพาณิชย์ที่ล่าช้า ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า

“ธุรกิจเอกชนประสบปัญหาขาดแคลนเครื่องจักร เนื่องจากชนชั้นพ่อค้าไม่เต็มใจในการลงทุนในเทคโนโลยีที่ไม่คุ้นเคย ปัญหาอัตราดอกเบี้ยสูงทำให้ขาดเงินทุนสำรองในการขยายกิจการ และปัญหาตลาดทุนที่อ่อนแอ ประกอบกับขาดการกำหนดสิทธิในทรัพย์สินที่ดี และปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงเงินร่วมลงทุน” (Morikawa, 1992)

มีการศึกษามากมายที่ระบุถึงปัญหาอุปสรรคในระบบเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อ SMEs อันประกอบไปด้วย ปัญหาคอร์ปชั่นในระบบการเมืองที่ส่งผลต่อต้นทุนของระบบเศรษฐกิจ (Allen, Chakrabarti, De, Qian, & Qian, 2006) การขาดสถาบันหรือบริการทางการเงินที่มีการพัฒนา (Aghion, Howitt, และ Mayer-Foulkes, 2005) ปัญหาการขาดข้อมูลเครดิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Sorge และ Zhang, 2006) และปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงกองทุนเงินร่วมลงทุน (Venture Capital Fund) (Morikawa, 1992) ปัญหาเหล่านี้สร้างภาระ และต้นทุนของผู้ประกอบการ SMEs ในการประกอบธุรกิจ ซึ่งทำให้ส่งผลกระทบต่อหลายด้านให้กับ SMEs เช่น

- เป็นอุปสรรคต่อการเกิดวิสาหกิจขนาดย่อมรายใหม่ๆ (Aghion, Fally, & Scarpetta, 2006)
- ทำให้การขยายธุรกิจจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปสู่วิสาหกิจขนาดใหญ่เป็นไปได้ยาก เพราะภาระหนี้สินเป็นอุปสรรคต่อการขยายกิจการ (Garonna, 2004)
- เป็นอุปสรรคทำให้อุตสาหกรรมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเติบโตช้า (Beck, Demirgüç-Kunt, Laeven, & Levine, 2005)
- เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการลงทุนสำหรับนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อการแข่งขันในระดับสากล เนื่องจากในประเทศยากจน ปราศจากกลไกทางการเงินที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเงิน หรือทำให้ต้นทุนของเงินกู้มีราคาสูง ซึ่งปัญหาดังกล่าวสามารถส่งผลกระทบต่อเชิงมหภาคได้โดยจากผลการศึกษาข้อมูลกว่า 70 ประเทศที่มีอุปสรรคต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนพบว่าประเทศดังกล่าวมักมีระดับการพัฒนาช้ากว่าประเทศที่

¹ ประเทศอังกฤษเริ่มการปฏิวัติอุตสาหกรรมตั้งแต่ทศวรรษที่ 1750 จากนั้นแพร่หลายไปยังประเทศในยุโรปตะวันตก จนเข้าสู่ประเทศสหรัฐอเมริกาในทศวรรษที่ 1820

เข้าถึงแหล่งเงินได้สะดวกกว่า และพบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการพัฒนาระบบการเงินกับ
การพัฒนาเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (Aghion, Howitt, และ Mayer-Foulkes, 2005)

นอกจากการใช้เครือข่าย SMEs เพื่อแก้ไขปัญหาสภาพระบบเศรษฐกิจที่ไม่สมบูรณ์ และปัญหาโครงสร้างระบบ
ตลาดเงินตลาดทุนที่ไม่มีประสิทธิภาพแล้ว ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับการครอบงำของกลุ่ม
บริษัทขนาดใหญ่ได้ด้วย จากการศึกษาของ Tang (2009) ได้อธิบายถึงเครือข่าย SMEs ในประเทศญี่ปุ่นช่วง
ก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งผู้ประกอบการ SMEs มีการรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อสร้างประสิทธิภาพ
ผ่านการลดต้นทุนธุรกรรมระหว่างกัน เนื่องจากในระยะเวลาดังกล่าว SMEs ขาดศักยภาพการเข้าถึงตลาดทุน
ทำให้ไม่สามารถขยายกิจการ และสร้างผลตอบแทนที่มากขึ้นผ่านความประหยัดจากขนาด (Economies of
Scale) นอกจากนั้น การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายของ SMEs ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับพฤติกรรม
การแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมของวิสาหกิจขนาดใหญ่และร่วมกันปกป้องสิทธิผลประโยชน์ของ SMEs ที่เป็นสมาชิก
เนื่องจากการที่วิสาหกิจขนาดใหญ่มีส่วนแบ่งการตลาดสูงอาจทำให้มีโอกาสใช้อำนาจทางการตลาดโดยมิชอบ
หรือมีพฤติกรรมที่ขัดขวางการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม อาทิเช่น การจัดตั้งความตกลงร่วมในการกำหนด
ราคาขายร่วมกันหรือความตกลงร่วมในการผูกขาดการค้า (Cartel) ซึ่งการกระทำดังกล่าวล้วนส่งผลกระทบต่อ
เชิงลบต่อ SMEs (European Commission, 2011)

ความจำเป็นอีกประการหนึ่งของเครือข่าย SMEs คือรวมตัวเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ทิศทาง
ของนโยบาย กฎหมาย และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศสอดคล้องกับแนวทาง
การส่งเสริม SMEs จากรายงานของธนาคารโลก (World Bank, 2003) ได้ชี้ถึงปัญหาการขาดการมีส่วนร่วม
ในเชิงนโยบายของ SMEs อันสืบเนื่องจากการขาดอำนาจร่วมกันในการต่อรอง (Lack of collective voice)
และขาดอิทธิพลในการกำหนดนโยบาย (Lack of influence on policies) เนื่องจาก SMEs มีการกระจายตัว
สูง และปราศจากการรวมกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับในระยะแรกของการพัฒนาเศรษฐกิจในหลาย
ประเทศ รัฐบาลประเทศดังกล่าวมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเติบโตของเศรษฐกิจผ่านการส่งเสริม
พัฒनावิสาหกิจขนาดใหญ่มากกว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

นอกจากนั้น วิสาหกิจขนาดใหญ่มักมีความสัมพันธ์และเส้นสายที่ติดกับพรรคการเมือง ทำให้นโยบายของ
ประเทศตอบสนองความต้องการของบรรดาวิสาหกิจขนาดใหญ่มากกว่า และอาจเป็นอุปสรรคต่อ SMEs ได้
สถานการณ์เช่นนี้พบในหลายประเทศ เช่น ในประเทศญี่ปุ่นยุคทศวรรษที่ 1920 มีระบบพรรคการเมือง
สองพรรค ได้แก่ พรรคเซยูไก (Seiyukai party) และพรรคเคนเซไก (Kenseikai party) ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจขนาดใหญ่
ใหญ่อย่างเช่นกลุ่มไซบัทสึในเครือมิตซูบิชิ (Mitsu Zaibatsu) มีอิทธิพลเหนือพรรคเซยูไก ในขณะที่กลุ่มไซบัทสึ
ในเครือมิตซูบิชิ (Mitsubishi zaibatsu) ควบคุมพรรคเคนเซไก (Matsuura, 2000) ลักษณะเช่นเดียวกันนี้

พบในประเทศเกาหลีใต้ด้วย ซึ่งในช่วงก่อนวิกฤตการเงิน ค.ศ. 1997 รัฐบาลประเทศเกาหลีใต้มีนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจที่ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมครอบคลุมห่วงโซ่มูลค่าแนวตั้ง โดยเน้นด้านการส่งออกผ่านการส่งเสริมกลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ที่เรียกว่าแชโบล (Chaebol) เพื่อให้สินค้าส่งออกจากเกาหลีใต้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก นโยบายดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลเกาหลีใต้มีนโยบาย และมาตรการต่างๆ ที่เอื้อต่อวิสาหกิจขนาดใหญ่เหล่านี้ และ SMEs ถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่มูลค่าของแชโบล ในฐานะเป็นธุรกิจรับเหมาช่วงต่อ (Subcontractor) เท่านั้น ทำให้เกิดช่องว่างของการพัฒนาระหว่างวิสาหกิจขนาดใหญ่กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทำให้การจ้างงานไม่เติบโตแม้ว่าจะมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง และยังเกิดปัญหาทางสังคมเช่น ความแตกต่างระหว่างระดับการพัฒนาระหว่างเขตเมือง และเขตชนบท รวมถึงช่องว่างของรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น อันส่งผลให้เป็นภาระต่อระบบสวัสดิการสังคมของประเทศ (Park, 2012)

ความจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางนโยบาย กฎหมาย และยุทธศาสตร์ มีความสำคัญมากสำหรับ SMEs เพราะทั้งนโยบาย และกฎหมาย รวมทั้งภาระในการถูกกำกับดูแลตามกฎหมาย (Regulatory Burden) ย่อมส่งผลกระทบต่อส่งเสริม SMEs โดยเฉพาะต่อศักยภาพของการประกอบธุรกิจของ SMEs ในระดับสูงด้วย (Klapper, Laeven, & Rajan, 2006) ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของคณะกรรมการยุโรป (European Commission, 2007) ที่ชี้ว่าภาระของกฎระเบียบทางกฎหมายส่งผลต่อการประกอบธุรกิจในระดับที่แตกต่างกัน ในขณะที่วิสาหกิจขนาดใหญ่มีต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎหมายต่ำกว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และยังแสดงผลการศึกษาด้วยว่าวิสาหกิจขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายสูงกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ประมาณ 5 เท่า และวิสาหกิจขนาดย่อมมีค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายสูงกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ประมาณ 10 เท่าโดยเฉลี่ย

1.3) ประโยชน์ของการส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Benefits of Small and Medium Enterprise Network)

การส่งเสริมให้ SMEs รวมกลุ่มเป็นเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะส่งผลให้เกิดประโยชน์หลายประการ ทั้งในเชิงมหภาคและจุลภาค โดยผลประโยชน์เชิงมหภาคของเครือข่าย SMEs รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางเชิงนโยบาย สร้างอำนาจต่อรอง เพิ่มศักยภาพในเชิงยุทธศาสตร์ ในขณะที่ผลประโยชน์เชิงจุลภาครวมถึงการส่งเสริมการเข้าถึงตลาดในระดับสากล พัฒนาการเรียนรู้ สร้างผลตอบแทนทางธุรกิจ พัฒนานวัตกรรม ไปจนถึงการส่งเสริมประสิทธิภาพและความประหยัด โดยมีผลการศึกษาต่างๆ ดังนี้

- เครือข่าย SMEs สามารถเป็นตัวแทนของ SMEs ในการร่วมกำหนดทิศทางเชิงนโยบาย กฎหมาย และมาตรการต่างๆ เพื่อให้การตรากฎหมายใหม่ๆ สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ (European Commission, 2011)

- ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs มีศักยภาพในการเข้าถึงตลาดในระดับสากลมากขึ้น (Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), 2009)
- ส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูล เพิ่มประสิทธิภาพของการกระจายทรัพยากร เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของสมาชิก ส่งเสริมการยกระดับความสามารถของเจ้าของกิจการ และเป็นการแบ่งรับความเสี่ยง (Share of Risk) ระหว่างสมาชิก (Gubik, 2005)
- ความร่วมมือผ่านเครือข่าย SMEs สามารถลดต้นทุนทางธุรกรรมในธุรกิจระหว่างสมาชิกเครือข่าย และการครอบครองตลาดหรือส่วนแบ่งการตลาดมีเสถียรภาพมากขึ้นเนื่องจากความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก (Thomson, 2003)
- เครือข่าย SMEs สามารถส่งเสริม SMEs ที่เป็นสมาชิกให้มีศักยภาพในการเรียนรู้และนวัตกรรมมากขึ้น (United Nations Industrial Development Organization (UNIDO), 2001)
- เครือข่าย SMEs สามารถส่งเสริมให้ SMEs ที่เป็นสมาชิกเพิ่มความประหยัดเนื่องจากความร่วมมือ (External Economies of Scale) ความประหยัดจากขนาด (Economies of scale) เนื่องจากการขยายขนาดการผลิตและเพิ่มอำนาจในการต่อรองเจรจา (Negotiation power) (United Nations Industrial Development Organization (UNIDO), 2001)
- เพิ่มศักยภาพในการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ เนื่องจากเครือข่าย SMEs มีศักยภาพในการตัดสินใจ ดีกว่า SMEs ที่ไม่มีการร่วมมือกัน เนื่องจากความร่วมมือเป็นเครือข่ายสามารถช่วยลดปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ได้ (United Nations Industrial Development Organization (UNIDO), 2001)
- เครือข่าย SMEs สามารถสร้างผลกำไรสูงสุดให้สมาชิก (Profit maximalization) ลดค่าใช้จ่าย เสริมสร้างความปลอดภัยในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากโดยภาพรวมเครือข่ายสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ดีกว่า SMEs แต่ละราย เสริมสร้างความแข็งแกร่งให้พนักงานผ่านการแข่งขัน เนื่องจากพนักงานภายใน SMEs ที่เป็นสมาชิกในเครือข่ายสามารถเรียนรู้ และเปรียบเทียบประสิทธิภาพกับพนักงานใน SMEs อื่นๆ นอกจากนั้น พนักงานจำเป็นต้องพัฒนาประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง มิฉะนั้นผู้ประกอบการที่เป็นนายจ้างอาจตัดสินใจจ้างจากภายนอก (Outsourcing) หรือตัดสินใจซื้อสินค้า/วัตถุดิบจากภายนอกองค์กรแทน นอกจากนั้นยังสามารถเสริมสร้างทรัพยากรให้กับ SMEs ผ่านการแบ่งปันความรู้ ความร่วมมือสร้างพัฒนาความรู้ใหม่ๆ และความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนา (R&D) (Kocsis, 2000)
- ส่งเสริมให้ SMEs สามารถเข้าร่วมในห่วงโซ่มูลค่าระดับสากล (Global Value Chain) (Williamson, 1995)

2) ดัชนีชี้วัดและเปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวม กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) รวมถึงการอธิบายคะแนน

ในการศึกษาประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ได้แบ่ง
ออกเป็น 3 กลุ่ม อันประกอบไปด้วย

- (1) โครงสร้างด้านกฎหมายและการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs (The Legal and administrative Framework and its Practical Implications)
- (2) ระบบการเจรจาทางสังคมและการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ (The System of Social Dialogue and Public Policy Making) และ
- (3) โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชนและบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs (The Associational System of Business and its Actors)

กลุ่มแรกอธิบายถึงโครงสร้างของระบบกฎหมาย และโครงสร้างด้านการบริหาร ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการ
สร้างองค์การเอกชนเพื่อเป็นตัวแทนของ SMEs การกำหนดบทบาทของการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของ SMEs
ที่เป็นสมาชิก และการส่งเสริมจากภาครัฐให้กับสมาชิกขององค์การเอกชน ทั้งนี้ดัชนีชี้วัด (Index) และ
เปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ใน
โครงการประยุกต์ใช้ดัชนีเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสมาคมตัวแทนธุรกิจ และสมาคมตัวแทน SMEs ใน
สหภาพยุโรป (Traxler, 2005) ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

2.1) โครงสร้างด้านกฎหมายและการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs (The Legal and Administrative Framework and its Practical Implications)

จากลักษณะตามธรรมชาติของการบริหารงานที่เป็นอิสระ การกระจายตัว และความหลากหลายของธุรกิจ
รวมถึงข้อจำกัดจากทรัพยากร ทำให้การเสริมสร้างเครือข่ายของ SMEs จากการริเริ่มของผู้ประกอบการ
ฝ่ายเดียวไม่สามารถทำได้ง่ายนัก ดังนั้น ภาครัฐจึงควรส่งเสริมการสร้างโครงสร้างด้านกฎหมาย และการ
บริหารจัดการที่ดี อันสามารถส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs เกิดการรวมกลุ่มกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย
การกำหนดให้มีมาตรการหรือมีการให้สิทธิพิเศษแก่องค์การเอกชน

ทั้งนี้ รูปแบบของสิทธิพิเศษแก่องค์กรเอกชน อาจจัดได้หลายแนวทาง เช่น

**(1) การบังคับตามกฎหมายให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต้องเป็นสมาชิกขององค์กร
เอกชน (Legally-Based Obligatory Membership)**

การบังคับตามกฎหมายให้ SMEs ต้องเป็นสมาชิกขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs หมายถึงการที่มีบทบัญญัติหรือมาตรการของกฎหมายที่กำหนดให้ SMEs ต้องเป็นสมาชิกขององค์กรเอกชนดังกล่าว และให้องค์กรเอกชนมีฐานะเป็นตัวแทนสมาชิกได้

**(2) ธรรมเนียมปฏิบัติที่ส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าเป็นสมาชิกขององค์กร
เอกชน (De Facto Obligatory Membership)**

ธรรมเนียมปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ SMEs เข้าเป็นสมาชิกขององค์กรเอกชน หมายถึงตามธรรมเนียมปฏิบัติของประเทศนั้นๆ มีการให้สิทธิการเป็นตัวแทนแก่องค์กรเอกชน และผลการเจรจาร่วมกันที่องค์กรเอกชนเป็นตัวแทนมีผลบังคับผูกพันเป็นการทั่วไป (erga omnes) ครอบคลุมถึง SMEs ทั้งที่เป็นสมาชิกหรือไม่เป็นสมาชิกขององค์กรเอกชนนั้นๆ มาตรการดังกล่าวมีแนวโน้มในการส่งเสริมให้ SMEs ที่ยังไม่เป็นตัวแทนขององค์กรเอกชน ให้มีแรงจูงใจในการเข้าเป็นสมาชิก

(3) การสนับสนุนจากภาครัฐให้กับองค์กรเอกชน (Public Subsidies)

เป็นมาตรการที่รัฐใช้ในการกำหนดสถานะพิเศษให้กับองค์กรเอกชนซึ่งเป็นตัวแทน SMEs โดยไม่มีข้อกำหนดหรือข้อบังคับที่ผูกพัน หรือเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับบริการบางด้าน หรือการปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะที่องค์กรเอกชนดังกล่าวปฏิบัติแทนรัฐ ซึ่งการกำหนดสถานะพิเศษอาจมีการดำเนินการผ่านสัญญาระหว่างรัฐ และองค์กรเอกชนดังกล่าว

ตารางที่ 2.1 การอธิบายคะแนนดัชนีชี้วัดและเปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง

และขนาดย่อม (SMEs)

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกปัจจัยเป็นกฎหมาย	0 คะแนน	1 คะแนน	คำอธิบายคะแนน
<p>1. โครงสร้างด้านกฎหมายและการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs (The Legal and administrative Framework and its Practical Implications)</p> <p>1) องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs มีสิทธิพิเศษในฐานะเป็นองค์กรและ/หรือเป็นตัวแทนของ SMEs หรือไม่ (เช่นการบังคับใช้ SMEs ต้องเป็นสมาชิกสมาคม/องค์กร)</p> <p>2) มีกฎหมาย/มาตรการที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรค SMEs ในการจัดตั้งองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs</p> <p>3) มีกฎหมาย/มาตรการจูงใจพิเศษเพื่อให้องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs มีสิทธิในการขอต่อตกลงร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ</p> <p>4) หากภาครัฐมีโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริม SMEs องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ดังกล่าว มีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ</p>	ไม่มี	มี	<p>เนื่องจาก SMEs มีแนวโน้มในการรวมกลุ่มกันมีระดับต่ำ ดังนั้น การมีกฎหมายกำหนดบังคับใช้ SMEs ต้องรวมกลุ่มเพื่อสร้างตัวแทนร่วม สามารถส่งเสริมให้ SMEs พัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมเชิงนโยบายมากขึ้น</p> <p>การกำหนดกฎหมาย และมาตรการที่ส่งเสริมการจัดตั้งองค์การเอกชนเพื่อเป็นตัวแทน SMEs เช่นการมีกฎหมาย และมาตรการที่ชัดเจนรองรับสถานะขององค์การเอกชนที่จัดตั้งขึ้น การมีขั้นตอนในการจัดตั้งที่สะดวก หรือมีมาตรการช่วยเหลืออุดหนุนขององค์การเอกชน</p> <p>สิทธิพิเศษในการเป็นตัวแทน (Representational privilege) รวมถึงสิทธิในการเป็นตัวแทน <u>ข้อตกลงร่วม (Right to conclude collective agreements) หรือสิทธิในการเป็นตัวแทนให้คำปรึกษากับภาครัฐ</u> ในประเด็นเกี่ยวกับกฎหมาย</p> <p>โครงการส่งเสริมการพัฒนา SMEs อาจส่งเสริมการจัดตั้งองค์การเอกชนเพื่อเป็นตัวแทน SMEs หากภาครัฐเปิดโอกาสให้้องค์การเอกชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ในปัจจุบันภาครัฐมีโครงการส่งเสริม SMEs หลายโครงการ ทั้งจากส่วนกลาง และในระดับภูมิภาค</p>

2.2) ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ (The System of Social Dialogue and Public Policy Making)

การมีอำนาจขององค์การเอกชนขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์ในการเป็นตัวแทนสมาชิกในการเจรจากับสหภาพแรงงานและรัฐบาล โดยปกติองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs จะไม่ถูกจัดตั้งขึ้น หากภาครัฐหรือแรงงานในประเทศนั้นๆ นิยมการเจรจาโดยตรงกับผู้ประกอบการ SMEs ในระดับองค์กรมากกว่าเจรจาผ่านองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน หรือนิยมเจรจากับวิสาหกิจขนาดใหญ่/องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนวิสาหกิจขนาดใหญ่มากกว่า

ในหลายประเทศ สหภาพแรงงานนิยมเจรจากับวิสาหกิจขนาดใหญ่หรือองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนวิสาหกิจขนาดใหญ่มากกว่าการเจรจากับ SMEs หรือองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs เนื่องจากวิสาหกิจขนาดใหญ่มักใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรในการผลิตเป็นสัดส่วนสูงใช้แรงงานเป็นสัดส่วนในการผลิตน้อย ทำให้ค่าจ้างแรงงานถือเป็นต้นทุนส่วนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนต้นทุนค่าจ้างแรงงานในภาค SMEs ซึ่งมักใช้แรงงานเป็นส่วนประกอบสูงกว่า (Labor Intensive) ปรัชญาการเช่นนี้ทำให้การเรียกร้องเพิ่มค่าแรงงานและสวัสดิการส่งผลต่อ SMEs มากกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ และทำให้วิสาหกิจขนาดใหญ่สามารถยินยอมปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของแรงงานได้มากกว่า SMEs นอกจากนี้ ยังมีความเป็นไปได้ที่รัฐบาลนิยมเจรจากาข้อตกลงร่วมกับวิสาหกิจขนาดใหญ่หรือองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนหรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของวิสาหกิจขนาดใหญ่ เนื่องจากวิสาหกิจขนาดใหญ่มักมีศักยภาพในการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศ (Transnational factors of production mobility) ดังนั้น อำนาจในการต่อรองของวิสาหกิจขนาดใหญ่จึงมีมากกว่า SMEs เนื่องจากสามารถใช้การย้ายฐานการผลิตเป็นเครื่องมือในการต่อรองได้ แนวโน้มทั้งสองประการข้างต้นสามารถพบได้บ่อยครั้งในประเทศที่องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ไม่มีส่วนร่วมในการเจรจากาข้อตกลงร่วม หรือองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ไม่ได้รับการยอมรับเป็นหนึ่งในสมาชิกของระบบเจรจาทางสังคมแบบทวิภาคีหรือแบบไตรภาคี (Bipartite and Tripartite Social Dialogue) ส่งผลให้ SMEs ปราศจากตัวแทนที่จำเป็นในการรักษาผลประโยชน์ของตนในระบบความสัมพันธ์ทางนโยบาย รวมทั้งความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ

อย่างไรก็ตาม บางครั้งองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs อาจปฏิเสธเข้าร่วมในระบบเจรจาทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับค่าจ้างแรงงาน เนื่องจากค่าจ้างแรงงานถือเป็นสัดส่วนที่สูงสำหรับ SMEs ดังนั้น SMEs อาจไม่สามารถปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของสหภาพแรงงานได้

ดังนั้น การมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ในระบบการเจรจาทางสังคม อาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ อาทิเช่น ประเภทของนโยบายที่เกี่ยวข้อง (องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs อาจต้องการมีส่วนร่วมกับการกำหนดนโยบาย และมาตรการความช่วยเหลือแก่ธุรกิจ มากกว่าการเจรจาขอขึ้นค่าจ้างแรงงาน เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการช่วยเหลือทางธุรกิจสามารถสร้างผลประโยชน์โดยตรงให้กับสมาชิกที่เป็น SMEs ในขณะที่การเป็นตัวแทนเจรจากับภาคแรงงานส่งผลต่อต้นทุนทางธุรกิจ) และการมีส่วนร่วมอาจขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองหรือนักการเมือง อย่างไรก็ตามการผูกพันกับพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งอาจเป็นทั้งโอกาส และอุปสรรคในการดำเนินการขององค์กรเอกชนได้ หากพิจารณาถึงความต่อเนื่องของการมีส่วนร่วมเชิงนโยบายพบว่า การที่องค์กรเอกชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพรรคการเมืองมากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อเชิงลบในระยะยาวได้สืบเนื่องจากความสัมพันธ์ดังกล่าวบั่นทอนระบบการเจรจาทางสังคม และสถานะขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการเจรจาทางสังคมที่ถาวรของประเทศ

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ควรพิจารณาระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ (The System of Social Dialogue and Public Policy Making) ทั้งจากภาคแรงงาน ภาครัฐ รวมถึงการยอมรับสถานะขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs และความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs และภาคการเมือง อันสามารถส่งผลต่อความยั่งยืนของการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ

ตารางที่ 2.2 การอธิบายคะแนนดัชนีชี้วัดและเปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเภทเป้าหมาย	0 คะแนน	1 คะแนน	คำอธิบายคะแนน
<p>2. ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ (The System of Social Dialogue and Public Policy Making)</p> <p>1) สภาพแรงงาน ยอมรับในสถานะภาพขององค์การเอกชนตัวแทน SMEs เพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิกในการขอรับคำแนะนำ และ/หรือเจรจาร่วมกัน</p> <p>2) รัฐบาลยอมรับในสถานะขององค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs ในการขอรับคำปรึกษาเกี่ยวกับธุรกิจ และ/หรือมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ</p> <p>3) องค์การเอกชนตัวแทน SMEs ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในฐานะเป็นตัวแทนของ SMEs ในการเจรจาทางสังคมระดับประเทศ (Nationwide) และการเจรจาระดับภูมิภาค และไต่ระดับไปใช้สาขาธุรกิจ (Cross-sectoral)</p>	<p>ไม่ยอมรับ</p> <p>ไม่ยอมรับ</p> <p>ไม่ยอมรับ</p>	<p>ยอมรับ</p> <p>ยอมรับ</p> <p>ยอมรับ</p>	<p>การที่สภาพแรงงานยอมรับสถานะขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในฐานะเป็นตัวแทน และ/หรือมีสิทธิในการหาพรรคพวกต่อรองร่วมกัน</p> <p>การที่รัฐบาลยอมรับสถานะขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในฐานะเป็นส่วนทางสังคม (Social partners) และการมีส่วนร่วมของกระบวนการปรึกษาหารือ (Public consultation process)</p> <p>เพื่อกำหนดองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ในภาพรวม มีความจำเป็นต้องกำหนดสถานะและบทบาทในการเป็นตัวแทนขององค์การดังกล่าวในระบบการเจรจาทางสังคม โดยมีความจำเป็นที่องค์การเอกชนดังกล่าวต้องมีส่วนร่วมในระบบการเจรจาทางสังคมในสถานะที่เป็นองค์การเอกชนระดับประเทศ (มีสมาชิกอยู่ทุกภาคของประเทศ) และเป็นตัวแทนสาขาธุรกิจในลักษณะที่ใช้สาขาธุรกิจ (เป็นตัวแทนธุรกิจเงิน 3 ประเภทธุรกิจขึ้นไป) ในการเจรจาแบบทวิภาคีและไตรภาคี</p>
<p>4) โอกาสขององค์การเอกชนตัวแทน SMEs ในการมีส่วนร่วมในการเจรจาทางสังคม สืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับพรรคการเมือง</p>	ใช่	ไม่ใช่	<p>ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs กับพรรคการเมืองอาจนับทอนระบบและกลไกการเจรจาทางสังคมในระยะยาวได้ ดังนั้นการยอมรับสถานะขององค์การเอกชนในฐานะเป็นตัวแทนของ SMEs ควรเกิดจากกฎหมาย กฎระเบียบทางสังคม หรือธรรมเนียมปฏิบัติในการบริหาร/ทางธุรกิจ</p>

2.3) โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชนและบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็น ตัวแทน SMEs (The Associational System of Business and its Actors)

จากการศึกษาพบว่า การรวมกลุ่มของ SMEs ยังอยู่ในระดับที่ต่ำ และ SMEs ยังรู้สึกและรับรู้ว่า องค์การเอกชนที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันไม่สามารถเป็นตัวแทนเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากต้องการจูงใจ SMEs ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการรวมกลุ่ม ก็จะต้องดำเนินการในเรื่องสำคัญกับสามเรื่องต่อไปนี้คือ

- **เรื่องสิทธิในการออกเสียงของสมาชิก** เนื่องจากโดยทั่วไปสิทธิออกเสียงมักจะขึ้นอยู่กับขนาดของวิสาหกิจที่เป็นสมาชิก สิทธิในการออกเสียงในโครงสร้างการบริหารองค์การเอกชนขึ้นอยู่กับมูลค่าของเงินค่าสมาชิกที่สมาชิกจ่ายสบทให้กับองค์การเอกชน เนื่องจากมูลค่าของเงินค่าสมาชิกมักคำนวณจากขนาดของวิสาหกิจ ยอดขาย จำนวนพนักงาน ฯลฯ ซึ่งการคำนวณเงินค่าสมาชิกตามกรณีดังกล่าวมาจะส่งผลให้อำนาจในการบริหารองค์การเอกชนขึ้นอยู่กับขนาดของวิสาหกิจ ดังนั้น จึงต้องจัดให้ SMEs ที่เป็นสมาชิกทุกรายมีสิทธิในการออกเสียงได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงขนาดหรือมูลค่าของเงินค่าสมาชิกที่จ่ายให้กับองค์การเอกชนนั้นๆ
- **เรื่องการให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานขององค์การเอกชนจากสมาชิกซึ่งเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่** เนื่องจากองค์การเอกชนโดยทั่วไปอาจพึ่งพาความช่วยเหลือโดยสมัครใจ (Voluntary support) จากสมาชิกในระดับสูง (นอกเหนือจากการเก็บเงินค่าสมาชิก) ซึ่งความช่วยเหลือโดยสมัครใจประกอบไปด้วยเงินบริจาค และความช่วยเหลือด้านแรงงาน เช่น การส่งพนักงานเข้ามาช่วยในการดำเนินงานขององค์การเอกชน การให้บริการจากวิสาหกิจที่เป็นสมาชิกแก่องค์การเอกชน หรือการที่สมาชิกส่งตัวแทนมาทำงานประจำในองค์การเอกชน ทั้งนี้ วิสาหกิจที่มีขนาดใหญ่สามารถให้ความช่วยเหลือโดยสมัครใจแก่องค์การเอกชนได้มากกว่าผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งส่งผลถึงอำนาจและอิทธิพลภายในองค์การเอกชนมีมากขึ้นอีกด้วย ดังนั้น จึงต้องลดช่องว่างระหว่างวิสาหกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ให้มากที่สุด โดยไม่ต้องคำนึงถึงเงินช่วยเหลือในการดำเนินงานขององค์การเอกชน
- **เรื่องบทบาทด้านการให้บริการสมาชิกขององค์การเอกชน และการเป็นตัวแทนของสมาชิก (Representation)** ซึ่งครอบคลุมถึงประเภทของบริการ และค่าธรรมเนียมการใช้บริการที่องค์การเอกชนอาจเรียกเก็บเพิ่มเติมจากสมาชิก และบทบาทด้านการเป็นตัวแทนของสมาชิก โดยทั่วไปบริการขององค์การเอกชนซึ่ง SMEs ต้องการได้รับ จะครอบคลุมบริการประเภทต่างๆ ดังนี้

- ให้บริการด้านความสัมพันธ์แรงงาน เช่น การให้คำแนะนำ และการบริการในการเจรจา
ระหว่างสมาชิกซึ่งเป็นวิสาหกิจเข้า หรือเป็นตัวแทนสมาชิกในศาลแรงงาน
- ให้บริการวิสาหกิจที่เป็นสมาชิกเพื่อขอเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ เช่น แนะนำ
การสมัครเข้ารับเงินช่วยเหลือสนับสนุนจากภาครัฐ
- ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า เช่น การให้บริการข้อมูลด้านคุณภาพ จำนวน และราคา
ของสินค้า/วัตถุดิบ
- ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดใหม่ๆ หรือ การส่งเสริมการ
ส่งออก
- ให้บริการความสัมพันธ์ทางการเงิน เช่น การค้ำประกันร่วมระหว่างสมาชิก (mutually-
guarantee scheme)
- ให้บริการเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพแก่พนักงานของวิสาหกิจที่เป็นสมาชิก
- ให้บริการเกี่ยวกับการรับรองคุณสมบัติของพนักงาน (qualification) ของวิสาหกิจที่เป็น
สมาชิก
- ให้บริการเกี่ยวกับการพัฒนา และตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์/บริการของสมาชิก โดย
อาจครอบคลุมการออกไปรับรองมาตรฐานคุณภาพต่างๆ

นอกจากนั้น บทบาทหน้าที่ที่สำคัญขององค์การเอกชนคือการเป็นตัวแทนของสมาชิกในเรื่องต่อไปนี้

- การเป็นตัวแทนในการเจรจากับสหภาพแรงงาน รัฐบาล ลูกค้า คู่ค้า
- การเป็นตัวแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านฝึกอบรมอาชีพของภาครัฐ
- การเป็นตัวแทนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการโครงการของภาครัฐในการให้ความ
ช่วยเหลือภาคธุรกิจ
- การเป็นตัวแทนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านมาตรฐาน และคุณภาพของ
ผลิตภัณฑ์

เนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรทำให้บางองค์การเอกชนอาจจำกัดประเภทการบริการแก่สมาชิก หรือลด
คุณภาพของบริการที่จัดให้มีเพื่อเป็นประโยชน์แก่สมาชิก โดยอาจเรียกเก็บเงินค่าบริการนอกเหนือจาก
ค่าสมาชิก ปัญหาข้างต้นล้วนส่งผลกระทบต่อสมาชิกที่เป็น SMEs เนื่องจากบริการที่ลดลง หรือค่าบริการที่สูง
ขึ้นนั้นเป็นภาระต้นทุนที่เพิ่มขึ้นของ SMEs นอกจากนี้ ยังพบว่าด้วยข้อจำกัดด้านทรัพยากรดังที่กล่าวมา
องค์การเอกชนบางองค์การอาจเลือกที่จะลดหรือจำกัดการให้บริการแก่สมาชิก แต่เปลี่ยนยุทธศาสตร์การ
ดำเนินการ โดยมุ่งไปให้ความสำคัญกับการเป็นองค์การตัวแทน (Representational organization) ของ

สมาชิกในการเจรจาต่างๆ มากกว่าการให้บริการในด้านอื่นๆ เนื่องจากสิทธิพิเศษด้านการเป็นตัวแทนในการเจรจาต่อรองมิได้มีต้นทุนสูงหากเปรียบเทียบกับภาระในด้านการให้บริการอื่นๆ แก่สมาชิก

สถานการณ์ที่กล่าวมาอาจส่งผลให้ผู้ประกอบการ SMEs ร่วมกันผลักดันในการจัดตั้งองค์การเอกชนเพื่อเป็นตัวแทน SMEs ขึ้นมาในประเทศ เนื่องจากหากองค์การเอกชนที่สำคัญของประเทศมีการตัดสินใจโน้มน้าวและได้รับอิทธิพลจากอำนาจของวิสาหกิจขนาดใหญ่ที่มีอำนาจในโครงสร้างการบริหารองค์การเอกชนดังกล่าวหรือการดำเนินงานขององค์การเอกชนขึ้นอยู่กับการช่วยเหลือจากวิสาหกิจขนาดใหญ่ หรือองค์การเอกชนคิดค่าบริการต่างๆ จากสมาชิก ปราบปรามการขึ้นอยู่กับการช่วยเหลือจากวิสาหกิจขนาดใหญ่ หรือองค์การเอกชนขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และทำให้การเป็นสมาชิกภายในองค์การเอกชนมีต้นทุนสูงขึ้น

โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนวิสาหกิจประเภทต่างๆ มีหลายรูปแบบเนื่องจากองค์การเอกชนอาจเป็นสมาชิกซึ่งกันและกัน หรืออาจเป็นสมาชิกขององค์การเอกชนในระดับที่สูงขึ้นไปอีกด้วย โดยทั่วไปองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs อาจเป็นสมาชิกขององค์การเอกชนในระดับสูงขึ้นไป เช่น สภาหอการค้า อย่างไรก็ตามในบางประเทศองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs อาจมีบทบาทเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการ SMEs ได้ในระดับชาติหรือระดับนานาชาติ อาทิ The European Association of Craft, Small and Medium-Sized Enterprises (UEAPME) ซึ่งเป็นตัวแทนผู้ประกอบการ SMEs และเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการด้านงานฝีมือ การค้า และ SMEs โดยมีบทบาทเป็นตัวแทนผู้ประกอบการ SMEs ในการเป็นหุ้นส่วนการเจรจา และในกระบวนการปรึกษาหารือกับสหภาพยุโรปในนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ SMEs

หากพิจารณาตามบทบาทหน้าที่การเป็นองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ในประเทศต่างๆ แล้วสามารถแบ่งโครงสร้างของระบบการรวมกลุ่มของ SMEs ได้เป็น 2 ชั่ว คือ

- (1) **องค์การเอกชนที่มีบทบาทหน้าที่เป็นตัวแทนของวิสาหกิจขนาดใหญ่เป็นองค์การเอกชนที่มีสมาชิกเป็นวิสาหกิจทุกประเภท** ตามโครงสร้างประเภทนี้ องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของผู้ประกอบการ SMEs จะเข้าไปเป็นสมาชิกขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนวิสาหกิจขนาดใหญ่ โดยอาจได้รับบริการต่างๆ หรือได้รับเงินสนับสนุนจากองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของวิสาหกิจขนาดใหญ่เป็นการตอบแทน ทั้งนี้ องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนวิสาหกิจขนาดใหญ่อาจจัดตั้งองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ขึ้นมาภายใต้การกำกับดูแลขององค์การของตนก็ได้ โดยองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอาจมิได้มีโอกาสในการแสดงบทบาท หรือเป็นตัวแทนของสมาชิกในระดับชาติในการเจรจา หรือมีส่วนร่วมเชิงนโยบายกับภาครัฐ สหภาพแรงงาน คู่ค้า หรือลูกค้า

(2) องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระดับประเทศ

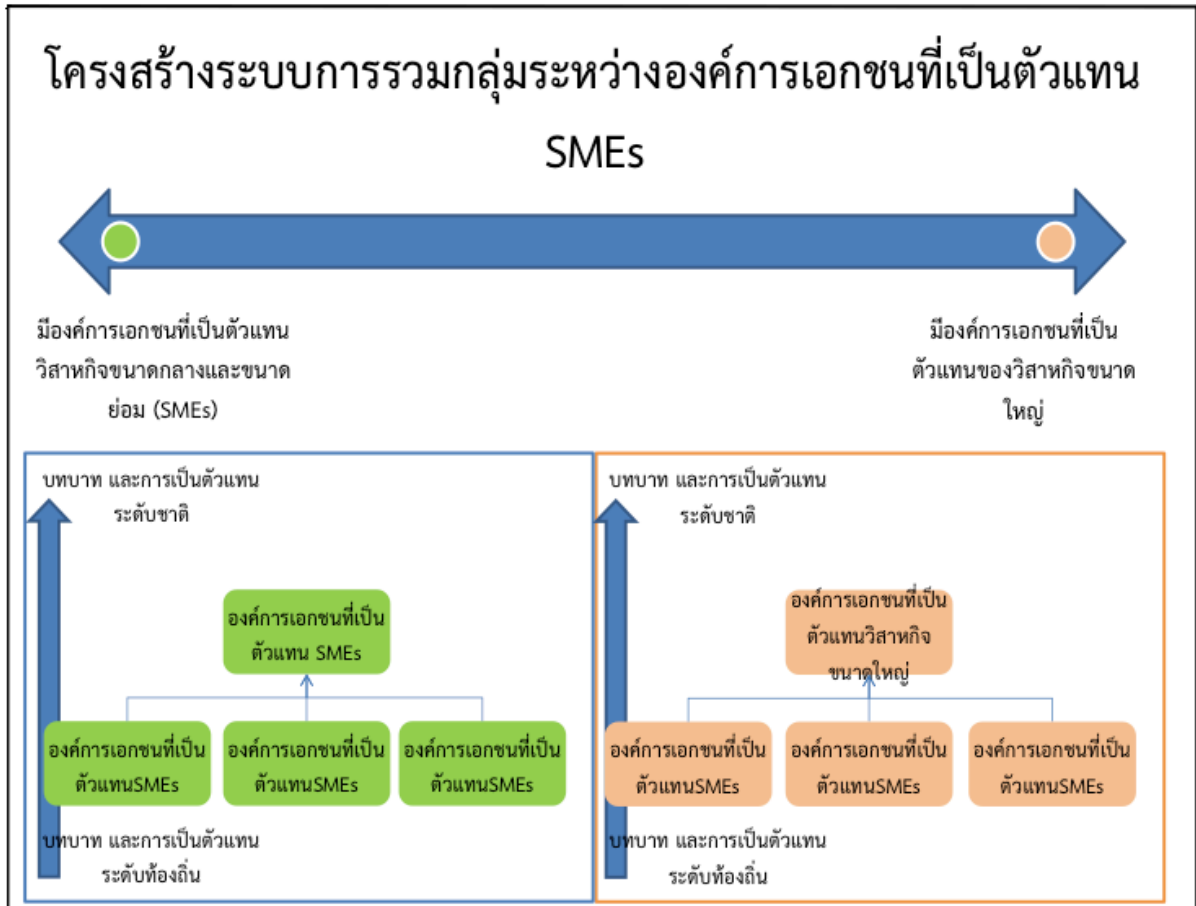
โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มวิสาหกิจในรูปแบบเช่นนี้จะเกิดองค์การเอกชนของ SMEs ที่มีอำนาจระดับสูง เป็นองค์การเอกชนในระดับสูงสุด (Peak Organization) ซึ่งมีบทบาทและมีศักยภาพในการเป็นตัวแทนของ SMEs ได้ทั้งประเทศ โดยมีองค์การเอกชนตัวแทน SMEs ในระดับท้องถิ่น หรือระดับสาขาธุรกิจเข้ามาเป็นสมาชิกในระดับต่อไป

โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มขององค์การเอกชนในประเทศต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามสภาวะแวดล้อมต่างๆ เช่น กระบวนการโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการ SMEs ในหลายประเทศมีจำนวนลดลง หรือย้ายฐานการผลิตไปต่างประเทศ ปัญหาดังกล่าวอาจสร้างแรงกดดันให้องค์การเอกชนต่างๆ ต้องลดค่าใช้จ่าย และดำเนินการโดยยึดหลักความประหยัด จึงต้องลดจำนวนพนักงานในองค์กร ลดการบริการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อสมาชิก รวมถึงลดค่าสมาชิกที่จัดเก็บอีกด้วย ทั้งนี้แรงกดดันเพื่อการลดค่าใช้จ่ายในองค์การเอกชนอาจส่งผลกระทบต่อสมาชิกในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปวิสาหกิจขนาดใหญ่อาจต้องการให้องค์การเอกชนลดจำนวนการให้บริการต่างๆ ที่ให้บริการแก่สมาชิก และให้ความสำคัญกับบทบาทการเป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจาระดับสูงกับหน่วยงานต่างๆ หรือการประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสังคมมากกว่า ในขณะที่ผู้ประกอบการ SMEs อาจต้องการให้องค์การเอกชนรักษาการให้บริการต่างๆ ไว้ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าผลกระทบจากกระบวนการโลกาภิวัตน์สามารถส่งเสริมให้มีการจัดตั้งองค์การเอกชนใหม่ๆ ที่เป็นตัวแทนของ SMEs เนื่องจากกระบวนการโลกาภิวัตน์อาจทำให้องค์การเอกชนปรับลดการให้บริการแก่สมาชิกอันส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดการเข้าถึงบริการต่างๆ ที่จำเป็นต่อความอยู่รอดของ SMEs

รายละเอียดของโครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน สามารถดูได้จากแผนภาพข้างล่างนี้

แผนภาพที่ 2.1 แสดงโครงสร้างระบบการรวมกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สำหรับการอธิบายคะแนนประกอบในดัชนีชี้วัดด้านโครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์กรเอกชนและ
บพทขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs (The Associational System of Business and its
Actors) สามารถดูรายละเอียดได้ในตารางข้างล่าง

ตารางที่ 2.3 การอธิบายคะแนนดัชนีชี้วัดและเปรียบเทียบประสิทธิภาพความพร้อมของกฎหมาย/มาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศเป้าหมาย	0 คะแนน	1 คะแนน	คำอธิบายคะแนน
3. โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชนและ บทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs (The Associational System of Business and its Actors)			
1) องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs เป็นองค์การที่เป็น ตัวแทน SMEs ในระดับประเทศ (โดยต้องไม่เป็นสมาชิก ขององค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs อื่นๆ ใน ประเทศนั้น)	ไม่ใช่	ใช่	โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs แบ่งออกได้หลายระดับ โดยทั่วไป SMEs จะเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม กลุ่ม หรือชมรมธุรกิจ ซึ่งสมาคม/กลุ่ม/ชมรมธุรกิจตั้งกล่าวอาจเป็น สมาชิกขององค์การเอกชนในระดับสูงขึ้นเพื่อความร่วมมือการให้บริการและการเป็นตัวแทนองค์การ เอกชนที่มีสมาคม/กลุ่ม/ชมรมธุรกิจเป็นสมาชิกมักเป็นองค์การเอกชนในรูปแบบของสมาพันธ์ (Confederation) ¹ หรือองค์การเอกชนประเภทอื่น เช่น สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม ในการศึกษานี้ องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ต้องเป็นองค์การระดับสูงสุดของประเทศ (Peak Organization)
2) องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs มีสมาชิกกระจายอยู่ ทั่วประเทศ และไม่ใช่สาขาธุรกิจ (มีสมาชิกอย่างน้อย 3 ประเภทธุรกิจ)	ไม่ใช่	ใช่	เพื่อให้องค์การเอกชนมีอำนาจในการเป็นตัวแทนของ SMEs ในการร่วมกำหนดทิศทางเชิงนโยบาย กฎหมาย และมาตรการต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับจากองค์กรอื่นๆ ที่เป็นคู่แข่งจาก องค์การเอกชนดังกล่าวควรมีสมาชิกกระจายอยู่ทั่วประเทศ และมีสมาชิกจากหลายกลุ่มธุรกิจ ทั้งนี้ ตามนโยบายของบางองค์กร เช่น สหภาพยุโรป กำหนดให้องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ควร ครอบคลุมอย่างน้อย 3 ประเภทธุรกิจขึ้นไป

¹ สมาพันธ์ (Confederation) หมายถึงองค์การเอกชนที่มีสมาชิกเป็นองค์การเอกชน อาทิเช่น สมาคมธุรกิจ กลุ่ม หรือชมรมธุรกิจ โดยไม่มีสมาชิกเป็น SMEs โดยตรง ในหลายประเทศ อาทิเช่น ในสหภาพยุโรป (EU) ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ ฯลฯ ยอมรับสถานะของสมาพันธ์ในฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย สำหรับในประเทศไทยพบธรรมเนียมปฏิบัติทางธุรกิจในการจัดตั้งสมาพันธ์ธุรกิจ อย่างไรก็ตามสถานะนิติบุคคลของสมาพันธ์ยังไม่มีกฎหมายรองรับในประเทศไทย

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศเป้าหมาย	0 คะแนน	1 คะแนน	คำอธิบายคะแนน
<p>3) องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs มีสิทธิตามกฎหมายในการดำเนินการเป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจา ร่วมกับหน่วยงานภายนอก</p>	ไม่มีสิทธิ	มีสิทธิ	<p>โดยทั่วไปบทบาทขององค์การเอกชนในการเป็นตัวแทนของสมาชิก SMEs สามารถแบ่งออกเป็น 2 บทบาทได้แก่ บทบาทการเป็นตัวแทนในการรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกในการเจรจากับภาคแรงงาน (Labor Market Interest of Business) และเป็นตัวแทนสมาชิกในการรักษาผลประโยชน์ระบบตลาด (Market Interest) อันรวมถึงความสัมพันธ์กับกลุ่มธุรกิจประเภทอื่นๆ (Business Group) ผู้ค้า (Supplier) และลูกค้า (Customer) ตามนโยบายของ Schmitter and Streeck (1981) ได้แบ่งประเภทขององค์การเอกชนตามรูปแบบการเป็นตัวแทนสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ สมาคมนายจ้าง (Employer Association) เป็นตัวแทนของสมาชิกในกิจการเจรจากับภาคแรงงาน สมาคมการค้า (Trade Association) เป็นตัวแทนของสมาชิกในระบบตลาด และสามารถแบบผสม (Mixed Association) เป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจากับภาคแรงงานและเป็นตัวแทนของสมาชิกในระบบตลาด</p>
<p>4) องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs ได้มีการดำเนินการให้บริการโดยตรงแก่สมาชิก</p>	ไม่ดำเนินการ	ดำเนินการ	<p>ความสำเร็จขององค์การเอกชนต่อระบบเศรษฐกิจประการหนึ่ง คือการให้บริการแก่สมาชิก เนื่องจากองค์การเอกชนสามารถเข้ามาทำหน้าที่แทนภาครัฐโดยการให้บริการประเภทต่างๆ ที่จำเป็นต่อระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น ศักยภาพในการให้บริการโดยตรงแก่สมาชิกจึงสามารถเพิ่มระดับความสำเร็จขององค์การเอกชนในระดับมหภาคได้</p>

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศเป้าหมาย	0 คะแนน	1 คะแนน	คำอธิบายคะแนน
<p>5) การเป็นตัวแทนของสมาชิก (Representation)</p> <p>i. องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถเป็นตัวแทนของสมาชิก ในการเจรจากับสหภาพแรงงาน รัฐบาล ลูกค้า คู่ค้า</p> <p>ii. องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านฝึกอบรมอาชีพของภาครัฐ</p> <p>iii. องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการโครงการของภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือภาคธุรกิจ</p> <p>iv. องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านมาตรฐานและคุณภาพของผลิตภัณฑ์</p>	<p>ไม่ใช่ (หากตอบ ไม่ใช่ <= 2 ข้อ ได้ 0 คะแนน)</p>	<p>ใช่ (หากใช่ >= 3 ข้อ ได้ 1 คะแนน)</p>	<p>องค์การเอกชนสามารถเป็นตัวแทนของสมาชิก (Representation) ที่เป็น SMEs ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทบทวนการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายแล้ว SMEs มักมีส่วนร่วมในเชิงนโยบาย ขาดอำนาจร่วมกันในการต่อรอง (Lack of collective voice) ขาดอิทธิพลในการกำหนดนโยบาย (Lack of influence on policies) และไม่สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประการ ได้แก่ ตัวแทนในการเจรจา ตัวแทนในการมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการฝึกอบรม การดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือภาคธุรกิจ และการพัฒนามาตรฐาน/คุณภาพของสินค้า</p>
<p>6) องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถให้บริการ</p> <p>i. ในบริการด้านความสัมพันธ์แรงงาน (เช่น ให้คำแนะนำ และการบริการในการเจรจาร่วมกันหรือเป็นตัวแทนสมาชิกในศาลแรงงาน)</p>	<p>ไม่ใช่ (หากตอบ ไม่ใช่ <= 4 ข้อ ได้ 0</p>	<p>ใช่ (หากใช่ >= 5 ข้อ ได้ 1</p>	<p>การให้บริการของ SMEs สามารถแบ่งออกได้เป็น 8 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ด้านแรงงาน ด้านความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ (โดยส่วนใหญ่เป็นความช่วยเหลือจากภาครัฐ) การสร้างความสัมพันธ์กับคู่ค้า และคู่ค้า การการเงิน คุณสมบัติของพนักงาน และคุณภาพของสินค้า/บริการ</p>

ปัจจัยในการวิเคราะห์เพื่อประกอบเหตุผลเป้าหมาย	0 คะแนน	1 คะแนน	คำอธิบายคะแนน
<p>ii. ให้บริการสิทธิที่เป็นสมาชิกเพื่อขอเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ (เช่น แนะนำการสมัครเข้ารับเงินช่วยเหลือสนับสนุนจากภาครัฐ)</p> <p>iii. ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับคู่ค้า (เช่น ข้อมูลคุณภาพ จำนวน และราคาของสินค้า/วัสดุเทียบ)</p> <p>iv. ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดใหม่ๆ หรือการส่งเสริมการส่งออก)</p> <p>v. ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับภาคการเงิน (เช่น การค้าประกันร่วมระหว่างสมาชิก (mutually-guaranteee scheme)</p> <p>vi. ให้บริการเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพ</p> <p>vii. ให้บริการเกี่ยวกับการรับรองคุณสมบัติของพนักงาน (qualification)</p> <p>viii. ให้บริการพัฒนาและ/หรือตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์/บริการ</p>			

3) การเปรียบเทียบประเทศเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จในการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม

ระดับความร่วมมือเป็นเครือข่ายของ SMEs เป็นปรากฏการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ทั้งนี้ ระดับความร่วมมือเสริมสร้างเครือข่ายของ SMEs อาจมีระดับต่ำในบางประเทศที่ไม่มีกฎหมายเพื่อรองรับ ส่งเสริม หรือ กำหนดบังคับให้มีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย ประกอบกับการปราศจากวัฒนธรรมทางธุรกิจที่ส่งเสริมความร่วมมือเป็นเครือข่ายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

จากข้อมูลการศึกษาของ European Network for Social and Economic Research (2003) พบว่าการให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์และมาตรการส่งเสริมความร่วมมือและเครือข่ายของ SMEs ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1990 เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้มีระดับความร่วมมือเป็นเครือข่ายของ SMEs ในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศอิตาลี และกลุ่มประเทศนอร์ดิก (Nordic countries) อันประกอบไปด้วยประเทศฟินแลนด์ เดนมาร์ก นอร์เวย์ ไอซ์แลนด์ และสวีเดน นอกจากนี้ยังพบว่าบางประเทศอุตสาหกรรมในเอเชีย เช่น ประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีได้มีการริเริ่มส่งเสริมความร่วมมือสร้างเครือข่ายระหว่าง SMEs ผ่าน มาตรการทางกฎหมายมาช้านาน โดยประเทศญี่ปุ่นมีการออกกฎหมายว่าด้วยสมาคมสหกรณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1949 (The Law on the Cooperative Association of Small and Medium Enterprises 1949) ในขณะที่ประเทศเกาหลีออกกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมปี ค.ศ.1961 (Small and Medium Enterprise Act 1961) นอกจากนี้ปัจจัยทางวัฒนธรรม และค่านิยมทางธุรกิจยังสามารถส่งผลถึงความร่วมมือเป็นเครือข่ายของ SMEs ได้อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อนำมาใช้ อธิบายถึงปรากฏการณ์ที่กลุ่มประเทศนอร์ดิกในยุโรปซึ่งมีระดับความร่วมมือเป็นเครือข่ายของ SMEs ในระดับสูงเนื่องจากประเทศดังกล่าวมีรากฐานทางวัฒนธรรม และพื้นฐานทางสังคมร่วมกัน ซึ่งส่งผลถึงระดับความเชื่อถือความไว้วางใจในการเข้าสู่ระบบความสัมพันธ์ทางธุรกิจดังกล่าว

เพื่อเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs ระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ และกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ การศึกษาครั้งนี้ได้พิจารณาเลือกประเทศกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการร่วมมือเป็นเครือข่าย โดยพิจารณาจากประเทศที่มี SMEs เข้าร่วมเป็นสมาชิกในระดับสูงจำนวน 5 ประเทศ คือประเทศญี่ปุ่น (ร้อยละ 90.1) ฟินแลนด์ (ร้อยละ 78) เกาหลีใต้ (ร้อยละ 72.7) อิตาลี (ร้อยละ 64) และเดนมาร์ก (ร้อยละ 61) ซึ่งทุกประเทศมีสัดส่วนของ SMEs ที่มีความร่วมมือเป็นเครือข่ายในสัดส่วนสูงกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวน SMEs ทั้งหมดในประเทศ โดยมีรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 2.4 สัดส่วนของ SMEs ที่มีความร่วมมือเป็นเครือข่าย (ร้อยละ) ภายในประเทศต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จ

ประเทศ	สัดส่วนของ SMEs ที่มีความร่วมมือเป็นเครือข่าย (ร้อยละ)
เกาหลีใต้	90.1% (2006)
ฟินแลนด์	78% (2003)
ญี่ปุ่น	72.7% (2006)
อิตาลี	64% (2003)
เดนมาร์ก	61% (2003)

แหล่งที่มาของข้อมูล:

- ประเทศเกาหลีใต้ (Korea Federation of Small and Medium Business (KBiz), 2006),
- ประเทศญี่ปุ่น (National Federation of Small Business Associations (NFSBA), 2006) และ
- ประเทศฟินแลนด์ อิตาลี และเดนมาร์ก (European Network for Social and Economic Research, 2003)

การทำความเข้าใจสภาพเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของ SMEs ในประเทศที่มีการสร้างเครือข่าย SMEs อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 5 ประเทศ มาทำการเปรียบเทียบกับประเทศไทย มีข้อจำกัดของข้อมูลเกี่ยวกับ SMEs ทำให้มีความแตกต่างของปีฐานที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับ SMEs โดยข้อมูลในส่วนดังกล่าวสำหรับประเทศอิตาลี เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และประเทศไทยเป็นข้อมูลที่มีฐานจากปี ค.ศ. 2010 ข้อมูลสำหรับประเทศเกาหลีเป็นข้อมูลจากปี 2009 และข้อมูลเกี่ยวกับ SMEs สำหรับญี่ปุ่นเป็นข้อมูลปี ค.ศ. 2006 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP) ประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอิตาลี จัดเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่เกินกว่าหนึ่งล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยสามารถเรียงขนาดเศรษฐกิจจากมากไปน้อย ดังนี้ ประเทศญี่ปุ่น (\$5,497,813) ประเทศอิตาลี (\$2,051,412) และประเทศเกาหลีใต้ (\$1,014,483) สำหรับประเทศที่เหลืออีก 3 ประเทศจัดเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจขนาดกลางที่มีผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP) น้อยกว่าหนึ่งล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยประกอบไปด้วยประเทศไทย (\$318,847) ประเทศเดนมาร์ก (\$310,405) และประเทศฟินแลนด์ (\$238,801)

- (2) มูลค่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร 1 คน (GDP per Capita - PPP) จะเห็นได้ว่าประเทศทั้ง 5 ประเทศ จัดเป็นประเทศที่มีมูลค่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร 1 คนอยู่ในระดับสูง โดยสามารถเรียงจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเทศเดนมาร์ก (\$36,449.55) ประเทศฟินแลนด์ (\$34,585.45) ประเทศญี่ปุ่น (\$33,804.76) ประเทศเกาหลีใต้ (\$29,835.92) ประเทศอิตาลี (\$29,392.40) และประเทศไทย (\$9,187.43)
- (3) จำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Number of SMEs) หากพิจารณาจากจำนวน SMEs ภายในประเทศจะเห็นได้ว่าประเทศที่คัดเลือกมาสามารถจัดออกได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มประเทศที่มีจำนวน SMEs เกินหนึ่งล้านราย ได้แก่ประเทศญี่ปุ่น จำนวน 4,198,000 ราย อิตาลีจำนวน 3,762,921 ราย เกาหลีใต้จำนวน 3,066,484 ราย และประเทศไทยจำนวน 2,913,167 ราย สำหรับประเทศอีกกลุ่มหนึ่งคือประเทศที่มีจำนวน SMEs น้อยกว่าหนึ่งล้านราย ได้แก่ ประเทศฟินแลนด์จำนวน 217,129 ราย และเดนมาร์กจำนวน 202,467 ราย
- (4) สัดส่วนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Percentage of SMEs) เป็นดัชนีสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของ SMEs ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของ SMEs อยู่ในระดับสูงเกินกว่าร้อยละ 99 ในทุกประเทศที่มีการศึกษา โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ประเทศอิตาลีและประเทศเกาหลีใต้มีสัดส่วนร้อยละ 99.9 จากจำนวนวิสาหกิจทั้งประเทศ ประเทศญี่ปุ่น เดนมาร์ก และฟินแลนด์มีสัดส่วนร้อยละ 99.7 และประเทศไทยมีสัดส่วนร้อยละ 99.6
- (5) สัดส่วนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อประชากรหนึ่งหมื่นคน (Proportion of SMEs per 10,000 inhabitants) เป็นดัชนีที่แสดงถึงความสำคัญ และความหนาแน่นของ SMEs ต่อภาคสังคมของประเทศต่างๆ โดยประเทศที่มีสัดส่วน SMEs ต่อประชากรหนึ่งหมื่นคนในระดับสูง แสดงว่าสังคมของประเทศดังกล่าวมี SMEs เข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลไกสังคมในระดับสูงเช่นกัน ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าประเทศอิตาลี (648 ราย) และเกาหลีใต้ (632 ราย) เป็นประเทศที่มีสัดส่วน SMEs ต่อประชากรหนึ่งหมื่นคนในระดับสูงเกิน 600 รายต่อประชากรหนึ่งหมื่นคน ประเทศไทย และฟินแลนด์มีสัดส่วน SMEs ต่อประชากรหนึ่งหมื่นคนในระดับกลางที่ 434 รายและ 413 ราย ตามลำดับ สำหรับประเทศเดนมาร์กและญี่ปุ่นมีสัดส่วน SMEs ต่อประชากรหนึ่งหมื่นคนในระดับค่อนข้างน้อยที่ 367 ราย และ 329 รายตามลำดับ

(6) สัดส่วนการจ้างงานในภาค SMEs แสดงให้เห็นความสำคัญของภาค SMEs ที่มีต่อภาคแรงงานของประเทศ โดยในทุกประเทศที่วิเคราะห์พบว่ามีส่วนการจ้างงานในภาค SMEs เกินกึ่งหนึ่งสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประเทศเกาหลีใต้ (ร้อยละ 87.7) ประเทศอิตาลี (ร้อยละ 81.4) ประเทศไทย (ร้อยละ 77.86) ประเทศญี่ปุ่น (ร้อยละ 69.4) ประเทศเดนมาร์ก (ร้อยละ 66.2) และประเทศฟินแลนด์ (ร้อยละ 60.6)

(7) สัดส่วนผลผลิตมวลรวมภายในประเทศที่เกิดจาก SMEs (SMEs contribution to GDP) (%) เป็นดัชนีชี้วัดความสำคัญของ SMEs ที่มีต่อการผลิตในระบบเศรษฐกิจ โดยประเทศที่มีสัดส่วนผลผลิตมวลรวมภายในประเทศที่เกิดจาก SMEs ในระดับสูงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของ SMEs ต่อการเพิ่มมูลค่าของระบบเศรษฐกิจดังกล่าว ซึ่งสามารถเรียงลำดับตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ประเทศอิตาลี (ร้อยละ 71.3) ประเทศเดนมาร์ก (ร้อยละ 66.5) ประเทศฟินแลนด์ (ร้อยละ 54.9) ประเทศเกาหลีใต้ (ร้อยละ 49.4) ประเทศญี่ปุ่น (ร้อยละ 47.7) และประเทศไทย (ร้อยละ 37.1)

ตารางที่ 2.5 เปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศที่ประสบความสำเร็จ

โดยเปรียบเทียบด้วยประเทศไทย

ประเทศไทย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ไทย
ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ GDP (คำนวณเหรียญสหรัฐ) 2010 (World Bank 2011)	5,497.813	1,014.483	2,051.412	310.405	238.801	318.847
ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per Capita (PPP) (เหรียญสหรัฐ) (Economy Watch, 2010)	33,804.76	29,835.92	29,392.40	36,449.55	34,585.45	9,187.43
จำนวน SMEs (No. of SMEs)	4,198,000	3,066,484	3,762,921	202,467	217,129	2,913,167
จำนวนวิสาหกิจทั้งหมด (SMEs + LES)	4,210,000	3,069,400	3,765,825	203,137	217,724	2,924,912
สัดส่วน SMEs (Percentage of SMEs)	99.7%	99.9%	99.9%	99.7%	99.7%	99.6%
สัดส่วน SMEs ต่อประชากรหนึ่งหมื่นคน (Proportion of SMEs per 10,000 inhabitants)	329 (2006)	632 (2009)	648 (2010)	367 (2010)	413 (2010)	434 (2010)
จำนวนประชากร (คน)	127,463,611	48,508,972	58,090,681	5,515,575	5,255,068	67,089,500
สัดส่วนการจ้างงานในภาค SMEs (SME contribution to employment) (%)	69.4%	87.7%	81.4%	66.2%	60.6%	77.86%
สัดส่วนผลผลิตมวลรวมภายในประเทศที่เกิดจาก SMEs (SMEs contribution to GDP) (%)	47.7 %	49.4%	71.3%	66.5%	54.9%	37.1%
<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลของประเทศไทยญี่ปุ่น จากข้อมูลปี 2006 จาก Japan Small Business Research Institute 2011) ข้อมูลของประเทศไทยเกาหลีใต้ จาก Small and Medium Business Administration 2009, Cunningham 2010 และ CIA 2009 ข้อมูลของประเทศไทยอิตาลี เดนมาร์ก และฟินแลนด์ จาก The European Commission 2010 และ CIA 2011 ข้อมูลของประเทศไทย จากข้อมูลปี 2010 จาก สสว. 2011 						

ผลการศึกษาด้านโครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศที่ประสบความสำเร็จทั้ง 5 ประเทศ พบรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนา SMEs มานาน โดยเริ่มต้นพัฒนายุคแรกตรงกับช่วงของยุคฟื้นฟูประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ปี ค.ศ. 1945 จนถึงปี ค.ศ. 1955 ซึ่งญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญกับการกระจายการพัฒนาเศรษฐกิจ และสนับสนุน SMEs โดยการดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานที่สำคัญในการส่งเสริม SMEs หลายองค์กร เช่น

- ปี ค.ศ. 1936 ก่อตั้งธนาคาร Shoko Chukin Bank เพื่อสนับสนุนการบริการด้านการเงินแก่สหกรณ์ SMEs หรือ หน่วยงานอื่น ๆ ที่มีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นองค์กร SMEs เป็นการเฉพาะ
- ปี ค.ศ. 1947 ตรากฎหมายป้องกันการผูกขาด (Anti Monopoly Act 1947)
- ปี ค.ศ. 1948 ก่อตั้งสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME Agency) เพื่อเป็นองค์กรหลักในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs
- ปี ค.ศ. 1949 ตรากฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสมาคมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 1949 แก้ไขปี ค.ศ. 2006 (SME Cooperative Act 1949 - revisions of Act No. 75 of 2006) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์กรความร่วมมือที่จำเป็นสำหรับ SMEs และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับ SMEs เช่น ภาครัฐ และภาคแรงงานในอุตสาหกรรม SMEs ให้สามารถร่วมมือในการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม ซึ่งมีการดำเนินการจัดตั้งองค์กรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการสร้างความร่วมมือในภาค SMEs
- ปี ค.ศ. 1963 ตรากฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1963 แก้ไข ค.ศ.1999 (Small and Medium Enterprises Basic Law Japan 1963 Amended 1999)

ปัจจุบันนโยบายของประเทศญี่ปุ่นในการส่งเสริม SMEs ได้ให้ความสำคัญเรื่องการส่งเสริมความร่วมมือ และเครือข่าย SMEs เป็นพิเศษ ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่สองซึ่งกำหนดให้มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยน รวมกลุ่มและร่วมมือ (Promotion of Exchange, Tie-Ups and Cooperatives) (SME Information of Japan, 2012) โดยระบุว่า “เพื่อส่งเสริมให้ SMEs ช่วยเหลือกันและกันอันเป็นการส่งเสริมทรัพยากรในการดำเนินธุรกิจ ภาครัฐควรสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน และรวมกลุ่มในภาค SMEs พัฒนาการออกชนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง SMEs สนับสนุนเงินทุนและความช่วยเหลือต่างๆ ให้กับโครงการที่ดำเนินการร่วมกันระหว่าง SMEs และดำเนินมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง”

มาตรการในการส่งเสริม SMEs ให้มีการแลกเปลี่ยน รวมกลุ่ม และร่วมมือกัน ประเทศญี่ปุ่นกำหนดไว้หลาย มาตรการ เช่น

(1) **ส่งเสริมพัฒนาการรวมกลุ่มระหว่าง SMEs** ส่งเสริมโดยการสนับสนุนการก่อตั้ง และการบริหาร งานของสหกรณ์ ตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสมาคมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Law on the Cooperative Association of Small and Medium Enterprise) กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้ง องค์การเอกชนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Law Concerning the Organization of Small and Medium Enterprise Organizations) และกฎหมายว่าด้วยสมาคมส่งเสริมย่านการค้า (Shopping District Promotion Association Law)

- ระบบสมาคมภายใต้กฎหมายความร่วมมือระหว่างสมาคมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Association system under the Law on the Cooperative Association of Small and Medium Enterprise) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบความร่วมมือระหว่าง SMEs ในการช่วยเหลือสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินธุรกิจซึ่งกันและกัน ทั้งทางด้านเทคโนโลยี ข้อมูล ทรัพยากรมนุษย์ ฯลฯ ด้วยการจัดตั้งองค์การเอกชน และความร่วมมือในการดำเนิน ธุรกิจบนพื้นฐานของหลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในรูปแบบสหกรณ์ธุรกิจประเภทต่างๆ ทั้งหมด 6 ประเภท คือ สหกรณ์สำหรับภาคธุรกิจ (Business Cooperative) สหกรณ์สำหรับ วิสาหกิจรายย่อย (A minor business cooperative) สหกรณ์กองทุนช่วยเหลือ อัคคีภัย (A fire mutual aid cooperative) สหกรณ์สินเชื่อ (A credit cooperative) สมาพันธ์ สหกรณ์ (A federation of cooperatives) และสหกรณ์ร่วมธุรกิจ (A joint enterprise cooperative) และให้มีสมาพันธ์สมาคมธุรกิจขนาดย่อมระดับประเทศ (NFSBA หรือ Chuokai) เป็นองค์การเอกชนระดับชาติโดยมีหน้าที่ให้คำแนะนำ และสื่อสารกับกลุ่มต่างๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา SMEs ทั้งในระดับบริษัท และระดับการรวมกลุ่มประเภทต่างๆ
- ระบบสมาคมภายใต้กฎหมายการจัดตั้งองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs (Association system under the Law Concerning the Organization of Small and Medium Enterprise Organizations) กำหนดให้มีการจัดตั้งสมาพันธ์สมาคมธุรกิจขนาดย่อม ระดับประเทศ (NFSBA) เพื่อเป็นสมาคมให้คำแนะนำแก่ SMEs กฎหมายดังกล่าวยังยอมรับ และส่งเสริมสมาคมบริษัท (Cooperation associations) สมาคมการค้า และอุตสาหกรรม (Commerce/Industry Trade Association) รวมถึงสมาพันธ์การค้า และอุตสาหกรรม (Federations of commercial and industrial associations) ซึ่งมีรูปแบบโครงสร้างและ การดำเนินงานแตกต่างจากสหกรณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้ง 6 ประเภทที่กล่าว

มาข้างต้น เนื่องจากองค์การเอกชนภายใต้กฎหมายฉบับนี้ครอบคลุมถึงความร่วมมือจาก
วิสาหกิจขนาดใหญ่ และมีได้จำกัดประเภทสมาชิกเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
โดยแนวคิดพื้นฐานของสมาคมประเภทนี้คือ

“ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม”
"mutual aid organizations for small enterprises"

- ระบบสมาคมภายใต้กฎหมายสมาคมส่งเสริมย่านการค้า (Association system under the Shopping District Promotion Association Law) เป็นระบบความร่วมมือสำหรับองค์การ
เอกชนตัวแทนผู้ประกอบการในด้านค้าปลีก บริการ และธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องภายในย่าน
การค้าเพื่อดำเนินการร่วมกันในโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Joint economic
project) และโครงการรักษาสีสิ่งแวดล้อม (Environmental preservation project)
กฎหมายดังกล่าวรับรองสถานะของสหกรณ์พัฒนาย่านการค้า (Shopping District
Development Cooperatives) และสมาพันธ์สหกรณ์พัฒนาย่านการค้า (Federation of
Shopping District Promotion Associations)

(2) เงินกู้เพื่อพัฒนาโครงการความร่วมมือ SMEs (Loans for upgrading projects) การ
ส่งเสริม ดำเนินการภายใต้กฎหมายว่าด้วยบริษัทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Japan Small and
Medium Enterprise Corporation) โดยมีการดำเนินการส่งเสริมความร่วมมือทางธุรกิจระหว่าง SMEs และ
การดำเนินการร่วมกันในด้านการใช้ประโยชน์จากโรงงานอุตสาหกรรม ร้านค้า บริษัท และองค์กรภาครัฐ รวมถึง
ถึงสมาคมการค้า และอุตสาหกรรม โดยผ่านความช่วยเหลือจากบริษัทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่ง
ประเทศญี่ปุ่น (Japan Small and Medium Enterprise Corporation – JASMEC) และรัฐบาลระดับท้องถิ่น
อื่น (Prefectural governments) ซึ่งร่วมกันให้เงินช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนธุรกิจ และจัดหา
เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำระยะยาวเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวมา

โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศญี่ปุ่น

ในประเทศญี่ปุ่น โครงสร้างด้านกฎหมายและการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs มีลักษณะเป็นการกำหนดให้ตัวแทนของ SMEs สามารถเข้ามามีบทบาทในการนำเสนอสถานการณ์คำแนะนำ และข้อห่วงใยต่อรัฐบาล และหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริม SMEs ได้ โดยมีกฎหมายพื้นฐานว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 1963 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับปี ค.ศ. 1999 (Small and Medium Enterprises Basic Law Japan 1963 Amended 1999) กำหนดให้กระทรวงเศรษฐกิจ พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม (Ministry of Economy, Trade and Industry) สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (The Small and Medium Enterprise Policy-Making Council) ซึ่งมาจากภาคเอกชนตัวแทน SMEs เพื่อมีหน้าที่ตามมาตรา 27 (Article 27)¹ ดังนี้

“คณะกรรมการนโยบายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นอกเหนือจากการจัดการประเด็นต่างๆ ภายในศักยภาพของคณะกรรมการฯ ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายฉบับนี้อนุญาต ให้มีหน้าที่สำรวจ และปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ให้แก่กระทรวงเศรษฐกิจ พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม หรือกระทรวงที่เกี่ยวข้อง”

นอกจากนั้นมาตรา 27 (2) ยังกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ มีหน้าที่ในการแสดงความคิดเห็นได้อีกด้วย

“คณะกรรมการฯ อาจแสดงความคิดเห็นแก่กระทรวงเศรษฐกิจ พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม หรือกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับประเด็นที่กล่าวมาในย่อหน้าข้างต้น”²

¹ Article (27) “The Council shall, in addition to handling the matters falling within its competence under the provisions of this Law, investigate and deliberate on important matters concerning the enforcement of this Law when requested to give advice by the Minister of Economy, Trade and Industry or the Ministers concerned.

² Article 27 (2) “The Council may state its opinion to the Minister of Economy, Trade and Industry or the Ministers concerned, with respect to such matters as prescribed in the preceding Subsection.”

นอกเหนือจากหน้าที่ทั้งสองประการดังกล่าวมา คณะกรรมการฯ ต้องทำตามหน้าที่ภายใต้ขอบเขตที่
กฎหมายกำหนดไว้ โดยครอบคลุมถึงหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดจำนวน 13 ฉบับ¹

ที่น่าสนใจคือประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายรองรับสถานะขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในด้านต่างๆ เช่น
กฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสมาคมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 1949 ฉบับแก้ไขปี 2006 เริ่ม
บังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2007 (Small and Medium-Sized Enterprise Cooperatives Act (revisions
of Act No. 75 of 2006 (Effective April 1, 2007) ซึ่งกำหนดให้มีการรวมกลุ่มประเภทสหกรณ์ เพิ่มขึ้นจาก
กฎหมายเดิมอีก 3 ประเภท รวมเป็นทั้งสิ้น 9 ประเภทได้แก่

- (1) สหกรณ์สำหรับภาคธุรกิจ (Business Cooperative)
- (2) สหกรณ์สำหรับวิสาหกิจรายย่อย (A minor business cooperative)
- (3) สหกรณ์กองทุนช่วยเหลืออัคคีภัย (A fire mutual aid cooperative)
- (4) สหกรณ์สินเชื่อ (A credit cooperative)
- (5) สมาพันธ์สหกรณ์ (A federation of cooperatives)
- (6) สหกรณ์ร่วมธุรกิจ (A joint enterprise cooperative)

¹ รายชื่อกฎหมายมีดังนี้

- (1) Law on the Cooperative Association of Small and Medium Enterprise (Act No. 181 of 1949),
- (2) the Small and Medium Enterprise Support Law (Act No. 147 of 1963),
- (3) the Small Enterprise Mutual Relief Projects Law (Act No. 102 of 1965),
- (4) the Law on the Promotion of Subcontracting Small and Medium Enterprises (Act No. 145 of 1970),
- (5) the Law on the Promotion of Small and Medium Retail Business (Act No. 101 of 1973),
- (6) the Law on Securing Business Opportunities for Small and Medium Enterprises by Adjusting the Business Activities of Large Enterprises (Act No. 74 of 1977),
- (7) the Law Concerning the Promotion of Improvement of Employment Management in Small and Medium Enterprises for Securing Labor Forces and Creating Quality Jobs (Act No. 57 of 1991),
- (8) the Law Concerning the Promotion of Efficient Distribution Systems in Small and Medium Enterprises (Act No. 65 of 1992),
- (9) the Law on Supporting Small Industries by Commerce and Industry Association and Chamber of Commerce and Industry (Act No. 51 of 1993),
- (10) the Temporary Law Concerning Measures for the Promotion of the Creative Business Activities of Small and Medium Enterprises (Act No. 47 of 1995),
- (11) the Temporary Law Concerning Vitalization of Industrial Agglomeration (Act No. 28 of 1997),
- (12) the Law Partially Amending Small Enterprise Mutual Relief Projects Law and Small Business Corporation Law (Act No. 147 of 1998), and
- (13) the Law on Supporting Business Innovation of Small and Medium Enterprises (Act No. 18 of 1999)

- (7) สหกรณ์ร่วมใช้พื้นที่ (Common Facility Cooperatives (Small Common Facility Cooperatives)
- (8) สมาคมการค้า และอุตสาหกรรม (Commerce/Industry Trade Association) และ
- (9) สหกรณ์พัฒนาย่านการค้า (Shopping District Development Cooperatives)

โดยการเป็นสมาชิกขององค์กรเอกชนเพื่อความร่วมมือและช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่างๆ เป็นระบบสมัครใจ ตามมาตรา 3 (2) ได้ระบุว่า

“สมาชิกสามารถเข้าร่วมหรือถอนตัวจากสหกรณ์ได้โดยสมัครใจ”¹

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติพบว่า SMEs ในทุกจังหวัด (Prefecture) มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์ เนื่องจาก ระบบสหกรณ์สำหรับ SMEs ในประเทศญี่ปุ่นเป็นระบบที่เข้าถึงได้ง่ายในระดับท้องถิ่น และมีความช่วยเหลืออย่างครบวงจร ทั้งนี้มีสมาคมสหกรณ์อยู่ในทุก 47 จังหวัดของประเทศ โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างระบบสหกรณ์ในภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดังนี้

¹ Article 3 (ii) Partner shall be able to join or withdraw from the cooperative voluntarily.

ตารางที่ 2.6 โครงสร้างระบบสหกรณ์ในภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย

รายละเอียด	สหกรณ์ร่วมใช้พื้นที่ (Common Facility Cooperatives (Small Common Facility Cooperatives)	สหกรณ์สำหรับ ภาคธุรกิจ (Business Cooperatives)	สหกรณ์ของทุนช่วย เหลื่ออหัตถ์กิจ (Mutual Fire Insurance Cooperatives)	สหกรณ์สินเชื่อ (Credit Cooperatives)	(สมาคมการค้า และ อุตสาหกรรม)Com merce/Industry Trade Association	สหกรณ์ร่วมธุรกิจ (Joint Business Cooperatives)	สหกรณ์พัฒนา ย่านการค้า (Shopping District Development Cooperatives)
วัตถุประสงค์	เพื่อร่วมใช้การบริหาร จัดการระหว่างสมาชิก และเพื่อแสวงหาโอกาส ทางเศรษฐกิจ	เพื่อสร้างหลักประกันด้าน การทำงานและเพื่อให้มี การบริหารจัดการโดยหลัก เหตุผล	เพื่อชดเชยความสูญเสีย จากเหตุไฟไหม้	เพื่อรับฝากและ ปล่อยสินเชื่อ	เพื่อพัฒนาและ สร้างธุรกิจที่มี ศักยภาพ	เพื่อพัฒนาความสามารถ ในการผลิตและสร้างให้ เกิดประโยชน์ร่วมกันผ่าน ความปรารถนาจากขนาด	เพื่อส่งเสริม การปรับปรุงย่านการค้า
องค์ประกอบ	คณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง	คณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง	คณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง	คณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง	คณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง	คณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง	คณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง
ประเภทธุรกิจ	เพื่อจัดตั้งพื้นที่ร่วมใช้ ปล่อยสินเชื่อ และพัฒนา ความกินดีอยู่ดีของสมาชิก	เพื่อดำเนินงานธุรกิจตามที่ กฎหมายกำหนด (พาณิชย์ อุตสาหกรรม เหมือนแร่ จนถึง และภาคบริการ)	กองทุนร่วมประกัน อหัตถ์กิจสำหรับสมาชิก	เพื่อปล่อยสินเชื่อให้ สมาชิกและรับฝาก สินเชื่อประเภทออม ทรัพย์และฝากประจำ แก่สมาชิก	เพื่อให้คำแนะนำ วิจัย และอื่นๆ	การดำเนินการตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยสหกรณ์	สภาพแวดล้อมและการ ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้อง กับย่านการค้า
การก่อตั้ง	การอนุมัติจากรัฐบาล	การอนุมัติจากรัฐบาล	การอนุมัติจากรัฐบาล	การอนุมัติจากรัฐบาล	การอนุมัติจากรัฐบาล	การอนุมัติจากรัฐบาล	การอนุมัติจากรัฐบาล

รายละเอียด	สหกรณ์ร่วมใช้พื้นที่ (Common Facility Cooperatives (Small Common Facility Cooperatives)	สหกรณ์สำหรับ ภาคธุรกิจ (Business Cooperatives)	สหกรณ์กองทุนช่วย เหลืออัครคดีย (Mutual Fire Insurance Cooperatives)	สหกรณ์สินเชื่อ (Credit Cooperatives)	(สมาคมการค้า และ อุตสาหกรรม)Com merce/Industry Trade Association	สหกรณ์ร่วมธุรกิจ (Joint Business Cooperatives)	สหกรณ์พัฒนา ย่านการค้า (Shopping District Development Cooperatives)
เงื่อนไข ในการก่อตั้ง	ผู้ก่อตั้งเป็นผู้ประกอบการ จำนวนมากกว่า 4 ราย	ผู้ก่อตั้งเป็นผู้ประกอบการ จำนวนมากกว่า 4 ราย	ผู้ก่อตั้งเป็นผู้ประกอบการ จำนวนมากกว่า 1,000 รายและมีเงินลงทุน มากกว่า 2 ล้านบาท	ผู้ก่อตั้งมากกว่า 300 ราย และเงินลงทุนมากกว่า 10 ล้านบาท (ภายใน กรุงโตเกียวและในเมือง ใหญ่อื่นๆ ที่มีจำนวน ประชากรมากกว่า 5 แสนราย ตามที่ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลัง กำหนด ต้องมีเงิน ลงทุนมากกว่า 20 ล้าน เยน)	ผู้เข้าร่วมก่อตั้งต้องเป็น จำนวนมากกว่าครึ่ง ของธุรกิจที่เกี่ยวข้องใน พื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ พื้นที่ที่กำหนดต้อง ครอบคลุมมากกว่า 1 จังหวัด (prefecture)	ผู้ก่อตั้งเป็นผู้ประกอบการ จำนวนมากกว่า 4 ราย	ผู้ก่อตั้งเป็นผู้ประกอบการ การจับจำนวนมากกว่า 30 ราย ซึ่งทำธุรกิจด้าน การค้าและบริการ ภายในย่านการค้า ซึ่ง ต้องอยู่ภายในพื้นที่ของ จังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง

รายละเอียด	สหกรณ์ร่วมใช้พื้นที่ (Common Facility Cooperatives (Small Common Facility Cooperatives)	สหกรณ์สำหรับ ภาคธุรกิจ (Business Cooperatives)	สหกรณ์กองทุนช่วย เหลืออัครคดีย (Mutual Fire Insurance Cooperatives)	สหกรณ์สินเชื่อ (Credit Cooperatives)	(สมาคมการค้า และ อุตสาหกรรม)Com merce/Industry Trade Association	สหกรณ์ร่วมธุรกิจ (Joint Business Cooperatives)	สหกรณ์พัฒนา ย่านการค้า (Shopping District Development Cooperatives)
คุณสมบัติของ สมาชิก	เป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม ภายในพื้นที่	ขึ้นอยู่กับสหกรณ์แต่ละแห่ง	ผู้ประกอบการขนาดย่อม ที่ดำเนินธุรกิจภายในพื้นที่	ผู้ประกอบการขนาด ย่อม ผู้ทำนกออาศัย และ แรงงานภายในพื้นที่	ผู้ประกอบการขนาด ย่อมภายในพื้นที่ และมี สมาชิกประเภทอื่นๆ น้อยกว่าหนึ่งในสาม ของจำนวนผู้ประกอบการ ขนาดย่อม	ผู้ประกอบการขนาดย่อม ภายในพื้นที่ และมีสมาชิก ประเภทอื่นๆ น้อยกว่าหนึ่ง ในสี่ของจำนวนผู้ประกอบการ ขนาดย่อม	ผู้ประกอบการที่ธุรกิจ ประเภทการค้า และ บริการที่เกี่ยวข้องกับการ ค้าภายในย่านการค้า
ภาารศควาาม รับผิดชอบ	จำกัดความรับผิดชอบ	จำกัดความรับผิดชอบ	จำกัดความรับผิดชอบ	จำกัดความรับผิดชอบ	จำกัดความรับผิดชอบ	จำกัดความรับผิดชอบ	จำกัดความรับผิดชอบ
จำนวนผู้เริ่ม ก่อตั้ง (ขั้นต่ำ)	มากกว่า 4 คน	มากกว่า 4 คน	มากกว่า 4 คน	มากกว่า 4 คน	มากกว่า 4 คน	มากกว่า 4 คน	มากกว่า 4 คน
ค่าแรกเข้า	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	ได้รับการอนุมัติ โดยคณะกรรมการ	ไม่เสียค่าใช้จ่าย

รายละเอียด	สหกรณ์ร่วมใช้พื้นที่ (Common Facility Cooperatives (Small Cooperatives))	สหกรณ์สำหรับ ภาคธุรกิจ (Business Cooperatives)	สหกรณ์กองทุนช่วย เหลื้อัคคีภัย (Mutual Fire Insurance Cooperatives)	สหกรณ์สินเชื่อ (Credit Cooperatives)	(สมาคมการค้า และ อุตสาหกรรม)Com merce/Industry Trade Association	สหกรณ์ร่วมธุรกิจ (Joint Business Cooperatives)	สหกรณ์พัฒนา ย่านการค้า (Shopping District Cooperatives)
การสืบทอด ตำแหน่งของ สมาชิก	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	โดยการโอนหุ้น	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
สัดส่วนของ สมาชิก	ไม่กำหนด	สัดส่วนของสมาชิกต้องมกน กึ่งหนึ่งของจำนวนพนักงาน ทั้งหมด	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด
สัดส่วนของ สมาชิกที่ทำ ธุรกิจประเภท สหกรณ์	ไม่กำหนด	มากกว่า 2/3 ของสมาชิก ต้องทำธุรกิจประเภทสหกรณ์	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด

รายละเอียด	สหกรณ์ร่วมใช้พื้นที่ (Common Facility Cooperatives (Small Common Facility Cooperatives)	สหกรณ์สำหรับ ภาคธุรกิจ (Business Cooperatives)	สหกรณ์กองทุนช่วย เหลืออัครคดีย (Mutual Fire Insurance Cooperatives)	สหกรณ์สินเชื่อ (Credit Cooperatives)	(สมาคมการค้า และ อุตสาหกรรม)Com merce/Industry Trade Association	สหกรณ์ร่วมธุรกิจ (Joint Business Cooperatives)	สหกรณ์พัฒนา ย่านการค้า (Shopping District Development Cooperatives)
สัดส่วนการ ลงทุนสูงสุดต่อ สมาชิกหนึ่งราย	25/100	25/100	25/100	25/100	25/100	50/100 (สัดส่วนการลงทุน สูงสุดของผู้ที่มีชื่อสมาชิก ต้องมีมูลค่าการลงทุนน้อย กว่า 50/100)	25/100
สิทธิในการ ออกเสียง	เท่าเทียมกัน (สมาชิกหนึ่ง รายมีสิทธิออกเสียงหนึ่ง เสียง)	เท่าเทียมกัน (สมาชิกหนึ่ง รายมีสิทธิออกเสียงหนึ่ง เสียง)	เท่าเทียมกัน (สมาชิกหนึ่ง รายมีสิทธิออกเสียงหนึ่ง เสียง)	เท่าเทียมกัน (สมาชิก หนึ่งรายมีสิทธิออก เสียงหนึ่งเสียง)	เท่าเทียมกัน (สมาชิก หนึ่งรายมีสิทธิออก เสียงหนึ่งเสียง)	เท่าเทียมกัน แต่หาก สหกรณ์กำหนดไว้ใน เงื่อนไขการจดทะเบียน อาจมีสิทธิในการออกเสียง ขึ้นอยู่กับสัดส่วนการลงทุน ก็เป็นได้	เท่าเทียมกัน (สมาชิก หนึ่งรายมีสิทธิออกเสียง หนึ่งเสียง)

รายละเอียด	สหกรณ์ร่วมใช้พื้นที่ (Common Facility Cooperatives (Small Common Facility Cooperatives)	สหกรณ์สำหรับ ภาคธุรกิจ (Business Cooperatives)	สหกรณ์กองทุนช่วย เหลืออัครคดีย (Mutual Fire Insurance Cooperatives)	สหกรณ์สินเชื่อ (Credit Cooperatives)	(สมาคมการค้า และ อุตสาหกรรม)Com merce/Industry Trade Association	สหกรณ์ร่วมธุรกิจ (Joint Business Cooperatives)	สหกรณ์พัฒนา ย่านการค้า (Shopping District Development Cooperatives)
การใช้สิทธิของ ผู้ถือหุ้นสมาชิก	สูงสุดไม่เกิน 20/100	ไม่มี	สูงสุดไม่เกิน 20/100 (รวมถึงญาติพี่น้องของ สมาชิก)	ด้านการฝากเงิน สูงสุด ไม่เกิน 20/100 ของ ยอดเงินฝากทั้งหมด	การสมัครขอรับบริการ ด้านกิจการทาง เศรษฐกิจของสหกรณ์ สูงสุดไม่เกิน 20/100	ไม่มี	สูงสุดไม่เกิน 20/100
การจ่าย เงินปันผล	จ่ายตามการดำเนินงาน หรือ สูงสุดไม่เกิน 10% ของมูลค่า หุ้น	จ่ายตามมูลค่างาน หรือสูงสุด ไม่เกิน 10% ของมูลค่าหุ้น	จ่ายตามการดำเนินงาน หรือ สูงสุดไม่เกิน 10% ของ มูลค่าหุ้น	จ่ายตามการดำเนินงาน หรือสูงสุดไม่เกิน 10% ของมูลค่าหุ้น	จ่ายตามการดำเนินงาน หรือสูงสุดไม่เกิน 10% ของมูลค่าหุ้น	ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการจ่าย เงินปันผลตามระเบียบของ สหกรณ์	จ่ายตามการดำเนินงาน หรือ สูงสุดไม่เกิน 10% ของ มูลค่าหุ้น
การปรับ โครงสร้างของ องค์กร	สามารถปรับโครงสร้างเป็น สหกรณ์ร่วมธุรกิจ (Joint Business Cooperatives) หรือบริษัท	สามารถปรับโครงสร้างเป็น สหกรณ์ร่วมธุรกิจ (Joint Business Cooperatives)	ไม่มี	ปรับเปลี่ยนธนาคาร พาณิชย์ (commercial bank)	ปรับเปลี่ยนสหกรณ์ร่วมใช้ พื้นที่ (common Facility Cooperatives)	ปรับเปลี่ยนบริษัท (corporation)	-

Source: National Federation of Small Business Associations (Chukoai), 2012

ภายใต้โครงสร้างระบบสหกรณ์ในประเทศญี่ปุ่น สมาคมสหกรณ์สำหรับ SMEs ในระดับจังหวัด ต้องเข้าเป็นสมาชิกของสมาพันธ์สมาคมธุรกิจขนาดย่อมระดับประเทศ (National Federation of Small Business Associations หรือภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Chuokai – NFSBA) ซึ่งมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือสหกรณ์เป็นตัวแทนของสหกรณ์ และส่งเสริมการพัฒนาสหกรณ์ในจังหวัดต่างๆ และมีบทบาทเป็นตัวแทนของสหกรณ์ดังกล่าวในระดับประเทศอีกด้วย โดย NFSBA มีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่พนักงานที่ประจำในระดับท้องถิ่นทั่วประเทศ มีการศึกษาข้อมูลสภาพธุรกิจของสมาชิก การจัดฝึกอบรมสัมมนา รวมถึงจัดพิมพ์เอกสารข่าว รวมถึงให้คำแนะนำแก่รัฐบาล และหน่วยงานอื่นๆ ทั้งยังจัดเตรียมแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อม และร่วมดำเนินการในการจัดเตรียมข้อเสนอ และข้อร้องเรียนไปยังภาคนิติบัญญัติ โดยมาตรการดังกล่าวเป็นการส่งเสริมความแข็งแกร่งของ SMEs ภายในประเทศ

นอกจากโครงสร้างเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs ภายใต้ระบบสหกรณ์แล้ว กฎหมายญี่ปุ่นอีกหลายฉบับยังรับรองสถานะของการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในสถานะต่างๆ เช่น

(1) กฎหมายการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ค.ศ.1969 (Human Resources

Development Promotion Act, 1969) ที่กำหนดให้อำนาจแก่องค์กรนายจ้าง สมาพันธ์นายจ้าง นายจ้าง หรือบริษัทฝึกอบรม รวมทั้งสมาคมต่างๆ เช่น สมาคมพัฒนาทักษะอาชีพแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น (Japan Vocational Ability Development Association) หรือสมาคมพัฒนาทักษะอาชีพระดับจังหวัด (Prefectural Vocational Ability Development Associations) สมาคมที่ได้รับการจดทะเบียนหรือมูลนิธิที่ได้รับการจดทะเบียน สหภาพแรงงานที่เป็นนิติบุคคล หรือนิติบุคคลที่ไม่แสวงหากำไรประเภทอื่นๆ ที่ให้บริการ หรือต้องการให้บริการฝึกอบรมอาชีพในการจัดการฝึกอบรมอาชีพตามที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการพัฒนา และรักษาระดับของการฝึกอบรมอาชีพ ตามระเบียบมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ (Ministry of Health, Labour, and Welfare) (มาตรา 13)¹ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีความร่วมมือระหว่างนายจ้าง (Cooperation of Employers) ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในการจัดสถานที่เพื่อรองรับการจัดการฝึกอบรมของนายจ้างอื่นๆ ด้วย (มาตรา 26)

¹ Article 13 Employers, employers' organizations or federations thereof, vocational training corporations, the Japan Vocational Ability Development Association or Prefectural Vocational Ability Development Associations, incorporated associations or incorporated foundations, labor unions that are juridical persons, or other nonprofit juridical persons that provide or intend to provide vocational training (hereinafter collectively referred to as "employers, etc.") may, by receiving accreditation whereby the vocational training by said employers, etc. conforms to standards for enhancing and maintaining the levels of vocational training as prescribed in Section 4 and Section 7, provide said vocational training."

(2) กฎหมายส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัยสู่ผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน ค.ศ.

1998 (Act on the Promotion of Technology Transfer from Universities to Private Business Operators, 1998) ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดเรื่องสำคัญต่อไปนี้

- a. รับรองสถานะขององค์กรเอกชนเป็นตัวแทนของ SMEs ซึ่งหมายถึงบริษัทที่เป็น SMEs ในกิจการภาคอุตสาหกรรม ค้าส่ง บริการ และค้าปลีก (มาตรา 2 (i) ถึง 2 (iii)) นอกจากนั้น ยังครอบคลุมถึงองค์กรเอกชนที่เกิดจากการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของสหกรณ์วิสาหกิจ (Enterprise Cooperative) สหกรณ์พัฒนาผลผลิต Productivity Improvement Cooperative) สหกรณ์ธุรกิจ (Business cooperatives) สหกรณ์วิสาหกิจขนาดย่อม (Small business cooperatives) สหกรณ์ธุรกิจระดับภูมิภาค (Regional business cooperatives) สมาพันธ์สหกรณ์ (Federation of cooperatives) และห้างหุ้นส่วนต่างๆ และสหพันธ์ของห้างหุ้นส่วนต่างๆ ที่ก่อตั้งขึ้นตามกฎหมายพิเศษและตามมติคณะรัฐมนตรี (Cabinet Orders) (มาตรา 2 (iv) ถึง 2 (vi))
- b. ให้สิทธิในการรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัย ซึ่งส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีในรูปแบบของสิทธิการครอบครองสิทธิบัตร และทรัพย์สินอื่นๆ จากมหาวิทยาลัย วิทยาลัยแห่งชาติด้านเทคโนโลยี สถาบันวิจัยร่วมระหว่างมหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งชาติ ฯลฯ ไปสู่ผู้ประกอบการภาคเอกชนเพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและส่งเสริมการเรียนรู้ของชาติ โดยการให้สิทธิแก่องค์กรเอกชน

(3) กฎหมายการจัดตั้งและพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมระดับภูมิภาคผ่านการส่งเสริมการจัดตั้งพื้นที่สำหรับธุรกิจใหม่ ค.ศ. 2007 (Act on Formation and Development of Regional Industrial Clusters through Promotion of Establishment of New Business Facilities,

2007) ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดเรื่องสำคัญต่อไปนี้

- a. การให้คำนิยามคำว่าคลัสเตอร์ ซึ่งครอบคลุมถึงการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการธุรกิจที่ดำเนินธุรกิจในประเภทเดียวกัน หรือธุรกิจอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกันซึ่งการดำเนินธุรกิจดังกล่าว ได้ใช้ความร่วมมือของบุคลากรจำนวนมากภายในภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง โดยจัดเป็นภูมิภาคที่เชื่อมโยงกันอย่างเหนียวแน่นจากสภาพธรรมชาติ เศรษฐกิจ และสังคม (มาตรา 3 (1))¹
- b. รับรองสถานะขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs (Small and Medium-Sized Business Operators) อีกด้วย โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งสามารถเข้าร่วมใน

¹ Article 3 (1) The term "industrial clusters" as used in this Act means clusters of business operators where the same type of business or other businesses closely related thereto are conducted by a considerable number of persons coordinated organically within a region that constitutes a coherent whole in terms of natural, economic and social conditions.

คลัสเตอร์อุตสาหกรรมได้ ครอบคลุมถึงสหภาพซึ่งเกิดจากการรวมตัวของสหกรณ์ สหกรณ์
ธุรกิจ สหกรณ์ภาคธุรกิจขนาดย่อม สมาคมการค้า สมาพันธ์ของสหกรณ์ และสหกรณ์และสมา
พันธ์อื่นๆ ที่ก่อตั้งโดยกฎหมายพิเศษตามมติของคณะรัฐมนตรี¹ (มาตรา 3 (6) (vii) (มาตรา 3
(6) (viii))

- c. ให้สิทธิแก่คลัสเตอร์อุตสาหกรรมในการรับการสนับสนุน โดยกำหนดให้รัฐสนับสนุนส่งเสริม
การดำเนินการของภาคเอกชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจของ SMEs ด้วยการพัฒนา
นวัตกรรมทางธุรกิจ (Business Innovation) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 5 ประเภท คือ²
- i. มาตรา 3 (3) (i) การพัฒนา และการผลิตสินค้าใหม่ๆ หรือการพัฒนา และให้บริการใหม่ๆ
ที่มีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของสินค้าหรือองค์ประกอบของบริการที่มีความแตกต่าง
ไปจากเดิมอย่างมาก
 - ii. มาตรา 3 (3) (ii) การแนะนำสินค้าใหม่ หรือรูปแบบการให้บริการแบบใหม่ที่ส่งเสริม
ประสิทธิภาพของการผลิตสินค้า หรือการให้บริการอย่างสูง
 - iii. มาตรา 3 (3) (iii) การใช้ทรัพยากร ชิ้นส่วน สินค้าสำเร็จรูปประเภทใหม่ที่สามารถลด
ต้นทุนการผลิตสินค้าได้อย่างมาก
 - iv. มาตรา 3 (3) (iv) การพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ซึ่งส่งเสริมการปรับปรุงประสิทธิภาพของ
การผลิตสินค้าหรือการให้บริการอย่างสูง
 - v. มาตรา 3 (3) (v) การขยายพื้นที่ซึ่งสามารถเพิ่มปริมาณการผลิตและการให้บริการอย่างมาก

¹ Article 3 (6) (vii) a cooperative union; and (viii) a business cooperative, small business cooperative, commercial association, federation of cooperatives and other cooperatives and federations thereof established under special acts, which are specified by a Cabinet Order.

² Article 3 (3)

- (i) development and production of new commodities or the development and provision of new services that will considerably change the composition of commodities related to production or the composition of services related to provision;
- (ii) introduction of a new commodity production method or a new service provision method that will significantly promote efficiency of commodity production or service provision;
- (iii) use of new raw materials, parts or half-finished parts that will considerably reduce the commodity production costs;
- (iv) improvement in the capacity of facilities that will significantly promote efficiency of commodity production or service provision; and
- (v) extension of facilities that will significantly increase commodity production or service provision.

(4) จัดตั้ง “คณะกรรมการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมระดับภูมิภาค” (Council for Regional Industrial Development) เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการร่วมกับผู้ต้องการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรม (มาตรา 7 (1))¹ รวมทั้งออกกฎระเบียบสำหรับคลัสเตอร์อุตสาหกรรมโดยผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย นอกจากนี้กฎหมายนี้ยังให้อำนาจแก่เทศบาลและจังหวัดในการแต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมระดับภูมิภาค ภายใต้เงื่อนไขว่าบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อต้องไม่เป็นบุคคลในการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมตามที่กล่าวมาข้างต้น และหนึ่งในองค์การเอกชนซึ่งเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมระดับภูมิภาคจะต้องมาจากผู้แทนของหอการค้าหรือหอการค้าและอุตสาหกรรมภายในพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้เป็นคลัสเตอร์ (มาตรา 7 (2))²

ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศญี่ปุ่น

ระบบการเจรจาทางสังคมเพื่อกำหนดสภาพการทำงานในประเทศญี่ปุ่นเป็นระบบไตรภาคี ซึ่งประกอบด้วยสหภาพแรงงานญี่ปุ่น (The Japanese Trade Union Confederation - Rengo) เป็นองค์การหลักในระดับชาติที่เป็นตัวแทนภาคแรงงาน โดยมีสมาพันธ์ธุรกิจญี่ปุ่น (The Japan Business Federation - Nippon Keidanren) เป็นตัวแทนผู้ประกอบการ ในขณะที่กระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ (Ministry of Health, Labour and Welfare) เป็นตัวแทนภาครัฐ ซึ่งมีระบบการเจรจาทางสังคมหลายประเภท ได้แก่

1. ระบบไตรภาคีระหว่างภาครัฐ-ภาคแรงงาน-ภาคธุรกิจ (Government-labour-management)
2. ระบบทวิภาคี อันประกอบไปด้วย
 - 1) ระบบเจรจาทางสังคมระหว่างภาครัฐ-แรงงาน (Government-labour dialogue)
 - 2) ระบบเจรจาทางสังคมระหว่างภาคแรงงาน-ภาคธุรกิจ (Labour-management dialogue)
 - 3) ระบบเจรจาทางสังคมระหว่างภาครัฐ-ภาคธุรกิจ (Government-employer dialogue)

¹ Article 7 (1) Municipalities and prefectures may, for the purpose of consulting on the basic plan they are going to prepare, basic plan for which they have obtained consent as prescribed in Article 5, paragraph (5) (when revision under paragraph (1) or paragraph (2) of the preceding Article has been made, basic plan after the revision; hereinafter referred to as the "agreed basic plan"), matters necessary for the implementation thereof, and other necessary matters for the formation or development of industrial clusters, establish rules through consultation and organize the Council for Regional Industrial Development (hereinafter referred to as the "Council") jointly with persons who have conducted or are expected to conduct a business for the development of business environments prescribed in Article 5, paragraph (2), item (vii).

² Article 7 (2) (i) the Chamber of Commerce or the Chamber of Commerce and Industry covering a district including a zone designated as a cluster zone

ส่วนใหญ่การเจรจาเพื่อกำหนดสภาพแวดล้อมในการทำงานและประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับแรงงานภายในบริษัทของประเทศญี่ปุ่นจะดำเนินการในระดับองค์กร โดยนายจ้างจะเจรจากับสหภาพแรงงานในบริษัท เนื่องจากมีความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในระดับสูง อย่างไรก็ตามหากเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องมีการยินยอมแลกเปลี่ยน (Concessions) ระหว่างภาครัฐ-ภาคแรงงาน-ภาคเอกชน ก็จะมีการดำเนินการในระดับประเทศ โดยคณะกรรมการปรึกษาภาคอุตสาหกรรม-ภาคแรงงาน (The industry-labour consultation body - Sanrokon) ซึ่งถือได้ว่าเป็นช่องทางการรับฟังข้อมูลประกอบการเจรจาทางสังคมที่เก่าแก่ที่สุดภายในประเทศ เพราะเหตุว่าในทางปฏิบัติ Sanrokon มีหน้าที่ ดังนี้

1. เป็นเวทีเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างภาครัฐ แรงงาน และภาคธุรกิจ
2. นำเสนอข้อเรียกร้อง และเสนอแนะต่อรัฐบาล
3. รับฟังภาครัฐอธิบายนโยบายทางเศรษฐกิจ

มีข้อสังเกตว่า Sanrokon มิได้มีสถานะตามกฎหมาย และเป็นเพียงองค์กรรับฟัง และแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการ แต่กลับปรากฏว่าสถานะอย่างไม่เป็นทางการของ Sanrokon ได้สร้างความได้เปรียบเนื่องจาก Sanrokon สามารถเป็นเวทีในการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเสรีระหว่างตัวแทนภาครัฐ-ภาคธุรกิจ-ภาคแรงงานทั้ง 3 ฝ่ายอย่างอิสระ โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาต่างๆ เข้าร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมถึงยังสามารถรวบรวมข้อเสนอคำแนะนำต่างๆ ให้กับกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการอีกด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์กรที่สำคัญ เพราะนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นก็ยังเข้าร่วมพิธีเปิด Sanrokon ที่จัดขึ้นประจำปี เพื่อแถลงนโยบายภาครัฐ และขอความร่วมมือจากภาคแรงงาน และภาคเอกชน

ก่อนเดือนตุลาคม 1999 Sanrokon มีการจัดประชุมทุกเดือน แต่เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างสหภาพแรงงานญี่ปุ่น (The Japanese Trade Union Confederation - Rengo) กับพรรครัฐบาลในช่วงดังกล่าว จึงได้หยุดการประชุมประจำปีไป อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากเดือนพฤศจิกายน 2002 ก็ได้เริ่มจัดประชุมต่อ แต่บทบาทความสำคัญของ Sanrokon ก็ลดลงไปบ้าง อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินการที่ผ่านมาเป็นเวลากว่า 3 ทศวรรษ ได้แสดงให้เห็นถึงประวัติความสำคัญของระบบเจรจาทางสังคมแบบไตรภาคีระหว่างภาครัฐ-ภาคแรงงาน-ภาคธุรกิจที่เป็นเบื้องหลังที่สำคัญของความสำเร็จของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ แรงงาน และอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่น (International Labour Organization (ILO), 2012)

การมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้าน SMEs มีลักษณะเด่นในเชิงโครงสร้างที่มีแบบแผนในเชิงบริหารที่ชัดเจน โดยเป็นกลไกที่ภาครัฐ-ภาคเอกชนยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ด้วยการวางแผนนโยบายและดำเนินการโดย “สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” (SME Agency) ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐสังกัดกระทรวงเศรษฐกิจ พาณิชย์ และอุตสาหกรรม (Ministry of Economy, Trade and Industry) อันเป็นการดำเนินการตามคำแนะนำจาก “คณะกรรมการนโยบายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” (The Small and Medium Enterprise Policy-Making Council) ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนภาคเอกชนในภาค SMEs ที่ได้รับการแต่งตั้งจาก “กระทรวงเศรษฐกิจ พาณิชย์ และอุตสาหกรรม” (Ministry of Economy, Trade and Industry) ซึ่งมีสิทธิในการเสนอรายงานการศึกษาสำรวจ และข้อเรียกร้อง รวมถึงข้อวิตกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ SMEs ต่อ “สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” เพื่อให้สำนักงานฯ นำไปใช้ประกอบการวางแผนเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมแก้ไขปัญหาของ SMEs ได้ด้วย

บทบาทของรัฐบาลต่อ SMEs ญี่ปุ่นนั้น ได้มีการกำหนดไว้ชัดเจนในกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 1963 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 1999 (Small and Medium Enterprises Basic Law Japan 1963 Amended 1999) เช่น

- ภายหลังจากฟังความเห็นของคณะกรรมการนโยบายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแล้ว รัฐบาลจะต้องทำการสำรวจเป็นระยะๆ เพื่อกำหนดสถานการณ์ที่แท้จริงของ SMEs และจะต้องเผยแพร่ผลของการสำรวจนั้นๆ ด้วย (มาตรา 10)¹
- ภายหลังจากฟังความเห็นของคณะกรรมการนโยบายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแล้ว รัฐบาลจะต้องจัดเตรียมเอกสารที่อธิบายถึงมาตรการที่จะนำมาใช้กับ SMEs เพื่อเสนอต่อรัฐสภาญี่ปุ่น (Diet) (มาตรา 11 (2))²
- รัฐบาลต้องรายงานเป็นประจำทุกปีต่อรัฐสภาญี่ปุ่น (Diet) ในเรื่องแนวโน้มเกี่ยวกับ SMEs และมาตรการต่างๆ ที่รัฐบาลดำเนินการเพื่อ SMEs (มาตรา 11)³

¹ Article 10 “The Government shall, after hearing the opinion of the Small and Medium Enterprise Policy-Making Council, periodically conduct the necessary surveys to determine the actual conditions of SMEs and shall publish the results thereof.”

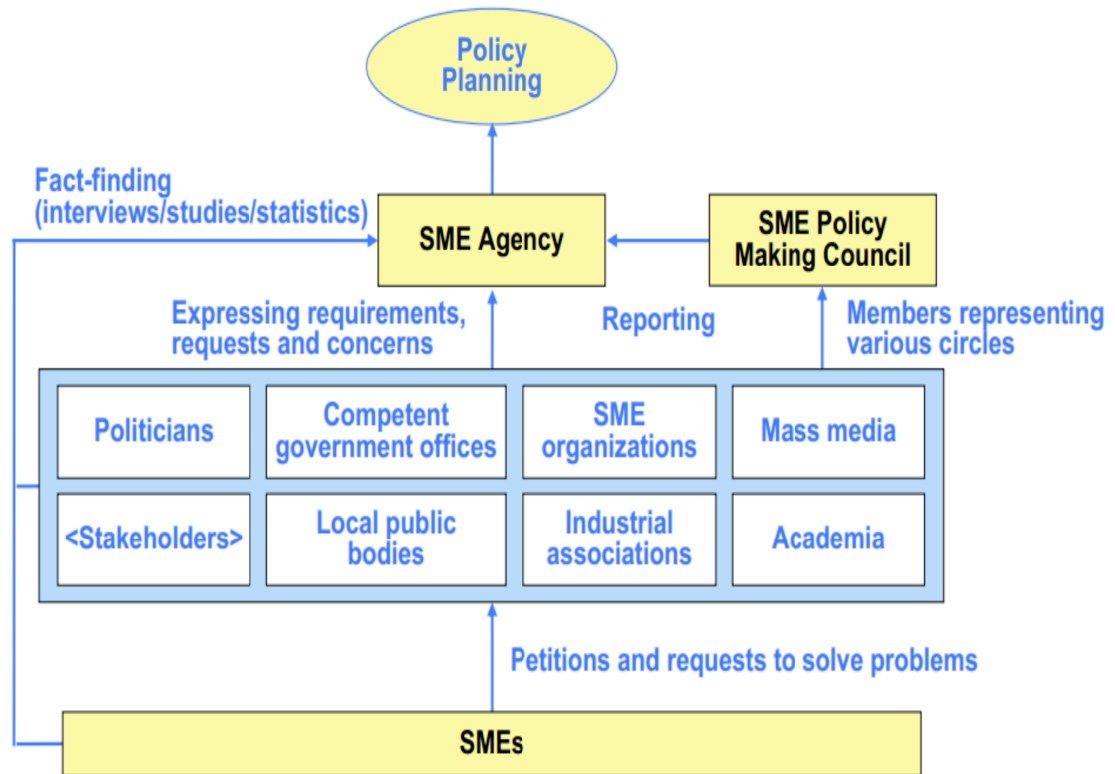
² Article 11 (2) The Government shall, every year after hearing the opinion of the Small and Medium Enterprise Policy-Making Council, prepare a statement explaining the measures to be adopted in the light of the trends among SMEs described in the report stipulated in the preceding Subsection, and shall submit it to the Diet.”

³ Article 11. The Government shall, every year submit to the Diet a report on trends among SMEs and measures implemented by the Government for SMEs.

โครงสร้างของการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ SMEs มีหน่วยงานเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ดังปรากฏในแผนภูมิข้างล่าง

แผนภาพที่ 2.2 โครงสร้างระบบการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ SMEs ของประเทศญี่ปุ่น

(Shimada, 2009)

โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์กรเอกชน และบทบาทขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในประเทศญี่ปุ่น

ในประเทศญี่ปุ่น องค์กรเอกชนที่มีสถานะสูงสุดในระดับประเทศ และมีบทบาทที่เป็นตัวแทนของ SMEs ทั้งในเชิงระบบเจรจาทางสังคม การร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ และการร่วมดำเนินโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ SMEs มีอยู่สามองค์กร ได้แก่

- (1) สมาพันธ์ธุรกิจญี่ปุ่น (Keidanren) เป็นองค์การที่มีอิทธิพลอย่างมากในเชิงนโยบายเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายเศรษฐกิจ ระบบเจรจาทางสังคม และประเด็นด้านแรงงาน อย่างไรก็ตามองค์การดังกล่าวได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในฐานะการเป็นตัวแทนบริษัทเอกชนขนาดใหญ่มากกว่า SMEs¹
- (2) หอการค้าและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น (Japan Chamber of Commerce and Industry) เป็นองค์การเอกชนที่มีสมาชิกครอบคลุมทุกธุรกิจทุกประเภท และทุกขนาด ทั้งยังมีอิทธิพลในเชิงการเสนอแนะนโยบายด้านเศรษฐกิจ และร่วมในการดำเนินการเพื่อนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ
- (3) สมาพันธ์สมาคมธุรกิจขนาดย่อมระดับประเทศ (National Federation of Small Business Associations) ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริมความร่วมมือในภาค ผ่านระบบสหกรณ์ประเภทต่างๆ รวมถึงให้คำแนะนำสะท้อนสถานการณ์ของ SMEs ไปยังหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

¹ อย่างไรก็ตามเท่าที่ผ่านมามากกว่าผู้บริหารของ Keidanren ส่วนใหญ่มาจากเจ้าของกิจการขนาดใหญ่ หรือเป็นผู้บริหารบริษัทขนาดใหญ่ และมีทัศนคติจากภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมว่าองค์การดังกล่าวมีแนวคิดเชิงอนุรักษนิยม และเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของบริษัทขนาดใหญ่

KEIDANREN

สมาพันธ์ธุรกิจญี่ปุ่น

(The Japan Business Federation - Nippon Keidanren)

สมาพันธ์ธุรกิจญี่ปุ่น (Keidanren) เป็นองค์การเอกชนตัวแทนภาคธุรกิจที่ประกอบไปด้วยสมาชิกจาก 1,285 บริษัท สมาคมอุตสาหกรรมจำนวน 127 องค์การทั่วประเทศ และองค์การตัวแทนเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคจำนวน 47 องค์การ (ณ วันที่ 19 มีนาคม 2012)

Keidanren ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการเป็นองค์การเอกชนหลักในการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวญี่ปุ่น โดยการเป็นองค์การกลางในการสร้างการยอมรับในภาคธุรกิจต่อนโยบายทางเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศ และระดับนานาชาติผ่านการเจรจาทางสังคมในระดับนโยบาย เพื่อให้เกิดการตอบรับจากภาคเอกชนพร้อมกันกับเป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างภาคธุรกิจกับผู้นำทางการเมือง ข้าราชการ แรงงาน และภาคประชาชน รวมถึงสร้างความมั่นใจจากภาคประชาชนที่มีต่อภาคธุรกิจ

Keidanren มีบทบาทหน้าที่ตาม Articles of Incorporation Keidanren (Japan Business Federation) (ฉบับแก้ไข 5 มิถุนายน 2012) ดังนี้

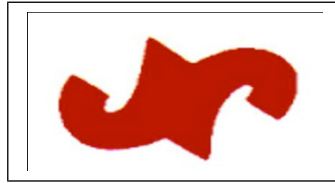
มาตรา 4 ว่าด้วยกิจกรรมขององค์การ (Article 4: Business Activities)

Keidanren มีหน้าที่ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และร่วมมือกับภาครัฐ ภาคการเมือง กลุ่ม และสถาบันระหว่างประเทศ ฯลฯ ในการดำเนินการทั้งในประเทศญี่ปุ่น และต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

- (1) สำรอง และศึกษาประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี แรงงาน และการบริหารจัดการ ฯลฯ เพื่อเสนอข้อแนะนำจากความรู้ และประสบการณ์ของภาคธุรกิจ และเพื่อดำเนินการเพื่อให้มีการปฏิบัติตามข้อแนะนำ
- (2) ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยภาคเอกชน
- (3) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสมาชิก
- (4) จัดเตรียมแผน และหลักการในการปฏิบัติให้กับสมาชิก
- (5) นำเสนอ และส่งเสริมความเข้าใจที่มีต่อสถานการณ์เศรษฐกิจอย่างถ่องแท้ และทัศนคติของภาคธุรกิจในประเทศญี่ปุ่น และระดับนานาชาติ
- (6) จัดเตรียมวารสาร แลกเปลี่ยน และตีพิมพ์รายงานต่างๆ
- (7) จัดงานสัมมนา ประชุมแลกเปลี่ยนผลการวิจัย และสรุปสถานการณ์ ฯลฯ
- (8) จัดหาเงินทุนเพื่อการดำเนินการเพื่อสังคม
- (9) บริหารจัดการอาคารสำนักงานขององค์การ (Keidanren Kaikan Building)
- (10) ดำเนินการทางธุรกิจที่มีความจำเป็นในการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของ Keidanren

(Keidanren, 2012)

หอการค้าและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น

(Japan Chamber of Commerce and Industry – JCCI)

หอการค้าแห่งแรกของญี่ปุ่นก่อตั้งขึ้นในเดือนมีนาคม 1878 ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ภายหลังจากได้มีการก่อตั้งหอการค้าในเมืองต่างๆ ขึ้น จนกระทั่งปี 1892 จึงได้มีการประชุมระหว่างหอการค้าจำนวน 15 แห่งทั่วประเทศญี่ปุ่น เพื่อจัดตั้ง สมาพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมขึ้น ซึ่งองค์การนี้ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นหอการค้าและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น (JCCI) ในปี ค.ศ. 1922

ปัจจุบัน เมืองสำคัญเกือบทุกแห่งในประเทศญี่ปุ่นมีหอการค้าท้องถิ่น โดยทั่วประเทศญี่ปุ่นมีหอการค้าจำนวน 517 แห่ง (ข้อมูล ณ มีนาคม 2007) โดยจัดเป็นองค์การเอกชนที่มีสมาชิกมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศญี่ปุ่นครอบคลุมจำนวนสมาชิกกว่า 1.43 ล้านราย (ข้อมูล ณ มีนาคม 2006)

รูปแบบการจัดตั้งหอการค้าในประเทศญี่ปุ่นเป็นรูปแบบบริษัทที่มีสถานะพิเศษ ภายใต้อำนาจของกฎหมายหอการค้าและอุตสาหกรรม (Chambers of Commerce and Industry Law) โดยมีลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. เป็นองค์การเอกชนระดับภูมิภาค โดยมีหอการค้าในทุกเมือง
2. เป็นองค์การเอกชนที่มีสมาชิกครอบคลุมทั้งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในทุกธุรกิจและอุตสาหกรรม
3. เป็นองค์การสาธารณะ ไม่แสวงหากำไร และไม่ฝักใฝ่กับพรรคการเมืองใด
4. เป็นองค์การเอกชนระดับนานาชาติ และมีโครงสร้างรูปแบบเดียวกันกับหอการค้าในประเทศต่างๆ

หอการค้าและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น (JCCI) เป็นองค์การกลางที่มีสมาชิกประกอบไปด้วยหอการค้าในระดับภูมิภาคต่างๆ โดยเป็นองค์การสำคัญที่มีบทบาทในการนำเสนอความคิดเห็นทางเศรษฐกิจต่อรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงร่วมมือในการดำเนินการเพื่อให้ข้อเสนอแนะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ JCCI ยังมีบทบาทสำคัญในการกระจายข้อมูลเกี่ยวข้องกับนโยบาย และโครงการของภาครัฐไปสู่ผู้ประกอบการภาคเอกชน

(Japan Chamber of Commerce and Industry (JCCI), 2012)

全国中小企業団体中央会
National Federation of Small Business Associations

สมาพันธ์สมาคมธุรกิจขนาดย่อมระดับประเทศ

(National Federation of Small Business Associations - NFSBA)

สมาพันธ์สมาคมธุรกิจขนาดย่อมระดับประเทศ (National Federation of Small Business Associations: NFSBA) ก่อตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายความร่วมมือระหว่างสมาคมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 1949 ฉบับแก้ไขปี ค.ศ.1958 (The Law on the Cooperative Association of Small and Medium Enterprises 1949 Amended 1958) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในการก่อตั้ง การให้ความร่วมมือ และการให้คำแนะนำในการบริหาร รวมถึงการให้คำปรึกษาในด้านการเงิน ภาษีอากร และแรงงาน ในการทำหน้าที่ของ NFSBA จะดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งการสัมมนา การให้คำแนะนำโดยผู้เชี่ยวชาญ และอื่นๆ กิจกรรมเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนทางการเงินทุนโดยรัฐบาล NFSBA จะเป็นผู้รับผิดชอบการรวบรวมความคิดเห็น และคำร้องต่างๆ จากวิสาหกิจขนาดเล็กเหล่านี้เพื่อสะท้อนไปยังรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐ

สมาพันธ์สมาคมธุรกิจขนาดย่อมระดับประเทศ (National Federation of Small Business Associations) นับตั้งแต่การก่อตั้งในปี ค.ศ. 1956 ได้มีการดำเนินการให้คำแนะนำ และจัดทำข้อเสนอแก่รัฐบาล มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม และดำเนินการมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อมทั่วประเทศ รวมถึงดำเนินการด้านสหกรณ์ และเป็นศูนย์กลางในการสื่อสารระหว่างสมาคมวิสาหกิจขนาดย่อม และสหกรณ์ในทุกจังหวัด

สมาชิกของ NFSBA (National Federation of Small Business Associations, 2006) มีโครงสร้างสมาชิกแบ่งเป็น 2 ประเภท ประกอบไปด้วย

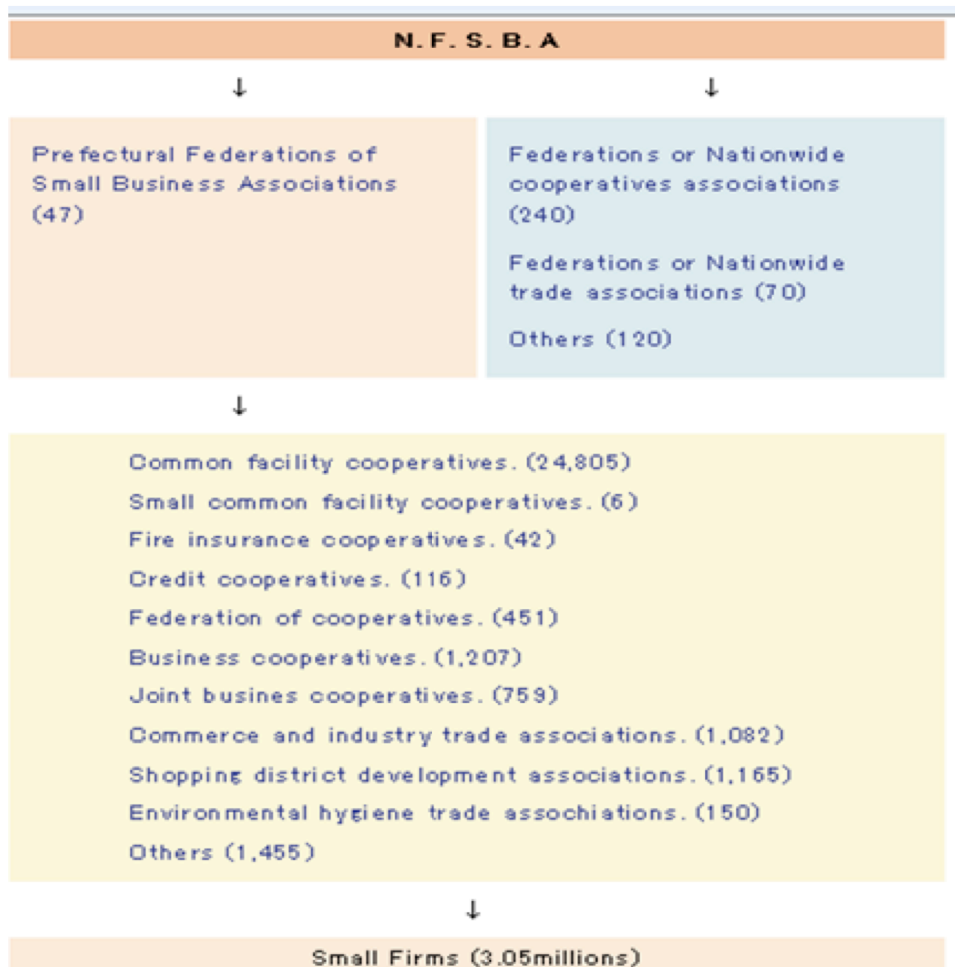
1) สมาพันธ์วิสาหกิจขนาดย่อมระดับจังหวัด (Prefectural Federations of Small Business Associations) จำนวน 47 องค์การ ประกอบไปด้วยสมาชิกเป็นองค์กรดังต่อไปนี้

1. สหกรณ์พื้นที่ธุรกิจ (Common facility cooperatives) จำนวน 24,805 องค์การ
2. สหกรณ์พื้นที่ธุรกิจสำหรับวิสาหกิจขนาดย่อม (Small common facility cooperatives) จำนวน 6 องค์การ
3. สหกรณ์ประกันอัคคีภัย (Fire insurance cooperatives) จำนวน 42 องค์การ
4. สหกรณ์สินเชื่อ (Credit cooperatives) จำนวน 116 องค์การ
5. สมาพันธ์สหกรณ์ (Federation of cooperatives) จำนวน 451 องค์การ
6. สหกรณ์ธุรกิจ (Business cooperatives) จำนวน 1,207 องค์การ
7. สหกรณ์ร่วมธุรกิจ (Joint business cooperatives) จำนวน 759 องค์การ
8. สมาคมการค้า และอุตสาหกรรม (Commerce and industry trade associations) จำนวน 1,082 องค์การ
9. สมาคมพัฒนาย่านการค้า (Shopping district development associations) จำนวน 1,165 องค์การ

10. สมาคมการค้าที่ส่งผลกระทบต่อทางสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม (Environmental hygiene trade associations) จำนวน 150 องค์กร
 11. สมาชิกอื่น จำนวน 1,455 องค์กร
- 2) สมาพันธ์สหกรณ์ ซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกเป็นองค์กรดังต่อไปนี้
1. สมาพันธ์/สมาคมสหกรณ์ระดับประเทศ (Federations or Nationwide cooperatives associations) จำนวน 240 องค์กร
 2. สมาพันธ์/สมาคมการค้าระดับประเทศ (Federations or Nationwide trade associations) จำนวน 70 องค์กร สมาชิกอื่น จำนวน 120 องค์กร

สมาพันธ์สมาคมธุรกิจขนาดย่อมระดับประเทศ (NFSBA) มีโครงสร้างสมาชิกดังนี้

(แหล่งที่มา โครงสร้างสมาชิก National Federation of Small Business Associations (NFSBA), 2006)
(National Federation of Small Business Associations (NFSBA), 2012)

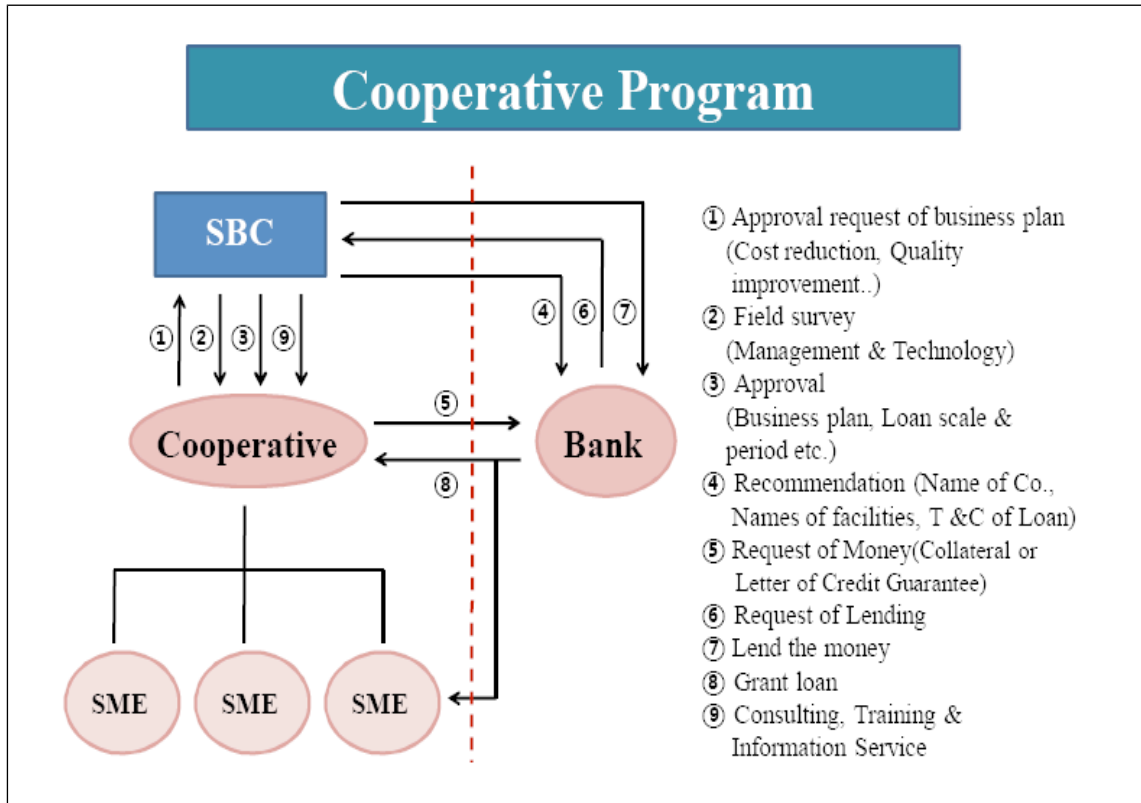
ประเทศเกาหลีใต้

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเกาหลีใต้ในระยะแรกอยู่ภายใต้การครอบงำของธุรกิจขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทระหว่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสาขาของบริษัทยักษ์ใหญ่จากญี่ปุ่น (Zaibatsu) ในช่วงที่เกาหลีใต้ถูกยึดครองโดยญี่ปุ่นจนถึงปลายสงครามโลกครั้งที่สอง (ค.ศ. 1905-1945) เศรษฐกิจของเกาหลีใต้หลังสงครามโลกครั้งที่สองยังคงถูกครอบงำโดยธุรกิจขนาดใหญ่ที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นของชาวญี่ปุ่น แต่ถูกขายให้กับตระกูลรัวราย และนักการเมืองชาวเกาหลีในราคาถูกหลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงคราม ส่งผลให้เกิดกลุ่มบริษัทขนาดใหญ่สัญชาติเกาหลีใต้ (Chaebuls) ซึ่งเติบโตอย่างรวดเร็ว จากการสนับสนุนและความสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาล รวมทั้งการได้รับเงินอุดหนุนของประเทศสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงหลังสงครามเกาหลี การส่งเสริม SMEs ในประเทศเกาหลีใต้เริ่มต้นอย่างจริงจังในต้นทศวรรษที่ 1960 โดยมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

- ปี ค.ศ.1952 จัดตั้งกองทุนสำหรับวิสาหกิจขนาดย่อมเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยองค์การสหประชาชาติได้จัดตั้งสำนักงานเพื่อการฟื้นฟูประเทศเกาหลี (The United Nations Korean Reconstruction Agency) ซึ่งจัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจขนาดย่อมในภาคธุรกิจที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังสงครามเกาหลี
- ปี ค.ศ.1961 จัดตั้งธนาคารอุตสาหกรรมเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยเกาหลีใต้ (Industrial Bank of Korea for SMEs) ขึ้น เพื่อเป็นแหล่งการเงินให้กับ SMEs ในประเทศ
- ปี ค.ศ.1961 ตรากฎหมายความร่วมมือในภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME Cooperative Act' 1961) เพื่อส่งเสริมการร่วมมือระหว่าง SMEs กับภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแรงงานในท้องถิ่น และเชื่อมโยงกับธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อสร้างความประหยัดจากขนาด (Economies of Scale) โดยเน้นการส่งเสริมการส่งออก เพื่อให้การดำเนินความร่วมมือเป็นระบบมากขึ้น กฎหมายดังกล่าวได้จัดตั้งสมาพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยเกาหลีใต้ (Korea Federation of Small and Medium Businesses - KBiz) ขึ้นในปี ค.ศ.1962 โดยมีหน้าที่พัฒนานโยบาย และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ SMEs เสริมสร้างความร่วมมือเป็นเครือข่ายในภาค SMEs สนับสนุนส่งเสริมการบริหารงานองค์กร การขายและการตลาด การพัฒนาบุคลากรในภาค SMEs ข้อมูลการตลาด และการฝึกอบรม สนับสนุน SMEs ในการขยายธุรกิจระหว่างประเทศ รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง SMEs และวิสาหกิจขนาดใหญ่ (Les)

แผนภาพที่ 2.3 โครงสร้างการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผ่านระบบสหกรณ์ในประเทศ
เกาหลีใต้

(Oh, 2011)

ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศเกาหลีใต้

ในประเทศเกาหลีใต้ ระบบการเจรจาทางสังคมถูกนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจปี 1997 เนื่องจากความจำเป็นในการฟื้นฟูศักยภาพในการแข่งขัน และประสิทธิภาพการผลิตของประเทศหลังภาวะค่าเงินวอนอ่อนตัว โดยในช่วงเวลาดังกล่าว ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคแรงงานได้ร่วมกันบรรลุข้อตกลงในการบริหารจัดการเศรษฐกิจหลังวิกฤติ ซึ่งรวมถึงการลดค่าตอบแทนสำหรับผู้บริหาร การลดค่าจ้างแรงงาน หรือการไม่ปรับค่าแรงเพิ่มขึ้น ลดสวัสดิการบางประการ อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าเสียดายว่าภายหลังจากความสำเร็จในการแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจในช่วงดังกล่าว รัฐบาลเกาหลีใต้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับระบบการเจรจาทางสังคมอีกต่อไป อันส่งผลให้มีความไม่ไว้วางใจกันระหว่างภาคแรงงาน และภาคธุรกิจอย่างสูง (International Labour Organization (ILO), 2012)

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศเกาหลีใต้ พบว่าสมาพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (KBiz) มีหน้าที่ในการศึกษาปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อ SMEs ในเกาหลีใต้ และพัฒนานโยบาย รวมถึงเสนอแนะต่อรัฐบาล ทำการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูลสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ SMEs เพื่อนำเสนอผลการวิจัยแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์กรเอกชน และบทบาทขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในเกาหลีใต้

ในประเทศเกาหลีใต้ องค์กรเอกชนที่มีบทบาทเป็นตัวแทน SMEs ในระดับประเทศ ได้แก่ สมาพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (KBiz) ซึ่งได้รับการรับรองสถานะตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือในภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1961 (SME Cooperative Act' 1961) และจัดเป็น องค์กรเอกชนตัวแทน SMEs ในระดับสูงสุดของประเทศ โดยมีองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าร่วมเป็นสมาชิกกว่า 1,618 องค์กร

สมาพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (Korea Federation of Small and Medium Businesses - KBiz)

ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1962 ภายใต้กฎหมายว่าด้วยความร่วมมือในภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1961 (SME Cooperative Act' 1961) โดยมีสมาชิกประกอบไปด้วยองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งสิ้น 1,618 องค์กร ประกอบไปด้วย

- สมาพันธ์ธุรกิจ (Federation) จำนวน 32 องค์กร
- สหกรณ์ระดับประเทศ (Nationwide Cooperative) จำนวน 260 องค์กร
- สหกรณ์ระดับภูมิภาค (Regional Cooperative) จำนวน 664 องค์กร
- สมาพันธ์สหกรณ์ (Cooperative Federation) จำนวน 662 องค์กร (Korea Federation of Small and Medium Business, 2006)

KBiz เป็นองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (Non-profit organisation) เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยมีหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดโครงสร้างนโยบายที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. พัฒนารูปแบบองค์กรธุรกิจ และให้ความช่วยเหลือในการดำเนินธุรกิจแก่ SMEs
3. ให้ความช่วยเหลือในการสร้างความแข็งแกร่งในการบริหารจัดการ
4. ให้ความช่วยเหลือในด้านช่องทางการขาย
5. ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาบุคลากร
6. ส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจใหญ่และ SMEs
7. จัดการฝึกอบรม และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ SMEs

KBiz มีส่วนร่วมเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในฐานะเป็นตัวแทนของสหกรณ์ และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการเสนอแนะความต้องการของสมาชิกต่อรัฐบาลกลางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศเกาหลี และปกป้องผลประโยชน์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(Korea Federation of Small and Medium Business (KBiz), 2006)

ประเทศอิตาลี

ประเทศอิตาลีให้ความสำคัญกับ SMEs เป็นอย่างมาก เนื่องจากลักษณะทางวัฒนธรรมภายในประเทศ และโครงสร้างระบบเศรษฐกิจที่จำเป็นต่อการส่งเสริมการจัดตั้ง SMEs ประกอบกับประเทศอิตาลีมีผู้ประกอบการ SMEs ในสัดส่วนที่สูงมาก (ร้อยละ 99.9) ซึ่งหากพิจารณาประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป (EU) แล้ว เห็นได้ว่ามีเพียงประเทศกรีซ และสเปน อีกเพียงสองประเทศเท่านั้นที่มีสัดส่วนของ SMEs ในอัตราที่สูงใกล้เคียงกับประเทศอิตาลี หากพิจารณาจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศอิตาลีจะพบเอกลักษณ์ที่น่าสนใจประการหนึ่งคือ อิตาลีเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่เป็นอันดับ 8 ของโลก โดยมีผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP) มูลค่า 2,051,412 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (World Bank, 2010) และเป็นประเทศที่ SMEs มีบทบาททางเศรษฐกิจสูงมาก โดยที่ SMEs ในอิตาลีประสบความสำเร็จในการส่งออกสินค้าคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภค-บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและแฟชั่น เฟอร์นิเจอร์ สินค้าเกษตรแปรรูป และอาหารคุณภาพสูง รวมทั้งเครื่องมือเครื่องจักรในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น เครื่องทอผ้า เครื่องจักรสำหรับผลิตอุปกรณ์เกี่ยวกับหนังและรองเท้า แปรรูปอาหาร เครื่องจักรการเกษตร บรรจุกัมภ์ เครื่องแปรรูปไม้ เครื่องจักรสำหรับผลิตเซรามิก นอกจากนี้ผู้ประกอบการ SMEs ในอิตาลียังมีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญในสินค้าที่ใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง เช่น อุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคม (ICT) อุปกรณ์ไฟฟ้าขนาดเล็ก แวนตา หรือเข็มทิศ เป็นต้น ความสำเร็จของ SMEs ในประเทศอิตาลีในอุตสาหกรรมดังกล่าวเกิดจากความยืดหยุ่นในระบบการผลิตอันเกิดจากความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Flexible specialization) ศักยภาพทางด้าน การนวัตกรรม และคุณภาพการผลิต (Piore and Sabel 1984; Pike, Sengenberger and Becattini 1990; Onida 2004a; Fortis 2004).

อย่างไรก็ตาม โครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศอิตาลียังประสบปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อ SMEs ส่วนใหญ่ SMEs ดำเนินธุรกิจในลักษณะเป็นธุรกิจครอบครัว ทำให้เกิดปัญหาในการด้านบริหารงาน และการจัดการด้านการเงิน เนื่องจากการกำหนดแบ่งสินทรัพย์ระหว่างเจ้าของกิจการ และสินทรัพย์ขององค์กรทำได้ยาก (Onida 2004b, 266). นอกจากนี้ ระบบการเงินของประเทศอิตาลียังเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมลงทุน (Venture Capital) ส่งผลให้ SMEs จำเป็นต้องพึ่งพาสินเชื่อระยะสั้นจากธนาคารในสัดส่วนที่สูง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการขยายธุรกิจเนื่องจากต้นทุนในการลงทุนโดยอาศัยสินเชื่อระยะสั้นมีอัตราดอกเบี้ยสูง ทำให้เป็นภาระต่อผู้ประกอบการ SMEs (Garonna, 2004) อีกทั้งผู้ประกอบการ SMEs ยังต้องพึ่งพาแรงงานในการผลิตในอัตราส่วนที่สูงมาก (Labor-intensive) และยังขาดการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา (R&D) นอกจากนี้ระบบราชการของอิตาลียังมีปัญหาด้านประสิทธิภาพ ประกอบกับอัตราภาษีที่สูง ตลาดแรงงานที่มีระเบียบข้อกำหนดมาก และระบบบำนาญที่เป็นต้นทุนทางธุรกิจที่สูงมาก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นภาระต่อภาคธุรกิจทั้งสิ้น (Business in Italy – Guide, 2551)

โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศอิตาลี

โครงสร้างของระบบสถาบันและกฎหมายของประเทศอิตาลียังมีปัญหาหลายด้าน เช่น ด้านการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ระบบการส่งเสริมพัฒนานวัตกรรม กฎหมายทางด้านบัญชี และการตรวจสอบทางการเงิน ประเทศอิตาลียังขาดระบบกฎหมายที่มีประสิทธิภาพในการปกป้องนักลงทุนภายนอก และลดภาระความเสี่ยงของการลงทุน ซึ่งปัญหาดังกล่าวผสมผสานกับปัญหาการระดมทุนด้านภาษี (แม้ว่า SMEs สามารถได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีบางประการได้) และอัตราดอกเบี้ยสูงที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ SMEs ไม่สามารถเติบโตต่อไปได้

ข้อเท็จจริงและปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิดความแพร่หลายของ SMEs อันเห็นได้จากสัดส่วน SMEs ที่มีสัดส่วนสูงมากในประเทศนี้ (Kumar, Rajan and Zingales 1999, 22) ความแพร่หลายของ SMEs ประกอบกับข้อจำกัดของระบบเศรษฐกิจ โครงสร้างของระบบกฎหมาย และความไม่สมบูรณ์ของภาคการเงินในประเทศอิตาลี ทำให้มีการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายของ SMEs ในหลายระดับ ทั้งในรูปแบบเครือข่าย SMEs ในเชิงย่านอุตสาหกรรม การจัดตั้งสหกรณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME cooperatives) รวมถึงสมาคมธุรกิจทั้งภาคการค้า และหัตถกรรมงานฝีมือ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มเป็นสมาคมนายจ้างในกลุ่ม SMEs (Employer Associations) เพื่อเป็นตัวแทน SMEs ในการเจรจาทางสังคมในระบบไตรภาคีกับภาครัฐ และภาคแรงงานอีกด้วย

สำหรับระบบการรับรองคุณสมบัติของแรงงาน พบว่าไม่มีการบังคับคุณสมบัติของแรงงานภาคอุตสาหกรรม แต่สำหรับแรงงานด้านบริการเช่น นายหน้า ตัวแทนซื้อขาย หรือพ่อค้าคนกลางในธุรกิจท่องเที่ยวและการเงิน ต้องจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างน้อย และต้องผ่านการเรียนในหลักสูตรเฉพาะทางซึ่งหอการค้า (Union Camere) ในท้องถิ่นเป็นผู้จัดอบรม และต้องผ่านการสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจอีกด้วย

สำหรับวิชาชีพเฉพาะทางอื่นๆ เช่น นายหน้าหรือพ่อค้าคนกลางในบริการขนส่งสินค้าทางทะเล คนขับรถแท็กซี่ เจ้าของธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหาร และบาร์ ต้องผ่านการสอบขอรับใบอนุญาต โดยบริการขนส่งสินค้าเพื่อการนำเข้า-ส่งออก (Import-export carriers) ต้องผ่านการฝึกงานเป็นเวลาสองปีภายในบริษัทที่ได้รับการรับรองอีกด้วย หลังจากได้รับใบอนุญาตแล้ว ผู้ประกอบการต้องจดทะเบียนธุรกิจดังกล่าวกับหอการค้าในพื้นที่

นอกจากนี้หอการค้า หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น และองค์กรเอกชนต่างๆ ยังมีการจัดการฝึกอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกอบรมให้กับผู้ต้องการจัดตั้งธุรกิจใหม่ และการสร้างเสริมความรู้ด้านกฎหมาย และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีอีกด้วย

อย่างไรก็ตามสำหรับอุตสาหกรรมประเภทหัตถกรรม (Handicraft) จะมีการจดทะเบียนธุรกิจที่แตกต่างออกไป เนื่องจากประเทศอิตาลีให้ความสำคัญกับช่างฝีมือ (Craftsmen) ทำให้มีการกำหนดสิทธิพิเศษทั้งทางภาษีและการเงินสำหรับอุตสาหกรรมดังกล่าว โดยการสมัครเข้ารับความช่วยเหลือจัดออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การสมัครขอรับความช่วยเหลือจากมาตรการส่งเสริม SMEs ในภาคหัตถกรรม การค้า และอุตสาหกรรม (Handicraft, commerce and industry) หรือมาตรการส่งเสริม SMEs ในภาคหัตถกรรม (Handicraft) หรือสมัครขอรับความช่วยเหลือจากมาตรการทั้งสองประเภทพร้อมกัน

มาตรการช่วยเหลือส่งเสริม SMEs ในภาคหัตถกรรม การค้า และอุตสาหกรรม (handicraft, commerce and industry) มีดังต่อไปนี้

- เงินทุนสำหรับภูมิภาคด้อยพัฒนา (underdeveloped areas fund) ก่อตั้งขึ้นในปีงบประมาณ 2003 (budget law 2003, § 37) ซึ่งรวมถึงงบประมาณในการพัฒนาภูมิภาคที่ด้อยพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางภาคใต้ของประเทศ (Mezzogiorno) โดยงบประมาณจัดแบ่งให้กับเขตการปกครองต่างๆ ในพื้นที่ดังกล่าวตามเกณฑ์ด้านจำนวนประชากร รายได้เฉลี่ยของประชากร และจำนวนแรงงาน
- กองทุนกลางเพื่อช่วยเหลือพัฒนาธุรกิจ SMEs (unitary fund) เป็นกองทุนเพื่อช่วยเหลือธุรกิจกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กองทุนหัตถกรรม (Artigiancassa) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี 1947 โดยภาครัฐเพื่อให้ความช่วยเหลือพัฒนาธุรกิจ กลไกของกองทุนดังกล่าวจะบริหารงานโดยผ่านรัฐบาลในภูมิภาค ร่วมกับธนาคารเอกชนเพื่อให้บริการผู้ประกอบการ SMEs ภาคหัตถกรรม ครอบคลุมความต้องการทั้งทางธุรกิจ และความต้องการทางการเงินสำหรับการดำรงชีวิต โดยมีบริการ เช่น เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ บัญชีกระแสเงินหมุนเวียน จำนอง เครดิตการ์ด บริการเช่าซื้อ และเช่าสถานที่ประกอบธุรกิจ และบริการระบบการจัดการร้านค้า (POS solutions) การให้บริการของกองทุนหัตถกรรมส่วนใหญ่ให้บริการผ่านสมาคมหัตถกรรม และสมาคมวิสาหกิจขนาดย่อมในท้องถิ่น (local craft and small business associations)
- ตามความช่วยเหลือของรัฐในปีงบประมาณ 2003 ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อม สามารถขอส่วนลดหย่อนเพิ่มเติมทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (personal income tax (named IRPEF) ภายใต้อาณัติความช่วยเหลือทางภาษีตามมาตรการเพิ่มผลผลิตในระดับภูมิภาค (the regional tax on productive activities - IRAP) ซึ่งผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมสามารถขอลดหย่อนภาษีเงินได้จากรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งศูนย์แก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษี และแก้ไขความขัดแย้งทางภาษีระหว่างนายจ้างและภาครัฐ

- ตาม 383/2001 (Act 383/2001) กำหนดให้มีการลดหย่อนภาษีจากผลกำไรที่นำกลับมาลงทุน (re-invested profits)
- ตาม 488/1992 (Act 488/1992) กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมการจัดตั้งนิติบุคคลใหม่ และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี โดยให้ความสำคัญกับภูมิภาคทางใต้ และภูมิภาคที่ด้อยพัฒนา
- ตาม 185/2000 (governmental decree 185/2000) กำหนดให้มี “เงินกู้ตั้งตัวได้” (honour loans) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ว่างงานสามารถเริ่มต้นธุรกิจใหม่ๆ ได้ โดยเงินกู้ที่มีเงื่อนไขผ่อนปรนกว่าปกติ
- ผู้ประกอบการ SMEs โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมหัตถกรรม สามารถเลื่อนระยะเวลาในการจ่ายภาษีเงินเดือน (payroll taxes) ของพนักงานได้
- ความช่วยเหลือพิเศษสำหรับอุตสาหกรรมหัตถกรรม (Handicraft-specific provisions) รวมถึง
- การลดหย่อนภาษีในการปรับปรุงโครงสร้างอาคาร (building restructuring)
- ในกรณีที่มีความจำเป็น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมหัตถกรรมสามารถจ้างญาติพี่น้อง (นับความสัมพันธ์ได้สองระดับ) เป็นพนักงานในองค์กรได้สูงสุด 3 เดือน โดยไม่ต้องจ่ายเงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (paying pension contributions)

องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนภาคหัตถกรรม (Handicraft representative organizations) มีบทบาทอย่างมากในการเรียกร้องให้มีความช่วยเหลือส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การมีมาตรการช่วยเหลือส่งเสริมพิเศษสำหรับภาคหัตถกรรมมิได้หมายความว่าภาคหัตถกรรมจะได้รับการช่วยเหลือในระดับสูงเป็นพิเศษเพื่อเปรียบเทียบกับภาคอุตสาหกรรมอื่น¹ แต่องค์กรเอกชนนี้ก็ยังมีบทบาทในการกดดันทางการเมืองค่อนข้างมาก เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (Micro and small-medium firms) ในประเทศมีพื้นฐานมาจากสินค้าหัตถกรรม และการผลิตที่อาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอิตาลี มาตรา 45 (Italian Constitution (Basic Law) § 45) ยังให้ความสำคัญกับภาคหัตถกรรม รวมถึงความร่วมมือให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

“สาธารณรัฐอิตาลีเล็งเห็นความสำคัญของกลไกทางสังคมผ่านความร่วมมือในลักษณะความช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยปราศจากการเก็งกำไร กฎหมายส่งเสริม และกระตุ้นให้มีความร่วมมือผ่านมาตรการที่

¹ การส่งเสริมให้ความช่วยเหลือภาคหัตถกรรมในประเทศอิตาลีได้กลายเป็นประเด็นทางการเมืองระหว่างประเทศ เนื่องจากการปกป้องมาตรฐานสินค้าหัตถกรรม และมาตรฐานสินค้าขั้นสูงได้กลายเป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับสินค้านำเข้าที่มีคุณภาพต่ำกว่าจากต่างประเทศ และนโยบายด้านมาตรฐานการผลิต และมาตรฐานสินค้าหัตถกรรมของสหภาพยุโรป

เหมาะสม และมีการตรวจสอบลักษณะ รวมถึงวัตถุประสงค์ของความร่วมมืออย่างเหมาะสม กฎหมายต้อง
ปกป้อง และส่งเสริมหัตถกรรม”¹

นอกจากนั้น ภาคหัตถกรรมยังเป็นภาคที่มีบทบาทสูงในการศึกษาของประเทศอีกด้วย เนื่องจากในภาคนี้มี
ระบบการฝึกอบรมช่างฝีมือ ณ สถานประกอบการ (apprenticeship) ที่แพร่หลาย รวมถึงช่างทอง คนทำ
ขนมปัง ช่างซ่อมรถยนต์ ช่างไฟฟ้า รวมถึงผู้ประกอบการเจ้าของธุรกิจทำความสะอาด และฆ่าเชื้อ
(Disinfection and cleaning sector) โดยผู้ผ่านการฝึกอบรมในสาขาวิชาชีพดังกล่าว ต้องขออนุญาต
ประกอบธุรกิจจากหอการค้าเพื่อประกอบการจัดตั้งธุรกิจอีกด้วย

สำหรับการจัดตั้งองค์การเอกชนเพื่อเป็นตัวแทน SMEs ในประเทศอิตาลี พบว่ากฎหมายมิได้เป็นอุปสรรคใน
การจัดตั้งองค์การเอกชน ทั้งนี้รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอิตาลี มาตรา 18 (Art. 18) กำหนดว่า

“ประชาชนมีสิทธิในการจัดตั้งสมาคมอย่างเสรี และไม่ต้องขออนุญาต トラบเท่าที่วัตถุประสงค์ของ
สมาคมมิได้ต้องห้ามตามกฎหมายอาญา ทั้งนี้ห้ามมิให้มีการจัดตั้งสมาคมลับ และสมาคมที่มีวัตถุประสงค์
ทางการเมืองซึ่งมีลักษณะเป็นการสะสมกองกำลัง”²

ทั้งนี้รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอิตาลียังให้เสรีภาพในการจัดตั้งนิติบุคคลทางเศรษฐกิจในภาคเอกชน รวมถึง
ให้ความสำคัญในการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชนอีกด้วย โดยรัฐธรรมนูญแห่ง
สาธารณรัฐอิตาลี มาตรา 41 (Art. 41) ได้ระบุว่า

“การจัดตั้งนิติบุคคลทางเศรษฐกิจในภาคเอกชนสามารถทำได้อย่างเสรี แต่นิติบุคคลดังกล่าวต้องไม่
ดำเนินการในลักษณะขัดขวางประโยชน์ส่วนรวม หรือในลักษณะที่เป็นอันตราย ทำลายเสรีภาพ หรือทำลาย
เกียรติยศของมนุษย์ กฎหมายต้องจัดให้มีโครงการ และมาตรการควบคุมเพื่อให้มีการประสานกิจกรรมทาง
เศรษฐกิจระหว่างภาครัฐ และเอกชนเพื่อวัตถุประสงค์ทางสังคม”³

¹ Article 45: The Republic recognises the social function of co-operation of a mutually supportive, non-speculative nature. The law promotes and encourages cooperation through appropriate means and ensures its character and purposes through appropriate checks. The law safeguards and promotes the handicrafts.

² Article 18: Citizens have the right to form associations freely and without authorization for those ends that are not forbidden by criminal law. Secret associations and associations that, even indirectly, pursue political aims by means of organisations having a military character shall be forbidden.

³ Article 41: Private economic enterprise is free. It may not be carried out against the common good or in such a manner that could damage safety, liberty and human dignity. The law shall provide for appropriate programmes and controls so that public and private-sector economic activity may be oriented and co-ordinated for social purposes.

นอกจากนั้น ยังมีมาตรการส่งเสริม SMEs ต่างๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- เพื่อลดความยุ่งยากของกฎระเบียบด้านการคลัง และการจัดเก็บภาษี
- เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อ และเครดิตสำหรับการประกอบธุรกิจ เช่น
 - กองทุนหัตถกรรม (Artigiancassa) สำหรับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมหัตถกรรมและช่างฝีมือ
 - กองทุนประกันสินเชื่อสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผ่านการประกันสินเชื่อกิจการร่วมค้าเพื่อการค้าประกันสินเชื่อให้สมาชิก (consorzi di garanzia fidi) ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงกิจกรรมเพิ่มผลผลิต (Ministry for Productive Activities)¹ มากกว่า 30 ปี
- เพื่อรวบรวมมาตรการส่งเสริม SMEs ทั้งหมด ให้อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกันชื่อว่า “Incentive code”
- เพื่อปรับปรุงมาตรฐานด้านการล้มละลายในลักษณะที่ส่งเสริม SMEs
- เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมทางเทคโนโลยีตามกฎหมายฉบับที่ 46/1982, 675/1977 และ 341/1995 (Act 46/1982, Act 675/1977, Act 341/1995) โดยการยื่นขอจดทะเบียนสิทธิบัตรทางอิเล็กทรอนิกส์ (electronic deposit of patents) และการให้สิทธิแก่องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs ในการร่วมให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาในภาคอุตสาหกรรม
- เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการสตรี และผู้ประกอบการอายุน้อย (Female and young entrepreneurs) ตามกฎหมายฉบับที่ 44/1986 และ 266/1997 (Act 44/1986 and Act 266/1997) ในระดับภูมิภาค (Act 44/1986, Act 215/1992, Act 236/1993 and Act 95/1995);
- เพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายระหว่างนิติบุคคลภาคเอกชนกับสถาบันวิจัยและพัฒนา (มหาวิทยาลัย และศูนย์วิจัย) และสร้างเสริม SMEs ที่มีนวัตกรรม (โครงการ Startech) นอกจากนี้ยังมี กฎหมายเพื่อส่งเสริมนิติบุคคลภาคเอกชนในการลงทุนในนวัตกรรม และการวิจัยและพัฒนา (Innovation and R&D investments) ตามกฎหมายฉบับที่ 297/99 (Act 297/99)
- เพื่อส่งเสริมการเข้าถึง และความแพร่หลายของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในกลุ่ม SMEs
- เพื่อส่งเสริมการส่งเสริมการส่งออก และการขยายธุรกิจระหว่างประเทศ (Act 277/1997 and Act 394/1981).

¹ เดิมเรียกว่ากระทรวงเศรษฐกิจ (Ministry of Economy)

ในอดีตการส่งเสริม SMEs ในประเทศอิตาลีพึ่งพามาตรการการประกันสินเชื่อเพื่อลดอัตราดอกเบี้ยสำหรับการลงทุนในเครื่องจักรใหม่ ตามกฎหมายฉบับที่ 1329/1965 (“Sabatini Act”) อย่างไรก็ตาม ในไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีการวิพากษ์วิจารณ์มาตรการความช่วยเหลือ SMEs เหล่านี้ค่อนข้างสูง เนื่องจากการใช้จ่ายเงินงบประมาณภาครัฐมีจำนวนมาก แต่ได้ผลลัพธ์ความสำเร็จยังไม่ชัดเจน (Onida 2004a, 192-193)¹

ช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จจุดเดียว (One-Stop Counter) สำหรับ SMEs ได้รับความนิยมมากในประเทศอิตาลี หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นได้ให้บริการข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นแก่ภาคเอกชนในการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการสมัครและขอใบอนุญาต ซึ่งพบว่ามีศูนย์บริการดังกล่าวกว่าครึ่งหนึ่งของสถานที่ราชการในระดับตำบล (ร้อยละ 59) บริการครอบคลุมประชากรร้อยละ 71 ของประเทศ (OECD 2002)

นอกจากนี้ยังมีมาตรการช่วยเหลือทางภาษีเพื่อการฝึกอบรม และการจัดหาสถานที่พักให้พนักงาน (crèches) มาตรการส่งเสริมการจ้างแรงงานมีฝีมือ ให้เงินอุดหนุนการศึกษาระดับปริญญาเอก (PhD) และการจ้างวิจัย (Contracting out industrial research) รวมถึงมาตรการส่งเสริมช่วยเหลือระดับภูมิภาคต่างๆ เช่น โครงการพัฒนาภูมิภาคซิซิลี (Sviluppo Italia Sicilia) ซึ่งให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่ผู้ประกอบการในภูมิภาคทางใต้ของประเทศ (Sviluppo Italia Sicilia, 2012)

องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถเข้าร่วมในมาตรการ และโครงการช่วยเหลือส่งเสริม SMEs ดังที่กล่าวมาผ่านการระดมความคิด การร่วมวางแผน และการร่วมยอมรับในมาตรการส่งเสริมดังกล่าวทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการส่งเสริมพัฒนาระดับพื้นที่ (Territorial pacts or “patti territoriali”) ตามกฎหมายฉบับที่ 662/1996 (Act 662/1996) เพื่อพัฒนาพื้นที่ด้วยพัฒนาทางเศรษฐกิจ อันเป็นความร่วมมือของกระทรวงกิจกรรมเพิ่มผลผลิต (Ministry for Productive Activities) กับองค์กรเอกชนตัวแทน SMEs ต่างๆ เช่น Confindustria, Confapi, CNA และ Confartigianato

¹ คาดการณ์ว่ามีการใช้งบประมาณแผ่นดินถึงร้อยละ 2 ของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในการให้ความช่วยเหลือภาคเอกชน (Ostellino 2004).

ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศอิตาลี

ในระดับประเทศ สมาพันธ์ที่มีสมาชิกจำนวนมากเป็นตัวแทนผู้ประกอบการในการร่วมเจรจาทางสังคมกับภาคแรงงาน และมีส่วนร่วมกับภาครัฐในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจ สมาพันธ์ผู้ประกอบการ ได้แก่

- สมาพันธ์อุตสาหกรรมแห่งอิตาลี (Confindustria)
- สมาพันธ์วิสาหกิจ กิจกรรมวิชาชีพ และงานอิสระแห่งอิตาลี (Confcommercio) และ
- สมาพันธ์หัตถกรรมแห่งอิตาลี (Confartigianato)

อย่างไรก็ตามระบบการร่วมเจรจาทางสังคมสามารถแบ่งออกได้หลายระดับทั้งระดับประเทศ ระดับภูมิภาค/จังหวัด และในสาขาธุรกิจระดับต่างๆ องค์การเอกชนที่เป็นสาขาของสมาพันธ์ที่กล่าวมาข้างต้นอาจเข้าร่วมในการเจรจาทางสังคม บางครั้งองค์การระดับสาขาอาจมีจุดยืนที่แตกต่างกันกับจุดยืนของสมาพันธ์ในระดับประเทศก็เป็นได้

Confindustria ได้รับความไว้วางใจจากภาคแรงงานในการเจรจา เนื่องจากสมาพันธ์ดังกล่าวเป็นตัวแทนผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม และมีจำนวนสมาชิกมากถึง 149,288 องค์การครอบคลุมธุรกิจภาคอุตสาหกรรมทุกประเภทในประเทศ (Confindustria, 2012)

นอกเหนือจากสมาพันธ์ Confindustria แล้ว สำหรับสิทธิในการให้คำปรึกษาแก่ภาครัฐ ยังมีสมาพันธ์ Confcommercio ซึ่งมีสมาชิกมากกว่า 850,000 องค์การ ครอบคลุมภาคธุรกิจ การค้า การท่องเที่ยว และบริการ ซึ่งโดยปกติแล้ว Confcommercio จะได้รับการยอมรับในฐานะเป็นองค์การเอกชนตัวแทน SMEs ในภาคการค้า และ Confartigianato เป็นองค์การเอกชนตัวแทนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมหัตถกรรมซึ่งมีความสำคัญมากสำหรับประเทศอิตาลี และเป็นภาคที่มีผู้ประกอบการ SMEs ในสัดส่วนที่สูงมาก โดย Confartigianato มีจำนวนประมาณ 1,420,000 บริษัท และจ้างงานมากกว่า 1.5 ล้านคน

CONFINDUSTRIA

สมาพันธ์อุตสาหกรรมแห่งอิตาลี

(Confederation Of Italian Industries – Confindustria)

ก่อตั้งขึ้นในปี 1910 สมาพันธ์อุตสาหกรรมแห่งอิตาลี (Confindustria) เป็นองค์การเอกชนที่สำคัญของประเทศในการเป็นตัวแทนบริษัทเอกชนด้านการผลิต และบริการในระบบการเจรจาทางสังคม โดยมีสมาชิกจำนวน 149,288 บริษัท ครอบคลุมผู้ประกอบการทุกขนาด โดยบริษัทสมาชิกมีการจ้างงานจำนวน 5,516,975 คน

สมาพันธ์อุตสาหกรรมแห่งอิตาลี (Confindustria) จัดตั้งโดยค่านิยมพื้นฐานดังนี้

“ความเชื่อถึงพลังของวิสาหกิจ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบเสรี ภายใต้กลไกของระบบตลาด เป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันการเติบโต และพัฒนาสังคมโดยภาพรวม” (belief that free enterprise and free economic activity, within the framework of a market economy, are key factors for the growth and development of society as a whole.)

สมาพันธ์อุตสาหกรรมแห่งอิตาลี (Confindustria) มีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย ในการส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยความร่วมมือกับสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเป็นตัวแทนบริษัทเอกชนในเวทีการเมือง บริหาร รวมถึงรัฐสภา คณะรัฐมนตรี สหภาพแรงงาน และเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในเวทีอื่นๆ

โครงสร้างการบริหารงานของสมาพันธ์อุตสาหกรรมแห่งอิตาลี (Confindustria) ประกอบไปด้วย

1. สมาพันธ์นายจ้างระดับภูมิภาคจำนวน 18 แห่ง (regional Confindustrias)
2. สมาคมท้องถิ่น จำนวน 99 แห่ง (local Associations)
3. สมาพันธ์รายสาขาธุรกิจ จำนวน 25 แห่ง (sectoral Federations)
4. สมาพันธ์วัตถุประสงค์พิเศษ จำนวน 2 แห่ง (special purpose Federations)
5. สมาคมธุรกิจ จำนวน 97 แห่ง (trade Associations)
6. สมาชิกสมทบ จำนวน 21 แห่ง (Associate members)
7. องค์กรสมทบ จำนวน 262 องค์กร (associate Organisations)

(Confindustria, 2012)

(a) Confartigianato

สมาพันธ์หัตถกรรมแห่งอิตาลี (Confartigianato)

Confartigianato เป็นองค์การเอกชนที่เป็นอิสระเพื่อเป็นตัวแทนในการแสดงจุดยืน และสร้างพลังในการต่อรองให้กับภาคอุตสาหกรรมหัตถกรรมของประเทศอิตาลี ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 1946 จากหลักการของการเปิดรับสมาชิกที่เปิดกว้างเสรีครอบคลุมทุกภูมิภาค สาขาธุรกิจ และประเภทของงานฝีมือ สมาชิกส่วนใหญ่ขององค์การเป็นช่างฝีมือ และผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อม

Confartigianato มีหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้แก่สมาชิก เป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกในการเจรจากับสถาบันหรือองค์กรอื่นๆ บริการด้านการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร บริการด้านการตลาด การวิจัยและพัฒนา รวมถึงบริการพัฒนาศักยภาพองค์กรของสมาชิกผ่านการให้บริการที่ครบวงจร และปรับให้ตรงกับความต้องการของสมาชิก โดยในปัจจุบันองค์การมีสมาชิกครอบคลุมกว่า 870 สาขาธุรกิจ 120 สมาคมธุรกิจระดับท้องถิ่น (local associations) 20 สมาพันธ์ระดับภูมิภาค (regional federations) 12 สมาพันธ์ (federations) และ 74 กลุ่มการค้า (Groups of trade) องค์การมีสำนักงานสาขาจำนวน 1,215 แห่งในระดับภูมิภาค และมีพนักงานกว่า 14,000 คน โดยองค์การมีเครือข่ายกับภาครัฐและเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

(Confartigianato, 2006)

ทั้งนี้ ตัวแทนจากองค์การเอกชนที่ได้รับการพิจารณาจัดให้เป็นหุ้นส่วนทางสังคม (social partners) มีสิทธิในการร่วมกับภาครัฐในการบริหารจัดการระบบประกันสังคม และโครงการด้านสวัสดิการของแรงงาน และยังมีสิทธิในการร่วมดำเนินการโครงการดังกล่าว ในลักษณะที่ค่อนข้างถาวรและมั่นคง (Regalia and Regini 1998, 495)

สถาบันที่มีความสำคัญในระบบการเจรจาทางสังคมแบบไตรภาคี (tripartite) ในระดับประเทศและไขว้สาขา คือคณะมนตรีด้านเศรษฐกิจและแรงงานแห่งชาติ (National council for economy and labour หรือในภาษาอิตาลี “Consiglio Nazionale dell’Economia e del Lavoro” - CNEL www.cnel.it) คณะมนตรีด้านเศรษฐกิจและแรงงานแห่งชาติ (CNEL) มีสถานะตามรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอิตาลี กฎหมายฉบับที่ 936/1986 และกฎหมายฉบับที่ 383/2000 (Act 936/1986 and Act 383/2000) ประกอบไปด้วยสมาชิก 121 คน แบ่งเป็นตัวแทนจาก Confindustria จำนวน 14 คน ตัวแทนจาก Confapi (สมาพันธ์อุตสาหกรรม

ขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งอิตาลี) จำนวน 2 ราย ตัวแทนจาก Confcommercio จำนวน 5 ราย และ
ตัวแทนจาก Confesercenti (ภาคการค้าและบริการ) จำนวน 2 ราย ตัวแทนจาก Confartigianato จำนวน 2
ราย และตัวแทนจำนวน 1 รายจากสมาพันธ์อื่นๆ เช่น CNA, Casartigiani, CLAAI (งานฝีมือ) รวมถึงตัวแทน
จำนวน 1 รายจากภาคสหกรณ์ธุรกิจเช่นจาก Legacoop (สมาพันธ์สหกรณ์และกองทุนรวมแห่งชาติอิตาลี),
UNCI, Confcooperative และ AGCI (Cooperatives) บวกกับตัวแทนจำนวน 3 รายจากสมาคมธุรกิจภาค
บริการ ขนส่ง และขนส่งทางเรือ (shipping) กับตัวแทนจำนวนอีก 9 รายจากองค์การภาคการเกษตร
(Agricultural organizations)

สมาพันธ์วิสาหกิจ กิจกรรมวิชาชีพ และงานอิสระแห่งอิตาลี (Confcommercio)

Confcommercio เป็นองค์การเอกชนตัวแทนผู้ประกอบการที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในประเทศอิตาลี ด้วยจำนวนสมาชิก
กว่า 770,000 รายครอบคลุมภาคการค้า การท่องเที่ยว การบริการ และการขนส่ง

Confcommercio มีสมาชิกกว่า 500,000 รายจากภาคการค้า และอีกกว่า 200,000 รายจากภาคการท่องเที่ยว (ครอบคลุม
ผู้ประกอบการจากกลุ่มโรงแรม ตัวแทนนำเที่ยว จุดตั้งแคมป์ หมู่บ้านท่องเที่ยว บาร์ ภัตตาคาร ร้านอาหาร ห้องน้ำ/อาบน้ำ
สถานบันเทิง โฮสเทล และบริการด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ) รวมถึงภาคบริการกว่า 65,000 รายทั้งภาคบริการธุรกิจ และ
บริการสำหรับผู้บริโภค บริการขนส่ง บริการด้านโทรคมนาคม วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โฆษณาประชาสัมพันธ์
การศึกษา ตัวแทนนายหน้าค้าสังหาริมทรัพย์ และบริการสาธารณสุขภาคเอกชนต่างๆ

Confcommercio มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) การปกป้องผลประโยชน์ และเป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจา และให้คำปรึกษากับภาครัฐ ภาคการเมือง สังคม
และสภาพแรงงาน รวมถึงในระดับนานาชาติ
- 2) เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสังคมให้แก่ผู้ประกอบการ และส่งเสริมการมีบทบาททางสังคมของผู้ประกอบการ

เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าว Confcommercio มีการดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมในการหาข้อตกลงร่วมกับ
สภาพแรงงานในประเด็นด้านแรงงานสัมพันธ์ และเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของผู้ประกอบการที่เป็นสมาชิก ส่งเสริมการจัด
ตั้งธุรกิจ เป็นตัวแทนของสมาชิกในการปกป้องผลประโยชน์ของผู้ประกอบการในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ และส่งเสริม
สนับสนุนการประกอบธุรกิจโดยร่วมกับหน่วยงาน และสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

(Confcommercio, 2012)

CONFAPI

Confederazione Italiana
della Piccola e Media Industria Privata

สมาพันธ์อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งอิตาลี (Confapi)

ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1947 เพื่อเป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยสมาชิกซึ่งแยกตัวออกมาจาก สมาพันธ์อุตสาหกรรมแห่งอิตาลี (Confindustria) จากประเด็นความขัดแย้งระหว่าง SMEs กับการครอบงำของบริษัทขนาดใหญ่ในองค์กรดังกล่าว

Confapi ในปัจจุบันเป็นตัวแทนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคอุตสาหกรรมกว่า 120,000 ราย ครอบคลุมแรงงานกว่า 2.3 ล้านคน โดยมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของ SMEs ในการเจรจาทางสังคมในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศของอิตาลี รวมถึงการให้คำปรึกษา ออกแบบ และดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับภาค SMEs

(Confapi, 2012)

สมาพันธ์สหกรณ์และกองทุนรวมแห่งชาติอิตาลี (Legacoop)

Legacoop เป็นองค์กรเอกชนตัวแทนสหกรณ์ที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศอิตาลี โดยก่อตั้งขึ้นในปี 1886 เพื่อส่งเสริมพัฒนาความร่วมมือ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมมาตรฐานของสมาชิกสหกรณ์ต่างๆ ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวนกว่า 15,000 สหกรณ์ทั่วประเทศ และทุกสาขาทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคค้าปลีก ก่อสร้าง แปรรูปอาหาร-เกษตร บริการ การผลิต รวมถึงให้บริการครอบคลุมด้านการประกัน การเงิน และสินเชื่อ

Legacoop มีบทบาทเป็นตัวแทน ให้ความช่วยเหลือ และปกป้องระบบสหกรณ์ในประเทศ ในการให้คำปรึกษา ความร่วมมือ พัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์ รวมถึงสร้างความสัมพันธ์กับภาครัฐทั้งรัฐบาล รัฐสภาทั้งสองระดับ คณะกรรมการต่างๆ และสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอื่นๆ

(Legacoop, 2012)

คณะมนตรีด้านเศรษฐกิจและแรงงานแห่งชาติ (CNEL) มีบทบาทหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและการนำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องแก่ภาครัฐ อย่างไรก็ตามองค์การเอกชนในประเทศอิตาลียังมีช่องทางอื่นๆ ในการมีส่วนร่วมเชิงนโยบายในการให้คำปรึกษา แนะนำ รายงานสถานการณ์ธุรกิจ และการร่วมเจรจาทางสังคมกับภาคแรงงานทั้งในระดับประเทศ เช่น The enti bilaterali ซึ่งเป็นระบบเจรจาทวิภาคี (Bilateral) ระหว่างสหภาพแรงงานและองค์การเอกชนตัวแทนนายจ้างเพื่อกำหนดสวัสดิการ และการจัดการฝึกอบรมในอุตสาหกรรมหัตถกรรม รวมถึงระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่นอีกด้วย

โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในประเทศอิตาลี

ประเทศอิตาลีเป็นประเทศที่มีองค์การเอกชนจำนวนมาก และมีบทบาทซึ่งอาจทับซ้อนกันบ้าง อย่างไรก็ตามองค์การในระดับสหพันธ์ เช่น สมาพันธ์อุตสาหกรรมแห่งอิตาลี (Confindustria) สมาพันธ์อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งอิตาลี (Confapi) สมาพันธ์วิสาหกิจ กิจกรรมวิชาชีพ และงานอิสระแห่งอิตาลี (Confcommercio) สมาพันธ์หัตถกรรมแห่งอิตาลี (Confartigianato) สมาพันธ์สหกรณ์และกองทุนรวมแห่งชาติอิตาลี (Legacoop) รวมถึงสหพันธ์อื่นๆ¹ จัดเป็นองค์การเอกชนในระดับประเทศ มีบทบาทเป็นตัวแทนสมาชิกในการร่วมเจรจาต่อรอง และบรรลุข้อตกลงร่วมในระดับชาติ และระดับนานาชาติ รวมถึงการให้คำปรึกษาแนะนำ มีส่วนร่วมกับภาครัฐในการกำหนดแนวนโยบาย หรือการดำเนินการนโยบายทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตามบางสหพันธ์อาจมีองค์การเอกชนซึ่งเป็นสมาชิกในระดับสาขาธุรกิจ หรือในระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ซึ่งสมาชิกดังกล่าวสามารถมีส่วนร่วมในบทบาทการเป็นตัวแทนคล้ายคลึงกับสหพันธ์ในระดับประเทศ อย่างไรก็ตามบทบาทส่วนใหญ่ขององค์การเอกชนที่เป็นสมาชิกเหล่านี้มักจำกัดเฉพาะในการเป็นตัวแทนสาขาธุรกิจ ระดับภูมิภาค หรือท้องถิ่นตามลักษณะโครงสร้างของสมาชิกองค์การเอกชนนั้นๆ

สำหรับลักษณะของสมาชิกพบว่าสมาพันธ์อุตสาหกรรมแห่งอิตาลี (Confindustria) และสมาพันธ์สหกรณ์และกองทุนรวมแห่งชาติอิตาลี (Legacoop) เปิดกว้างต่อสมาชิกซึ่งเป็นวิสาหกิจทุกขนาด อย่างไรก็ตามสำหรับบางสหพันธ์ เช่น สมาพันธ์อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งอิตาลี (Confapi) สมาพันธ์วิสาหกิจ กิจกรรมวิชาชีพ และงานอิสระแห่งอิตาลี (Confcommercio) รวมถึง Confesercenti กำหนดในระเบียบข้อกำหนดขององค์การว่าสมาชิกต้องเป็น SMEs เท่านั้น

¹ Confesercenti (Confederazione generale italiana esercenti attività commerciali e turistiche) ในภาคการค้า; CNA (Confederazione nazionale dell'artigianato e della piccola e media impresa), Casartigiani (Confederazione autonoma dei sindacati artigiani, also known as CASA) และ CLAAI (Confederazione delle libere associazioni artigiane italiane) ในภาคหัตถกรรม และสหพันธ์ด้านการสหกรณ์อีก 3 สหพันธ์ได้แก่ Confcooperative (Confederazione cooperative italiane), UNCI (Unione nazionale delle cooperative italiane) และ AGCI (Associazione generale delle cooperative italiane)

ประเทศเดนมาร์ก

ประเทศเดนมาร์กมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสัญชาติเดนิช (Danish SMEs) ร้อยละ 99.7 จากจำนวนวิสาหกิจทั้งหมดในประเทศ SMEs ในประเทศเดนมาร์กสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ อุตสาหกรรมขนาดย่อม (minor industry) ภาคก่อสร้าง (building) กิจการค้าปลีกและภาคบริการ (retail and service) ซึ่งนิยมเรียกรวมกันว่า ภาคการค้าและอุตสาหกรรมขนาดย่อม (trade and minor industry หรือในภาษาเดนิช “Handwerk und Kleinindustri”) โดย SMEs ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจครอบครัว และเจ้าของกิจการมักทำงานภายในองค์กรด้วย

โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศเดนมาร์ก

ประเทศเดนมาร์กไม่มีกฎหมายบังคับให้ SMEs ต้องเป็นสมาชิกในองค์กรเอกชน อันส่งผลให้ปราศจากมาตรการในการประเมินศักยภาพความเป็นตัวแทนขององค์กรเอกชน (Representativeness) ซึ่งเป็นตัวแทน SMEs (European Commission, 2005) โดยส่วนใหญ่การยอมรับสถานะทางกฎหมายขององค์กรเอกชน หรือสมาคมที่เป็นตัวแทนของ SMEs ในประเทศเดนมาร์กนั้น เกิดขึ้นจากลักษณะโครงสร้างแรงงานสัมพันธ์ระหว่างภาคธุรกิจอุตสาหกรรม และภาคแรงงานที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน โดยภาพรวมรายละเอียดดังนี้

- (1) ตลาดแรงงานที่มีโครงสร้างการจัดการที่มีระเบียบ ประกอบด้วยสมาคมตัวแทนภาคแรงงาน และองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของนายจ้าง
- (2) ระบบการร่วมเจรจาต่อรองที่เป็นศูนย์กลาง (Centralised collective bargaining) โดยการเจรจาต่อรองระหว่างนายจ้างและภาคแรงงานเป็นการเจรจาร่วมกัน ครอบคลุมทุกภาคส่วนในตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันพบว่าระบบการร่วมเจรจาต่อรองดังกล่าวเริ่มมีการกระจายอำนาจ โดยให้ระดับท้องถิ่นสามารถมีการร่วมเจรจาต่อรองที่เป็นอิสระจากส่วนกลางมากขึ้น
- (3) ความสัมพันธ์ในเชิงมติเอกฉันท์ (Consensus-based relationship) ระหว่างภาคนายจ้างและลูกจ้าง ทำให้ความขัดแย้งทางอุตสาหกรรมอยู่ในระดับต่ำ
- (4) กฎหมายที่ยึดตามข้อตกลงระหว่างภาคนายจ้าง-ลูกจ้าง โดยความสัมพันธ์ในตลาดแรงงานทั้งหมดเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ผ่านระบบการร่วมเจรจาต่อรอง ภาครัฐแทบจะไม่แทรกแซงผ่านกฎหมาย หรือมาตรการอื่นๆ ในประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้าง-แรงงาน (ยกเว้นในช่วงทศวรรษที่ 1970 ซึ่งภาครัฐมีการดำเนินการแทรกแซงดังกล่าว)

ถึงแม้ว่าประเทศเดนมาร์กไม่มีการบังคับให้เป็นสมาชิกขององค์การเอกชน และยังไม่มีการกฎหมายเฉพาะที่ยอมรับสถานะขององค์การเอกชน แต่รัฐธรรมนูญเดนิช (Danish Constitution from 1849, renewed in 1953) ให้เสรีภาพในการจัดตั้งสมาคม ซึ่งยอมรับสถานะของสมาคมให้มีสิทธิในการเจรจาและเป็นตัวแทน โดยมีพื้นฐานจากแนวคิดของระบบการยอมรับผลประโยชน์ซึ่งกันและกันของคู่กรณี (Reciprocal recognition)¹ ระบบดังกล่าวมีความเป็นมากกว่า 100 ปี ย้อนหลังไปในสมัยที่เศรษฐกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรมของเดนิชเริ่มมีการพัฒนาอุตสาหกรรม และธุรกิจทั้งหมดในประเทศเดนมาร์กจัดเป็น SMEs

ในช่วงทศวรรษที่ 1890 ภาคแรงงานได้ท้าทายนายจ้าง โดยการนัดหยุดงานหมุนเวียนกันหลายภูมิภาคของประเทศ ส่งผลให้นายจ้างจำเป็นต้องรวมตัวกันเป็นสมาคมนายจ้างเพื่อกำหนดมาตรฐานค่าแรงและสภาพการทำงาน ผ่านการเจรจาในส่วนกลางกับสหภาพแรงงานต่างๆ ผลลัพธ์ดังกล่าวทำให้เกิดสมาพันธ์นายจ้างเดนิชขึ้น (Danish Employers' Confederation หรือภาษาเดนิช เรียกว่า Dansk Arbejdsgiverforening - DA) ผลลัพธ์ของการเจรจาระหว่าง DA และสมาพันธ์สหภาพแรงงานแห่งเดนมาร์ก (The confederation of trade unions หรือภาษาเดนิช Landsorganisationen i Danmark - LO) ในเดือนกันยายน 1899 ส่งผลให้เกิดรัฐธรรมนูญแห่งตลาดแรงงานเดนิช ('constitution of the Danish labour market') ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวได้กำหนดสิทธิให้กับฝ่ายนายจ้าง และลูกจ้าง เช่น นายจ้างมีสิทธิในการบริหารงาน และมีสิทธิในการเลือกและเลิกจ้าง ในขณะที่สหภาพแรงงานมีสิทธิในการรวมกลุ่มเพื่อเจรจาข้อตกลงร่วมกับนายจ้างภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยห้ามมิให้มีการประท้วงหยุดงาน トラบไต่ที่ความตกลงยังมีผลบังคับใช้อยู่ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการที่นายจ้างเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับ DA สามารถส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์ด้านแรงงานที่ดี และหลีกเลี่ยงปัญหาด้านแรงงานได้ซึ่งทำให้ระบบดังกล่าวยังคงประสบความสำเร็จจนถึงปัจจุบัน โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ระบบการร่วมเจรจาต่อรองทำให้ระบบสมาคมเป็นที่ยอมรับทางกฎหมาย เนื่องจากภายใต้ระบบการร่วมเจรจาทั้งนายจ้างและแรงงานจำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งเพื่อถ่วงดุลซึ่งกันและกัน พึ่งพากัน และมีความสัมพันธ์ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Symbiotic relationship)

ในช่วงครึ่งศตวรรษแรกของการก่อตั้ง DA สมาคมตัวแทน SMEs มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการขององค์การ อย่างไรก็ตามในช่วงครึ่งศตวรรษหลังพบว่าสมาคมมีการรวมตัวกันมากขึ้น เห็นได้จากในปี 1961 DA มีสมาชิกจำนวน 255 สมาคม และจำนวนสมาชิกลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็น 157 สมาคมในปี 1981 จำนวน 48 สมาคมในปี 1991 และเหลือเพียง 13 สมาคมในปี 2003 ทั้งนี้รูปแบบของสมาคม SMEs ก็มีการเปลี่ยนแปลง

¹ Due et al. (1994), Jensen et. al. (2000)

ไป โดยสมาชิกมีธุรกิจที่หลากหลายมากขึ้น เนื่องจากประเทศเดนมาร์กมีการพัฒนาเศรษฐกิจจากอุตสาหกรรม
ไปสู่ภาคการบริการเฉกเช่นเดียวกับประเทศในสหภาพยุโรป (EU) อื่นๆ¹ รัฐบาลเดนมาร์กมีการจัดความช่วยเหลือ
ส่งเสริม SMEs ต่างๆ ซึ่งองค์การเอกชนที่เป็นหุ้นส่วนทางสังคมในระดับต่างๆ สามารถเข้ามีส่วนร่วมใน
มาตรการดังกล่าวผ่านการให้คำแนะนำการดำเนินโครงการ

ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศเดนมาร์ก

ระบบการเจรจาทางสังคมในประเทศเดนมาร์กมีการดำเนินการในระดับบริษัท ระดับสาขาธุรกิจ และในบาง
ครั้งอาจมีการเจรจาในระดับชาติที่ครอบคลุมธุรกิจหลากหลายสาขา ส่วนใหญ่การให้คำปรึกษาอย่างไม่เป็น
ทางการ (Informal Consultation) สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกระดับ แต่ในทางปฏิบัติการเจรจาทางสังคมจะเกิด
ขึ้นบ่อยครั้งในระดับสาขาธุรกิจ องค์การเอกชนตัวแทนผู้ประกอบการรายสาขาธุรกิจมีส่วนร่วมในการให้คำ
ปรึกษาแก่ภาครัฐในประเด็นทางเศรษฐกิจและธุรกิจ โดยองค์การเอกชนหลายองค์การมีตำแหน่งเป็นสมาชิกใน
คณะกรรมการและคณะกรรมการด้านเศรษฐกิจต่างๆ นอกจากนี้รัฐบาลยังเปิดขอรับคำปรึกษา
(Consultation) เพื่อรับฟังข้อมูลความคิดเห็นจากภาคธุรกิจในประเด็นด้านนโยบายต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อ
ต่อผู้ประกอบการ สาเหตุสำคัญที่การรับคำปรึกษาเป็นรูปแบบอย่างไม่เป็นทางการ เนื่องจากในประเทศ
เดนมาร์กปราศจากกฎหมายรับรองสถานะขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนผู้ประกอบการ และปราศจาก
กฎหมายที่กำหนดบทบาทหน้าที่ให้กับองค์การเอกชนดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม นโยบายด้านตลาดแรงงานในประเทศเดนมาร์กมักถูกกำหนดจากภาครัฐ โดยหุ้นส่วนทางสังคมที่
มีจากภาคเอกชนและแรงงานมีบทบาทสำคัญในการแสดงข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ ในหลายกรณีที่มี
ร่วมระหว่างสมพันธ์ต่างๆ มีผลกระทบต่อตัดสินใจของภาครัฐในการนำนโยบายด้านแรงงานไปปฏิบัติ
เนื่องจากสมพันธ์ต่างๆ มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแก่ภาครัฐในกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนการ
ออกกฎหมาย (Preparatory phase) ประกอบกับสมพันธ์หลายแห่งมีบทบาทเป็นสมาชิกในคณะกรรมการ
และคณะกรรมการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการอาชีวศึกษา (Vocational Education) และการฝึก
อบรมแรงงาน ทางด้านการเจรจาทางสังคมเพื่อบรรลุข้อตกลงร่วมระหว่างภาคแรงงาน และภาคผู้ประกอบการ
ส่วนใหญ่มีการดำเนินการในระดับสาขาธุรกิจเพื่อกำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินการเพื่อบรรลุข้อตกลง
โดยการเจรจารายละเอียดของการดำเนินการจะมีการเจรจาต่อในระดับบริษัท

¹ Jensen, Strøby et al (2000) มีการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงเชิงยุทธศาสตร์ของสมาคมจ้างต่างๆ ในประเทศเดนมาร์กในช่วงดังกล่าว

สำหรับการเจรจาในระบบไตรภาคี ประเทศเดนมาร์กมีการสร้างระบบการเจรจาระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนอันประกอบไปด้วยสมาพันธ์ และองค์การเอกชนตัวแทนผู้ประกอบการรายสาขา รวมถึงภาคแรงงาน เพื่อบริหารระบบสวัสดิการสังคมและบำนาญสำหรับชาวเดนมิกซ์ โดยการจัดตั้งสภาไตรภาคี (Tripartite Forum หรือในภาษาเดนมิกซ์ “Trepartsforum-statistikudvalget”) ขึ้นในปี 1998 เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคในระบบการร่วมเจรจาต่อรองระหว่างนายจ้าง (นอกจากนายจ้างภาคธุรกิจแล้วยังรวมถึงหน่วยงานภาครัฐในระดับรัฐ และระดับเทศบาลในฐานะนายจ้าง) และแรงงาน อย่างไรก็ตามสภาไตรภาคีไม่ได้ใช้เป็นกลไกในระบบการเจรจาทางสังคมมากนัก เนื่องจากอิทธิพลของ LO และ DA ในการให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลในระดับสูงอาจเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้สภาไตรภาคีไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในเดนมาร์ก

ในประเทศเดนมาร์ก องค์การเอกชนที่มีสถานะเป็นที่ยอมรับในทางปฏิบัติในฐานะเป็นองค์การเอกชนตัวแทนผู้ประกอบการในระดับสูงสุดของประเทศ (Peak National Organization) ประกอบไปด้วยสมาพันธ์นายจ้างเดนมิกซ์ (DA) และสมาพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเดนมิกซ์ (DFSME) โดย DA จัดเป็นองค์การเอกชนตัวแทนภาคธุรกิจที่เป็นนายจ้างทุกขนาด ในขณะที่ DFSME จัดเป็นองค์การเอกชนตัวแทน SMEs โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาควิสาหกิจขนาดย่อม หัตถกรรม การก่อสร้าง การค้า และภาคบริการ มีบทบาทหน้าที่หลักในการปกป้องผลประโยชน์ และเป็นตัวแทน SMEs ในด้านนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ SMEs โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนโยบายการค้า การส่งเสริมการส่งออก และนวัตกรรม โดย DFSME ไม่มีบทบาทในเชิงแรงงานสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม องค์การเอกชนที่เป็นสมาชิกภายใน DFSME อาจมีการร่วมเจรจาหาข้อตกลงร่วมกับภาคแรงงานในธุรกิจรายสาขาได้

สมาพันธ์นายจ้างเดนมาร์ก

(Danish Employers' Confederation หรือในภาษาเดนมาร์ก “Dansk Arbejdsgiverforening”, DA)

สมาพันธ์นายจ้างเดนมาร์ก (Danish Employers' Confederation - DA) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 1896 เป็นองค์การเอกชนไม่แสวงหากำไร ได้รับเงินสนับสนุนจากค่าสมาชิก ประกอบด้วยองค์การเอกชนตัวแทนนายจ้าง 14 องค์การ โดยองค์การที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจที่สุด คือ สมาพันธ์อุตสาหกรรมเดนมาร์ก (Confederation of Danish Industries หรือในภาษาเดนมาร์ก “Dansk Industri” - DI) และหอการค้าเดนมาร์ก (Danish Chamber of Commerce หรือในภาษาเดนมาร์ก “Dansk erhverv”) องค์การเอกชนที่เป็นสมาชิกของ DA ประกอบไปด้วยสมาชิกที่เป็นบริษัทสัญชาติเดนมาร์กจำนวนกว่า 28,000 บริษัท (ถึงแม้ว่าบริษัทไม่สามารถเป็นสมาชิกโดยตรงภายใน DA ได้) องค์การเอกชนที่เป็นสมาชิกของ DA เป็นตัวแทนธุรกิจครอบคลุมทั้งภาคอุตสาหกรรม คำปลีก ขนส่ง บริการ และการก่อสร้าง รวมถึงภาคธุรกิจอื่นๆ นอกเหนือจากภาคเกษตร ประมง และการเงิน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างอิทธิพลเชิงนโยบายโดยเป็นตัวแทนบริษัทสัญชาติเดนมาร์กในเวทีระดับประเทศ ภูมิภาค และนานาชาติ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับสมาชิกและส่งเสริมการเข้าถึงแรงงานที่มีฝีมือ

DA มีหน้าที่ดังนี้

1. ประสานงานเพื่อรองรับการดำเนินการด้านการร่วมเจรจาข้อตกลงร่วม (collective agreements) (โดย DA ไม่มีส่วนร่วมโดยตรงกับการเจรจา แต่มีหน้าที่ประสานงานระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถร่วมเจรจาข้อตกลงอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ข้อตกลงร่วมใดๆ ที่เกิดขึ้นต้องได้รับความยินยอมจาก DA)
2. นโยบายด้านการจ้างงาน และพัฒนาทักษะแรงงาน
3. สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน
4. กฎหมายแรงงาน
5. ความสัมพันธ์ภาคอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ
6. ตรวจสอบสถานการณ์โดยการวิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลสถิติเกี่ยวกับค่าจ้างแรงงาน อัตราการขาดงาน (absenteeism) ความขัดแย้งด้านแรงงาน ฯลฯ

ปัจจุบัน DA มีได้มีการดำเนินการเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ SMEs เนื่องจากนโยบายดังกล่าวเป็นบทบาทหน้าที่ขององค์การเอกชนที่เป็นสมาชิกในการดำเนินการผลักดัน โดยหน้าที่ส่วนใหญ่ของ DA จำกัดอยู่ในด้านความสัมพันธ์กับภาคแรงงาน อาทิ การจ้างงาน การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม กฎหมายแรงงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน การประสานงานเพื่อรองรับการเจรจาร่วม และประเด็นด้านแรงงานสัมพันธ์อื่นๆ ทั้งในระดับประเทศ และนานาชาติ ในเกี่ยวกับแรงงาน DA จัดเป็นองค์การเอกชนที่ทรงอิทธิพลสามารถเป็นตัวแทนนายจ้างในการแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำแก่รัฐสภา รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และสหภาพแรงงาน รวมถึงองค์การตัวแทนแรงงานอื่นๆ

(The Confederation of Danish Employers (DA), 2012)

DANSK ERHVERV

หอการค้าเดนมินช์

(Danish Chamber of Commerce หรือในภาษาเดนมินช์ “Dansk Erhverv”)

หอการค้าเดนมินช์ (The Danish Chamber of Commerce) เป็นองค์การเอกชนสำคัญที่ไม่แสวงหากำไร มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการที่เป็นสมาชิกสามารถประกอบธุรกิจได้สะดวกขึ้น โดยการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ประกอบการภาคบริการในประเทศเดนมาร์ก ในเวทินานาชาติในการเจรจากับภาคการเมือง และสถาบันระหว่างประเทศต่างๆ รวมทั้งการให้บริการแก่สมาชิกซึ่งครอบคลุมบริษัทกว่า 17,000 บริษัท และมีสมาชิกเป็นสมาคมในภาคการค้า การท่องเที่ยว บริการธุรกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศ บริการสวัสดิการ และบริการขนส่ง หอการค้าเดนมินช์มีพนักงานกว่า 200 คน และสำนักงานทั้งใน Copenhagen, Aarhus และ Brussels

หอการค้าเดนมินช์ยังมีหน้าที่เป็นตัวแทนในการเจรจา และบรรลุข้อตกลงร่วมกันกับสหภาพแรงงาน ในประเด็นด้านค่าแรง สภาพการทำงาน และแรงงานสัมพันธ์ด้านต่างๆ รวมทั้งบริการให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายธุรกิจ กฎหมายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน คำปรึกษาด้านทรัพยากรบุคคลและการบริหาร รวมถึงบริการจับคู่ธุรกิจ

(Danish Chamber of Commerce, 2012)

สมาพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเดนมาร์ก

(The Danish Federation of Small and Medium-Sized Enterprises (DFSME))

สมาพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเดนมาร์ก (The Danish Federation of Small and Medium-Sized Enterprises (DFSME) หรือในภาษาเดนมาร์ก “Håndværksrådet” (HVR) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1879 และจัดเป็นองค์กรเอกชนตัวแทนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใหญ่และครอบคลุมธุรกิจรายสาขาที่สุดในประเทศ โดย DFSME เป็นตัวแทนบริษัทจำนวนกว่า 20,000 บริษัทครอบคลุมทั้งภาคการค้า ก่อสร้าง อุตสาหกรรม หัตถกรรม และภาคบริการ

วัตถุประสงค์สำคัญของ DFSME คือการพัฒนาส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสัญชาติเดนมาร์ก โดยการให้บริการพัฒนาศักยภาพธุรกิจประเภทต่างๆ ดังนี้

1. การศึกษาศักยภาพของตลาด และวิเคราะห์หุ้นส่วนทางธุรกิจทั้งในรายสาขา และระดับนานาชาติให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสัญชาติเดนมาร์ก
2. การให้บริการแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการร่วมเดินทางไปกับตัวแทนการค้าเดนมาร์กในการเปิดตลาดใหม่ๆ ทั่วโลก
3. ออกเอกสารรับรองการส่งออก (ATA carnets) สำหรับบริษัท เพื่อช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการประหยัดภาษีศุลกากรในการทำธุรกิจระยะสั้น หรือการขนส่งสินค้าภายนอกสหภาพยุโรป (European Union)
4. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการส่งออก และการพัฒนาธุรกิจ ครอบคลุมด้านการจับคู่ธุรกิจ การเตรียมความพร้อมในการบรรลุข้อตกลงและสัญญาการค้า การวิจัยตลาดและความเป็นไปได้ทางธุรกิจ การพัฒนาการบริหารจัดการ และการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Cross cultural management and communication) การเตรียมความพร้อมด้านการวิเคราะห์การเงิน การศึกษาสภาพแวดล้อมธุรกิจ การวิเคราะห์ความต้องการในการจัดการฝึกอบรมแรงงาน

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าประเทศเดนมาร์กให้ความสำคัญกับการค้าระหว่างประเทศอย่างมาก เนื่องจากระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาการส่งออก อันรวมถึงในภาค SMEs อีกด้วย ดังนั้นบริการหลายด้านของ DFSME จึงเป็นบริการเพื่อส่งเสริมศักยภาพของ SMEs ในการค้าระหว่างประเทศ

(The Danish Federation of Small and Medium-Sized Enterprises (DFSME), 2012)

ประเทศฟินแลนด์

เศรษฐกิจของประเทศฟินแลนด์พึ่งพาการค้าระหว่างประเทศในระดับสูง โดยมูลค่าการส่งออกคิดเป็นกว่าร้อยละ 40 ของ GDP ซึ่งตลาดส่งออกสำคัญสำหรับประเทศฟินแลนด์คือสหภาพยุโรป (EU) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเยอรมนี สวีเดน อังกฤษ และฝรั่งเศส นอกจากนี้ตลาดเอเชีย สหรัฐอเมริกา และรัสเซีย ก็เป็นตลาดสำคัญของประเทศเช่นกัน ทั้งนี้ฟินแลนด์ยังพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบที่จำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมของประเทศ และสินค้าสำเร็จรูปเพื่อการแปรรูป โดยมีประเทศคู่ค้าใกล้เคียงกับประเทศที่ส่งออก โดยการนำเข้าจากประเทศรัสเซียถือเป็นสัดส่วนสำคัญ และมีการเติบโตสูงอย่างต่อเนื่อง

โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศฟินแลนด์

SMEs เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบเศรษฐกิจประเทศฟินแลนด์ แต่ไม่มีการบังคับให้ SMEs ต้องเข้าเป็นสมาชิกองค์การเอกชน โดยรัฐธรรมนูญฟินแลนด์ ส่วนที่ 13 (2)¹ ได้ให้เสรีภาพแก่บุคคลทุกคน รวมถึงผู้ประกอบการ SMEs ในการจัดตั้งสมาคมโดยมิต้องขอรับใบอนุญาตจากภาครัฐ ทั้งนี้ การที่องค์การเอกชนจะสามารถเป็นตัวแทนของ SMEs ในการร่วมเจรจาต่อรอง (Collective bargaining) องค์การเอกชนดังกล่าวจำเป็นต้องจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการร่วมเจรจาต่อรอง (Collective Agreements Act) และต้องดำเนินการเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของนายจ้างในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตลาดแรงงาน ในทางปฏิบัติองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs มักเป็นองค์การเอกชนรายสาขา โดยเป็นตัวแทนภคานายจ้างในธุรกิจประเภทใดประเภทหนึ่ง ทั้งนี้สมาชิกในองค์การเอกชนต้องให้อนุญาตแก่องค์การเอกชนในการเป็นตัวแทนในการเจรจา และเข้าร่วมหาข้อตกลงที่มีผลบังคับใช้กับสมาชิก

กฎหมายมิได้กำหนดระดับขั้นต่ำของการเป็นตัวแทน อย่างไรก็ตามธรรมเนียมปฏิบัติกำหนดว่าองค์การเอกชนต้องเป็นตัวแทนที่แท้จริงของนายจ้างในธุรกิจประเภทดังกล่าว โดยผู้พิพากษาจะเป็นผู้ตัดสินและอนุญาตให้ผลการร่วมเจรจามีการบังคับใช้ตามกฎหมาย ซึ่งผู้พิพากษาจะพิจารณาถึงความเหมาะสมขององค์การเอกชนที่ร่วมเจรจาในฐานะเป็นตัวแทนของนายจ้าง โดยพิจารณาจากความครอบคลุมของสมาชิก และความต่อเนื่องของการบังคับใช้ข้อตกลง ซึ่งตามกฎหมายดังกล่าว องค์การเอกชนมีหน้าที่ตรวจสอบให้สมาชิกต้องมีการปฏิบัติตามข้อตกลง หากฝ่าฝืนจะต้องโทษปรับ ถึงแม้ว่าบริษัทมิได้เป็นสมาชิกขององค์การนายจ้าง บริษัทจำเป็นต้องสมัครร่วมเจรจาต่อรองภายใต้องค์การเอกชนที่มีสมาชิกเกินกว่ากึ่งหนึ่งในสาขาธุรกิจดังกล่าว

¹ Section 13 (2) Everyone has the freedom of association. Freedom of association entails the right to form an association without a permit, to be a member or not to be a member of an association and to participate in the activities of an association. The freedom to form trade unions and to organise in order to look after other interests is likewise guaranteed.

สำหรับสถานะขององค์การเอกชนตามกฎหมายพบว่ามิมีกฎหมายพิเศษเพื่อรองรับสถานะขององค์การเอกชน
ในภาคการแพทย์และทนายความ อย่างไรก็ตาม ในประเทศฟินแลนด์ไม่มีกฎหมายรองรับสถานะขององค์การ
เอกชนในภาคหัตถกรรมและงานฝีมือ

การส่งเสริม SMEs ในประเทศฟินแลนด์ เป็นให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
สำหรับผู้ประกอบการ SMEs ตั้งแต่การเริ่มต้นธุรกิจ (Start-Up) การพัฒนาให้ธุรกิจมีการเติบโตที่แข็งแกร่ง
และการขยายธุรกิจไปสู่ระดับนานาชาติ (Internationalization) โดยมีโครงการต่างๆ เช่น โครงการพัฒนา
ศักยภาพของเจ้าของกิจการ (Entrepreneurship) การศึกษาอบรม การวิจัยและพัฒนา (R&D) การส่งเสริม
ธุรกิจที่มีศักยภาพในการเติบโต (Growth-inducing areas) นโยบายด้านภาษี การปฏิรูปนโยบายด้านแรงงาน
และการแก้ไขความขัดแย้งด้านค่าแรง ซึ่งการดำเนินโครงการต่างๆ ที่ช่วยเหลือส่งเสริม SMEs มีการดำเนิน
การโดยร่วมกับภาคส่วนต่างๆ รวมถึงองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs

ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศฟินแลนด์

ระบบความร่วมมือระหว่างภาคการเมือง แรงงาน และนายจ้าง (Corporatism) เป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของ
ระบบความสัมพันธ์ในภาคอุตสาหกรรม และภาคแรงงานของประเทศ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานทุก
ฉบับต้องร่างโดยความร่วมมือแบบไตรภาคี (Tripartite co-operative effort) ระหว่างภาครัฐ นายจ้าง และ
สหภาพแรงงาน

ระบบการร่วมเจรจาต่อรองที่สำคัญ คือการให้มีผลบังคับสำหรับการร่วมเจรจา (Principle of general
applicability of collective agreements) ซึ่งเป็นมาตรการที่นำมาใช้ตั้งแต่ปี 1971 ภายใต้มาตรการ
ดังกล่าว นายจ้างที่มีได้เป็นสมาชิกขององค์การเอกชนใดๆ ต้องปฏิบัติตามผลของข้อตกลงในการเจรจาที่
ดำเนินการในระดับประเทศ โดยขึ้นอยู่กับว่านายจ้างอยู่ในภาคธุรกิจประเภทที่ข้อตกลงจะมีผลบังคับใช้ โดย
ระบบดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อรับรองให้เกิดมาตรฐานขั้นต่ำ (Minimum standard) ในการบรรลุข้อตกลง
ตามที่ภาคธุรกิจ และภาคแรงงานยอมรับร่วมกัน ในปี 2001 มีการพัฒนากระบวนการรับรองการบังคับใช้ของ
ผลลัพธ์การร่วมเจรจา (Confirmation procedure for universally binding collective agreements) ซึ่ง
ได้มีการนำมาใช้ โดยมีคณะกรรมการกำกับดูแลมีหน้าที่รับรองผลลัพธ์ของการร่วมเจรจาให้มีผลบังคับใช้ต่อ
ภาคธุรกิจสาขาใดสาขาหนึ่ง ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของการเป็นตัวแทน (Representativeness) ขององค์การ
เอกชนที่เข้าร่วมในการเจรจา

คุณสมบัติของการเป็นตัวแทน (Representativeness) ในสาขาธุรกิจขององค์กรเอกชนที่เข้าร่วมในการเจรจาเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้การบังคับใช้ผลลัพธ์ของการเจรจาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปคุณสมบัติของการเป็นตัวแทนกำหนดจาก 3 ปัจจัย ได้แก่ แนวทางการนำผลลัพธ์ในการเจรจาไปบังคับใช้ ธรรมเนียมปฏิบัติในการร่วมเจรจาต่อรองภายในสาขาธุรกิจนั้นๆ และจำนวนสมาชิกขององค์กรเอกชนที่เข้าร่วมในการเจรจาต่อรอง

โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์กรเอกชน และบทบาทขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในฟินแลนด์

ประเทศฟินแลนด์ ไม่มีองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนเฉพาะภาค SMEs แต่มีลักษณะเป็นองค์กรเอกชนตัวแทนผู้ประกอบการทุกประเภท ซึ่งจัดเป็นองค์กรเอกชนในระดับสูงสุดของประเทศ (Peak National Organization) ประกอบไปด้วย 3 องค์กรที่สำคัญ คือ สมาพันธ์นายจ้างในอุตสาหกรรมบริการ (The Employers' Confederation of Service Industries หรือในภาษาฟินนิช “Palvelutyöntäjät” - PT) สมาพันธ์อุตสาหกรรม และนายจ้างฟินนิช (The Confederation of Finnish Industry and Employers หรือในภาษาฟินนิช “Teollisuuden ja Työntäjain Keskusliitto” - TT) และสมาพันธ์วิสาหกิจฟินนิช (Federation of Finnish Enterprises หรือในภาษาฟินนิช “Suomen Yrittäjät” - SY) โดยสองสมาพันธ์แรกเป็นสมาพันธ์ที่ครอบคลุมภาคเอกชนทุกขนาด ในขณะที่ SY มีสถานะเป็นตัวแทนของ SMEs แต่ส่วนใหญ่บทบาทจำกัดอยู่ในระดับสาขาธุรกิจ ทั้งนี้ SY ยังได้รับการยอมรับในฐานะเป็นตัวแทน SMEs ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรเอกชนใดๆ อีกด้วย

Suomen Yrittäjät

สมาพันธ์วิสาหกิจฟินนิช

(Federation of Finnish Enterprises หรือในภาษาฟินนิช “Suomen Yrittäjät” - SY)

สมาพันธ์วิสาหกิจฟินนิช (SY) ประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวนมากที่สุดในประเทศ มีมากกว่า 115,000 บริษัท สมาชิกส่วนใหญ่เป็น SMEs โดยมีบทบาทเป็นตัวแทนสมาชิก มีอิทธิพลเชิงนโยบายต่อภาคส่วนต่างๆ และปกป้องผลประโยชน์ของผู้ประกอบการภาคเอกชนฟินนิช ในเวทีระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ให้ข้อมูลและประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างภาคประชาชนและผู้ประกอบการในฟินแลนด์ โดย SY ให้บริการในด้านต่างๆ ดังนี้

1. บริการด้านภาษี
2. บริการด้านเป็นตัวแทนเชิงนโยบายแรงงาน และการจ้างงาน
3. บริการด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจ
4. บริการแนะนำด้านมาตรการ และกลไกภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ
5. การฝึกอบรมผู้ประกอบการ
6. ล็อบบี้เชิงนโยบายในสหภาพยุโรป (EU policy lobbying)
7. นโยบายด้านการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีความเชี่ยวชาญกับประเทศรัสเซีย และเครือจักรภพ

(Federation of Finnish Enterprises, 2012)

TT และ PT ได้รับการยอมรับในสถานะเป็นหุ้นส่วนทางสังคมจากรัฐบาลฟินแลนด์ เนื่องจากองค์การเอกชนที่เป็นสมาชิกของทั้งสององค์การ ได้ยอมรับสิทธิการเป็นตัวแทนให้ทั้งสององค์การในระดับประเทศ ส่งผลให้ทั้งสองสามารถร่วมเจรจาข้อตกลงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาคแรงงาน รวมถึงการเจรจาต่อรองในด้านค่าจ้างแรงงานอีกด้วย โดยทั่วไปสหภาพแรงงานนิยมเจรจาร่วมกับทั้งสององค์การมากกว่าเนื่องจากทั้งสองมีหน้าที่ในการบังคับใช้ข้อตกลงร่วมกับสมาชิกอีกด้วย และรัฐบาลให้ความสำคัญกับสถานะของทั้งสององค์การในระดับประเทศ ทั้งนี้ระบบการเจรจภายใน SY มักเป็นการเจรจาระดับภูมิภาคหรือท้องถิ่นมากกว่า อย่างไรก็ตาม SY จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่เกิดจากการเจรจาร่วมของ TT และ PT หากการเจรจาดังกล่าวดำเนินการผ่านมาตรการการบังคับใช้โดยทั่วไปของผลลัพธ์ของการร่วมเจรจา

บทที่ 3 ผลการศึกษา

- 1) ผลการคัดเลือกประเทศเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จอย่างน้อย 3 ประเทศ ที่ได้รับคะแนนดัชนีชี้วัด และเปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs สูงสุด 3 อันดับแรก

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประเทศที่ประสบความสำเร็จของกฎหมาย และมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการโดยใช้ดัชนีชี้วัด และเปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมาย และมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) พบว่าประเทศเป้าหมายที่มีคะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกประกอบไปด้วย

- ประเทศญี่ปุ่น
- ประเทศเกาหลีใต้ และ
- ประเทศอิตาลี

โดยมีรายละเอียดของคะแนนและการอธิบายคะแนนดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนชี้วัดและเปรียบเทียบประสิทธิภาพกฎหมายและมาตรการการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ของ 5 ประเทศ

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
1. โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs (The Legal and administrative Framework and its Practical Implications)					
1) องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน ของ SMEs มีสิทธิพิเศษใน ฐานะเป็นองค์กรและ/หรือ เป็นตัวแทนของ SMEs หรือไม่	1 มีกฎหมายเฉพาะเพื่อให้เกิดการ รวมกลุ่ม SMEs และสร้าง NFSBA เป็นองค์กรตัวแทนของ SMEs ใน การเจรจากับภาคส่วนต่างๆ ให้ ข้อมูล และประสานงานกับภาครัฐ (SME Cooperative Act 1949 (Revisions 2006)	1 มีกฎหมายเฉพาะด้าน ความร่วมมือในภาค SMEs (SME Cooperative Act' 1961) โดยมีการจัดตั้ง KBiz เพื่อเป็นตัวแทน ของ SMEs ใน ประเทศ	0 มิได้มีกฎหมายเฉพาะ เพื่อสร้างให้เกิดองค์กร เอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs	0 มิได้มีกฎหมายเฉพาะ เพื่อสร้างให้เกิดองค์กร เอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs	0 มิได้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อ สร้างให้เกิดองค์กรเอกชนที่ เป็นตัวแทน SMEs
2) มีกฎหมาย/มาตรการที่ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรค SMEs ในการจัดตั้งองค์กร	1 กฎหมายหลายฉบับส่งเสริมการจัด ตั้งองค์กรเอกชนตัวแทน SMEs	1 กฎหมายส่งเสริมการจัด ตั้งองค์กรเอกชน	1 รัฐธรรมนูญแห่ง สาธารณรัฐอิตาลี	1 รัฐธรรมนูญเดนิช (Danish Constitution	1 รัฐธรรมนูญฟินแลนด์ส่วนที่ 13 (2) ได้ให้เสรีภาพแก่

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
เอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs	(Small and Medium-Sized Enterprise Cooperatives Act 2006, Human Resources Development Promotion Act 1969, Act on the Promotion of Technology Transfer from Universities to Private Business Operators 1998, Act on Formation and Development of Regional Industrial Clusters through Promotion of Establishment of New Business Facilities, etc. 2007)	ตัวแทน SMEs เช่น SME Cooperative Act' 1961	มาตรา 18 (Art. 18) ให้เสรีภาพในการจัดตั้งสมาคมอย่างเสรี โดยกฎหมายมิได้เป็นอุปสรรคในการจัดตั้งองค์การเอกชน และมาตรา 45 (Italian Constitution (Basic Law) § 45) ให้ความสำคัญกับความร่วมมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคหัตถกรรม	from 1849, renewed in 1953) ให้อิสรภาพในการจัดตั้งสมาคม	วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการจัดตั้งสมาคมโดยไม่ต้องขอใบอนุญาต

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
3) มีกฎหมาย/มาตรการจูงใจ พิเศษเพื่อให้องค์กรเอกชนที่ เป็นตัวแทนของ SMEs มี สิทธิในการหาข้อตกลงร่วม กันกับหน่วยงานอื่นๆ	1 หน่วยงานที่เป็นตัวแทนของ SMEs มีสิทธิในการมีส่วนร่วมเจรจาดกลาง กับภาครัฐ และแรงงาน เช่น ระบบ ไตรภาคีโดย The industry- labour consultation body (Sanrokon) และ The Small and Medium Enterprise Policy-Making Council ที่ให้คำ ปรึกษาด้านนโยบายแก่ภาครัฐ	1 KBiz มีหน้าที่ในการ ศึกษาปัญหาอุปสรรคที่ ส่งผลกระทบต่อ SMEs และพัฒนานโยบาย ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล เกาหลีใต้ แต่ไม่มีระบบ เจรจาทวิภาคีกับภาค แรงงาน	1 ระบบเจรจาทวิภาคี ให้อำนาจแก่สมาพันธ์ที่ มีสมาชิกจำนวนมาก เช่น Confindustria, Confcommercio และ Confartigianato ใน การเป็นตัวแทนเจรจ ากับภาคแรงงาน และมี ส่วนร่วมกับภาครัฐใน การพัฒนานโยบาย	1 แรงงานสัมพันธ์ระหว่าง ภาคธุรกิจ และภาค แรงงานมีโครงสร้างการ เจรจาดialogue ที่เป็นศูนย์ กลาง และความสัมพันธ์ ด้านแรงงานมาจากมติ ระหว่างภาคธุรกิจ (Employers’ Confederation) และ ภาคแรงงาน (trade unions) ตามนโยบายรัฐ	1 ระบบความร่วมมือระหว่าง ภาคการเมือง แรงงาน และ นายจ้าง (Corporatism) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ ทำงานทุกฉบับต้องร่างโดย ความร่วมมือแบบไตรภาคี (tripartite co-operative effort) ระหว่างภาครัฐ นายจ้าง และ สหภาพแรงงาน
4) หากภาครัฐมีโครงการพิเศษ เพื่อส่งเสริม SMEs องค์กร	1 JCCI มีส่วนร่วมในการดำเนิน	1 KBiz มีส่วนร่วมเชิง	1 หอการค้า (Union	1 องค์กรเอกชนที่เป็น	1 การส่งเสริม SMEs ให้ความ

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
เอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ดังกล่าว มีส่วนร่วมใน การดำเนินการโครงการ	โครงการกับภาครัฐ และ NFSBA มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและ ดำเนินมาตรการในการส่งเสริม SMEs และสหกรณ์	นโยบายและปกป้องผล ประโยชน์ของ SMEs	Camere) สามารถ จดทะเบียนธุรกิจ สมาคมหักถกรม และ สมาคมวิสาหกิจขนาด ย่อมใน ท้องถิ่น ให้ บริการกองทุนกลางเพื่อ ช่วยเหลือพัฒนาธุรกิจ SMEs และสมาพันธ์ ด้านหักถกรม	หุ้นส่วนทางสังคม สามารถเข้ามีส่วนร่วม ในมาตรการช่วยเหลือ SMEs ผ่านการให้คำ แนะนำการดำเนิน โครงการ	สำคัญกับการเสริมสร้าง สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยการดำเนินการร่วมกับ องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
2. ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ (The System of Social Dialogue and Public Policy Making)					
1) สภาพแรงงานยอมรับในสถานะ ภาพขององค์กรเอกชนตัวแทน SMEs เพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิก ในการขอรับคำแนะนำ และ/หรือ เจรจาร่วมกัน	0 สมาพันธ์ธุรกิจญี่ปุ่น (Keidanren) มีหน้าที่ เจรจากับสหภาพ แรงงานญี่ปุ่น (Rengo) แต่ Keidanren ได้รับ การวิพากษ์วิจารณ์ว่า เป็นตัวแทนผล ประโยชน์ของบริษัท ขนาดใหญ่	0 ไม่มีระบบเจรจาทางสังคม กับแรงงาน	1 สมาพันธ์อุตสาหกรรมแห่ง อิตาลี (Confindustria) สมาพันธ์วิสาหกิจ กิจกรรมวิชาชีพ และงาน อิสระแห่งอิตาลี (Confcommercio) และ สมาพันธ์หัตถกรรมแห่ง อิตาลี (Confartigianato) เป็นตัวแทนผู้ประกอบการ ในการเจรจากับภาค แรงงาน	1 สมาพันธ์นายจ้างเดนมาร์ก (DA) มีหน้าที่ ประสานงานภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องเพื่อร่วมเจรจา หาข้อตกลง นอกจากนี้ นั้น ข้อตกลงร่วมใดๆ ที่ เกิดขึ้นต้องได้รับความ ยินยอมจาก DA	1 มีระบบความร่วมมือระหว่าง ภาคการเมือง แรงงาน และ นายจ้าง (Corporatism) การร่างกฎหมายการทำงาน ต้องผ่านไตรภาคี ระหว่าง ภาครัฐ นายจ้าง เช่น สมา พันธ์นายจ้างในอุตสาหกรรม บริการ (TT) และสมาพันธ์ อุตสาหกรรม และนายจ้าง ฟินนิช (PT) และ สหภาพแรงงาน

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
2) รัฐบาลยอมรับในสถานะของ องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs ในการขอรับคำปรึกษาเกี่ยวกับ ธุรกิจ และ/หรือมีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบายสาธารณะ	1 คณะกรรมการนโยบาย วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (The SME Policy-Making Council)	1 KBiz มีหน้าที่พัฒนา นโยบาย และการวิจัยที่ เกี่ยวข้องข้อกับ SMEs	1 คณะมนตรีด้านเศรษฐกิจ และแรงงานแห่งชาติ (CNEL)	0 ระบบการเจรจาทาง สังคมผ่านการให้คำ ปรึกษาอย่างไม่เป็น ทางการเพราะไม่มี กฎหมายรองรับสถานะ ขององค์การฯ	1 TT และ PT ได้รับการ ยอมรับเป็นหุ้นส่วนทางสังคม จากรัฐบาลฟินแลนด์
3) องค์การเอกชนตัวแทน SMEs ได้ รับการยอมรับอย่างเป็นทางการใน ฐานะเป็นตัวแทนของ SMEs ใน การเจรจาทางสังคมระดับประเทศ (Nationwide) และการเจรจา ระดับทวิภาคี และไตรภาคีแบบไขว้ สาขาธุรกิจ (Cross-sectoral)	1 JCCI และ NFSBA	1 KBiz	1 สมาพันธ์อุตสาหกรรมแห่ง อิตาลี (Confindustria) สมาพันธ์วิสาหกิจ กิจกรรม วิชาชีพ และงานอิสระแห่ง อิตาลี (Confcommercio) และ สมาพันธ์	0 ไม่มีกฎหมายรองรับ สถานะขององค์การ เอกชน	1 TT, PT, และ SY สามารถ เป็นตัวแทนสำหรับภาค SMEs ได้ในรูปแบบการ เจรจาประเภทต่างๆ

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
			หัตถกรรมแห่งอิตาลี (Confartigianato) และอีก 7 สมาพันธ์		
4) โอกาสขององค์กรเอกชนตัวแทน SMEs ในการมีส่วนร่วมในการ เจรจาทางสังคม สืบเนื่องมาจาก ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับ พรรคการเมือง	1 เป็นโครงสร้างของการ บริหารปกครอง ประเทศ	1 เป็นโครงสร้างของการ บริหารปกครองประเทศ	1 เป็นโครงสร้างของการ บริหารปกครองประเทศ	0 เป็นระบบการให้คำ ปรึกษาอย่างไม่เป็น ทางการ	1 เป็นโครงสร้างของการ บริหารปกครองประเทศ

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
3. โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs (The Associational System of Business and its Actors)					
1) องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs มีสมาชิกรกระจายอยู่ทั่วประเทศ และไขว้สาขาธุรกิจ (มีสมาชิกอย่างน้อย 3 ประเภทธุรกิจ)	1 มีการจัดตั้ง NFSBA ที่มีสมาชิกรอยู่ทุก 47 จังหวัดและครอบคลุมธุรกิจสหกรณ์ 9 ประเภท	1 มีการจัดตั้ง KBiz สมาชิกรเป็นองค์กรตัวแทน SMEs ทั่วประเทศประกอบด้วยสมาพันธ์สหกรณ์จำนวน 27 แห่งสหกรณ์ระดับประเทศจำนวน 190 แห่งสหกรณ์ระดับท้องถิ่นจำนวน 355 แห่งสหกรณ์ธุรกิจ จำนวน	1 มีหลายสมาพันธ์ที่มีสมาชิกรอยู่ทั่วประเทศ และไขว้สาขาธุรกิจ เช่น Confindustria มีสมาชิกร 113,307 องค์กรครอบคลุมธุรกิจภาคอุตสาหกรรมทุกประเภท Confcommercio มีสมาชิกรกว่า 850,000 องค์กรครอบคลุมภาคธุรกิจ การค้า การท่องเที่ยว	1 สมาพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เดนนิช (DFSME) ครอบคลุมบริษัทกว่า 20,000 บริษัททั่วประเทศ ครอบคลุมทั้งภาคการค้า ก่อสร้าง อุตสาหกรรม หัตถกรรม และภาคบริการ	1 สมาพันธ์วิสาหกิจฟินนิช (SY) มีสมาชิกรจำนวนกว่า 115,000 บริษัท ซึ่งสมาชิกรโดยส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจากทั่วประเทศ

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
		305 แห่ง และสมาชิก สมทบ 2 องค์กร	เที่ยวและบริการ และ สมาพันธ์หัตถกรรมแห่ง อิตาลี (artigianato) ซึ่ง มีสมาชิกรวมมากกว่า 870 สาขาธุรกิจ		
2) องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs เป็นองค์กรที่เป็นตัวแทน SMEs ใน ระดับประเทศ (โดยต้องไม่เป็นสมาชิก ขององค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs อื่นๆ ในประเทศนั้น)	1 สามารถเป็นตัวแทน SMEs ได้ในระดับ ประเทศ	1 สามารถเป็นตัวแทน SMEs ได้ในระดับ ประเทศ	1 สามารถเป็นตัวแทน SMEs ได้ในระดับ ประเทศ	1 สามารถเป็นตัวแทน SMEs ได้ในระดับ ประเทศ	0 SY มีสถานะเป็นตัวแทน ของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมแต่ส่วนใหญ่ บทบาทจำกัดอยู่ในระดับ สาขาธุรกิจ ในระดับ ประเทศจะมีองค์การ เอกชนตัวแทนผู้ประกอบ การ 2 แห่งที่สืบบทบาท

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
					สำคัญได้แก่ สมาพันธ์ นายจ้างในอุตสาหกรรม บริการ (PT) สมาพันธ์ อุตสาหกรรม และนาย จ้างฟินนิช (TT)
3) องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs มี สิทธิตามกฎหมายในการดำเนินการเป็น ตัวแทนของสมาชิกในการเจรจาร่วมกัน กับหน่วยงานภายนอก	1 Keidanren, JCCI, & NFSBA ร่วมเจรจาและมี บทบาทเชิงนโยบายกับ ภาครัฐ โดยเฉพาะ METI	1 ร่วมเจรจาและมี บทบาทเชิงนโยบายกับ ภาครัฐโดยร่วมกำหนด นโยบายที่เกี่ยวข้องกับ SMEs	1 คณะมนตรีด้านเศรษฐกิจ และแรงงานแห่งชาติ (CNEL)	1 สภาไตรภาคี (Tripartite Forum)	1 ระบบความร่วมมือ ระหว่างภาคการเมือง แรงงาน และนายจ้าง (Corporatism)
4) องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs ได้มี การดำเนินการให้บริการโดยตรงแก่ สมาชิก	1 ให้บริการ เช่น ให้สินเชื่อ ช่วยเหลือการบริหารงาน	1 ให้บริการ เช่น กองทุน ช่วยเหลือ SMEs ช่วย	1 หลายสมาพันธ์/สมาคม ให้บริการ เช่น ข้อมูล	1 ให้บริการศึกษา ศักยภาพของตลาด จับ	1 ให้บริการด้านภาษี บริการด้านกฎหมาย

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
	จัดตั้งกองทุนค่าชดเชย ความเสียหายจากอัคคี ภัย ฯลฯ	เหลือพัฒนาบุคลากร เปิดตลาดใหม่ ข้อมูล วิจัยต่างๆ ฯลฯ	วิจัย จับคู่ธุรกิจ ส่งเสริม การส่งออก การค้า ประกันสินเชื่อ ฯลฯ	คู่ธุรกิจ ส่งเสริม การส่งออก เอกสาร รับรองการส่งออก (ATA carnets) ฯลฯ	ธุรกิจ แนะนำด้าน มาตรการ และกลไกภาค รัฐ การฝึกอบรมผู้ ประกอบการ ฯลฯ
5) การเป็นตัวแทนของสมาชิก (Representation) i. องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถเป็นตัวแทนของสมาชิก ใน การเจรจากับสหภาพแรงงาน รัฐบาล ลูกค้า คู่ค้า ii. องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถมีส่วนร่วมในการ พัฒนา/ดำเนินการด้านฝึกอบรม	1 JCCI เป็นตัวแทนสมาชิก ในการเสนอแนะนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ & NFSBA รับผิดชอบการรวบรวม ความคิดเห็น และคำร้อง ต่างๆจากวิสาหกิจขนาด เล็กเพื่อเสนอไปยัง รัฐบาล หรือหน่วยงาน	1 KBiz เป็นตัวแทน สมาชิก ในการเสนอ แนะความต้องการของ สมาชิกต่อรัฐบาลกลาง และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง รวมถึง ปกป้องผลประโยชน์ ของ SMEs	1 สมาพันธ์ที่ได้รับการ พิจารณาจัดให้เป็นหุ้น ส่วนทางสังคม (social partners) มีสิทธิร่วมกับ ภาครัฐในการบริหาร จัดการระบบประกัน สังคม โครงการด้าน สวัสดิการของแรงงาน	0 ไม่มีบทบาทเป็นตัวแทน เชิงแรงงานสัมพันธ์	1 เป็นตัวแทนสมาชิกใน การเป็นตัวแทนเชิง นโยบายแรงงาน และ การจ้างงาน รวมถึง ล็อบบี้เชิงนโยบายใน สหภาพยุโรป (EU policy lobbying)

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
<p>อาชีพของภาครัฐ</p> <p>iii. องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการโครงการของภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือภาคธุรกิจ</p> <p>iv. องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านมาตรฐานและคุณภาพของผลิตภัณฑ์</p>	<p>ของรัฐที่เกี่ยวข้อง</p>		<p>และยังมีสิทธิในการร่วมดำเนินการโครงการดังกล่าว</p>		
<p>6) องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถให้บริการ</p> <p>i. ให้บริการด้านความสัมพันธ์แรงงาน (เช่น ให้คำแนะนำ และการบริการในการเจรจาร่วมกัน หรือเป็นตัวแทน</p>	<p>1</p> <p>ให้บริการสนับสนุนการก่อตั้งสหกรณ์วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม การให้คำแนะนำใน</p>	<p>1</p> <p>บริการพัฒนารูปแบบองค์กรธุรกิจ และให้ความช่วยเหลือในการดำเนินธุรกิจ ช่วยเหลือ</p>	<p>1</p> <p>ให้บริการทางธุรกิจต่างๆ เช่น การให้คำปรึกษา ออกแบบ</p>	<p>1</p> <p>บริการการศึกษา ศักยภาพของตลาด และวิเคราะห์หุ้นส่วนทางธุรกิจ การเปิดตลาด</p>	<p>1</p> <p>บริการด้านภาษี ด้านกฎหมายธุรกิจ บริการแนะนำด้านมาตรการ และกลไกภาค</p>

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
<p>สมาชิกในศาลแรงงาน)</p> <p>ii. ให้บริการวิสาหกิจที่เป็นสมาชิกเพื่อขอเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ (เช่น แนะนำการสมัครเข้ารับเงินช่วยเหลือสนับสนุนจากภาครัฐ)</p> <p>iii. ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (เช่น ข้อมูลคุณภาพ จำนวน และราคาของสินค้า/วัตถุดิบ)</p> <p>iv. ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดใหม่ๆ หรือการส่งเสริมการส่งออก)</p> <p>v. ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับภาคการเงิน (เช่น การค้ำประกันร่วมระหว่างสมาชิก (mutually-guarantee scheme))</p>	<p>การบริหาร ด้านการเงิน ภาษีอากร และแรงงาน</p> <p>จัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งการสัมมนา</p>	<p>ในการสร้างความแข็งแกร่งในการบริหารจัดการด้านช่องทางการขาย ช่วยเหลือในการพัฒนาบุคลากรและจัดการฝึกอบรม และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ SMEs</p>		<p>ใหม่ๆ ทั่วโลกออกเอกสารรับรองการส่งออก (ATA carnets) ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการส่งออก และการพัฒนาธุรกิจ</p>	<p>รัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ การฝึกอบรม</p>

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์
vi. ให้บริการเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม อาชีพ vii. ให้บริการเกี่ยวกับการรับรอง คุณสมบัติ ของพนักงาน (qualification) viii. ให้บริการพัฒนาและ/หรือตรวจสอบ คุณภาพของผลิตภัณฑ์/บริการ					
คะแนนรวม	13	13	13	9	12

2) ผลการศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย มาตรการ และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศตัวอย่าง 3 ประเทศ

โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs (The Legal and administrative Framework and its Practical Implications)

ผลการศึกษาพบว่าประเทศที่ประสบความสำเร็จในการรวมกลุ่ม มีโครงสร้างด้านกฎหมายที่มีการยอมรับสถานะพิเศษขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในบางประเทศมีกฎหมาย เช่น กฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสมาคมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 1949 (Small and Medium-Sized Enterprise Cooperatives Act (revisions of Act No. 75 of 2006 (Effective April 1, 2007) ของประเทศญี่ปุ่น หรือกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือในภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 1961 (SME Cooperative Act' 1961) ของประเทศเกาหลีใต้ หรือธรรมเนียมปฏิบัติที่ยอมรับบทบาทขององค์กรเอกชนในการเป็นตัวแทนของสมาชิก ทั้งในแง่ของการเป็นตัวแทนสมาชิก เช่น สมาพันธ์หัตถกรรมแห่งอิตาลี (Confartigianato) ซึ่งมีสถานะเป็นตัวแทนผู้ประกอบการภาคหัตถกรรมในประเทศอิตาลี หรือในบางประเทศ เช่น ในกรณีของประเทศฟินแลนด์ หากองค์กรเอกชนดังกล่าวสามารถมีสมาชิกเกินกึ่งหนึ่งในธุรกิจประเภทดังกล่าว องค์กรเอกชนนั้นสามารถได้รับการยอมรับสถานะเป็นตัวแทนครอบคลุมถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ไม่เป็นสมาชิกในการบรรลุข้อตกลงร่วมกันอีกด้วยตามมาตรฐานการบังคับใช้โดยทั่วไปของผลลัพธ์การร่วมเจรจา (Principle of general applicability of collective agreements) ซึ่งกำหนดให้ข้อตกลงระหว่างองค์กรเอกชนตัวแทนภาคธุรกิจที่มีการตกลงร่วมกับสหภาพแรงงานมีผลบังคับใช้ต่อบริษัทที่ไม่ใช่สมาชิก トラบที่บริษัทดังกล่าวจัดอยู่ในกลุ่มธุรกิจประเภทที่องค์กรเอกชนดังกล่าวมีสิทธิในการเป็นตัวแทน

ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ (The System of Social Dialogue and Public Policy Making)

ประเทศที่ประสบความสำเร็จหลายประเทศมีระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) ให้ความสำคัญการจัดตั้งองค์กรเอกชนเพื่อเป็นตัวแทนนายจ้างในการเจรจาร่วมกันกับสหภาพแรงงาน ดังเช่นในประเทศอิตาลี เดนมาร์ก และฟินแลนด์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของประเทศฟินแลนด์ รัฐบาลประเทศฟินแลนด์มีนโยบายที่เปิดกว้างให้สิทธิแก่ภาคนายจ้างและภาคแรงงานในการร่วมกันกำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ และแรงงานสัมพันธ์ของประเทศ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาคการเมือง แรงงาน และนายจ้าง (Corporatism) ผ่านระบบ

ไตรภาคี ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานทุกฉบับต้องร่างโดยความร่วมมือแบบไตรภาคี (Tripartite co-operative effort) ระหว่างภาครัฐ นายจ้าง และสหภาพแรงงาน

ในประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้บทบาทขององค์การเอกชนในฐานะเป็นตัวแทนในการเจรจากับภาคแรงงานมีความสำคัญน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศเกาหลีใต้ที่ไม่มีระบบเจรจาไตรภาคีระหว่างภาครัฐ-ภาคแรงงาน-ภาคเอกชนตั้งแต่หลังวิกฤติเศรษฐกิจปี 1997 โดยส่วนใหญ่มีการจัดตั้งองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ในประเทศดังกล่าวที่มีสถานะเป็นองค์กรสูงสุด และได้รับการยอมรับในระดับประเทศ เพื่อให้คำปรึกษาแก่ภาครัฐในระดับนโยบายเกี่ยวกับสถานการณ์ธุรกิจ และมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับ SMEs ซึ่งในกรณีของประเทศญี่ปุ่นสมาพันธ์สมาคมธุรกิจขนาดย่อมระดับประเทศ (National Federation of Small Business Associations - NFSBA) มีบทบาทในการให้คำแนะนำและจัดทำข้อเสนอแก่รัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อมทั่วประเทศ และสำหรับกรณีของประเทศเกาหลีใต้ มีสมาพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยเกาหลีใต้ (Korea Federation of Small and Medium Business - Kbiz) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดโครงสร้างนโยบายที่เกี่ยวกับ SMEs เพื่อนำเสนอแก่รัฐบาลประเทศเกาหลีใต้ รวมถึงมีหน้าที่ในการตรวจสอบ และเป็นตัวแทนของ SMEs เพื่อปกป้องธุรกิจที่สงวนไว้ให้กับสมาชิก ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี ค.ศ. 1975 (SME Systematization Promotion Act 1975) อีกด้วย

โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs (The Associational System of Business and its Actors)

ในประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอิตาลี องค์กรเอกชนสามารถมีบทบาทเป็นตัวแทนของ SMEs ได้ในระดับประเทศ สำหรับในประเทศญี่ปุ่น สมาพันธ์สมาคมธุรกิจขนาดย่อมระดับประเทศ (NFSBA) มีสมาชิกจำนวนกว่า 3.05 ล้านราย ครอบคลุมทุกจังหวัดในประเทศ มีบทบาทหน้าที่ดำเนินการให้คำแนะนำ จัดทำข้อเสนอแก่รัฐบาล มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและดำเนินการมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อมทั่วประเทศ รวมถึงดำเนินการด้านสหกรณ์ และเป็นศูนย์กลางในการสื่อสารระหว่างสมาคมวิสาหกิจขนาดย่อม และสหกรณ์ในทุกจังหวัด

ในประเทศเกาหลี มีสมาพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Kbiz) ซึ่งครอบคลุมสมาชิกจากหลากหลายประเภทธุรกิจและอุตสาหกรรม มีจำนวนสมาชิกกว่า 2.7 ล้านราย มีหน้าที่กำหนดโครงสร้างนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ SMEs

สำหรับในประเทศอิตาลีมีองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs หลายองค์กร โดยแต่ละองค์กรมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป เช่น

- Confindustria มีสมาชิกจำนวน 113,307 องค์กร ครอบคลุมธุรกิจภาคอุตสาหกรรมทุกประเภท มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยความร่วมมือกับสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ เป็นตัวแทนบริษัทเอกชนในเวทีการเมือง บริหาร รวมถึงรัฐสภา คณะรัฐมนตรี สหภาพแรงงาน และเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในเวทีอื่นๆ
- Confcommercio มีสมาชิกกว่า 850,000 องค์กรครอบคลุมภาคธุรกิจ การค้า การท่องเที่ยว และบริการโดยมีหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ เป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจา ให้คำปรึกษากับภาครัฐ ภาคการเมือง สังคม และสหภาพแรงงาน รวมถึงในระดับนานาชาติ สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสังคมให้แก่ผู้ประกอบการ และส่งเสริมการมีบทบาททางสังคมของผู้ประกอบการ
- Confapi เป็นองค์กรเอกชนตัวแทนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคอุตสาหกรรมกว่า 120,000 ราย ครอบคลุมแรงงานกว่า 2.3 ล้านคน โดยมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของ SMEs ในการเจรจาทางสังคมในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศของอิตาลี รวมถึงการ ให้คำปรึกษา ออกแบบ และดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับภาค SMEs
- Legacoop เป็นองค์กรเอกชนตัวแทนสหกรณ์ซึ่งมีบทบาทเป็นตัวแทน ให้ความช่วยเหลือและปกป้องระบบสหกรณ์ในประเทศ ในการให้คำปรึกษา ความร่วมมือ พัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์ รวมถึงสร้างความสัมพันธ์กับภาครัฐทั้งรัฐบาล รัฐสภาทั้งสองระดับ คณะกรรมการต่างๆ และสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอื่นๆ

3) ศึกษากฎหมาย/มาตรการที่ส่งเสริม/เป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์กฎหมายหรือมาตรการที่จะเป็นตัวส่งเสริมหรืออุปสรรคต่อการรวมกลุ่ม SMEs ของไทยนั้น จำเป็นต้องสำรวจและศึกษากฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของ SMEs ก่อน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปทางกฎหมายหรือมาตรการที่เป็นการส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรค อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นแนวทาง (Roadmap) ในการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของ SMEs ในบทต่อไป

จากการสำรวจกฎหมายเบื้องต้น พบว่ามีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของ SMEs บางฉบับเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งกลุ่ม บางฉบับเกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิประโยชน์ของกลุ่ม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสมาคม

กฎหมายนี้เปิดโอกาสให้แก่บุคคลหรือวิสาหกิจในการรวมตัวกันยื่นขอจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งสมาคมขึ้น ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ กล่าวคือ

- 1) สมาชิกไม่น้อยกว่าสามคนยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อนายทะเบียน (มาตรา 81)
- 2) เงื่อนไขด้านเอกสารที่ต้องยื่นพร้อมคำขอจดทะเบียน (มาตรา 81) มีดังนี้
 - a. ข้อบังคับของสมาคม¹
 - b. รายชื่อ ที่อยู่ และอาชีพของผู้จะเป็นสมาชิกไม่น้อยกว่าสิบคน และรายชื่อ ที่อยู่และอาชีพของผู้จะเป็นกรรมการของสมาคม

¹ ข้อบังคับของสมาคมอย่างน้อยต้องมีรายการต่อไปนี้

- (1) ชื่อสมาคม
- (2) วัตถุประสงค์ของสมาคม
- (3) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ และที่ตั้งสำนักงานสาขาทั้งปวง
- (4) วิธีรับสมาชิก และการขาดจากสมาชิกภาพ
- (5) อัตราค่าบำรุง
- (6) ข้อกำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการของสมาคม ได้แก่ จำนวน กรรมการ การตั้งกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ และการประชุมของคณะกรรมการ
- (7) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดการสมาคม การบัญชี และทรัพย์สินของสมาคม
- (8) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่

นอกจากนี้ ผู้ยื่นคำขอยังต้องแนบเอกสารอื่นเพิ่มเติมตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทยออกตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2537 อีกด้วย ได้แก่ รายงานการประชุมก่อตั้งสมาคม แผนผังที่ตั้งสิ่งของสมาคมทั้งสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขา (ถ้ามี) หนังสืออนุญาตให้ใช้สถานที่ของสมาคม สำเนาหรือภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้และถ่ายสำเนาทะเบียนบ้านของผู้จะเป็นสมาชิกและผู้จะเป็นกรรมการของสมาคม และเอกสารอื่นๆ (ถ้ามี)

3) วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสมาคม ต้องเพื่อกระทำการใดๆ อันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกัน และมีใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน (มาตรา 78) (แต่สามารถหาผลกำไรและรายได้เข้าสมาคมเพื่อดำเนินการต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของสมาคมได้)¹ นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ของสมาคมจะต้องไม่เป็นการต้องห้ามตามกฎหมาย หรือพันวิสัย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

4) การจดทะเบียนสมาคมใดที่มีวัตถุประสงค์ตรงตามกฎหมายอื่นซึ่งได้กำหนดเงื่อนไขเอาไว้ว่าต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานก่อน การจดทะเบียนสมาคมนั้นย่อมต้องดำเนินการขออนุญาตตามกฎหมายเฉพาะก่อนจึงมาดำเนินการจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น สมาคมที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับงานของสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ จะต้องได้รับอนุญาตจากสภาวัฒนธรรมแห่งชาติก่อน (ตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 มาตรา 14) หรือสมาคมที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับกีฬา จะต้องได้รับอนุญาตจากการกีฬาแห่งประเทศไทยก่อน (ตามพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2528 มาตรา 53) เป็นต้น

ภายหลังจากตรวจคำขอครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่สมาคมนั้น และประกาศการจัดตั้งสมาคมในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งเมื่อจดทะเบียนแล้ว สมาคมต้องใช้ชื่อซึ่งมีคำว่า “สมาคม” ประกอบกับชื่อของสมาคม (มาตรา 80)¹ และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 83) มีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ที่ได้จดทะเบียนไว้ โดยมีคณะกรรมการของสมาคมเป็นผู้ดำเนินการต่างๆ ของสมาคมไปตามกฎหมาย และตามข้อบังคับของสมาคม ภายใต้การควบคุมดูแลของที่ประชุมใหญ่ (มาตรา 86)²

กรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าคำขอหรือข้อบังคับไม่ถูกต้อง หรือผู้จะเป็นกรรมการของสมาคมมีฐานะ หรือความประพฤติไม่เหมาะสมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสมาคม นายทะเบียนจะเปิดโอกาสให้ผู้ยื่นคำขอทำการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งของนายทะเบียน หลังจากนั้นนายทะเบียนจึงมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนและแจ้งคำสั่งพร้อมด้วยเหตุผลที่ไม่รับจดทะเบียนไปยังผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนโดยมิชักช้า (มาตรา 82) กรณีที่ยังไม่มีการจดทะเบียน หรือไม่ได้รับการจดทะเบียน กลุ่มที่ตั้งขึ้นนั้นจะเป็นเพียงคณะบุคคล หรือกลุ่มชนเท่านั้น

¹ รชฎ เจริญฉ่ำ, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายแพ่ง 1 (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552), หน้า 306.

² สมาคมที่จะจดทะเบียนแล้ว จะดำเนินการผ่านทาง “คณะกรรมการ” ซึ่งแต่งตั้งขึ้นและได้จดทะเบียนไว้ก่อนนายทะเบียน (กรรมการของสมาคมไม่ว่าจะเป็นการตั้งขึ้นใหม่ทั้งหมด หรือเปลี่ยนแปลงกรรมการของสมาคมต้องกระทำตามข้อบังคับของสมาคม และสมาคมต้องนำไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียน หากยังไม่จดทะเบียนก็ยังไม่ถือว่าผู้นั้นเป็นกรรมการของสมาคม และกรรมการชุดเดิมหรือคนเดิมก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสมาคมได้ต่อไป จนกว่าจะได้รับการจดทะเบียนกรรมการของสมาคมแล้วเท่านั้น (มาตรา 85))

เมื่อสมาคมได้จัดตั้งขึ้นเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการของสมาคมเป็นผู้แทนของสมาคมในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก (มาตรา 87) และมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายหลายประการ กล่าวคือ

1) มีหน้าที่ต้องดำเนินกิจการของสมาคมให้เป็นไปตามกฎหมายและตามข้อบังคับ (มาตรา 86) ต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่ (มาตรา 93, 94) ต้องนำข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ของสมาคมตั้งอยู่ ภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้ลงมติ (มาตรา 84) ต้องนำการแต่งตั้งหรือการเปลี่ยนแปลงกรรมการของสมาคมไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ของสมาคมตั้งอยู่ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการของสมาคม (มาตรา 85) นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการเลิกสมาคม ก็ต้องมีหน้าที่แจ้งต่อนายทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่มีการเลิกสมาคม (มาตรา 105) และต้องโอนทรัพย์สินที่เหลือเมื่อได้มีการชำระบัญชีเสร็จสิ้นแล้วให้แก่สมาคมหรือมูลนิธิหรือนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการสาธารณกุศล ตามที่ได้ระบุชื่อไว้ในข้อบังคับของสมาคม หรือถ้าข้อบังคับไม่ได้ระบุชื่อไว้ก็ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมใหญ่ แต่ถ้าข้อบังคับของสมาคมหรือที่ประชุมใหญ่ไม่ได้ระบุผู้รับโอนทรัพย์สินดังกล่าวไว้ หรือระบุไว้แต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้ทรัพย์สินที่เหลืออยู่นั้นตกเป็นของแผ่นดิน (มาตรา 107)

2) มีอำนาจรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิก รับเงินค่าบำรุงสมาคมจากสมาชิก จัดการสมาคม และทรัพย์สินของสมาคม และยังมีอำนาจเป็นผู้แทนของสมาชิกในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกด้วย (มาตรา 87) เป็นต้น

นอกจากนั้น กฎหมายยังได้กำหนดให้มีการตรวจสอบกันเองโดยสมาชิกในกลุ่มด้วย การให้สิทธิแก่สมาชิกของสมาคมในการติดตามสอบถามกิจกรรมและการดำเนินการต่างๆ ของสมาคม รวมทั้งตรวจตรากิจการและทรัพย์สินของสมาคมได้ (มาตรา 89) หากสมาคมไม่ยอมให้สมาชิกใช้สิทธิดังกล่าว คณะกรรมการและสมาคม นั้นจะมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ตาม “พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499” (มาตรา 55) นอกจากนี้ เมื่อมีเหตุอันควร สมาชิกสมาคมยังอาจร้องขอให้นายทะเบียนถอนชื่อสมาคมออกจากทะเบียนได้¹ ถ้านายทะเบียนไม่ปฏิบัติตามคำร้องขอโดยไม่แจ้งเหตุผลให้ผู้ร้องขอทราบภายในเวลาอันสมควร หรือนายทะเบียนแจ้งเหตุผลให้ทราบแล้ว ผู้ร้องขอนั้นอาจขอต่อศาลให้สั่งเลิกสมาคมนั้นเสียก็ได้ (มาตรา 104)

เห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้ได้ให้สิทธิแก่ SMEs ในการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งสมาคมได้และมีข้อกำหนดที่ค่อนข้างจะเปิดกว้าง ปัจจุบันนี้จึงมีผู้ประกอบการที่เป็น SMEs รวมตัวกันจัดตั้งสมาคมตามประมวลแพ่งและพาณิชย์เป็นจำนวนมาก ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายทางเลือกหนึ่งที่สำคัญของการรวมกลุ่มของ SMEs โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

¹ อย่างไรก็ดี กรรมการสมาคมคนใดคนหนึ่งก็มีสิทธิในการยื่นขออุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนที่ให้ออกชื่อสมาคมออกจากทะเบียนได้ โดยการยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ (มาตรา 103)

เมื่อกลุ่มเหล่านั้นต้องการที่จะจดทะเบียนกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มหรือสมาคมต่างๆ เข้าด้วยกัน เรียกว่า “สมาคมสมาพันธ์” ซึ่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่รับจดทะเบียนชื่อดังกล่าว ก็จะสามารถนำชื่อนี้จดทะเบียนได้กับกระทรวงมหาดไทยตามกฎหมายฉบับนี้

2. พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

กฎหมายฉบับนี้ กำหนดขึ้นเพื่อต้องการให้แยกสมาคมการค้าออกจากสมาคมธรรมดา และวางระเบียบในการจัดตั้ง กำหนดขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการกิจการของสมาคมการค้า เพราะก่อนปี พ.ศ. 2509 การจัดตั้งสมาคม จะทำได้โดยการจดทะเบียนเป็นสมาคมทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของสมาคมการค้าย่อมแตกต่างกับสมาคมทั่วไป และเนื่องจากสมาคมการค้ามีอิทธิพลสำคัญเกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งอาจดำเนินการอันส่งผลกระทบต่อตลาดการค้าหรือตลาดการเงินทั้งในประเทศและนอกประเทศ หรือกระทำการใดๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนการครองชีพของประชาชนได้

กฎหมายนี้ใช้บังคับเฉพาะการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิสาหกิจเพื่อที่จะก่อให้เกิดการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจ โดยมุ่งให้สมาคมการค้าทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิสาหกิจที่เป็นสมาชิกในหลายๆ ด้าน เช่น การเป็นตัวแทนในการเข้าร่วมเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอก เพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจ ตลอดจนการเป็นตัวแทนในการประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอกในการประกอบวิสาหกิจ ซึ่งจะทำให้เกิดการสนับสนุนและช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิก ตลอดจนเป็นการแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจ นอกจากนี้ยังมีการสอดส่อง และติดตามความเคลื่อนไหวของตลาดการค้า ทั้งภายในและภายนอกประเทศเกี่ยวกับสินค้าที่สมาชิกประกอบวิสาหกิจ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่การค้า การเงิน เศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ ปัจจุบันประเทศไทยได้มีสมาคมการค้าที่จดทะเบียนไว้ต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำนวน 695 สมาคม (ข้อมูล ณ วันที่ 3 ตุลาคม 2555) เช่น สมาคมการค้ามันสำปะหลังไทย สมาคมปอไทย สมาคมผู้ผลิตเครื่องสำอางไทย สมาคมการพิมพ์ไทย สมาคมโรงงานน้ำตาลไทย สมาคมอุตสาหกรรมทอผ้าไทย สมาคมไหมไทย เป็นต้น

นอกจากการจัดตั้งเป็นสหกรณ์แล้ว กฎหมายห้ามการตกลงเข้ากันเพื่อทำการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจในรูปอื่นใดนอกจากเป็นสมาคมการค้าหรือสหกรณ์เท่านั้น (มาตรา 6) หากฝ่าฝืนมีความผิดอาญา (มาตรา 41) นอกจากนี้ ผู้ที่เป็นสมาชิกของสมาคมการค้าที่มีได้รับอนุญาตก็ผิดด้วย (มาตรา 42)

การจัดตั้งสมาคมการค้าจะต้องทำการจดทะเบียนและได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน (มาตรา 8) ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ (กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาตจัดตั้งสมาคมการค้า พ.ศ. 2553)

1) สมาชิกไม่น้อยกว่าสามคนยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์เพื่อขอจัดตั้งเป็นสมาคมการค้าหรือสมาคมการค้าสาขา (มาตรา 7 และมาตรา 9)¹ โดยต้องเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจซึ่งประกอบธุรกิจทางการค้าอุตสาหกรรมหรือการเงิน และให้หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจอื่นใดในทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจทางเกษตรกรรม (กฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2538)) และผู้ประกอบธุรกิจทางการประมง (กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2528))

2) เงื่อนไขด้านเอกสารที่ต้องยื่นพร้อมคำขอจดทะเบียน (กฎกระทรวงฯ ข้อ 3) มีดังนี้

a. ข้อบังคับของสมาคม²

b. เอกสารรายละเอียดเกี่ยวกับผู้เริ่มก่อตั้งและสถานที่จัดตั้งสมาคมการค้า³

3) วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสมาคม ต้องเพื่อกระทำการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจอันมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้แบ่งปันกัน (มาตรา 4) (แต่สามารถหาผลกำไรและรายได้เข้าสมาคมเพื่อดำเนินการต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของสมาคมได้)⁴ นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ของสมาคมจะต้องไม่เป็นการต้องห้ามตามกฎหมาย หรือพันวิสัย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

¹ สถานที่ยื่นคำขออนุญาตจัดตั้งสมาคมการค้า ในกรุงเทพมหานครให้ยื่นที่กรมพัฒนาธุรกิจและการค้า ส่วนต่างจังหวัดให้ยื่นที่สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัด (พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 มาตรา 7 และกฎกระทรวงฯ พ.ศ. 2553 ข้อ 5)

² ข้อบังคับของสมาคมอย่างน้อยต้องมีรายการต่อไปนี้ (กฎกระทรวง พ.ศ. 2553 ข้อ 7) คือ (1) ชื่อ (2) วัตถุประสงค์ (3) ที่ตั้งสำนักงาน (4) วิธีรับสมาชิกและให้สมาชิกออกจากสมาคมการค้า ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก (5) การดำเนินกิจการของสมาคมการค้า การตั้ง การออกจากตำแหน่ง และการประชุมของกรรมการตลอดจนการประชุมใหญ่

ข้อบังคับของสมาคมการค้าต้องนำไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียน พร้อมกับการยื่นคำขออนุญาตจัดตั้งสมาคมการค้า ก่อนออกใบอนุญาต ถ้านายทะเบียนเห็นสมควรจะสั่ง ให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนั้นก็ได้ (มาตรา 13) การแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อบังคับของสมาคมการค้าจะกระทำได้ก็แต่โดยมติของที่ประชุมใหญ่ และต้องนำไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันของที่ประชุมใหญ่ลงมติ แต่ถ้านายทะเบียนเห็นว่าการแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อบังคับนั้นขัดต่อวัตถุประสงค์ของสมาคมการค้า หรือขัดต่อกฎหมาย ห้ามมิให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อบังคับนั้น (มาตรา 29) สมาคมการค้าที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (มาตรา 50)

³ เอกสารและหลักฐานดังต่อไปนี้ (ข้อ 3 ของกฎกระทรวงฯ)

- (1) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้เริ่มก่อการจัดตั้งฯ
- (2) เอกสารและหลักฐานการเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจของผู้เริ่มก่อการจัดตั้ง
- (3) หนังสือรับรองความประพฤติของผู้เริ่มก่อการจัดตั้ง
- (4) สำเนาหนังสือแสดงสิทธิการใช้สถานที่จัดตั้งสมาคมการค้า
- (5) ข้อบังคับของสมาคมการค้าที่ขออนุญาตจัดตั้ง
- (6) แผนที่สังเขปแสดงบริเวณที่จัดตั้งสมาคมการค้า รวมทั้งรูปถ่ายสถานที่จัดตั้งสมาคมการค้า

⁴ รชฎ เจริญฉ่ำ, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายแพ่ง 1 (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552), หน้า 306.

เมื่อสมาคมได้รับการจดทะเบียนแล้ว ย่อมมีสถานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 11) มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหลายประการ (มาตรา 21)¹ รวมทั้งอำนาจในการสนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิก แก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ รวมทั้งเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจ ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิก กับบุคคลภายนอกในการประกอบวิสาหกิจ และร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการค้า อุตสาหกรรม การเงิน หรือธุรกิจอื่นใดในทางเศรษฐกิจอันอยู่ในวัตถุประสงค์ โดยสมาคมดำเนินการในรูปของคณะกรรมการสมาคม²

อย่างไรก็ดี กฎหมายได้กำหนดข้อห้ามสมาคมการค้ากระทำการใดๆ ไว้หลายประการเพื่อป้องกันมิให้เกิดการเอาเปรียบทางการค้าและการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม หรือการเอาเปรียบผู้บริโภค (มาตรา 22 และ 23)¹ และหากมีการฝ่าฝืนข้อห้ามนี้ก็มีผลความผิดอาญา³

¹ สมาคมการค้าจะดำเนินกิจการได้แต่เฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์
- (2) สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิก แก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ รวมทั้งเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์ สอดส่องและติดตามความเคลื่อนไหวของตลาดการค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศเกี่ยวกับสินค้าที่สมาชิกประกอบวิสาหกิจ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่การค้า การเงินเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ
- (3) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบวิสาหกิจประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์แลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ในทางวิชาการ ตลอดจนข่าวสารการค้าอันเกี่ยวกับวิสาหกิจนั้นๆ
- (4) ขอสิทธิหรือเอกสาร หรือขอทราบข้อความใดๆ จากสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินวิสาหกิจประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ด้วยความยินยอมของสมาชิก
- (5) ส่งเสริมคุณภาพของสินค้าที่ผลิตหรือจำหน่ายโดยผู้ประกอบวิสาหกิจที่เป็นสมาชิกให้เข้ามาตรฐาน ตลอดจนวิจัยและปรับปรุงวิธีการผลิตและการค้าให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
- (6) ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการค้า อุตสาหกรรม การเงิน หรือธุรกิจอื่นใดในทางเศรษฐกิจอันอยู่ในวัตถุประสงค์
- (7) ส่งเสริมการผลิตเพื่อให้สินค้ามีปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- (8) ทำความตกลงหรือวางระเบียบให้สมาชิกปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติเพื่อให้การประกอบวิสาหกิจประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์ได้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
- (9) ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอกในการประกอบวิสาหกิจ

² คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งคนใดหรือหลายคนทำการแทนก็ได้ (มาตรา 18) การตั้งกรรมการหรือการเปลี่ยนตัวกรรมการของสมาคมการค้า ต้องนำไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันตั้งหรือเปลี่ยนตัวกรรมการ ถ้านายทะเบียนเห็นว่าผู้ได้รับการตั้งให้เป็นกรรมการนั้น เป็นผู้ซึ่งมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นภัยต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศ หรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน นายทะเบียนมีอำนาจไม่รับจดทะเบียนผู้นั้นเป็นกรรมการของสมาคมการค้าได้ (มาตรา 30)

³ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท (มาตรา 48) และหากกรรมการของสมาคมการค้าได้ฝ่าฝืนมาตรา 22 หรือกระทำการอันเป็นการผิดวัตถุประสงค์ของสมาคมการค้า และการกระทำนั้นเป็นภัยต่อเศรษฐกิจความมั่นคงของประเทศ หรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท (มาตรา 49)

ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนให้ ผู้ยื่นขอจดทะเบียนมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อรัฐมนตรีภายใน 15 วันนับแต่ได้รับแจ้งคำสั่ง (มาตรา 10 วรรคสอง)¹ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการรับรองสิทธิในการจดทะเบียนและอำนวยความสะดวกต่อการจัดตั้งสมาคมด้วย

จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายสองฉบับ สามารถสรุปการจัดตั้งสมาคมตามประมวลแพ่งและพาณิชย์และสมาคมการค้าได้ ดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงการเปรียบเทียบการจัดตั้งสมาคมทั่วไปและสมาคมการค้า

ชื่อ	สมาคมทั่วไป	สมาคมการค้า
1. กฎหมายจัดตั้ง	- ป.พ.พ. มาตรา 78 - กฎกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2537) ออกตามความใน ปพพ.	พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 (มาตรา 6)
2. สถานภาพทางกฎหมาย	นิติบุคคล (ป.พ.พ. มาตรา 83)	นิติบุคคล (พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 มาตรา 11)
3. วัตถุประสงค์	เพื่อกระทำการใดๆ อันมีลักษณะต่อ เนื่องร่วมกันและมีใช่เป็นการหาผล กำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน (ป.พ.พ. มาตรา 78)	ผู้ประกอบการวิสาหกิจตกลงเข้ากันเพื่อ ทำการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจ (พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 มาตรา 6)
4. จำนวนผู้เริ่มก่อตั้ง	ไม่น้อยกว่า 3 คน (กฎกระทรวง ข้อ 2 ก)	ไม่น้อยกว่า 3 คน (พ.ร.บ.สมาคม การค้า พ.ศ. 2509 มาตรา 9)
5. สถานที่จดทะเบียนจัดตั้ง	ในกรุงเทพมหานคร - กรมการ ปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในจังหวัดอื่น - ที่ว่าการอำเภอ ที่สำนักงานใหญ่ของสมาคมจะตั้งขึ้น	ในกรุงเทพมหานคร - กรมพัฒนา ธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในจังหวัดอื่น - สำนักงานทะเบียน สมาคมการค้าประจำจังหวัด กระทรวงพาณิชย์
6. รัฐมนตรีผู้รักษาการ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ป.พ.พ. มาตรา 109)	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 มาตรา 5)

¹ มาตรา 10 วรรคสอง “ถ้านายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาต ให้แจ้งคำสั่งเป็นหนังสือไปยังผู้ขออนุญาตโดยมิชักช้า ผู้ขออนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ โดยยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรี ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด”

เห็นได้ว่ากฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว ล้วนแต่เอื้ออำนวยให้มีการจัดตั้งกลุ่มของวิสาหกิจได้ทั้งสิ้น แต่วัตถุประสงค์ของกฎหมายมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การจดทะเบียนสมาคมของกรมการปกครองถือเป็นภารกิจบริการสาธารณะและรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน รวมทั้งความมั่นคงของประเทศ การรวมเป็นสมาคมดังกล่าวอาจเกี่ยวพันกับความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง เช่น อั้งยี่ ซ่องโจร หรือการสมคบกระทำความผิดกฎหมายอาญา จึงต้องให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบการดำเนินกิจการของสมาคม (พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 30) ในขณะที่การจดทะเบียนเป็นสมาคมการค้าต่อกระทรวงพาณิชย์นั้น จะเน้นเรื่องการกำกับดูแลธุรกิจการค้าในประเทศ โดยเฉพาะเมื่อวิสาหกิจรวมตัวกันตั้งสมาคมเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างสมาชิกด้วยกันเองในการดำเนินการต่างๆ เพื่อประโยชน์ของสมาคมนั้น

3. พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

การจัดตั้งสหกรณ์ ต้องยื่นขอต่อนายทะเบียน (กรมส่งเสริมสหกรณ์) ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด โดยผู้ยื่นขอจะต้องมาจากตัวแทนของกลุ่มซึ่งได้ประชุมคัดเลือกมาจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน (มาตรา 34) และสหกรณ์ต้องมีวัตถุประสงค์ที่เน้นเรื่องการช่วยเหลือตนเองและซึ่งกันและกันในกลุ่ม สมาชิกจะต้องเป็นบุคคลธรรมดาที่บรรลุนิติภาวะแล้ว มีทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่าๆ กัน อีกทั้งสมาชิกแต่ละคนจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ไม่เกินหนึ่งในห้าของหุ้นที่ชำระแล้วทั้งหมด (มาตรา 33)¹ หากนายทะเบียนไม่รับจดทะเบียนให้ ผู้ยื่นขอมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตของนายทะเบียนต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติได้ (มาตรา 38)² และหากได้รับจดทะเบียนแล้ว มีสถานะเป็นสหกรณ์ (มาตรา 4) และมีสถานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 37)³

¹ มาตรา 33 สหกรณ์จะตั้งขึ้นได้โดยการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ และต้อง

- (1) มีกิจการร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียน
- (2) มีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ
- (3) มีทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน และสมาชิกแต่ละคนจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ไม่เกินหนึ่งในห้าของหุ้นที่ชำระแล้วทั้งหมด
- (4) มีสมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับภายใต้บทบัญญัติมาตรา 43 (7)

² มาตรา 38 ในกรณีที่นายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งไม่รับจดทะเบียน ให้แจ้งคำสั่งพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือไปยังคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์โดยไม่ชักช้า คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์มีสิทธิยื่นคำอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติโดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติให้เป็นที่สุด

³ มาตรา 37 เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า สหกรณ์ตามที่ขอจดทะเบียนมีวัตถุประสงค์ตามมาตรา 33 คำขอจดทะเบียนมีเอกสารครบถ้วนถูกต้องตามมาตรา 35 และการจัดตั้งสหกรณ์ตามที่ขอจดทะเบียนจะไม่เสียหายแก่ระบบสหกรณ์ให้นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนและออกใบสำคัญรับจดทะเบียนให้แก่สหกรณ์นั้น

จากข้อกำหนดของการรวมตัวกันจัดตั้งเป็น“สหกรณ์”ตามกฎหมายนี้ เห็นได้ว่า SMEs สามารถรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ได้ และย่อมมีสิทธิขอรับการส่งเสริมจากกองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กพส.) ที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 27 ของกฎหมายนี้¹ และได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนในกิจการที่กฎหมายกำหนดให้จดทะเบียน²

เมื่อยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มดังต่อไปนี้คือ

(1) เป็น “ชุมนุมสหกรณ์” (มาตรา 101) คือสหกรณ์ตั้งแต่ห้าสหกรณ์ขึ้นไปที่ประสงค์จะร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่เข้าร่วมกันนั้น เมื่อจดทะเบียนแล้วมีสถานะเป็นนิติบุคคลและเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายนี้ (มาตรา 105) มีอำนาจตามกฎหมายหลายประการ (มาตรา 46)1 อาทิเช่นในเรื่องการดำเนินธุรกิจ การผลิต การค้า การบริการ และอุตสาหกรรมเพื่อประโยชน์ของสมาชิก การขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศ หรือบุคคลอื่นใด เป็นต้น

(2) เป็น “สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย” ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกิจการสหกรณ์ทุกประเภททั่วราชอาณาจักร ให้มีความเจริญก้าวหน้าอันมิใช่เป็นการหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน (มาตรา 108) เมื่อจดทะเบียนแล้วมีสถานะเป็นนิติบุคคลและเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายนี้ (มาตรา 109) มีอำนาจอย่างหลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมและเผยแพร่กิจการสหกรณ์ การอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานระหว่างสหกรณ์กับส่วนราชการหรือบุคคลอื่นในฐานะที่เป็นตัวแทนของสหกรณ์ที่เป็นสมาชิก เพื่อรักษาผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้จากการสนับสนุนของรัฐ องค์การระหว่างประเทศ หรือภาคเอกชนอื่น และร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่บรรดาสหกรณ์อย่างแท้จริง (มาตรา 110)

ในกรณีที่ไม่อาจรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ SMEs ยังมีสิทธิรวมตัวกันเป็น “กลุ่มเกษตรกร” ได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (มาตรา 119) คือ ต้องเป็นบุคคลผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมเป็นหลัก เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน ประมง เลี้ยงสัตว์และเกษตรกรประเภทอื่นจำนวนไม่น้อยกว่าสามสิบคน และมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพเกษตรกร³ เมื่อได้รับจดทะเบียนจัดตั้งแล้ว กลุ่มเกษตรกรมีสถานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 120)

¹ กองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กพส.) ได้ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 โดยโอนเงินทุนหมุนเวียนส่งเสริมการสหกรณ์ มาเป็นของกองทุนพัฒนาสหกรณ์ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2545 พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ได้โอนกองทุนพัฒนาสหกรณ์ไปตั้งไว้ที่กรมส่งเสริมสหกรณ์

² มาตรา 6 ฝ่าสหกรณ์เกี่ยวข้อในกิจการใดที่กฎหมายกำหนดให้จดทะเบียนสำหรับการได้มา การจำหน่าย การยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ หรือการยึดหน่วงซึ่งกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ การจดทะเบียนเช่นนั้นให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

³ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 5

มีข้อสังเกตว่ากฎหมายกำหนดให้มี “คณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติ” (มาตรา 9)¹ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้แทนจากสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ และประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรระดับประเทศ เข้ามาเป็นกรรมการด้วย นอกจากนี้ยังกำหนดให้มี “คณะกรรมการบริหารกองทุน พัฒนาสหกรณ์” ขึ้น ประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ และผู้แทนจากสหกรณ์ประเภทละหนึ่งคน รวมทั้งผู้แทนกลุ่มเกษตรกรหนึ่งคนด้วย (มาตรา 30)

4. พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509 และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550)

กฎหมายฉบับนี้ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของวิสาหกิจทุกขนาดทุกประเภท โดยการจัดตั้งหอการค้าให้เป็นสถาบันเพื่อส่งเสริมการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงิน หรือเศรษฐกิจ อันมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้แบ่งปันกัน (มาตรา 4) กำหนดรูปแบบของหอการค้าไว้สี่ประเภทคือ หอการค้าจังหวัด หอการค้าไทย หอการค้าต่างประเทศ และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (มาตรา 6) ซึ่งหอการค้าเหล่านี้ต้องยื่นขอจดทะเบียนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ หรือที่สำนักงานทะเบียนหอการค้าประจำจังหวัด (มาตรา 7) ปัจจุบันหอการค้าที่จดทะเบียนแล้ว มีอยู่จำนวน 107 หอการค้า² (ข้อมูล ณ วันที่ 3 ตุลาคม 2555) เช่น หอการค้าฝรั่งเศส-ไทย หอการค้าเยอรมัน-ไทย หอการค้าไทย หอการค้าไทย-จีน หอการค้าญี่ปุ่น-กรุงเทพฯ หอการค้าอเมริกันในประเทศไทย หอการค้าจังหวัดสมุทรปราการ และหอการค้าจังหวัดปทุมธานี เป็นต้น

ในการจัดตั้งหอการค้า ผู้เริ่มก่อการจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน (มาตรา 9) ยื่นขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนกรมพัฒนาธุรกิจการค้า หรือสำนักงานทะเบียนหอการค้าประจำจังหวัด (มาตรา 7) ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฯ (กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาตจัดตั้งหอการค้า พ.ศ. 2553) เมื่อได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนแล้ว มีสถานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 11) แต่จะตั้งสาขาหอการค้าไม่ได้ (มาตรา 8 และมาตรา 48) จะตั้งหอการค้าจังหวัดได้เพียงจังหวัดละหนึ่งหอการค้า (หอการค้าจังหวัดในกรุงเทพมหานครให้เรียกว่าหอการค้าไทย) ส่วนหอการค้าต่างประเทศจะจัดตั้งขึ้นได้เพียงประเทศละหนึ่งหอการค้าเท่านั้น (มาตรา 14)

¹ คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ ประธานกรรมการ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองประธานกรรมการ ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผู้จัดการใหญ่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ประธานกรรมการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ผู้แทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นกรรมการดำเนินการ ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศประเภทละหนึ่งคน ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรระดับประเทศหนึ่งคน กรรมการ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินห้าคน

² กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, ข้อมูลหอการค้า, www.dbd.go.th

กฎหมายกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกหอการค้าแต่ละประเภทไว้อย่างชัดเจนว่าต้องเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจ กล่าวคือ

1) สมาชิกของหอการค้าจังหวัด ประกอบด้วยบุคคลสัญชาติไทย หรือนิติบุคคลที่มีบุคคลสัญชาติไทย เป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินทุนของนิติบุคคลนั้น และต้องเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจในทางการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงินหรือเศรษฐกิจ หรือต้องเป็น สมาคมการค้าที่มีสมาชิกซึ่งมีสัญชาติไทยเกินกึ่งของสมาชิกทั้งหมด หรือต้องเป็นรัฐวิสาหกิจ สหกรณ์ และ ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่หอการค้าตั้งอยู่ด้วย (มาตรา 20)

2) สมาชิกหอการค้าไทย ประกอบด้วยบุคคลสัญชาติไทย หรือนิติบุคคลที่มีบุคคลสัญชาติไทยเป็น หุ้นส่วนหรือถือหุ้นเกินกึ่งจำนวนเงินทุนของนิติบุคคลนั้น และเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจในทางการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงินหรือเศรษฐกิจ หรือต้องเป็นสมาคมการค้าที่มี สมาชิกซึ่งมีสัญชาติไทยเกินกึ่งจำนวนของสมาชิกทั้งหมด หรือต้องเป็นรัฐวิสาหกิจ สหกรณ์ (มาตรา 20) หรือ หอการค้าจังหวัด (มาตรา 21)

3) สมาชิกหอการค้าต่างประเทศ ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรและเป็นบุคคล ธรรมดาสัญชาติประเทศของหอการค้าค้านั้น หรือนิติบุคคลที่มีบุคคลธรรมดาสัญชาติประเทศของหอการค้าค้านั้น เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นตั้งแต่กึ่งจำนวนเงินทุนของนิติบุคคลนั้น รวมทั้งสาขาของนิติบุคคลที่จดทะเบียนใน ประเทศของหอการค้าค้านั้นเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด และเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจในทางการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงิน หรือเศรษฐกิจ (มาตรา 22)

4) สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประกอบด้วยผู้แทนหอการค้าต่างประเทศหละห้าคน ผู้แทน สมาคมการค้าสมาคมละสองคน ผู้แทนรัฐวิสาหกิจแห่งละสองคน ผู้แทนสหกรณ์แห่งละสองคน และผู้แทน หอการค้าไทยมีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (มาตรา 23)

ตามข้อบังคับสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ข้อ 4.2 กำหนดให้สมาชิกของสภาหอการค้าประกอบด้วยสมาชิก กิตติมศักดิ์และสมาชิกสามัญ โดยสมาชิกสามัญแต่ละประเภท ไม่ว่าจะ เป็นหอการค้าไทย หอการค้าต่าง ประเทศ สมาคมการค้า รัฐวิสาหกิจ หรือสหกรณ์ จะต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิก แต่สมาชิกสามัญและสมาชิก สมทบจะต้องชำระค่าลงทะเบียนเข้าเป็นสมาชิกและค่าบำรุงประจำปีด้วย (ข้อบังคับฯ ข้อ 43) และเมื่อคณะ กรรมการสภาฯ ได้ลงมติรับเข้าเป็นสมาชิกแล้ว ให้แต่งตั้งผู้แทนเพื่อเข้ามาใช้สิทธิและหน้าที่ในฐานะสมาชิก สามัญของสภาฯ ทั้งนี้ตามข้อบังคับฯ ข้อ 12 และข้อ 14 ได้ให้สิทธิแก่สมาชิกทุกประเภทและทุกคน ในการ ได้รับความช่วยเหลือและการสงเคราะห์จากสภาฯ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นหรือให้คำแนะนำต่อคณะกรรมการ สภาฯ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจการของสภาฯ ได้

หอการค้ามีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายนี้หลายประการ¹ รวมทั้งปฏิบัติกิจการอื่นๆ ตามแต่จะมีกฎหมายระบุให้เป็นหน้าที่ของหอการค้าหรือตามที่ทางราชการมอบหมาย ซึ่งมีกฎหมายหลายฉบับกำหนดให้หอการค้าเป็นหนึ่งในคณะกรรมการในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติส่งเสริมพาณิชย์นาวี พ.ศ. 2521 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กฎหมายได้กำหนดข้อห้ามมิให้หอการค้ากระทำการไว้หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นหุ้นส่วนในวิสาหกิจใด หรือแบ่งปันผลกำไรหรือรายได้ให้แก่สมาชิก หรือดำเนินการในทางการเมือง (มาตรา 30)

กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้มี คณะกรรมการหอการค้า คณะกรรมการหอการค้าไทย คณะกรรมการหอการค้าต่างประเทศ และคณะกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย โดยที่ “กรรมการของคณะกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย” จะต้องมาจากหอการค้าไทย หอการค้าจังหวัด หอการค้าต่างประเทศ และสมาคมการค้า รวมทั้งจากกรรมการซึ่งกระทรวงพาณิชย์แต่งตั้งจากผู้แทนรัฐวิสาหกิจและสหกรณ์รวมกันจำนวนหกคน (มาตรา 24)

มีข้อสังเกตว่าพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509 และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550) ไม่ได้กำหนดเรื่องกองทุนไว้ แต่สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยได้รับเงินจากกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศของของกระทรวงพาณิชย์ เพื่อสนับสนุนสมาคมการค้า ให้มีโอกาสเพิ่มกิจกรรมที่จะเป็นประโยชน์แก่การค้าในธุรกิจของสมาชิกส่วนรวม

5. พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530

กฎหมายนี้ส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันของวิสาหกิจในภาคอุตสาหกรรมซึ่งผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดลอง ทดสอบ ปรับปรุง ดัดแปลง หรือแปรสภาพสินค้า (มาตรา 3) โดยกำหนดให้วิสาหกิจเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมใน “สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย” ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้ ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 5)

¹ หอการค้ามีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (มาตรา 28)

- (1) ส่งเสริมการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรมเกษตรกรรม การเงินหรือเศรษฐกิจโดยทั่วไป เช่น รวบรวมสถิติ เผยแพร่ข่าวสารการค้า วิจัยเกี่ยวกับการค้าและการเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยว การออกไปรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า การวางมาตรฐานแห่งคุณภาพของสินค้า การตรวจสอบมาตรฐานสินค้า จัดตั้งและดำเนินการสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ พิธีภัณฑ์สินค้า การจัดงานแสดงสินค้า การเป็นอนุญาโตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาททางการค้า
- (2) ปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะแก่สมาชิกเกี่ยวกับการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงินหรือเศรษฐกิจ และช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก
- (3) ให้คำปรึกษาและเสนอข้อแนะนำแก่รัฐบาลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
- (4) ประสานงานในทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการค้ากับทางราชการ
- (5) ปฏิบัติกิจการอื่นๆ ตามแต่จะมีกฎหมายระบุให้เป็นหน้าที่ของหอการค้าหรือตามที่ทางราชการมอบหมาย

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท (ตามข้อบังคับของสภาฯ ฉบับที่ 1 ข้อ 4-7) คือ

- 1) สมาชิกสามัญ ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและประกอบอุตสาหกรรมโดยมีโรงงานที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานแล้ว หรือเป็นสมาคมการค้าและมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการประกอบอุตสาหกรรม
- 2) สมาชิกสมทบ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่ประกอบอุตสาหกรรมหรือวิสาหกิจอื่นในราชอาณาจักร หรือเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและมีใช้สมาคมการค้าตามที่กำหนดในมาตรา 13 (2) หรือเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีผลงานทางวิชาการหรือเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรม หรือมีคุณสมบัติอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ

อย่างไรก็ดี การเป็นสมาชิกของสภาฯ ย่อมได้มาทั้งสิทธิและหน้าที่ตามข้อบังคับฯ ข้อ 13 ด้วย อาทิเช่น สิทธิร้องเรียนและรับความช่วยเหลือและสงเคราะห์ หรือสิทธิเสนอความคิดเห็นหรือให้คำแนะนำต่อคณะกรรมการและหน้าที่ในการต้องปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบของสภาฯ โดยเคร่งครัด ซึ่งรวมถึงหน้าที่ตามข้อบังคับนี้ที่กำหนดให้สมาชิกไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือสมาคมการค้า ที่ต้องการเข้าเป็นสมาชิกของสภาฯ จะต้องยื่นใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกต่อนายทะเบียน และยังต้องจ่ายค่าสมัครและค่าบำรุงด้วย

นอกจากนั้น มาตรา 9 ของกฎหมายนี้ประกอบกับข้อบังคับสภาฯ ฉบับที่ 5 ว่าด้วยกลุ่มสมาชิก พ.ศ. 2540 ยังได้จัดกลุ่มสมาชิกของสภาอุตสาหกรรมออกเป็น 2 กลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนกิจการของสมาชิกให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก คือ

- 1) กลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสมาชิกที่ประกอบอุตสาหกรรมหรือส่งเสริมการประกอบอุตสาหกรรมประเภทหรือชนิดเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน (โดยข้อบังคับฯ จัดกลุ่มอุตสาหกรรมเป็น 27 กลุ่ม)
- 2) กลุ่มท้องถิ่น ซึ่งเป็นสมาชิกที่ประกอบอุตสาหกรรมหรือส่งเสริมการประกอบอุตสาหกรรมในเขตท้องถิ่นเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน (โดยข้อบังคับฯ จัดกลุ่มท้องถิ่นไว้ 74 จังหวัด)

สภาอุตสาหกรรมมีหน้าที่ตามกฎหมายในการเป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภาคเอกชนในการประสานนโยบาย และดำเนินงานระหว่างภาคเอกชนกับรัฐ ส่งเสริมพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรม ศึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาการประกอบอุตสาหกรรม ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา วิจัย อบรม เผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรม ตรวจสอบสินค้า ออกใบรับรองแหล่งกำเนิดหรือใบรับรองคุณภาพสินค้า ให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่รัฐบาลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม ส่งเสริมนักอุตสาหกรรม และ

เป็นแหล่งกลางของนักอุตสาหกรรม รวมทั้งปฏิบัติกิจการอื่นๆ ตามแต่จะมีกฎหมายระบุให้เป็นหน้าที่ของสภา
อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือตามที่ทางราชการมอบหมาย (มาตรา 6)

นอกจากนี้ ผู้แทนของสภาฯ สามารถเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อ
แก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ หรือ กรอ. รวมทั้งเข้าเป็นคณะอนุกรรมการและคณะทำงานต่างๆ ในหน่วยงาน
ราชการได้ด้วย สภาฯ จึงมีส่วนร่วมในการดูแล ส่งเสริม วางแผน เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขที่สอดคล้อง
เหมาะสมต่อภาครัฐบาล อันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ วิธีปฏิบัติ
ต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ และเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ
อย่างไรก็ดี กฎหมายได้กำหนดข้อห้ามมิให้สภาฯ กระทำการไว้หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบ
วิสาหกิจ หรือเข้าเป็นหุ้นส่วนในวิสาหกิจใด หรือแบ่งปันผลกำไรหรือรายได้ให้แก่สมาชิก หรือดำเนินการใน
ทางการเมือง (มาตรา 7)

กฎหมายยังกำหนดให้มี “คณะกรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย” (มาตรา 15) โดยมีจำนวน
กรรมการไม่น้อยกว่า 45 คน (ข้อ 4 ของข้อบังคับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 2 ว่าด้วยการเลือก
ตั้งคณะกรรมการ พ.ศ. 2531) ซึ่งประกอบด้วย

- 1) กรรมการประเภทเลือกตั้ง ซึ่งที่ประชุมสมาชิกสามัญเลือกตั้งจากผู้แทนสมาชิกสามัญมีจำนวน 2
ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด
- 2) กรรมการประเภทแต่งตั้ง จำนวน 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด โดยกรรมการประเภทเลือก
ตั้งผู้แต่งตั้งเป็นผู้แต่งตั้งจากรายชื่อที่เสนอจากผู้แทนสมาชิกสามัญที่สำนักงานสาขา หรือกลุ่ม
อุตสาหกรรม หรือกลุ่มท้องถิ่น (มาตรา 15)

ทั้งนี้ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและดำเนินงานของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และออก
ข้อบังคับต่างๆ ให้คำปรึกษา และอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกในการประกอบอุตสาหกรรม รวมทั้งเสนอแนะ
ให้ความเห็นและให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรม (มาตรา 21)

มีข้อสังเกตว่า สภาฯ ได้ออกข้อบังคับฉบับที่ 23 ว่าด้วยข้อบังคับสถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
อุตสาหกรรมการผลิต พ.ศ. 2552 โดยมุ่งหมายให้มีการจัดตั้ง “สถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
อุตสาหกรรมการผลิตสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย” ขึ้น ให้เป็นสถาบันภายใต้การกำกับดูแลของสภาฯ
และให้เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนภาคเอกชนในการรวบรวม และนำเสนอข้อมูล
ปัญหา/ ความต้องการของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมการผลิต (SMI)
จัดทำเป็นแผนงาน/ นโยบาย เพื่อนำเสนอต่อภาครัฐ รวมทั้งเป็นผู้เชื่อมโยงผู้ประกอบการที่เป็น SMEs
ด้านอุตสาหกรรมการผลิต กับองค์กรพันธมิตรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ สภาฯ ยังได้ออกข้อบังคับฯ เพื่อจัดตั้งสถาบันอีกหลายสถาบัน เช่น สถาบันรหัสสากลแห่งสภา
อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (GS1 Thailand) สถาบันสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่ง
ประเทศไทย สถาบันสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อ
อุตสาหกรรม สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม สถาบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการ
สื่อสารเพื่ออุตสาหกรรม และสถาบันส่งเสริมความเป็นเลิศทางเทคโนโลยีอาร์เอฟไอดีแห่งประเทศไทย เป็นต้น
โดยที่สถาบันทั้งหลายดังกล่าว ล้วนเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร และเป็นสถาบันภายใต้การกำกับดูแลของ
สภาฯ ทั้งสิ้น ทำหน้าที่เฉพาะกิจตามวัตถุประสงค์ของสถาบันและดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ของสมาชิก

6. พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544

กฎหมายฉบับนี้ส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันของวิสาหกิจที่ประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยว โดยกำหนดให้
ธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหมายถึง ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรมนักท่องเที่ยว ธุรกิจภัตตาคาร สถาน
บริการและสถานที่ตากอากาศสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจขายของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจ
กีฬาสำหรับนักท่องเที่ยว และการดำเนินการนิทรรศการงานแสดง งานออกร้านการออกโฆษณาเผยแพร่ และ
การอื่นใดที่เป็นการชักนำหรือส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยว (มาตรา 4) ซึ่งเป็นวิสาหกิจทุกขนาดรวมทั้ง SMEs
และมีความหลากหลายสาขาธุรกิจ เพื่อให้มีตัวแทนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งหลาย
ใช้เป็นองค์กรหรือระบบในการประสานงานกับภาครัฐหรือภาคเอกชนด้วยกัน และเพื่อให้ข้อเสนอแนะนโยบาย
ที่สำคัญต่างๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

กฎหมายนี้ได้กำหนดให้มีการจัดตั้ง “สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย” ให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล
ให้มีสำนักงานแห่งใหญ่ และสำนักงานสาขาต่างๆ ได้ (มาตรา 8)

การดำเนินงานของสภาฯ ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 6 เช่น

- การเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้านการผสมผสานงานอย่างมีระบบระหว่าง
รัฐกับเอกชน และเอกชนกับเอกชนด้วยกัน
- การส่งเสริมให้มีการพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ศิลปะ
วัฒนธรรม ประเพณี สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถานและสิ่งแวดล้อม เอกลักษณ์แสดงความเป็น
ไทย
- ส่งเสริมให้มีจรรยาบรรณการท่องเที่ยว ควบคุมดูแลสมาชิกผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้
มีคุณภาพ มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ การส่งเสริมให้มีระบบรับรองคุณภาพ ระบบมาตรฐาน

และมีระบบประกันคุณภาพเกี่ยวกับธุรกิจสินค้าหรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว

- ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง อบรมเผยแพร่ในด้านวิชาการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแก่บุคคลทั่วไป
- ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อสมาชิกและบุคคลทั่วไปทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ
- เสนอความเห็นหรือให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- ให้ความร่วมมือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจการด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- ค้ำจุนและรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- ส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างสมาชิกด้วยกัน
- ศึกษาและหาทางแก้ไขปัญหากับการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- ดำเนินกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม สภาฯ จะดำเนินการในเรื่องที่กฎหมายห้ามไว้ในมาตรา 7 ไม่ได้¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินหรือให้เงินแก่สมาชิกหรือบุคคลอื่นใด (เว้นแต่เป็นการให้กู้ยืมเพื่อเป็นการสงเคราะห์พนักงานและลูกจ้างหรือครอบครัวของพนักงานและลูกจ้าง หรือเป็นการให้เพื่อการกุศลสาธารณะตามข้อบังคับ) และการแบ่งปันรายได้ให้แก่สมาชิก

กฎหมายกำหนดให้มี “คณะกรรมการสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย” เพื่อทำหน้าที่บริหารกิจการต่างๆ ของสภาฯ โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการซึ่งมีผู้แทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหนึ่งคน กรรมการที่เลือกตั้ง และกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นจากสมาชิก (ตามข้อบังคับสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการกำหนดจำนวนรวมกันของกรรมการประเภทเลือกตั้งและกรรมการประเภทแต่งตั้ง สัดส่วน

¹ข้อกำหนดห้ามมิให้สภาฯ ดำเนินการในเรื่อง ต่างๆ ไว้ดังต่อไปนี้ (มาตรา 7)

- (1) แข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมหรือเป็นการจำกัดทางการค้าเพื่อการผูกขาดอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อเป็นการคุ้มครองอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ
- (2) ลิดรอนสิทธิของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- (3) ดำเนินการอันอาจเป็นภัยต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (4) กดราคาสินค้าหรือบริการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ตกต่ำหรือทำให้สูงเกินสมควรหรือทำให้ปั่นป่วนเกี่ยวกับราคาสินค้าหรือค่าบริการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- (5) ให้กู้ยืมเงินหรือให้เงินแก่สมาชิกหรือบุคคลอื่นใด เว้นแต่เป็นการให้กู้ยืมเพื่อเป็นการสงเคราะห์พนักงานและลูกจ้างหรือครอบครัวของพนักงานและลูกจ้าง หรือเป็นการให้เพื่อการกุศลสาธารณะตามข้อบังคับ
- (6) แบ่งปันรายได้ให้แก่สมาชิก

กรรมการของสมาชิกแต่ละประเภท วิธีการเลือกตั้งและแต่งตั้งกรรมการ วิธีการเลือกประธานสภา
รองประธานสภา และตำแหน่งอื่นๆ พ.ศ. 2546 และข้อบังคับสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ว่าด้วยการประชุมและการดำเนินงานของคณะกรรมการและการประชุมของที่ประชุมสภา พ.ศ. 2553) โดยให้
คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 16 ซึ่งรวมถึงการเสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อนายก
รัฐมนตรีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การออกข้อบังคับหรือระเบียบ การกำหนดเครื่องหมายหรือ
สัญลักษณ์เพื่อรับรองคุณภาพธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าและบริการสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ทั้งนี้ กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดประเภทของสมาชิกไว้ 3 ประเภท คือ สมาชิกสามัญ สมาชิกวิสามัญ¹ และ
สมาชิกกิตติมศักดิ์² โดยการเข้าเป็นสมาชิกประเภทสมาชิกสามัญและสมาชิกวิสามัญต้องเป็นไปตามที่กำหนด
ไว้ใน “ข้อบังคับสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับสมัคร
สมาชิก สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกค่าลงทะเบียน และค่าบำรุงประจำปี พ.ศ. 2553” และสมาชิกสามัญต้อง
ชำระค่าสมัครและต้องชำระค่าบำรุงประจำปีด้วย

แม้สภาฯ จะเป็นองค์กรของภาคธุรกิจและเอกชนโดยตรงก็ตาม แต่เมื่อได้มีการจัดตั้งขึ้นในรูปแบบของสภาฯ
โดยการตราเป็นพระราชบัญญัติแล้ว จึงต้องมีการควบคุมและกำกับดูแลจากภาครัฐ ดังนั้นกฎหมายนี้จึงได้
กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่มีอำนาจต่างๆ เช่น การกำกับดูแลให้คณะกรรมการ
ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดการส่งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการ
ดำเนินงานของสภาฯ และให้กรรมการชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการ รวมถึงให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนิน
งานของสภาฯ มาด้วยก็ได้ และสั่งให้สภาหรือกรรมการระงับการกระทำใดๆ ที่ขัดต่อกฎหมาย นโยบายของ
รัฐบาล มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับหรือวัตถุประสงค์ของสภาฯ (มาตรา 35) รวมทั้งมีอำนาจให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจค้นเอกสารหรือหลักฐานในสภาฯ (มาตรา 36) การสั่งให้กรรมการทั้งคณะหรือคนใด
คนหนึ่งพ้นจากตำแหน่ง หากสภาฯ หรือกรรมการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐมนตรีฯ หรือกระทำการอัน
เป็นการผิดวัตถุประสงค์ของสภาฯ หรือเป็นภัยเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยหรือ
ศีลธรรมอันดีของประชาชน (มาตรา 38)

¹ ตามมาตรา 12 และมาตรา 13 เช่น สมาชิกสามัญต้องเป็นสมาคมที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ส่วนสมาชิกวิสามัญต้องเป็นสมาคมตามกฎหมายไทย
หรือต่างประเทศก็ได้ หรือเป็นนิติบุคคลที่ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หรือมีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นต้น

² ตามมาตรา 11 คือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหรือผู้ซึ่งทำประโยชน์ให้แก่สภาหรือการท่องเที่ยวของประเทศ ซึ่งคณะกรรมการ
เชิญมาเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์

7. พระราชบัญญัติสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2537

กฎหมายนี้กำหนดให้มีการจัดตั้ง “สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย” ขึ้น และให้สภาเป็นนิติบุคคล (มาตรา 5) โดยมีอำนาจหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้หลายประการ (มาตรา 6)¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการติดต่อประสานงานหรือร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการส่งสินค้าทางเรือ และเป็นผู้แทนผู้ส่งสินค้าทางเรือในการปรึกษา เจรจาต่อรองหรือทำความตกลงกับผู้ขนส่งสินค้าทางเรือ รวมทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าทางเรือ ในเรื่องอัตราค่าระวาง ค่าบริการ ค่าใช้จ่าย ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขต่างๆ ในการขนส่งสินค้าทางเรือ อย่างไรก็ตาม สภาฯ ต้องห้ามดำเนินการใดที่กฎหมายมาตรา 7 กำหนดไว้ ซึ่งรวมถึงการห้ามประกอบวิสาหกิจและการเข้าดำเนินการทางการเมือง

มีข้อสังเกตว่า กฎหมายได้กำหนดบทบังคับให้ผู้ส่งสินค้าทางเรือที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จะต้องเป็นสมาชิกสามัญ (มาตรา 14) และกำหนดให้สิทธิในการสมัครเข้าสมาชิกโดยสมัครใจได้สำหรับบุคคลหรือตัวแทนของกลุ่มต่างๆ ต่อไปนี้ (มาตรา 15)

- (1) ผู้ส่งสินค้าทางเรือที่เป็นนิติบุคคล
- (2) หอการค้าตามกฎหมายว่าด้วยหอการค้า หรือสมาคมการค้าตามกฎหมายว่าด้วยสมาคมการค้าที่มีสมาชิกเป็นผู้ส่งสินค้าทางเรือ
- (3) รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ซึ่งเป็นผู้ส่งสินค้าทางเรือ
- (4) สมาคมตัวแทนออกของ และ
- (5) นิติบุคคลอื่นใดที่มีได้เป็นผู้ขนส่งสินค้าทางเรือซึ่งมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการกำหนด

¹ มาตรา 6 สภามีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมและคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ส่งสินค้าทางเรือ
- (2) ให้ความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการส่งสินค้าทางเรือ
- (3) เป็นผู้แทนผู้ส่งสินค้าทางเรือในการปรึกษา เจรจาต่อรองหรือทำความตกลงกับผู้ขนส่งสินค้าทางเรือ รวมทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าทางเรือ ในเรื่องอัตราค่าระวาง ค่าบริการ ค่าใช้จ่าย ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขต่างๆ ในการขนส่งสินค้าทางเรือ
- (4) สนับสนุนให้มีการขนส่งสินค้าทางเรือที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอ
- (5) จัดทำ รวบรวม เก็บรักษา และเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการส่งสินค้าทางเรือ
- (6) ศึกษา วิจัย และเสนอแนะการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการพัฒนาการส่งสินค้าทางเรือ
- (7) รับปรึกษาและให้ข้อคิดเห็นหรือคำแนะนำแก่สมาชิกหรือบุคคลอื่นในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งสินค้าทางเรือ และช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่างๆ แก่สมาชิกในการส่งสินค้าทางเรือ
- (8) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลเพื่อพัฒนาการส่งสินค้าทางเรือ
- (9) ประสานงานและร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสินค้าทางเรือของต่างประเทศ

กฎหมายยังกำหนดให้มี “คณะกรรมการสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย” ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจากผู้แทนสมาชิกสามัญในการประชุมใหญ่ของสภาฯ (มาตรา 17) และให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและดำเนินงานของสภาฯ รวมทั้งออกข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกและการประชุมของสภาฯ (มาตรา 22) ทั้งนี้กิจการของสภาฯ จะถูกตรวจสอบและกำกับโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (มาตรา 33 – 37)

8. พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518

กฎหมายฉบับนี้มีความเกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของ SMEs ในแง่ของการพิจารณาด้านระบบเจรจาทางสังคม และถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่อำนวยความสะดวกให้มีการรวมกลุ่มกัน เพราะกำหนดให้นายทะเบียนทำหน้าที่รับจดทะเบียนการจัดตั้ง “องค์การนายจ้าง” ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของนายจ้างที่เป็นเจ้าของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นอกจากนั้น กฎหมายยังกำหนดแนวทางปฏิบัติต่อกันระหว่างกลุ่มบุคคลสองฝ่าย คือ ฝ่ายนายจ้าง และฝ่ายลูกจ้าง เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้มีความเข้าใจอันดีต่อกัน สามารถทำข้อตกลงในเรื่องสิทธิหน้าที่ และผลประโยชน์ในการทำงานร่วมกันได้ รวมทั้งกำหนดวิธีระงับข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทแรงงานที่เกิดขึ้นให้ยุติลงโดยรวดเร็วและด้วยความพอใจของทั้งสองฝ่ายมากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสงบสุขในอุตสาหกรรม อันจะนำมาซึ่งความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศชาติเป็นสำคัญ

สำหรับการรวมกลุ่มของ SMEs ในสถานะขององค์การนายจ้าง จะมีขึ้นได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 นี้เท่านั้น ดังนี้

(1) สมาคมนายจ้าง หมายถึงนายจ้างซึ่งประกอบกิจการประเภทเดียวกันจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน เป็นผู้ริเริ่มก่อการยื่นคำขอจดทะเบียนสมาคมต่อนายทะเบียนตามกฎหมาย (มาตรา 57) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาและคุ้มครองผลประโยชน์เกี่ยวกับสภาพการจ้างและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง และระหว่างนายจ้างด้วยกัน ทั้งนี้ สมาคมนายจ้างต้องมีข้อบังคับและต้องจดทะเบียน เมื่อได้จดทะเบียนแล้ว จะมีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 55)

(2) สหพันธ์นายจ้าง หมายถึงสมาคมนายจ้างตั้งแต่ 2 สมาคมขึ้นไป ที่มีสมาชิกประกอบกิจการประเภทเดียวกันร่วมกันจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหพันธ์นายจ้าง เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาคมนายจ้างและคุ้มครองผลประโยชน์ของสมาคมนายจ้างและนายจ้าง (มาตรา 112) เมื่อจดทะเบียนแล้วจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 115) ตัวอย่างสหพันธ์นายจ้างที่ตั้งขึ้น เช่น สหพันธ์นายจ้างโรงแรมแห่งประเทศไทย สหพันธ์นายจ้างวิชาชีพรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

(3) สภาองค์การนายจ้าง สภาองค์การนายจ้างเป็นองค์กรใหญ่ที่สุดขององค์การนายจ้าง โดยเกิดจาก

การที่สมาคมนายจ้างหรือสหพันธ์นายจ้างไม่น้อยกว่า 5 แห่ง รวมตัวกันจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการศึกษาและส่งเสริมการแรงงานสัมพันธ์ สภาคณะการนายจ้างต้องมีข้อบังคับและต้องจดทะเบียนต่อนายทะเบียน เมื่อได้จดทะเบียนแล้วจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล และต้องมีคณะกรรมการบริหาร มีระเบียบข้อบังคับ มีทรัพย์สินมีบุคลากรบริหารในองค์การเอง (มาตรา 119)

องค์การนายจ้างมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหลายประการ โดยเฉพาะการแสวงหาและคุ้มครองผลประโยชน์เกี่ยวกับสภาพการจ้าง (เช่น เงื่อนไขการจ้างหรือการทำงาน กำหนดวันเวลา ทำงาน ค่าจ้าง สวัสดิการ การเลิกจ้าง หรือประโยชน์อื่นของนายจ้างหรือลูกจ้างอันเกี่ยวกับการจ้างหรือการทำงาน) ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง และระหว่างนายจ้างด้วยกัน เรียกร้อง เจริญ ทำความตกลงและรับทราบคำชี้ขาดหรือทำข้อตกลงกับสหภาพแรงงานหรือลูกจ้างในกิจการของสมาชิก

มีข้อสังเกตว่ากฎหมายนี้ได้กำหนดสิทธิพิเศษให้แก่สมาคมนายจ้างไว้หลายประการ เช่น

- 1) เสนอชื่อผู้แทนฝ่ายตนเพื่อเข้าสมัครเลือกตั้งเป็นผู้แทนฝ่ายนายจ้างในคณะกรรมการไตรภาคีชุดต่าง ๆ¹ (ระเบียบกระทรวงแรงงาน ว่าด้วยแนวทางและวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนลูกจ้างในคณะกรรมการไตรภาคี พ.ศ. 2551 ข้อ 6, 8, 10)
- 2) ลงคะแนนเสียงเลือกผู้แทนฝ่ายนายจ้างในการเข้าเป็นผู้พิพากษาศาลแรงงาน นั้น (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 มาตรา 14)
- 3) สมาคมนายจ้างซึ่งเป็นสมาชิกสหพันธ์นายจ้างและสหภาพแรงงานซึ่งเป็นสมาชิกสหพันธ์แรงงาน มีสิทธิส่งผู้แทนไปร่วมประชุมและดำเนินการของสหพันธ์นายจ้างหรือสหพันธ์แรงงานได้ ตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับว่าด้วยวิธีการจัดการสหพันธ์ นายจ้าง หรือข้อบังคับว่าด้วยวิธีการจัดการสหพันธ์แรงงาน (มาตรา 116)
- 3) สมาคมนายจ้างจะไม่ต้องถูกกล่าวหาหรือฟ้องร้องทางอาญาหรือทางแพ่งในการดำเนินการบางประการ (มาตรา 67) ทั้งนี้ เว้นแต่การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาในลักษณะความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน เกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียงเกี่ยวกับทรัพย์สิน และความผิดในทางแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดอาญาดังกล่าว²

¹ คณะกรรมการไตรภาคี คือ ผู้แทนที่ได้รับเลือกจาก 3 ฝ่าย ได้แก่ 1. ฝ่ายรัฐบาลหรือผู้แทนรัฐบาล 2. ฝ่ายนายจ้าง 3. ฝ่ายลูกจ้าง ซึ่งคณะกรรมการนั้นจะแบ่งเป็นคณะย่อยอีก เช่น คณะกรรมการสวัสดิการแรงงาน คณะกรรมการประกันสังคม คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน เป็นต้น และคณะกรรมการเหล่านี้มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ควบคุม เช่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 92 และ 93 คณะกรรมการสวัสดิการแรงงาน มีหน้าที่ในการกำหนดสวัสดิการขั้นพื้นฐาน

² ในกรณีต่อไปนี้ (มาตรา 67)

- 1) เข้าร่วมเจรจาทำความตกลงกับนายจ้าง ลูกจ้าง หรือองค์การของอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อเรียกร้องสิทธิประโยชน์ที่สมาชิกสมควรได้รับ
- 2) ปิดงานหรือนัดหยุดงาน หรือช่วยเหลือ ชักชวน หรือสนับสนุนให้สมาชิกปิดงานหรือนัดหยุดงาน (โดยชอบด้วยกฎหมาย)

9. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543

SMEs ซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่ของประเทศ และมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ยิ่งขาดความสามารถในการประกอบการทั้งทางด้านเทคโนโลยี การผลิต การจัดการ การตลาด และการเงิน ทำให้ไม่อาจแข่งขันกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ได้ ดังนั้น เพื่อให้ SMEs สามารถพัฒนากิจการให้เกิดความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จึงสมควรจัดให้มีกระบวนการช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุน และมาตรการด้านสิทธิและประโยชน์ที่เหมาะสม รัฐจึงได้ออกกฎหมายฉบับนี้ ขึ้นมาเพื่อรองรับการส่งเสริมและสนับสนุน SMEs โดยเฉพาะ

การส่งเสริม SMEs ตามกฎหมายนี้ เป็นการส่งเสริมในกิจการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ และกิจการค้าปลีก และค้าส่ง (ตามความหมายของคำว่าวิสาหกิจในมาตรา 3) นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกัน ของ SMEs ด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายฉบับนี้ประกอบกับ “กฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545” และ “ระเบียบคณะกรรมการบริหาร สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมว่าด้วยการให้ความช่วยเหลืออุดหนุนแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์กรเอกชน จากเงินกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545” แล้ว ก็จะเห็นได้ว่ามีบทบัญญัติที่ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs อยู่หลายกรณี

ตามกฎกระทรวงฯ ที่อาศัยอำนาจตามมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ได้จำแนกประเภทของ SMEs ไว้เป็นสามกลุ่ม คือ กลุ่มการผลิต กลุ่มการบริการ และกลุ่มการค้าปลีกและค้าส่ง โดยอิงเกณฑ์พิจารณาสองประการคือ มูลค่าสูงของสินทรัพย์ถาวร¹ และจำนวนการจ้างงาน² อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ข้างล่าง

3) ชี้แจงโฆษณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อพิพาทแรงงาน

4) จัดให้มีการชุมนุมหรือเข้าร่วมโดยสงบในการนัดหยุดงาน

¹ ทรัพย์สินถาวร (Fixed Assets) ได้แก่ มูลค่าทรัพย์สินถาวรสุทธิซึ่งไม่รวมที่ดิน ตามที่ปรากฏในงบการเงินล่าสุดของกิจการที่ได้จัดทำขึ้นโดยผู้ทำบัญชี หรืองบการเงินล่าสุดที่ได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแล้ว โดยให้พิจารณาจาก (1) มูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิซึ่งไม่รวมที่ดิน ตามที่ปรากฏในงบการเงินล่าสุดของกิจการ (2) มูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิซึ่งไม่รวมที่ดินตามที่ได้รับประเมินจากสถาบันการเงินหรือบริษัทที่ปรึกษาทางการเงินที่น่าเชื่อถือ

² จำนวนการจ้างงานให้พิจารณาจากหลักฐานแสดงจำนวนการจ้างงานที่ได้จัดทำขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด ในกรณีที่จำนวนการจ้างงานของกิจการใดเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง หรือจำนวนการจ้างงานเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม ให้ถือจำนวนการจ้างงานหรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

การเป็น SMEs ใช้เกณฑ์ “การจ้างงาน” หรือ “ทรัพย์สินถาวร”		
ประเภท	วิสาหกิจขนาดเล็ก	วิสาหกิจขนาดกลาง
กิจการผลิต สินค้า ¹	จ้างงานไม่เกิน 50 คน หรือ มูลค่าทรัพย์สินถาวร ไม่เกิน 50 ล้านบาท	การจ้างงานเกิน 50 คนแต่ไม่เกิน 200 คน หรือ มูลค่าทรัพย์สินถาวรเกิน 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท
กิจการให้บริการ	จ้างงานไม่เกิน 50 คน หรือ มูลค่าทรัพย์สินถาวรไม่เกิน 50 ล้าน บาท	การจ้างงานเกิน 50 คนแต่ไม่เกิน 200 คน หรือ มูลค่าทรัพย์สินถาวรเกิน 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท
กิจการค้าส่ง	จ้างงานไม่เกิน 25 คน หรือ มูลค่าทรัพย์สินถาวรไม่เกิน 50 ล้าน บาท	การจ้างงานเกิน 25 คนแต่ไม่เกิน 50 คน หรือ มูลค่าทรัพย์สินถาวรเกิน 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท
กิจการค้าปลีก	จ้างงานไม่เกิน 15 คน หรือ มูลค่าทรัพย์สินถาวรไม่เกิน 30 ล้าน บาท	การจ้างงานเกิน 15 คนแต่ไม่เกิน 30 คน หรือ มูลค่าทรัพย์สินถาวรเกิน 30 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 60 ล้านบาท

ข้อสังเกต ในกรณีที่จำนวนการจ้างงานของกิจการใดเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง หรือจำนวนการจ้างงานเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม ให้ถือจำนวนการจ้างงานหรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

เพื่อให้การดำเนินงานตามกฎหมายนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดีตามเจตนารมณ์ จึงได้กำหนดให้มี “สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” (สสว.) ซึ่งมีสถานะภาพเป็นนิติบุคคล เป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น (มาตรา 16) และให้ สสว. มีหน้าที่หลายประการ รวมทั้งหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม² ด้วย

¹ การผลิต ครอบคลุมการผลิตในภาคเกษตรกรรมภาคอุตสาหกรรมและเหมืองแร่

² มาตรา 38 แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 37 ให้สำนักงานจัดทำโดยการประสานงานกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องโดยคำนึงถึงผลการวิจัยและพัฒนาตลอดจนสภาพความจำเป็นและเงื่อนไขด้านเศรษฐกิจและสังคมของปัญหาดังกล่าวที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจนั้นต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยอาจจัดทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามความเหมาะสม และควรจะต้องประกอบด้วยแผนงาน โครงการ กิจกรรม หรือมาตรการในเรื่องดังต่อไปนี้.....

- (4) การพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ประกอบการและบุคลากรในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในด้านการบริหาร การจัดการ การตลาด
- (5) การพัฒนาการจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในด้านการจัดการการผลิต การบริหารงานบุคคล การเงิน การตลาด ตลอดจนการ

ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) ที่ สสว. ได้จัดทำขึ้น ก็เห็นได้ว่าเน้นเรื่องการส่งเสริมการรวมกลุ่มของ SMEs เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือเพื่อดำเนินธุรกิจร่วมกัน (มาตรา 38) นอกจากนี้ สสว. ยังมีหน้าที่ตามมาตรา 16 (5) ในการเสนอแนะต่อ คณะกรรมการเกี่ยวกับการปรับปรุงพระราชบัญญัติ¹ รวมทั้งการดำเนินการให้มีกฎหมายใหม่ การแก้ไขเพิ่มเติมหรือการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กฎหมายยังได้กำหนดให้จัดตั้ง “คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” (มาตรา 6) ขึ้น โดยได้ยอมรับสถานภาพของกลุ่มที่เป็นตัวแทนของ SMEs คือให้ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เข้ามาเป็นกรรมการด้วย¹ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้แทนองค์การ เอกชน ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อมนั้น ต้องมาจากผู้แทนองค์การเอกชนอย่างน้อย 6 คน และยังกำหนดให้ผู้แทนองค์การเอกชนนั้นอย่างน้อย สามคนต้องมาจากผู้ประกอบการ SMEs ที่อยู่ในภูมิภาคด้วย (มาตรา 6 วรรคสองและสาม)

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวมีอยู่หลายประการตามมาตรา 11 ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อเสนอขอ ความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี
- (2) กำหนดลักษณะของกิจการอื่นตามมาตรา 3 เสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา
- (3) กำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 4 เสนอต่อรัฐมนตรี ในการออกกฎกระทรวง
- (4) เสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศต่อ คณะรัฐมนตรีและจัดให้มีการเผยแพร่รายงานดังกล่าวต่อสาธารณชนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
- (5) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตาม มาตรา 37

จัดการเชิงประยุกต์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

- (6) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐาน รวมถึงการส่งเสริมภาพลักษณ์ การพัฒนา รูปแบบ และการบรรจุผลิตภัณฑ์

¹ คณะกรรมการฯ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รองประธานกรรมการ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม กรรมการ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงแรงงาน* ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินสิบสองคนซึ่งแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี เลขาธิการ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

- (6) ให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 37 มาตรา 38 และมาตรา 39
- (7) เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร หรือด้านอื่นเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง
- (8) เสนอให้มีกฎหมายหรือให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง
- (9) กำหนดมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์การเอกชนทั้งในและต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- (10) กำกับการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร
- (11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

นอกจากนั้น กฎหมายยังให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมในการออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายนี้ด้วย (มาตรา 5) ซึ่งหมายถึงเมื่อ สสว. ได้เสนอให้ปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายหรือเสนอกฎหมายใหม่ต่อคณะกรรมการ หรือเมื่อคณะกรรมการฯ นี้ ได้เสนอกฎหมายในระดับกฎกระทรวงหรือประกาศต่อรัฐมนตรีฯ รัฐมนตรีฯ ย่อมอาศัยอำนาจตามมาตรานี้จัดทำกฎกระทรวงหรือประกาศได้เลย อย่างไรก็ตาม หากเป็นกฎหมายในระดับสูงขึ้นไป เมื่อคณะกรรมการได้เสนอให้มีขึ้นใหม่ หรือแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ก็ย่อมต้องนำกฎหมายนั้นขึ้นสู่รัฐสภาเพื่อเข้าสู่กระบวนการออกกฎหมายต่อไป ซึ่งจะมีความยุ่งยากและซับซ้อน ใช้เวลานานกว่ามาก

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการจัดตั้ง “กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” (มาตรา 34) เพื่อใช้จ่ายในกิจการต่างๆ รวมทั้งการให้ SMEs กู้ยืมสำหรับดำเนินการก่อตั้ง ปรับปรุง และพัฒนากิจการของวิสาหกิจหรือกลุ่มวิสาหกิจนั้น ให้มีประสิทธิภาพและขีดความสามารถเพิ่มขึ้น (มาตรา 34) โดยการพิจารณาจัดสรรเงินกองทุนนี้ต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้วย (มาตรา 35) ทั้งนี้ ผู้มีสิทธิในการขอรับการส่งเสริม ได้แก่ (1) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2) กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (3) องค์การเอกชน โดยที่การขอและการให้ความช่วยเหลือ การส่งเสริมหรือการสนับสนุน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 42)

ตามระเบียบคณะกรรมการบริหารฯ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลืออุดหนุนแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์กรเอกชน จากเงินกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อนำไปใช้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs โดยได้กำหนดนิยามให้ชัดเจนสำหรับการรับรองการรวมกลุ่มของ SMEs ในรูปแบบของ “กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ว่าหมายถึง SMEs ตั้งแต่ห้ารายขึ้นไปรวมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะร่วมมือกัน หรือดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อพัฒนากิจการอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

นอกจากนั้น SMEs ยังอาจรวมตัวกันได้ในรูปแบบของ “องค์กรเอกชน” ซึ่งหมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยภาคธุรกิจเพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิก ที่มีสมาชิกเป็น SMEs ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือตามกฎหมายเฉพาะ กำหนดให้สมาชิกไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดต้องเป็น SMEs ที่ดำเนินการในทางการอุตสาหกรรม การบริการ หรือการค้า และให้หมายความรวมถึง องค์กรเอกชนอื่นที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย (ข้อ 4) นอกจากนี้ ระเบียบฯ ข้อ 9 ยังได้กำหนดถึงคุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอรับการส่งเสริมไว้ด้วย เช่น กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีสิทธิในการขอรับความช่วยเหลือหรือความอุดหนุนจากเงินกองทุนนั้นจะต้องมีวัตถุประสงค์ ระเบียบ ข้อบังคับ โครงสร้างของกลุ่มและกรรมการบริหารกลุ่มที่ชัดเจน โดยจะต้องมีการดำเนินกิจการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี เป็นต้น

ระเบียบนี้ได้วางข้อกำหนดถึงการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ มากมาย (ข้อ 6) ซึ่งรวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มของ SMEs เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ข้อ 6 (11)) การส่งเสริมและพัฒนา “องค์กรเอกชน” ที่มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุน SMEs (ข้อ 6 (12)) การส่งเสริมสนับสนุนด้านทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่างๆ (ข้อ 6 (17)) ทั้งนี้ การให้ความช่วยเหลือตามระเบียบนี้ เป็นลักษณะของการให้เงินช่วยเหลือเพื่อนำไปใช้ดำเนินงานตามแผนดำเนินงานประจำปี โดยมีใช่เป็นการให้ความอุดหนุนในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเต็มจำนวน (ข้อ 7) อีกทั้งยังกำหนดให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองการให้ความช่วยเหลือ ก่อนที่จะส่งให้ผู้อำนวยการพิจารณาอนุมัติ (ข้อ 14-15) และยังมีข้อกำหนดในด้านการเบิกจ่ายเงินช่วยเหลือและการติดตามประเมินผลอีกหลายประการ (ข้อ 17-24) ที่ค่อนข้างจะมีรายละเอียดและมีความยุ่งยากต่อผู้ปฏิบัติตาม ทั้ง สสว. เอง และผู้ร้องขอรับความช่วยเหลือ

10. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

วิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายนี้อาจจัดตั้งขึ้นโดยมีรูปแบบเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องมีวัตถุประสงค์ของวิสาหกิจว่าเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน (มาตรา 3) วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้คือต้องการส่งเสริมกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดย “คณะบุคคล” ที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว โดยมีเป้าหมายสำคัญคือส่งเสริมกิจการของชุมชน ทั้งในด้านความสามารถในการจัดการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน การให้ความรู้ การศึกษาวิจัย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัยเทคโนโลยีและการตลาด การสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจ และการประสานงานแหล่งเงินทุน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป ในการขอรับการส่งเสริมตามกฎหมาย วิสาหกิจชุมชนจะต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตร ตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (มาตรา 5) เพื่อให้กรมฯ ออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียน (มาตรา 6)

กฎหมายฉบับนี้ยังส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนรวมตัวกันจัดตั้งเป็น “เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน” ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของคณะบุคคลโดยวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย (มาตรา 3) โดยกำหนดให้ยื่นขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตร โดยรายการต่างๆ ตามมาตรา 7¹ และตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เพื่อให้กรมฯ ออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียน (มาตรา 6) และจะได้สิทธิในการขอรับการส่งเสริม

นอกจากนั้น เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนยังดำเนินการหลายประการเพื่อประโยชน์ของเครือข่ายได้ เป็นต้นว่าการให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายในและภายนอกของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย การเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมความสามัคคีและการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่ว่าในด้านคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการ และการพัฒนาการตลาด รวมทั้งการเป็นคนกลางติดต่อกับส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่น และการเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับนโยบายหรือมาตรการต่างๆ เป็นต้น

¹ มาตรา 7 การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อและที่ตั้งของวิสาหกิจชุมชน
- (2) ชื่อและที่อยู่ของผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชน
- (3) ชื่อและที่อยู่ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
- (4) กิจการที่วิสาหกิจชุมชนมีความประสงค์จะดำเนินการ

กฎหมายยังกำหนดให้วิสาหกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของ “คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน” ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และประกอบด้วยกรรมการจากหน่วยงานรัฐสิบสามคน และกรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนจำนวนสิบคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 12) นอกจากนี้ในส่วนของ “คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด” ก็มีผู้แทนวิสาหกิจชุมชนจำนวนหกคน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนั้นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 20)

มีข้อสงสัยเกิดว่าถึงแม้ตามตัวบทกฎหมายจะกำหนดให้เป็นการรวมกลุ่มของวิสาหกิจที่หลากหลายประเภทได้ แต่เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นกรมส่งเสริมการเกษตร จึงพบว่าในทางปฏิบัติ กฎหมายนี้จะถูกนำไปใช้โดยเน้นเฉพาะวิสาหกิจด้านการเกษตรมากกว่า นอกจากนั้นกฎหมายก็ไม่ได้กำหนดให้วิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับจดทะเบียนไว้แล้วนั้นมีสถานภาพเป็นนิติบุคคลด้วย

11. พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545

ก่อนประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ ได้มีการจัดตั้ง “สำนักงานเงินกู้เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อม” ขึ้น ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม” (สธอ.) และต่อมาก็ได้เปลี่ยนชื่ออีกเป็น “บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม” (บอย.) ตามพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534

อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 ซึ่งได้จัดตั้ง “ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย” (ธพว. หรือ SME BANK) ขึ้น ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังและกระทรวงอุตสาหกรรม โดยเปลี่ยนชื่อมาจาก บอย. และให้มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจอันเป็นการพัฒนา ส่งเสริมช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดตั้ง การดำเนินงาน การขยายหรือการปรับปรุงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการให้สินเชื่อ คำประกัน ร่วมลงทุน ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้บริการที่จำเป็นอื่นตามบทบัญญัติ (มาตรา 11) และกำหนดอำนาจให้แก่ธนาคารฯ ในการให้กู้ยืมหรือร่วมให้กู้ยืมเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีหรือไม่มีหลักประกันก็ได้ หรือร่วมลงทุนในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือให้คำแนะนำด้านการเงิน เทคนิค วิชาการ การพัฒนาการผลิต การตลาด การบริหาร การจัดการ แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และช่วยให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้รับบริการเกี่ยวกับการเงิน การบริหาร การจัดการ หรือทางเทคนิค (มาตรา 12)

อย่างไรก็ตาม กฎหมายไม่มีบทบัญญัติโดยตรงในเรื่องการให้ความสำคัญของการรวมกลุ่ม SMEs หรือการอำนวยความสะดวกให้มีการรวมกลุ่มของ SMEs แต่อย่างใด

12. พระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534

กฎหมายนี้มีเจตนารมณ์ในการจัดตั้งบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลเพื่อช่วยให้สถาบันการเงินมีความมั่นใจในการให้สินเชื่อแก่อุตสาหกรรมขนาดย่อม และส่งผลให้อุตสาหกรรมขนาดย่อมได้รับสินเชื่อจากสถาบันการเงินจำนวนมากขึ้น ซึ่งเป็นการเร่งรัดการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศยิ่งขึ้น อันจะมีผลส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมให้ขยายตัวไปสู่ชนบทเพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงานและการชะลอการอพยพของประชาชนเข้ากรุงเทพมหานคร โดยบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม มีวัตถุประสงค์หลักในการช่วยเหลือการชำระอุตสาหกรรมขนาดย่อม¹ ให้ได้รับสินเชื่อจากสถาบันการเงินจำนวนมากขึ้น (มาตรา 11) โดยกำหนดว่าผู้มีสิทธิขอรับการช่วยเหลือตามกฎหมายนี้ต้องเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลสัญชาติไทย และดำเนินกิจการในประเทศไทย มีทรัพย์สินถาวรสุทธิ (ไม่นับรวมมูลค่าที่ดิน) ของผู้ประกอบการในวันยื่นขอสินเชื่อมีมูลค่ารวมไม่เกิน 200 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม กฎหมายไม่มีบทบัญญัติที่ให้ความสำคัญของการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมขนาดย่อมในการขอรับการประกันสินเชื่อ และไม่มีข้อกำหนดโดยตรงในเรื่องการอำนวยความสะดวกให้มีการรวมกลุ่มของ SMEs

13. พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการลงทุนในกิจการต่างๆ โดยจะต้องเป็นกิจการที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกิจการผลิตเพื่อส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ กิจการที่ใช่ทุน แรงงานหรือบริการในอัตราสูง หรือกิจการที่ใช้ผลิตผลการเกษตร หรือทรัพยากรธรรมชาติเป็นวัตถุดิบ ซึ่งกิจการนั้นยังไม่มีในราชอาณาจักร หรือมีในราชอาณาจักรไม่เพียงพอ หรือกรรมวิธีการผลิตยังไม่ทันสมัย

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ผู้ประสงค์จะขอรับการส่งเสริมการลงทุน ต้องยื่นคำขอรับการส่งเสริมต่อสำนักงานตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบที่เลขาธิการกำหนด พร้อมด้วยโครงการลงทุนที่ขอรับการส่งเสริม และผู้ได้รับการส่งเสริมต้องเป็นบริษัท มูลนิธิ หรือสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น (มาตรา 17 วรรคหนึ่ง)

¹ ภาระอุตสาหกรรมขนาดย่อม หมายความว่า การประกอบอุตสาหกรรม การทำหัตถกรรม หรือการประกอบกิจการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ โดยมีลักษณะเป็นกิจการขนาดย่อมที่บุคคลภาคเอกชนเท่านั้นเป็นเจ้าของ และมีทรัพย์สินถาวรตามจำนวนที่กำหนด (มาตรา 3)

ถึงแม้บทบัญญัติดังกล่าวจะไม่มีกรอำนวยการอำนวยความสะดวกในการจัดตั้งองค์การเอกชนฯ ไว้โดยตรง แต่กฎหมายฉบับนี้ได้อำนวยความสะดวกสำหรับการขอรับการส่งเสริมก่อนจัดตั้งเป็นบริษัท มูลนิธิ หรือสหกรณ์ ตามวรรคสอง ซึ่งให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบที่เลขาธิการกำหนด (มาตรา 17 วรรคสอง) เพื่อขอรับการส่งเสริมการลงทุนได้ แต่ต้องเป็นกิจการที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ กิจการผลิตเพื่อส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ กิจการที่ใช้ทุน แรงงานหรือบริการ ในอัตราสูงหรือกิจการที่ใช้ผลิตผลการเกษตร หรือทรัพยากรธรรมชาติเป็นวัตถุดิบ ซึ่งคณะกรรมการฯ เห็นว่า กิจการนั้นยังไม่มีในราชอาณาจักร หรือมีในราชอาณาจักรไม่เพียงพอ หรือกรรมวิธีการผลิตยังไม่ทันสมัย (มาตรา 16)

14. พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

เนื่องจากประเทศไทยกำลังเร่งรัดพัฒนากิจการอุตสาหกรรม ซึ่งมีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหลายชนิดที่ผลิตขึ้นได้ภายในประเทศ และแต่เดิมยังมิได้มีการกำหนดมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้เป็นที่แน่นอนและเหมาะสม ทำให้มีการแข่งขันกันลดราคา โดยทำคุณภาพให้ต่ำลง เป็นเหตุให้ประชาชนขาดความนิยมเชื่อถือ นอกจากนี้การผลิตผลิตภัณฑ์บางอย่างยังอาจเกิดอันตรายแก่ประชาชน และก่อให้เกิดความไม่มั่นคงในการประกอบกิจการอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นผลเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศ จึงได้มีการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้ขึ้นมาเพื่อกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์¹ โดยมุ่งเน้นให้อำนาจแก่ “คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม” ในการตรวจสอบและควบคุมการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ขออนุญาตเข้าจำหน่ายในราชอาณาจักร ดังนั้น แม้ว่ากฎหมายนี้จะเกี่ยวข้องกับ SMEs ในแง่ของการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ แต่ก็มิได้มีบทบัญญัติในการส่งเสริมหรือบังคับให้มีการรวมกลุ่มขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs อีกทั้งก็ไม่ได้จัดให้มีการอำนวยความสะดวกเพื่อให้บรรดา SMEs รวมกลุ่มกันจัดตั้งมาตรฐานผลิตภัณฑ์ขึ้นแต่อย่างใด

คณะกรรมการมาตรฐานฯ ที่จัดตั้งขึ้น ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐทั้งสิ้น มิได้มีตัวแทนของกลุ่ม SMEs เข้ามาเป็นตัวแทนเลย ดังนั้น แม้มาตรการดังกล่าวจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านมาตรฐานและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ แต่ตัวแทนของกลุ่ม SMEs ไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและดำเนินการด้านมาตรฐานและคุณภาพของผลิตภัณฑ์เลย

¹ “มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม” หมายถึง ข้อกำหนดทางวิชาการที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ได้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ผลิตในการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพในระดับที่เหมาะสมกับการใช้งานมากที่สุด ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับ วิธีทำ วิธีออกแบบ เขียนรูปวิธีใช้ วัสดุที่จะนำมาทำผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม และความปลอดภัยอันเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ฯลฯ

15. พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522

ธุรกิจภาคการส่งออกของไทยในช่วงที่ผ่านมา มีอัตราการขยายตัวที่สูงและรวดเร็วมาก ซึ่งเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งที่ผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศมีอัตราการขยายตัวอยู่ในระดับสูง นับว่าเป็นธุรกิจอีกแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญต่อผู้ประกอบการเองและประเทศชาติ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศไทยเราเป็นจำนวนมากในปีหนึ่งๆ และรายได้เหล่านี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ถูกนำมาใช้พัฒนาและแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ดังนั้น เพื่อให้ธุรกิจการส่งออกของไทยประสบความสำเร็จ และมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการทำให้สินค้าที่ส่งออกเป็นที่พึงพอใจของประเทศคู่ค้า จึงจำเป็นที่จะต้องมีการ กำหนดมาตรฐานสินค้าขาออก

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สินค้าที่ส่งออก มีมาตรฐานถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้นำเข้าในต่างประเทศและเพื่อสร้างศักยภาพแก่สินค้าส่งออกของไทย มีบทบัญญัติอันเกี่ยวข้องกับมาตรฐานสินค้าขาออก อันได้แก่ การกำหนด แก้ไข หรือยกเลิกมาตรฐานสินค้า การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดให้มีการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าและการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าสำหรับสินค้า มาตรฐานแต่ละประเภทหรือชนิด ซึ่งผู้มีอำนาจกระทำการดังกล่าว ได้แก่ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ คณะกรรมการฯ

กฎหมายกำหนดให้มี “คณะกรรมการมาตรฐานสินค้า” (มาตรา 7) เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษา แก่รัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า นอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้มีพนักงานตรวจสอบมาตรฐาน สินค้าซึ่งเข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบมาตรฐานสินค้า และเข้าไปในสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ เพื่อตรวจการ ดำเนินงานของผู้ทำการค้าขาออกซึ่งสินค้ามาตรฐาน จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวล้วนแล้วแต่เป็นมาตรการ ที่จะส่งเสริมและควบคุมให้สินค้าขาออกมีมาตรฐานที่ดีขึ้น แต่กฎหมายนี้มิได้มีบทบัญญัติอันเกี่ยวกับการ อำนวยความสะดวกในการจัดตั้งองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs แต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี กฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติที่ให้การยอมรับสถานะขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ใน เรื่ององค์ประกอบของ “คณะกรรมการมาตรฐานสินค้า”¹ ซึ่งกำหนดให้ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ที่เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิสาหกิจซึ่งรวมไปถึงผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้ามาเป็น คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าด้วย

¹ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าประกอบไปด้วย ประธาน ได้แก่ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ กรรมการ ได้แก่ อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ อธิบดีกรม พาณิชย์สัมพันธ์ ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย หัวหน้าสำนักงานมาตรฐานสินค้า และกรรมการอื่นไม่เกินหกคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง เลขาธิการ ได้แก่ หัวหน้าสำนักงานมาตรฐานสินค้า

16. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469

สืบเนื่องจากมีปริมาณการนำเข้าและส่งออกของประเทศเป็นจำนวนมากขึ้น ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมี “ตัวแทนออกของ” ซึ่งเป็นบุคคลที่ประกอบอาชีพในการเป็นผู้ติดต่อกับกรมศุลกากรแทนผู้ประกอบการนำเข้าหรือส่งออก ตัวแทนออกของจึงมีความสำคัญในการดำเนินการให้ระบบการจัดส่งสินค้าระหว่างประเทศเป็นไปด้วยความราบรื่น ช่วยลดค่าใช้จ่ายและความยุ่งยากทั้งปวง

กฎหมายฉบับนี้มีความเกี่ยวข้องกับ SMEs ในแง่ที่ว่ากำหนดให้สมาคมที่จดทะเบียนตามกฎหมายซึ่งจัดตั้งมาไม่น้อยกว่า 1 ปี สามารถยื่นขอรับรองการเป็น “สมาคมที่เกี่ยวกับการออกของ” ได้ ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเป็นสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาการประกอบวิชาชีพตัวแทนออกของ ได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนของผู้ประกอบกิจการตัวแทนออกของ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 และประกาศศุลกากรที่ 22/2551 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การรับรองสมาคมที่เกี่ยวกับการออกของ จะเห็นได้ว่าเป็นกฎหมายที่อำนวยความสะดวกให้กับการรวมกลุ่มของ SMEs ด้วยการให้กรมศุลกากรทำหน้าที่รับรองสมาคม กล่าวคือมีการกำหนดชัดเจนถึงคุณสมบัติของการเป็นสมาคมตัวแทนออกของ (ตามข้อ 1 ของระเบียบฯ)¹ ทำให้สามารถเตรียมพร้อมได้ก่อนที่จะยื่นขอคำรับรอง และกฎหมายยังกำหนดหน่วยงานรัฐให้ทำหน้าที่ชัดเจนในการรับรองการเป็นสมาคมคือกรมศุลกากร พร้อมทั้งกำหนดถึงรายละเอียดขั้นตอนการยื่นคำขอและรับใบรับรองการเป็นสมาคมฯ ไว้อย่างชัดเจน (ตามข้อ 2 ของระเบียบฯ) เมื่อกรมศุลกากรรับรองสมาคมแล้ว สมาคมนั้นย่อมมีสิทธิตามกฎหมายศุลกากรได้ จึงเท่ากับเป็นการรับรองสถานะของการรวมกลุ่มของสมาคมวิสาหกิจเหล่านั้น

¹ ข้อ 1 สมาคมที่เกี่ยวกับการออกของต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นสมาคมที่จดทะเบียนตามกฎหมาย และจัดตั้งมาไม่น้อยกว่า 1 ปี
- (2) เป็นสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาการประกอบวิชาชีพตัวแทนออกของ มีการออกข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานจรรยาบรรณของวิชาชีพซึ่งประกอบไปด้วยข้อกำหนดอย่างน้อยในเรื่อง ดังต่อไปนี้
 - (2.1) ความโปร่งใส และความซื่อสัตย์สุจริต
 - (2.2) ความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการออกของ
 - (2.3) ความรับผิดชอบต่อบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบการวิชาชีพตัวแทนออกของปฏิบัติหน้าที่ให้
 - (2.4) ความรับผิดชอบต่อบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบการวิชาชีพตัวแทนออกของปฏิบัติหน้าที่ให้
- (3) เป็นสมาคมที่ได้จัดอบรมหลักสูตรตัวแทนออกของตามที่กรมศุลกากรรับรองหรือหลักสูตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกของมาแล้ว ปีสละไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง
- (4) มีสมาชิกผู้ประกอบการเป็นตัวแทนออกของไม่น้อยกว่า 20 ราย หรือมีสมาชิกผู้ประกอบการเป็นตัวแทนออกของไม่น้อยกว่า 10 รายในวันที่ยื่นคำร้องขอรับรองสมาคมที่เกี่ยวกับการออกของและต้องจัดให้มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกรวมแล้วไม่น้อยกว่า 20 ราย ภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่กรมศุลกากรรับรองให้เป็นสมาคมที่เกี่ยวกับการออกของ

17. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551

ธุรกิจนำเที่ยวเป็นธุรกิจของ SMEs จำนวนมาก การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวหรือเดินทางไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น โดยจัดให้มีบริการหรือการอำนวยความสะดวกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง อันได้แก่ สถานที่พัก อาหาร มัคคุเทศก์ หรือบริการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 4) โดยที่การประกอบธุรกิจนำเที่ยว จะต้องมีการยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวจากนายทะเบียนก่อน (การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 15)) และผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวต้องแสดงใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ระบุไว้ในใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว (มาตรา 23)

ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวมี 2 ประเภท ได้แก่

- ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา โดยบุคคลธรรมดาต้องมีคุณสมบัติ มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวมีสัญชาติไทย และมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย
- ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งเป็นนิติบุคคล ต้องมีคุณสมบัติเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเป็นผู้มีสัญชาติไทยถ้าเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ทุนของบริษัทไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด ต้องเป็นของบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย และกรรมการของบริษัทเกินกึ่งหนึ่งต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยและกรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 (มาตรา 17)

อย่างไรก็ดี กฎหมายฉบับนี้ไม่มีบทบัญญัติที่อำนวยความสะดวกในการจัดตั้งองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs แต่อย่างใด

18. กฎหมายเกี่ยวกับการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพ

กฎหมายเกี่ยวกับการรวมตัวของผู้ประกอบวิชาชีพต่างๆ ของไทย มีอยู่หลายฉบับ ซึ่งล้วนแต่สนับสนุนให้ผู้ประกอบวิชาชีพในสาขาต่างๆ เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม และกำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกไว้ โดยให้กลุ่มจัดตั้งองค์กรขึ้นในชื่อต่างๆ เช่น สภา สมาคม ชมรม ฯลฯ อาทิ สภากายภาพบำบัด สภาเภสัชกรรม แพทยสภา ทันตแพทยสภา สภาการพยาบาล และสภาเทคนิคการแพทย์ เป็นต้น และให้องค์กรนั้นทำหน้าที่

เป็นตัวแทนของสมาชิกในกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเจรจาต่อรองกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสิทธิประโยชน์ของกลุ่ม เช่น

- พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ให้สภาวิชาชีพบัญชีมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษา การอบรม และการวิจัยเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี และกำหนดจรรยาบรรณผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (มาตรา 7)
- พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. 2537 ให้สภาเภสัชกรรมส่งเสริมการศึกษา การวิจัยและการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเภสัชกรรม (มาตรา 8)
- พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้มีการจัดตั้ง “สภาวิศวกร” ขึ้นเพื่อควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมให้ถูกต้องตามมาตรฐานและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ รวมทั้งส่งเสริมสมาชิกในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพของการประกอบวิชาชีพ กฎหมายนี้ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้สภาวิศวกร ออกข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยเกี่ยวกับจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤตินิตจรรยาบรรณ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพและ มาตรฐานในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม (มาตรา 8)
- พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ให้สภาสถาปนิกมีอำนาจควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมให้ถูกต้องตามมาตรฐานและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรม (มาตรา 7)
- พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 ให้คณะกรรมการวิชาชีพแต่ละสาขามีอำนาจและหน้าที่ส่งเสริม พัฒนา และกำหนดมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะในสาขานั้นและออกหนังสือรับรองความรู้ความชำนาญเฉพาะทางในการประกอบโรคศิลปะในสาขานั้น (มาตรา 23)
- พระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. 2547 ให้อำนาจสภาเทคนิคการแพทย์ ซึ่งเป็นนิติบุคคล ในการควบคุม กำกับ ดูแล และกำหนดมาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์และควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ (มาตรา 6)
- พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 ทันตแพทย์สภา มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการประกอบวิชาชีพในทางการทันตแพทย์และควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม (มาตรา 8)
- พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 สัตวแพทย์สภา มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์และควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบ

วิชาชีพการสัตวแพทย์ให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพการสัตวแพทย์(มาตรา 8)

- พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 สภาการพยาบาลมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ให้ถูกต้องตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์และ ส่งเสริมการศึกษา การบริการ การวิจัย และความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (มาตรา 7)

จากการสำรวจกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับ SMES และที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของวิสาหกิจดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่ากฎหมายอยู่หลายฉบับที่มีข้อกำหนดอันเป็นการส่งเสริมการรวมกลุ่ม ในขณะที่ก็มีกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่มอยู่ด้วย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องข้อกำหนดกฎเกณฑ์ของการจัดตั้งกลุ่ม หรือการอำนวยความสะดวกในการจัดตั้งกลุ่ม การรับรองสถานะของกลุ่มให้เป็นตัวแทนของสมาชิกได้ตามกฎหมาย และการรับรู้ถึงสิทธิและอำนาจของตัวแทนสมาชิกของกลุ่มในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ หรือทำข้อตกลงในนามของกลุ่ม เป็นต้น

นอกจากนั้น ในเรื่องของสิทธิประโยชน์อันเกิดจากการรวมกลุ่มซึ่งรัฐได้จัดให้ ก็เป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งของการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งกลุ่ม อย่างไรก็ตาม ข้อกำหนดในกฎหมายส่วนใหญ่จะกำหนดหน้าที่ของกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นไม่ว่าจะอยู่ในรูปของสมาคมหรือสภาที่เป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม ว่าต้องมีการปฏิบัติการกิจในนามของกลุ่มตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มที่ต้องมีขึ้นเพื่อประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายทั้งหลายดังกล่าวมาแล้ว ก็พบว่ามีความคล้ายกันในเรื่องของการกำหนดถึงเรื่องสำคัญๆ ดังต่อไปนี้คือ

- (1) เรื่องรูปแบบของการรวมกลุ่ม
- (2) เรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการจัดตั้งกลุ่ม
- (3) เรื่องการบริหารจัดการกลุ่มที่จัดตั้งขึ้น โดยการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม และของกลุ่มหรือคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในนามของกลุ่ม
- (4) เรื่องสิทธิประโยชน์ที่พึงได้จากการรวมตัวกันทั้งจากภาครัฐและจากภาคเอกชนด้วยกันเอง

อย่างไรก็ดี กฎหมายทุกฉบับย่อมมีจุดบกพร่องอยู่บ้างอันอาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการรวมตัวของ SMEs ได้ ซึ่งจะได้ทำการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับตัวชีวิตที่กำหนดไว้ในบทต่อไป

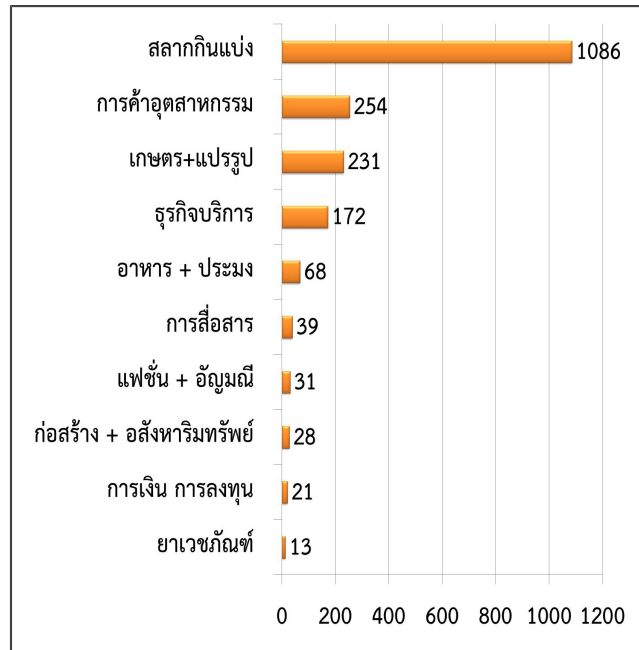

4) ศึกษาลักษณะของ/ความต้องการต่อการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย และการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค (Bottlenecks) ในการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย

ลักษณะของการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นรูปแบบเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการโดยอาศัยความสัมพันธ์ทางธุรกิจระหว่างคู่ค้าที่มีความสัมพันธ์ทางการค้า และธุรกรรมระหว่างกันและกัน หรือระหว่างกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน หรือจากความใกล้ชิดจิตสนิทสนมอันสืบเนื่องจากความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตามการรวมกลุ่มประเภทดังกล่าวมิได้มีสถานะเป็นนิติบุคคล ทำให้ปราศจากสถานะที่ภาครัฐสามารถเข้าไปส่งเสริมหรือให้ความช่วยเหลือได้ ทั้งนี้พบว่า การรวมกลุ่มของ SMEs อย่างเป็นทางการ โดยมีสถานะเป็นนิติบุคคลอาจทำให้ 3 ประการเป็นสำคัญ โดยผลจากการวิเคราะห์การรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายของ SMEs อย่างเป็นทางการ อันทำให้เกิดการยอมรับสถานะเป็นนิติบุคคลซึ่งได้รับการรับรองสถานะถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย พบว่ามีช่องทางและประเภท ดังนี้

1. **สมาคมการค้า** เป็นการรวมกลุ่มตามพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 โดยจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ลักษณะการรวมกลุ่มดังกล่าวประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นนิติบุคคลภาคเอกชนประเภทต่างๆ ซึ่งรวมกลุ่มกันเพื่อส่งเสริมการดำเนินธุรกิจของสมาชิกในลักษณะต่างๆ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจดทะเบียนสมาคมการค้าของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าพบว่า สถานการณ์ของรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยภายใต้รูปแบบสมาคมการค้ามีจำนวนสมาคมการค้าที่ยังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันทั้งสิ้น 1,943 สมาคม โดยแบ่งเป็นสมาคมการค้าประเภทสหภาพกันแบ่งจำนวน 1,086 สมาคม ซึ่งสมาคมการค้าเหล่านี้มิได้จัดเป็นสมาคมการค้าที่เป็นตัวแทนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเนื่องจากมีสมาชิกเป็นประเภทบุคคล ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักเป็นผู้พิการหรือผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเนื่องจากสามารถได้รับโควต้าสหภาพกันแบ่งรัฐบาลจากสำนักงานสหภาพกันแบ่งรัฐบาลเพื่อจัดจำหน่ายในกลุ่มสมาชิกได้ ดังนั้นเมื่อหักสมาคมการค้าประเภทสหภาพกันแบ่งออกไปแล้วจึงมีสมาคมการค้าที่มีสมาชิกเป็นประเภทธุรกิจเหลืออยู่เป็นส่วนน้อยเพียง 857 สมาคม ซึ่งโดยส่วนใหญ่สมาคมการค้าด้านการค้าและอุตสาหกรรม เกษตรและการแปรรูปสินค้าเกษตร ธุรกิจบริการ และอื่นๆ โดยมีรายละเอียดประเภทธุรกิจดังต่อไปนี้

(กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2555)

จากจำนวนสมาคมการค้าจำนวนดังกล่าว (ซึ่งไม่พิจารณาสมาคมการค้าประเภทสลากกินแบ่ง
สืบเนื่องจากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น) พบว่ามีจำนวนสมาชิกที่เป็นวิสาหกิจทั้งสิ้น 68,108 องค์กร
โดยแบ่งเป็น SMEs จำนวนทั้งสิ้น 65,955 องค์กร และวิสาหกิจขนาดใหญ่ (LEs) จำนวนทั้งสิ้น 2,153
องค์กร¹ โดยจะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายของผู้ประกอบการ SMEs ภายใต้รูปแบบของ
สมาคมการค้าที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลยังจัดเป็นส่วนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวน SMEs
ทั่วประเทศ ทั้งนี้สามารถแบ่ง SMEs ที่เป็นสมาชิกของสมาคมการค้าตามประเภทอุตสาหกรรมตาม
กิจกรรมทางเศรษฐกิจ (ISIC) โดยมีรายละเอียดข้อมูลการศึกษาการรวมกลุ่ม SMEs ในรูปแบบสมาคม
การค้าอันจำแนกตามลักษณะการดำเนินธุรกิจ ตามลักษณะของกิจกรรมทางเศรษฐกิจของสมาชิก
ที่เป็น SMEs (ไม่พิจารณารวมสมาชิกที่เป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่)

¹ เนื่องจากการรายงานของสมาคมการค้าที่มีต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าพบเพียงข้อมูลจำนวนของสมาชิกในสมาคมการค้าดังกล่าว ดังนั้นจึงไม่สามารถตรวจสอบความทับซ้อนระหว่างสมาชิกในสมาคมการค้า กรณีที่วิสาหกิจอาจเป็นสมาชิกในสมาคมการค้ามากกว่า 1 สมาคม อย่างไรก็ตาม ด้วยธรรมชาติของ SMEs ที่มีการรวมกลุ่มในระดับค่อนข้างน้อย จึงอาจคาดการณ์ได้ว่าความเป็นไปได้ในการที่ SMEs ที่จะเป็นสมาชิกในหลายสมาคมการค้ามีความเป็นไปได้น้อย

ตารางที่ 3.3 อุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (ISIC)

ข้อมูลด้านการ รวมกลุ่มผู้ ประกอบการ SMEs ใน ประเทศไทย	ISIC Code ของสมาชิก																					
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	ไม่สามารถ ระบุได้
	เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	การผลิตอุตสาหกรรม	ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	การจัดการน้ำ และการบำบัดน้ำเสีย และสิ่งปฏิกูล	การก่อสร้าง	การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์	การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร	กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	กิจกรรมบริการ และการสนับสนุน	การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการบังคับ	การศึกษา สุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	ศิลปะ บันเทิง และนันทนาการ	กิจกรรมบริการ ด้านอื่น ๆ	กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล	องค์การระหว่างประเทศ และองค์การต่างประเทศ		
จำนวน SMEs ที่ เป็นสมาชิก สมาคมการค้า (2555)	3,456	69	14,960	20	-	1,129	17,669	4,229	2,757	664	9,109	1,116	2,436	3,382	-	72	25	33	457	-	-	4,372

2. **สมาคม** เป็นการรวมกลุ่มตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสมาคม โดยจดทะเบียนนิติบุคคลกับกองทะเบียนมูลนิธิสมาคม สำนักงานการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง หรือในต่างจังหวัดจดทะเบียนกับที่ทำการปกครองจังหวัดในภูมิภาค มีกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs บางกลุ่มที่ขอยื่นจดทะเบียนนิติบุคคลในลักษณะนี้ เนื่องจากไม่มีข้อจำกัดในเรื่องลักษณะชื่อ เนื่องจากผู้เริ่มก่อการจัดตั้งสมาคมบางราย ต้องการใช้ชื่อ “สมาพันธ์” เนื่องจากต้องการแสดงให้เห็นการเป็นตัวแทนของสมาชิกในระดับกว้างครอบคลุมสมาคมต่างๆ ซึ่งภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้อนุญาตให้ใช้ชื่อ “สมาคมสมาพันธ์” ได้ เช่น “สมาคมสมาพันธ์ภาพยนตร์แห่งประเทศไทย” และ “สมาคมสมาพันธ์ผลิตภัณฑ์ไลฟ์สไตล์ไทย” เป็นต้น
3. **สภา** ในประเทศไทยมีสภาที่เป็นตัวแทนภาคธุรกิจและวิชาชีพอยู่หลายสภา โดยสภาที่เป็นตัวแทนภาคธุรกิจ ประกอบไปด้วย สภาหอการค้าไทย (จัดตั้งตามพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530) สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544) และสภาที่จัดตั้งขึ้นตามสาขาวิชาชีพต่างๆ อาทิเช่น สภาวิศวกร (จัดตั้งตามพระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542) สภาวิชาชีพบัญชี (จัดตั้งตาม พระราชบัญญัติวิชาชีพการบัญชี พ.ศ. 2547) เป็นต้น

ผลการสำรวจลักษณะของ/ความต้องการต่อการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย และการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค (Bottlenecks) ในการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย

เพื่อให้การวิเคราะห์ลักษณะการรวมกลุ่ม และความต้องการต่อการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย รวมถึงการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค (Bottlenecks) ในการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการเก็บข้อมูลผ่านการสำรวจ (Survey) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs ทั้งส่วนราชการ และ องค์กรภาคเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs

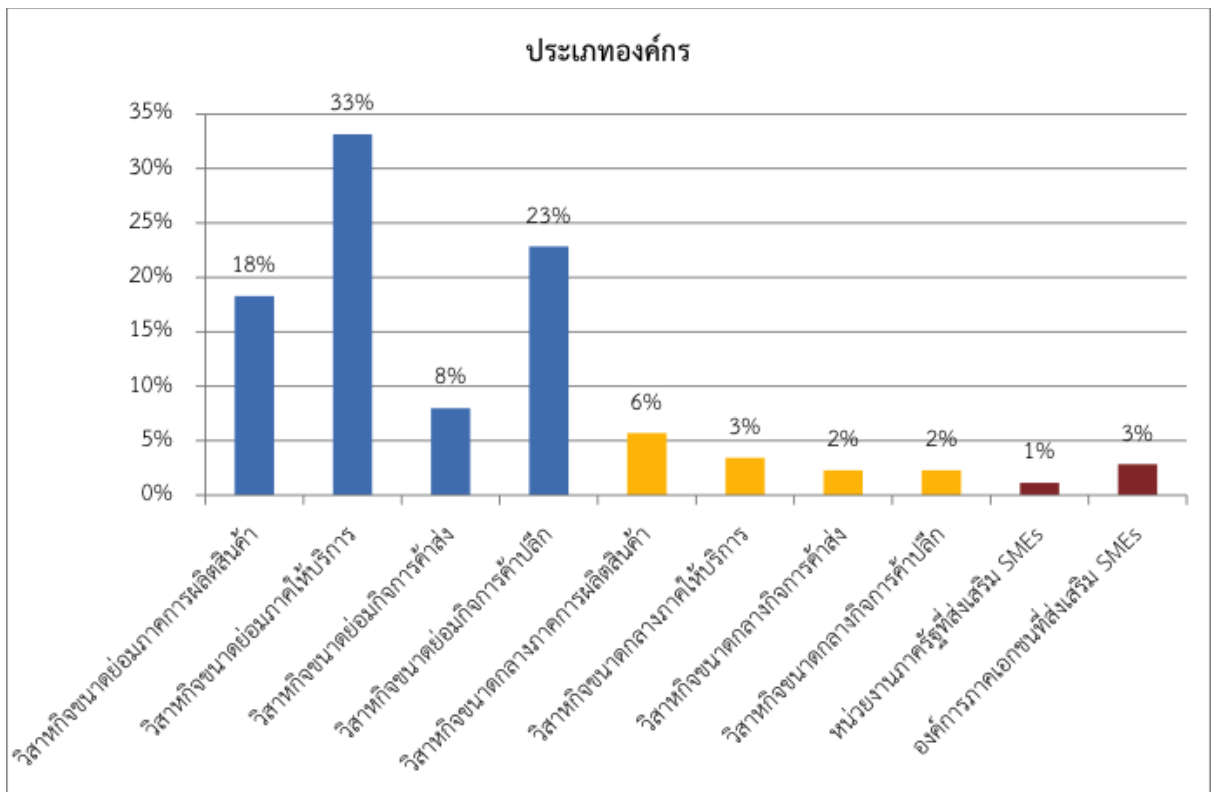
นอกจากนั้น ยังมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ SMEs องค์กรเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs จำนวน 175 ตัวอย่าง ครอบคลุมพื้นที่ 32 จังหวัดทั่วประเทศไทย ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2555

การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แบ่งออกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับประเภทขององค์กร และจังหวัดที่ตั้งขององค์กร ดังนี้

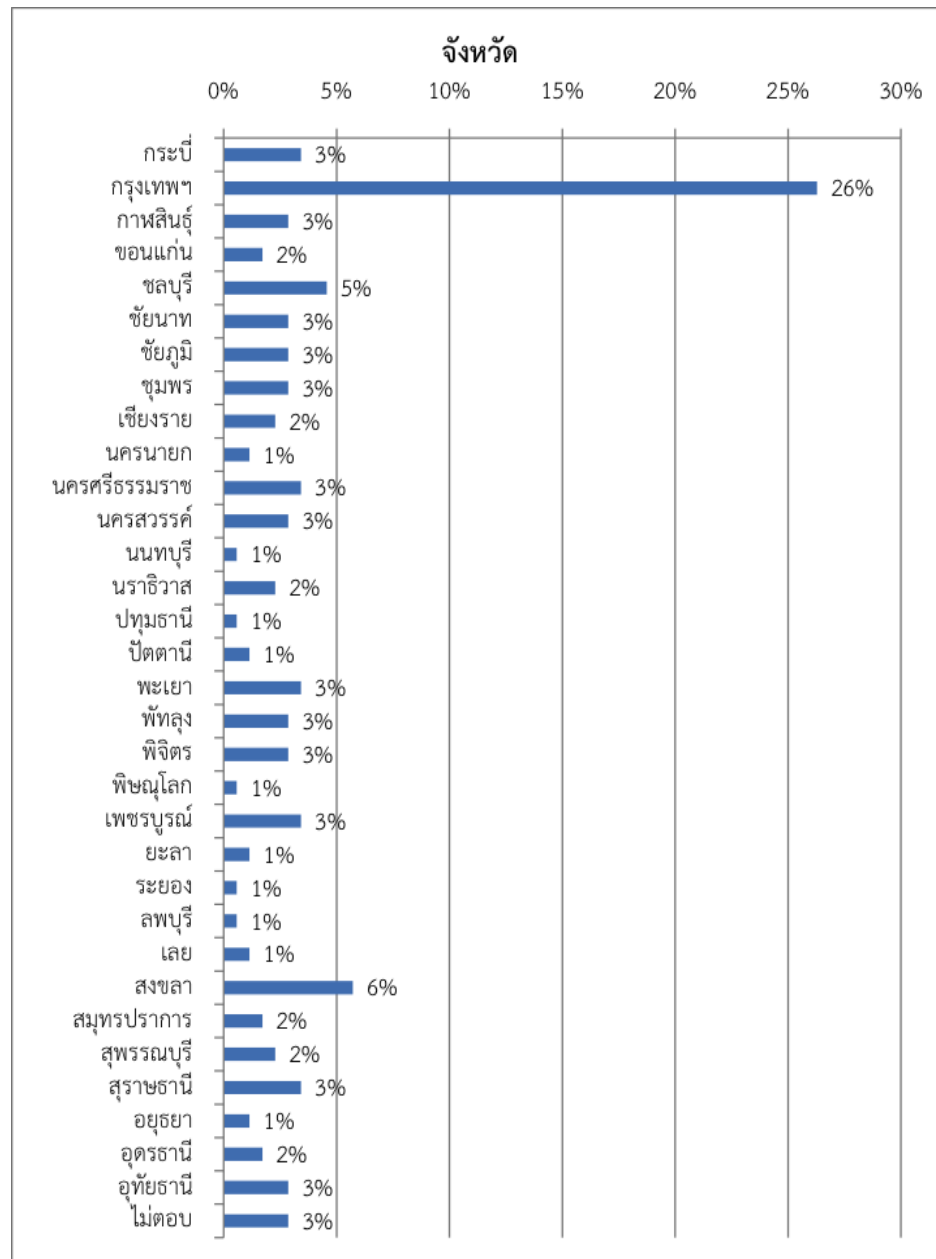
- ประเภทขององค์กรของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) โดยภาคบริการมีสัดส่วนสูงสุดที่ร้อยละ 33 รองลงมาเป็นการค้าปลีกคิดเป็นร้อยละ 23 อันดับสามเป็นภาคการผลิตสินค้าคิดเป็นร้อยละ 18 และอันดับสี่เป็นกิจการค้าส่งคิดเป็นร้อยละ 8
- ประเภทขององค์กรของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) มีสัดส่วนรองลงมา โดยวิสาหกิจขนาดกลางภาคการผลิตสินค้ามีสัดส่วนมากที่สุดในกลุ่มนี้คิดเป็นร้อยละ 6 อันดับสองคือภาคให้บริการคิดเป็นร้อยละ 3 และอันดับสามคือกิจการค้าส่ง และกิจการค้าปลีกที่ร้อยละ 2 เท่ากัน กลุ่มต่อมาคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs โดยมีองค์การภาคเอกชนที่ส่งเสริม SMEs คิดเป็นร้อยละ 3 และหน่วยงานภาครัฐที่ส่งเสริม SMEs คิดเป็นร้อยละ 1

แผนภูมิที่ 3.1 ประเภทองค์กรของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่มีการเก็บข้อมูลครอบคลุม 32 จังหวัด และมีการกระจายตัวอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย โดยจังหวัดที่เป็นที่ตั้งองค์กรของกลุ่มตัวอย่างที่มีการเก็บข้อมูลในอันดับสูงสุดคือกรุงเทพมหานครคิดเป็นร้อยละ 26 อันดับสองคือจังหวัดสงขลาคิดเป็นร้อยละ 6 อันดับสามคือจังหวัดชลบุรีคิดเป็นร้อยละ 5 โดยมีรายละเอียดของจังหวัดที่เป็นที่ตั้งขององค์กรสามารถดูได้จากแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3.2 จังหวัดที่ตั้งขององค์กรจากกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

(1) ความคิดเห็นด้านองค์การเอกชนที่สามารถเป็นตัวแทนของ SMEs ในประเทศไทย¹

จากคำถามทัศนคติต่อองค์การเอกชนที่สามารถมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะเป็นตัวแทนของ SMEs ในประเทศไทย พบว่ากลุ่มตัวอย่างเล็งเห็นถึงบทบาทการเป็นตัวแทนขององค์การเอกชนตามลำดับดังต่อไปนี้

อันดับที่หนึ่ง คือ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 66

อันดับที่สอง คือ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 54

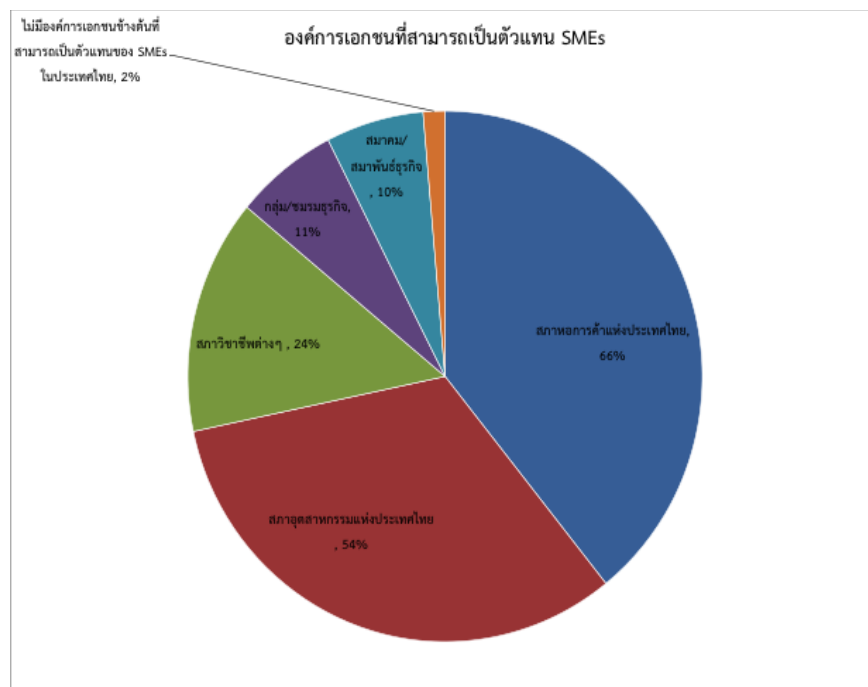
อันดับที่สาม คือ สภาวิชาชีพต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 24

อันดับที่สี่ คือ กลุ่มหรือชมรมธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 11

อันดับที่ห้า คือ สมาคมหรือสมาพันธ์ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 10

ทั้งนี้ยังมีกลุ่มตัวอย่างอีกประมาณร้อยละ 2 ที่มีทัศนคติว่าไม่มีองค์การเอกชนใดที่ระบุมารับตำแหน่งที่สามารถเป็นตัวแทนของ SMEs ในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3.3 ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อองค์การเอกชนที่สามารถเป็นตัวแทน SMEs ในประเทศไทย

¹ เป็นคำตอบที่ตอบได้หลายข้อ (Multiple Choice Question) ดังนั้นผลรวมอาจเกินร้อยละ 100 ได้

(2) ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของการจัดตั้งองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ในประเทศไทย

ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของการจัดตั้งองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่การสอบถามความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของ (1) ประเด็นด้านโครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs (2) ประเด็นด้านระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ และ (3) ประเด็นโครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และ บทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในการสอบถามความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของประเด็นด้านโครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของประเด็นต่างๆ ดังนี้

อันดับที่ 1 ภาครัฐควรจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มของ SMEs มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 4.27 (S.D. = 0.775) จัดอยู่ในอันดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

อันดับที่ 2 หากภาครัฐมีโครงการพิเศษเพื่อช่วยเหลือหรือส่งเสริม SMEs องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 4.21 (S.D. = 0.727) จัดอยู่ในอันดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

อันดับที่ 3 ประเทศไทยควรมีมาตรการอุดหนุนจากภาครัฐให้แก่องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 4.21 (S.D. = 0.816) จัดอยู่ในอันดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.4 ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งองค์การเอกชนตัวแทน SMEs (โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs)

อันดับที่	ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งองค์การเอกชนตัวแทน SMEs (โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs)	Mean	N	Std. Deviation	ระดับทัศนคติ
1	ภาครัฐควรจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มของ SMEs	4.27	171	.775	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	หากภาครัฐมีโครงการพิเศษเพื่อช่วยเหลือหรือส่งเสริม SMEs องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ	4.21	172	.727	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

อันดับที่	ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งองค์การเอกชนตัวแทน SMEs (โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับ การรวมกลุ่ม SMEs)	Mean	N	Std. Deviation	ระดับ ทัศนคติ
3	ประเทศไทยควรมีมาตรการอุดหนุนจากภาครัฐให้แก่องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs	4.21	173	.816	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
4	ประเทศไทยควรมีกฎหมาย/มาตรการที่อำนวยความสะดวกในการจัดตั้งองค์การเอกชนขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของ SMEs	4.20	175	.781	ค่อนข้าง เห็นด้วย
5	ประเทศไทยควรมีกฎหมาย/มาตรการที่ให้สิทธิในการเป็นตัวแทน (Representational Privilege) แก่องค์การเอกชนเพื่อเป็นตัวแทน SMEs ในการหาข้อตกลงร่วมกับภาคแรงงาน/สหภาพแรงงาน	4.18	173	.760	ค่อนข้าง เห็นด้วย
6	ประเทศไทยควรมีกฎหมาย/มาตรการใดที่ให้สิทธิในการเป็นตัวแทน (Representational Privilege) แก่องค์การเอกชนเพื่อเป็นตัวแทน SMEs ในการให้คำปรึกษาแก่ภาครัฐ	4.16	173	.727	ค่อนข้าง เห็นด้วย
7	ควรพัฒนากฎหมายเพื่อใช้บังคับให้ SMEs มีการรวมกลุ่มภายใต้ องค์การเอกชน	4.08	172	.845	ค่อนข้าง เห็นด้วย
8	ควรมีธรรมเนียมปฏิบัติทางวัฒนธรรม หรือทางธุรกิจในประเทศไทยที่ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์การเอกชนตัวแทน SMEs	4.04	173	.865	ค่อนข้าง เห็นด้วย
9	กฎหมาย และมาตรการของประเทศไทยควรให้การยอมรับสถานะขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs	4.01	173	.821	ค่อนข้าง เห็นด้วย

ในการสอบถามความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของประเด็นด้านระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วม กำหนดนโยบายสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของประเด็นต่างๆ ดังนี้

อันดับที่ 1 ความสำคัญขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในการเจรจากับภาครัฐ ไม่ควรเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างองค์การเอกชนดังกล่าวกับพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรค แต่สถานะขององค์การดังกล่าวควรเป็นโครงสร้างถาวรของการส่งเสริม SMEs ในประเทศไทย มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 4.27 (S.D. = 0.882) จัดอยู่ในอันดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

อันดับที่ 2 ควรมีองค์การเอกชนที่ได้รับการยอมรับเป็นตัวแทนเจรจากับสหภาพแรงงาน ในการบรรลุข้อตกลงร่วมกันระหว่างภาคธุรกิจ SMEs กับภาคแรงงาน มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 4.12 (S.D. = 0.772) จัดอยู่ในอันดับค่อนข้างเห็นด้วย

อันดับที่ 3 องค์การเอกชนที่สามารถเป็นตัวแทน SMEs ทั้งประเทศไทยควรเกิดจากการรวมตัวของสมาชิก SMEs จากจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศไทย มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 4.11 (S.D. = 0.863) จัดอยู่ในอันดับค่อนข้างเห็นด้วย

โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.5 ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งองค์การเอกชนตัวแทน SMEs (ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ)

อันดับที่	ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งองค์การเอกชนตัวแทน SMEs (ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ)	Mean	N	Std. Deviation	ระดับทัศนคติ
1	ความสำคัญขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในการเจรจากับภาครัฐ ไม่ควรเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างองค์การเอกชนดังกล่าวกับพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรค แต่สถานะขององค์การดังกล่าวควรเป็นโครงสร้างถาวรของการส่งเสริม SMEs ในประเทศไทย	4.27	173	.882	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	ควรมีองค์การเอกชนที่ได้รับการยอมรับเป็นตัวแทนเจรจากับสหภาพแรงงาน ในการบรรลุข้อตกลงร่วมกันระหว่างภาคธุรกิจ SMEs กับภาคแรงงาน	4.12	173	.772	ค่อนข้างเห็นด้วย
3	องค์การเอกชนที่สามารถเป็นตัวแทน SMEs ทั้งประเทศไทยควรเกิดจากการรวมตัวของสมาชิก SMEs จากจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศไทย	4.11	175	.863	ค่อนข้างเห็นด้วย
4	องค์การเอกชนที่สามารถเป็นตัวแทน SMEs ทั้งประเทศไทยควรมีสิทธิตามกฎหมายให้เป็นตัวแทน SMEs ในการเจรจากับหน่วยงานภายนอก	4.10	174	.768	ค่อนข้างเห็นด้วย
5	ควรมีองค์การเอกชนที่ได้รับการยอมรับเป็นหุ้นส่วนทางสังคม เสนอแนะ/แนะนำแก่ภาครัฐ และมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย และมาตรการต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ SMEs	4.06	173	.836	ค่อนข้างเห็นด้วย
6	องค์การเอกชนที่สามารถเป็นตัวแทน SMEs ทั้งประเทศไทยควรเกิดจากการรวมตัวของ SMEs หลายประเภทธุรกิจ (อย่างน้อย 3 ประเภทธุรกิจในองค์การเอกชนกลุ่มเดียวกัน)	3.90	175	.895	ค่อนข้างเห็นด้วย
7	องค์การเอกชนที่สามารถเป็นตัวแทน SMEs ทั้งประเทศไทยได้ ควรได้รับการยอมรับจาก SMEs ทั้งประเทศไทย และเป็นตัวแทนของ SMEs ในสาขาธุรกิจอย่างน้อย 3 ธุรกิจขึ้นไป	3.88	175	.832	ค่อนข้างเห็นด้วย

ในการสอบถามความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของประเด็นโครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การ
เอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็น
ต่อความเหมาะสมของประเด็นต่างๆ ดังนี้

อันดับที่ 1 องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรให้บริการฝึกอบรมอาชีพ มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่
4.26 (S.D. = 0.775) จัดอยู่ในอันดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

อันดับที่ 2 องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรให้บริการพัฒนาและ/หรือตรวจสอบคุณภาพของ
ผลิตภัณฑ์/บริการ มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 4.21 (S.D. = 0.855) จัดอยู่ในอันดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

อันดับที่ 3 องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรให้บริการสร้างความสัมพันธ์ภาคการเงิน (สถาบัน
การเงิน/ธนาคาร) มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 4.19 (S.D. = 0.863) จัดอยู่ในอันดับค่อนข้างเห็นด้วย
โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.6 โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็น
ตัวแทนของ SMEs

อันดับที่	ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งองค์การเอกชนตัวแทน SMEs (โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาท ขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs)	Mean	N	Std. Deviation	ระดับ ทัศนคติ
1	องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรให้บริการฝึกอบรมอาชีพ	4.26	174	.775	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
2	องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรให้บริการพัฒนาและ/หรือ ตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์/บริการ	4.21	175	.855	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
3	องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรให้บริการสร้างความสัมพันธ์ ภาคการเงิน (สถาบันการเงิน/ธนาคาร)	4.19	174	.869	ค่อนข้าง เห็นด้วย
4	องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรให้บริการแนะนำเข้าร่วม โครงการ/นโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐ (เช่น แนะนำการสมัครเข้ารับ เงินช่วยเหลือสนับสนุนจากภาครัฐ)	4.19	175	.791	ค่อนข้าง เห็นด้วย
5	องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรเป็นตัวแทนของสมาชิกใน การมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านมาตรฐาน และคุณภาพ ของผลิตภัณฑ์	4.18	175	.793	ค่อนข้าง เห็นด้วย
6	องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรเป็นตัวแทนของสมาชิกใน การร่วมพัฒนา/ดำเนินการด้านฝึกอบรมอาชีพของภาครัฐ	4.14	175	.793	ค่อนข้าง เห็นด้วย

อันดับที่	ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งองค์การเอกชนตัวแทน SMEs (โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs)	Mean	N	Std. Deviation	ระดับทัศนคติ
7	องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรเป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจากับสหภาพแรงงาน รัฐบาล ลูกค้า คู่ค้า	4.11	175	.801	ค่อนข้างเห็นด้วย
8	องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับคู่ค้า	4.11	175	.746	ค่อนข้างเห็นด้วย
9	องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรเป็นตัวแทนของสมาชิกในการร่วมพัฒนา/ดำเนินการโครงการของภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือภาคธุรกิจ	4.10	175	.810	ค่อนข้างเห็นด้วย
10	องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรให้บริการความสัมพันธ์แรงงาน (เช่น ให้คำแนะนำ และการบริการในการเจรจาร่วมกัน หรือเป็นตัวแทนสมาชิกในศาลแรงงาน)	4.09	174	.736	ค่อนข้างเห็นด้วย
11	องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ควรให้บริการเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐาน/คุณสมบัติของพนักงาน (qualification)	4.01	175	.841	ค่อนข้างเห็นด้วย
12	โครงสร้างคณะกรรมการบริหารองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ไม่ควรมีโครงสร้างที่เอื้อต่อวิสาหกิจที่มีขนาดธุรกิจใหญ่ หรือมีจำนวนพนักงานมากในการได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหารองค์การเอกชน	3.87	175	.983	ค่อนข้างเห็นด้วย

(3) ทัศนคติต่อปัญหาและอุปสรรค (Bottlenecks) ในการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย

ผลจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างด้านทัศนคติต่อปัญหาและอุปสรรค (Bottlenecks) ในการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อประเด็นปัญหาและอุปสรรคโดยเรียงลำดับจากประเด็นที่เห็นด้วยมากที่สุดดังนี้

อันดับที่ 1 ผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูล/ต้องการรักษาความลับจากผู้ประกอบการ SMEs อื่นๆ มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 3.94 (S.D. = 0.932) จัดอยู่ในอันดับค่อนข้างเห็นด้วย

อันดับที่ 2 ผู้ประกอบการ SMEs ขาดความรู้/ข้อมูลในการรวมกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 3.94 (S.D. = 0.921) จัดอยู่ในอันดับค่อนข้างเห็นด้วย

อันดับที่ 3 ผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยต้องการมีอิสระในการบริหาร/ในการประกอบธุรกิจสูง มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 3.89 (S.D. = 0.863) จัดอยู่ในอันดับค่อนข้างเห็นด้วย

โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.7 แสดงปัญหาและอุปสรรคในการรวมกลุ่ม SMEs

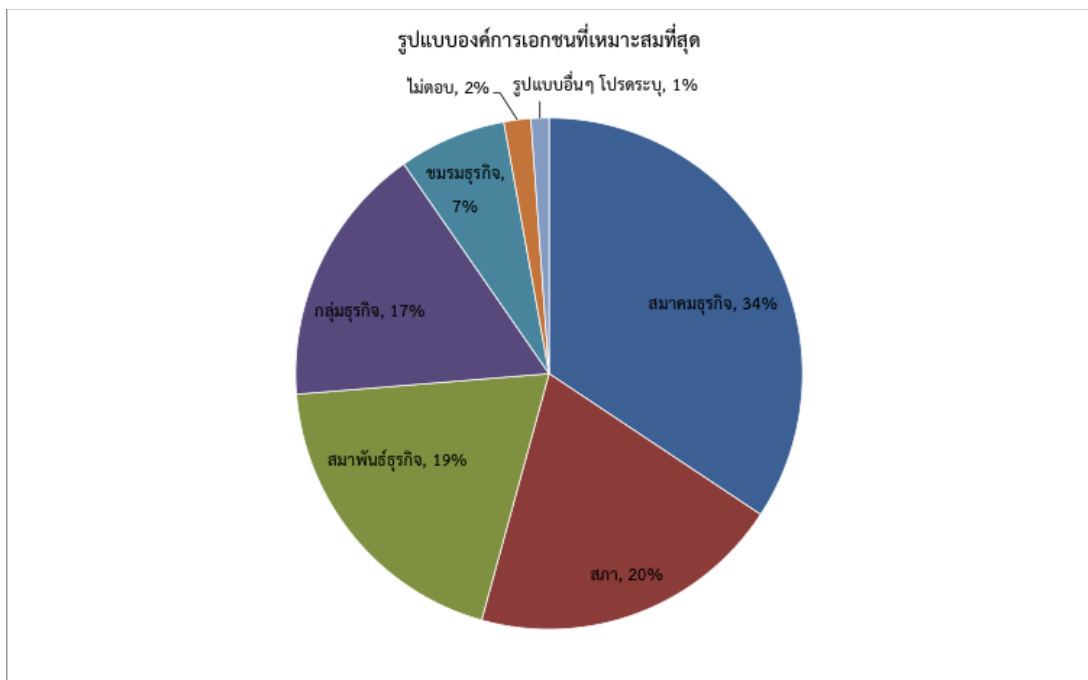
อันดับที่	ปัญหาอุปสรรคในการรวมกลุ่ม SMEs	Mean	N	Std. Deviation	ระดับ
1	ผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูล/ต้องการรักษาความลับจากผู้ประกอบการ SMEs อื่นๆ	3.94	174	.932	ค่อนข้างเห็นด้วย
2	ผู้ประกอบการ SMEs ขาดความรู้/ข้อมูลในการรวมกลุ่ม	3.94	171	.921	ค่อนข้างเห็นด้วย
3	ผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยต้องการมีอิสระในการบริหาร/ในการประกอบธุรกิจสูง	3.89	174	.863	ค่อนข้างเห็นด้วย
4	ข้อจำกัดจากระบบกฎหมาย/ภาษีของรัฐทำให้การรวมกลุ่ม SMEs ทำได้ลำบาก	3.89	174	.949	ค่อนข้างเห็นด้วย
5	ผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การเอกชน	3.80	173	.962	ค่อนข้างเห็นด้วย
6	ผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย มองไม่เห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การเอกชน	3.74	174	.961	ค่อนข้างเห็นด้วย
7	ผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย ขาดทรัพยากรในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การเอกชน	3.71	174	.996	ค่อนข้างเห็นด้วย
8	ภาครัฐไม่ส่งเสริมให้ SMEs มีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์การเอกชนเพื่อเป็นตัวแทน SMEs	3.67	174	.939	ค่อนข้างเห็นด้วย
9	องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของวิสาหกิจขนาดใหญ่อาจไม่ต้องการให้มีการรวมกลุ่มมีองค์การตัวแทนของ SMEs	3.67	174	.914	ค่อนข้างเห็นด้วย
10	ความแตกต่างของความต้องการของผู้ประกอบการ SMEs เป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่ม SMEs	3.64	174	.943	ค่อนข้างเห็นด้วย
11	ความแตกต่างของธุรกิจเป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่ม SMEs	3.47	173	1.003	ค่อนข้างเห็นด้วย
12	สภาพแรงงานไม่ต้องการให้เกิดองค์การเอกชน / ตัวแทนนายจ้างในภาค SMEs	3.40	174	.985	ค่อนข้างเห็นด้วย
13	ความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่ม SMEs	3.34	174	1.017	ปานกลาง
14	การตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกภายในองค์การเอกชนอาจสร้างให้เกิดความเสี่ยง/ผลกระทบต่อธุรกิจของ SMEs	3.29	174	.978	ปานกลาง

(4) ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในประเทศไทยที่เหมาะสมที่สุด

จากการสำรวจทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการจัดตั้งองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในประเทศไทยที่เหมาะสมที่สุด พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติว่ารูปแบบองค์การเอกชนที่เหมาะสมที่สุดที่ควรมีการจัดตั้งเป็นตัวแทน SMEs ในประเทศไทย คือ สมาคมธุรกิจ (ร้อยละ 34) อันดับสอง คือ สภา (ร้อยละ 20) อันดับสาม คือ สมาพันธ์ธุรกิจ (ร้อยละ 19) อันดับสี่ คือ กลุ่มธุรกิจ (ร้อยละ 17) อันดับห้าคือ ชมรมธุรกิจ (ร้อยละ 7) และรูปแบบอื่นๆ (ร้อยละ 1) โดยรูปแบบอื่นๆ ที่แนะนำคือให้มีการจัดตั้งองค์การชั่วคราวระหว่างการดำเนินงานเพื่อจัดตั้งสภา หรือรูปแบบสหกรณ์ ทั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างอีกประมาณร้อยละ 2 ที่ไม่แสดงความเห็นต่อคำถามข้อนี้

แผนภูมิที่ 3.4 รูปแบบองค์การเอกชนตัวแทน SMEs ที่เหมาะสมที่สุดในประเทศไทยที่ทัศนคติของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริม SMEs ในประเทศไทยจากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริม SMEs ในประเทศไทยทั้งภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชน พบว่าทั้งสองฝ่ายได้เล็งเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย โดยพบว่าผู้ให้ข้อมูลทุกรายเล็งเห็นความสำคัญภาค SMEs ในประเทศไทย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลภาครัฐบางรายได้แสดงข้อมูลให้เห็นถึงความสำคัญของภาค SMEs ต่อเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทยหลายประการ เช่น

- ความสำคัญของ SMEs ที่มีต่อผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP) ซึ่งมาจากภาค SMEs กว่าหนึ่งในสาม
- การจ้างงานซึ่งภาค SMEs มีการจ้างแรงงานไทยกว่าร้อยละ 70
- ความสำคัญต่อเงินรายได้ของประเทศซึ่งมีการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากภาค SMEs สูงถึงร้อยละ 80 โดยประมาณของภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จัดเก็บจากภาคเอกชนทั้งประเทศ
- ความสำคัญของภาค SMEs ต่อความแข็งแกร่งในระบบเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ ต่อการปรับตัวทางเศรษฐกิจ และศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองฝ่ายยังเล็งเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs เนื่องจากสามารถนำไปสู่การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs อย่างมีทิศทาง พร้อมกับสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการ SMEs ในกลุ่มสาขาธุรกิจประเภทเดียวกันมีการแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาทางด้านคุณภาพ มาตรฐานบุคลากร สินค้า และบริการ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้มีอำนาจในการต่อรองกับคู่ค้าเพิ่มมากขึ้น ทั้งยังสามารถส่งเสริมพัฒนาตลาดการค้าใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในต่างประเทศได้อีกด้วย

โดยความต้องการ และปัญหาอุปสรรค (Bottlenecks) ในการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย สามารถสรุปได้ตามแนวทางการวิเคราะห์ทั้ง 3 กลุ่มได้ตามรายละเอียดดังนี้

โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย

ตัวแทนองค์การเอกชนหลายรายมีความกังวลต่อแนวนโยบายที่ขาดความชัดเจนและขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายในหมู่ผู้ประกอบการ SMEs โดยมีความสงสัยต่อความสำคัญทางนโยบายที่ภาครัฐให้แก่การส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs ในประเทศไทย รวมถึงบทบาทหน้าที่ขององค์การเอกชนที่มีสถานะเป็นองค์การเอกชนตัวแทนภาคธุรกิจในระดับประเทศของไทยในปัจจุบันในฐานะการเป็นตัวแทนภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งนี้ยังเห็นได้จากปัญหาความขัดแย้งในนโยบายขององค์การเอกชนบางองค์การต่อประเด็นเรื่องการขึ้นค่าแรงขั้นต่ำเป็น 300 บาทต่อวัน ซึ่งมีผลกระทบอย่างสูงต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ในขณะที่ตัวแทนภาครัฐหลายหน่วยงานได้วิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย และมาตรการต่างๆ ในประเทศไทยที่อาจยังไม่พร้อมในการรองรับสถานะขององค์การเอกชน และการส่งเสริมองค์การ

เอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายในปัจจุบันที่ใช้ส่งเสริมผู้ประกอบการ SMEs อาทิเช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 พระราชบัญญัติประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 ยังมีอาจใช้ในการส่งเสริมเครือข่ายของ SMEs ได้เนื่องด้วยข้อจำกัดในตัวบทกฎหมาย

นอกจากนั้นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs ในส่วนราชการพบว่า การส่งเสริมเครือข่ายของ SMEs รวมถึงการส่งเสริมองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ยังมีอาจทำได้เนื่องจากข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบันที่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมธุรกิจ โดยสามารถสรุปประเด็นที่เป็นปัญหาได้ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติสมาคม พ.ศ. 2457 เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อเป็นประโยชน์สาธารณะ อย่างไรก็ตาม กฎหมายนี้มีข้อจำกัดบางประการที่ไม่ส่งเสริมความร่วมมือในเชิงธุรกิจ อาทิเช่น สมาคมที่จัดตั้งตามกฎหมายนี้ไม่อาจดำเนินการทางการเงิน การระดมทุนเพื่อการพัฒนาสมาชิก หรือจัดหาแหล่งทุนให้กับสมาชิกได้
2. พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 เป็นกฎหมายที่ไม่ปรากฏว่ามีการยอมรับสถานะขององค์การเอกชนในระดับประเทศ หรือองค์การเอกชนที่มีสมาชิกประกอบไปด้วยสมาคมธุรกิจต่างๆ ซึ่งในต่างประเทศเรียกว่า “สมาพันธ์ธุรกิจ” ทั้งนี้ความจำเป็นของการรวมกลุ่มของสมาคมธุรกิจเพื่อรวมกันจัดตั้งเป็นสมาพันธ์ธุรกิจนั้นมีความสำคัญในเชิงการเป็นตัวแทนในเวทีสากล เนื่องจากการรวมตัวเป็นสมาพันธ์ธุรกิจทำให้เกิดอำนาจในการต่อรองทั้งในเชิงธุรกิจ และเชิงนโยบาย
3. พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 มิได้มีบทบัญญัติไว้โดยตรงอันเป็นการส่งเสริมการรวมกลุ่มของ SMEs และมีได้มีการยอมรับสถานะขององค์การเอกชนอันเกิดจากการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs อีกด้วย ทั้งนี้ภายใต้กฎหมายดังกล่าวอาจมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการในลักษณะคลัสเตอร์เชิงพื้นที่ได้ แต่ต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อรับการอนุมัติเป็นกรณีๆ ไป
4. พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ถึงแม้ว่าในหลายประเทศ อาทิ ประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอิตาลี ได้นำระบบสหกรณ์สำหรับ SMEs มาใช้อย่างแพร่หลาย และประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตามกลไกในการส่งเสริมระบบสหกรณ์ในประเทศไทยเน้นหนักให้ความสำคัญกับภาคการเกษตรและภาคประชาชน ทำให้การประยุกต์ใช้ระบบสหกรณ์เข้ากับการส่งเสริม SMEs ภายใต้กฎหมายในปัจจุบันอาจไม่รองรับกับสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ SMEs

5. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 เป็นกฎหมายที่มีความชัดเจนในเรื่องส่งเสริมองค์การเอกชน เพราะกำหนดให้องค์การเอกชนอันประกอบไปด้วยสมาชิกที่เป็น SMEs เกินกึ่งหนึ่งมีสิทธิในการขอรับการส่งเสริมจาก สสว. ได้อย่างไรก็ตามนิยามขององค์การเอกชนมิได้หมายรวมถึงสหกรณ์ด้วย ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นข้อจำกัดสำหรับสหกรณ์ที่เกิดจากการรวมกลุ่มของ SMEs
6. พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 มีข้อกำหนดที่ให้การส่งเสริมเงินกู้ประเภทต่างๆ กับ SMEs แต่ไม่ครอบคลุมไปถึงองค์การเอกชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของ SMEs

ระบบการเจรจาทางสังคมและการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแทนจากองค์การภาคเอกชนต่างๆ พบว่าประเทศไทยยังขาดระบบการเจรจาทางสังคมแบบไตรภาคีที่มีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุข้อตกลงร่วมกันระหว่างภาครัฐ-แรงงาน-เอกชน นโยบายด้านเศรษฐกิจ และค่าจ้างแรงงานได้รับการผลักดันจากภาครัฐ โดยขาดการร่วมมือในการเจรจาเพื่อหาข้อแลกเปลี่ยนอันเป็นที่ยอมรับได้ในกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของระบบการเจรจาทางสังคม

สำหรับการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทย มีกลไกคณะกรรมการร่วมสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย (กกร.) ให้เป็นสถาบันหลักภาคเอกชนในการส่งเสริมการค้า การอุตสาหกรรม และการเงินของประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายให้เป็นศูนย์รวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นเอกภาพของภาคธุรกิจเอกชน เกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางการค้าและเศรษฐกิจ และนำเสนอต่อคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) อย่างไรก็ตามพบว่าบทบาทของการเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของ SMEs ในบางองค์การซึ่งเป็นสมาชิกของกกร. ยังเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับการถกเถียงในปัจจุบัน นอกจากนี้ในประเทศไทยยังไม่มีกลไกขององค์การเอกชนที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนเฉพาะสำหรับภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเช่นเดียวกับบางประเทศ อาทิเช่น คณะกรรมการนโยบายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (The Small and Medium Enterprise Policy-Making Council) ในประเทศญี่ปุ่นหรือคณะมนตรีด้านเศรษฐกิจและแรงงานแห่งชาติ (CNEL) ในประเทศอิตาลี

โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์กรเอกชนและบทบาทขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในประเทศไทย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่าภายในประเทศไทยมีองค์กรเอกชนที่เป็นองค์กรเอกชนตัวแทนภาคธุรกิจในระดับสูงสุดของประเทศจำนวน 2 องค์กรได้แก่สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ทั้งสององค์กรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการส่งเสริมพัฒนา SMEs อาทิเช่นภายในสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยมีสถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมการผลิต (SMI) ซึ่งให้บริการอบรมพัฒนา และจัดทำบทความทางวิชาการต่างๆ เพื่อสนับสนุน SMEs สำหรับสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยก็มีบริการในการให้ความช่วยเหลือ SMEs ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริการประเภทการให้คำปรึกษาแนะนำ และจับคู่ธุรกิจ และภายในองค์กรเอกชนทั้งสองก็มีสมาชิกประกอบไปด้วยผู้ประกอบการ SMEs จำนวนมาก

อย่างไรก็ตามในประเทศไทยยังไม่มีองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งแตกต่างจากหลายประเทศที่มีการศึกษา ซึ่งมีองค์กรเอกชนเฉพาะในฐานะเป็นตัวแทน SMEs ในระดับประเทศ

บทที่ 4

แนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย

การรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการ SMEs ไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายในลักษณะอย่างไม่เป็นทางการตามความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ยังมีสัดส่วนของผู้ประกอบการที่รวมตัวกันเป็นเครือข่ายประเภทต่างๆ อย่างเป็นทางการในสัดส่วนน้อย อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่เล็งเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในต่างประเทศ เพื่อประยุกต์ใช้กับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 แนวทางดังนี้

1) แนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างประเทศ โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลการศึกษาเชิงประจักษ์ภูมิกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยทั้งจากภาครัฐ และภาคเอกชน ทำให้สามารถนำเสนอแนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศไทย ได้ออกเป็น 3 แนวทาง โดยแบ่งเป็น

แนวทางที่ 1 ภาครัฐดำเนินการแทรกแซงเชิงบังคับเพื่อกำหนดให้มีการรวมกลุ่ม เนื่องจาก SMEs ในประเทศไทยมีแนวโน้มการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายในระดับต่ำ ดังนั้นภาครัฐควรกำหนดมาตรการเชิงบังคับให้ SMEs ต้องเป็นสมาชิกขององค์กรเอกชนเพื่อรับความช่วยเหลือผ่านมาตรการส่งเสริมต่างๆ ที่ดำเนินการผ่านองค์กรเอกชน พร้อมกับส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรเอกชนเพื่อเป็นตัวแทน SMEs ในรายสาขาธุรกิจเพื่อครอบคลุมทุกประเภทธุรกิจในระบบเศรษฐกิจของประเทศ แนวทางนี้มีการใช้อย่างประสบความสำเร็จในประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอิตาลี โดยการดำเนินกลไกส่งเสริมให้ความช่วยเหลือแก่ SMEs โดยเฉพาะอย่างยิ่งความช่วยเหลือรายสาขาธุรกิจโดยผ่านองค์กรเอกชนต่างๆ ที่เป็นตัวแทนสมาชิกในสาขาธุรกิจเหล่านั้น อาทิเช่น ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการแลกเปลี่ยน รวมกลุ่ม และร่วมมือของ SMEs ในประเทศญี่ปุ่น (Promotion of Exchange, Tie-Ups and Cooperatives) ซึ่งส่งเสริมให้ SMEs มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และรวมกลุ่มภายใต้ระบบสมาคม สหกรณ์ และสมาพันธ์ ทั้งนี้้องค์การเอกชนดังกล่าวยังสามารถเขียนแผนธุรกิจเพื่อขอรับเงินช่วยเหลือเพื่อพัฒนาความร่วมมือ และการใช้ประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกจากบริษัท

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (Japan Small and Medium Enterprise Corporation – JASMEC) และรัฐบาลระดับท้องถิ่น (Prefectural governments) ได้อีกด้วย

การแทรกแซงผ่านมาตรการบังคับให้ผู้ประกอบการ SMEs จำเป็นต้องเป็นสมาชิกองค์การเอกชนเพื่อรับความช่วยเหลือผ่านมาตรการส่งเสริมต่างๆ มีข้อดี และข้อเสียดังนี้

ข้อดีของแนวทางที่ 1	ข้อเสียของแนวทางที่ 1
<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายของ SMEs ได้ในระดับสูงทั่วทั้งประเทศ 2. สามารถผลักดันให้การผลักดันนโยบายแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ SMEs สามารถทำได้ในระดับมหภาค 3. สามารถสร้างให้เกิดองค์การเอกชนที่มีบทบาทเป็นตัวแทนของ SMEs ได้ในระดับประเทศ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาจเป็นการขัดกับสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

มีข้อสังเกตว่าตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทของประเทศ มาตรา 64 ได้กำหนดให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน หรือหมู่คณะอื่นนั้น เป็นบทหลักถือว่าเป็นสัญญาประชาคม ที่วางอยู่ภายใต้พื้นฐานหลักนิติรัฐหรือหลักนิติธรรมเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานให้กับองค์การเอกชนอันเป็นตัวแทน SMEs ในการรวมกลุ่มกัน โดยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องการให้รัฐสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภคและป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน

อย่างไรก็ดี เสรีภาพดังกล่าวอาจถูกจำกัดโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายได้ หากว่ามีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ และเพื่อประโยชน์แก่การกำกับดูแลหรือจัดระเบียบสังคมเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้ จึงมีความเป็นไปได้ที่รัฐจะออกกฎหมายเพื่อบังคับบุคคลหรือวิสาหกิจให้รวมกลุ่มกัน แต่ต้องเป็นกรณีที่มีเหตุผลเพียงพอต่อการอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ (มาตรา 29)

ด้วยเหตุนี้ จึงพบว่ามีความหมายหลายฉบับที่สามารถกำหนดขึ้นอันเป็นการขัดกับรัฐธรรมนูญอยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของสิทธิเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือวิชาชีพที่รัฐเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของรัฐและเกี่ยวกับความผาสุกของประชาชน กิจกรรมนั้นเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐและเศรษฐกิจของประเทศ โดยการแทรกแซงของรัฐอาจแบ่งออกได้เป็นสองระดับคือ

1) การแทรกแซงที่มีลักษณะทั่วไป การแทรกแซงนี้ทำในระดับมหภาค (Macro) กล่าวคือ กระทบถึงระบบเศรษฐกิจทั้งหมด การแทรกแซงลักษณะทั่วไปนี้รัฐจะเข้ามาควบคุมระดับนโยบายและการดำเนินกิจการขององค์การเอกชน เช่น พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530 พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

2) การแทรกแซงเฉพาะเรื่อง โดยปกติการแทรกแซงส่วนใหญ่มีผลกระทบลึงการดำเนินการทางเศรษฐกิจแต่ละอย่างโดยตรง ส่วนจะแทรกแซงองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องกับองค์การวิชาชีพทางกฎหมายโดยบังคับให้ผู้ประกอบกิจการหรืออาชีพต้องเป็นสมาชิกขององค์การเอกชนนั้นๆ ก่อนจึงจะมีสิทธิประกอบกิจการหรืออาชีพได้ เช่น พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 เป็นต้น

แนวทางที่ 2 ภาครัฐส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์การเอกชนเพื่อเป็นตัวแทน SMEs แต่ไม่ได้ดำเนินการบังคับให้ต้องมีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย ในลักษณะเช่นนี้ ภาครัฐอาจวิเคราะห์ปัญหาในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเพื่อกำหนดประเด็นระบบตลาดเกิดความล้มเหลว (Market Failure) (Stiglitz, 2007) อันส่งผลให้สภาพแวดล้อมในการประกอบธุรกิจไม่เอื้ออำนวยต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงวิเคราะห์ความต้องการในแต่ละประเภทธุรกิจอันสามารถส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย เพื่อเข้าไปส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถริเริ่มการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์การเอกชนเพื่อเป็นตัวแทนได้ การเลือกแทรกแซงจากภาครัฐเพื่อสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายในรูปแบบองค์การเอกชนเป็นการแก้ไขข้อบกพร่องในระบบเศรษฐกิจ ระบบการเงิน หรือระบบธุรกิจที่ไม่มีประสิทธิภาพ อาทิเช่น เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สมบูรณ์ของระบบการเงินต่อภาค SMEs โดยในกรณีนี้ประเทศเกาหลีได้มีการจัดตั้งองค์การเอกชนเพื่อส่งเสริมธุรกิจการร่วมลงทุนในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศเกาหลี (Korea Venture Business Association - KOVA) ขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาของ SMEs ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT Technology) รวมถึงอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีทันสมัยอื่นๆ

การสนับสนุนโดยภาครัฐให้มีการจัดตั้งองค์การเอกชนเพื่อเป็นตัวแทน SMEs ผ่านมาตรการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs ในธุรกิจประเภทต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเภทธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ และมีศักยภาพในการเติบโต เนื่องจากรัฐมักขาดประสบการณ์ในการกำกับดูแลส่งเสริมธุรกิจประเภทเหล่านี้ ทำให้ความช่วยเหลือส่งเสริมดำเนินการได้อย่างล่าช้า ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้มีความจำเป็นในการที่ภาครัฐต้องเข้าไปแทรกแซงโดยการช่วยเหลือให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อให้มีการช่วยเหลือ และกำกับซึ่งกันและกัน เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองเชิงนโยบาย และเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงการบริการที่จำเป็นทางเศรษฐกิจ การเงิน หรือบริการธุรกิจอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการเติบโตของธุรกิจ โดยแนวทางดังกล่าวมีข้อดี และข้อเสียดังนี้

ข้อดีของแนวทางที่ 2	ข้อเสียของแนวทางที่ 2
<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์การเอกชนในลักษณะเฉพาะกลุ่ม/ประเภทธุรกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาภาคในระบบเศรษฐกิจ ระบบการเงิน หรือระบบธุรกิจที่ไม่มีประสิทธิภาพ 2. เปิดโอกาสมากขึ้นให้ผู้ประกอบการเฉพาะสาขาธุรกิจมีโอกาสในการพัฒนาการสร้างเครือข่ายตามความจำเป็นทางเศรษฐกิจ 3. เป็นแนวทางที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่เห็นควรว่ารัฐมีความเหมาะสมในการดำเนินการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาจทำให้การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดำเนินการล่าช้ากว่าแบบแรก 2. ความยากลำบากในการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการวิเคราะห์ความล้มเหลวของระบบตลาด (Market Failure) และความต้องการของผู้ประกอบการ

เมื่อได้พิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ SMEs ก็เห็นได้ว่ามีบางฉบับที่ให้รัฐส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการหรืออาชีพเข้าเป็นสมาชิกขององค์การเอกชน เพื่อให้ได้รับประโยชน์หรือผลตอบแทนเป็นการจูงใจให้ผู้ประกอบการหรืออาชีพเข้าร่วมกลุ่มเป็นสมาชิกหรือยกเว้นอากรขาเข้าหรือภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือเป็นเขตปลอดอากร เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 หรือพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 เป็นต้น กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่รัฐส่งเสริมการลงทุนด้านพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้องค์การเอกชนที่ตั้งขึ้นโดยเสรี หากต้องการรับการสนับสนุนจากรัฐต้องประกอบกิจการในรูปแบบที่รัฐกำหนด เช่น ลงทุนในกิจการที่สำคัญและเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ หรือประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นพื้นที่ที่รัฐส่งเสริม นอกจากนี้

นั้นพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ประกอบกับ “ระเบียบคณะกรรมการบริหารสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมว่าด้วยการให้ความช่วยเหลืออุดหนุนแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์กรเอกชนจากเงินกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545” ก็เป็นกฎหมายที่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนในการสนับสนุนให้ SMEs รวมกลุ่มกันเพื่อขอรับการส่งเสริมจาก สสว.

แนวทางที่ 3 ปล່อยเสรีตามกลไกของสภาพเศรษฐกิจ ในกรณีนี้ภาครัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับสภาพธุรกิจของ SMEs (Favorable Business Environment) โดยปล่อยให้ SMEs ร่วมมือสร้างเครือข่ายด้วยตนเอง หรืออาจเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนองค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งเรียบร้อยแล้ว รูปแบบนี้นิยมใช้ในประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจ ระบบการเงิน หรือระบบธุรกิจที่มีประสิทธิภาพอันทำให้เกิดสภาพแวดล้อมในการแข่งขันที่เสรีอย่างเป็นธรรม เช่นในประเทศเดนมาร์กซึ่งมีโครงสร้างตลาดแรงงานที่มีประสิทธิภาพ มีระบบการรวมเจรจาต่อรองที่เป็นศูนย์กลาง (Centralised collective bargaining) การเจรจาต่อรองระหว่างนายจ้าง และภาคแรงงานเป็นการเจรจาร่วมกัน ครอบคลุมทุกภาคส่วนในตลาดแรงงาน โดยกฎระเบียบด้านแรงงานอาศัยมติร่วมกันระหว่างภาคนายจ้าง และลูกจ้างตามรูปแบบความสัมพันธ์แบบมติเอกฉันท์ (consensus-based relationship) ให้ความสำคัญขัดแย้งทางอุตสาหกรรมอยู่ในระดับต่ำ ภาครัฐไม่จำเป็นต้องแทรกแซงผ่านกฎหมายหรือมาตรการใด เพราะดำเนินการตามข้อตกลงระหว่างภาคนายจ้าง-ลูกจ้าง โดยความสัมพันธ์ในตลาดแรงงานทั้งหมดเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ผ่านระบบการรวมเจรจาต่อรองภาครัฐ

การปล่อยให้การรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย SMEs เกิดได้โดยเสรีตามกลไกตลาด มีข้อดี และข้อเสียดังนี้

ข้อดีของแนวทางที่ 3	ข้อเสียของแนวทางที่ 3
<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นแนวทางที่ลดภาระต้นทุนทางด้านการบริหารงาน และการส่งเสริมจากภาครัฐ 2. เครือข่ายที่เกิดขึ้นเกิดจากความต้องการของภาคผู้ประกอบการ SMEs เอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ในระบบเศรษฐกิจที่ยังขาดประสิทธิภาพอาจส่งผลให้เกิดอุปสรรค และความล่าช้าในการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายในภาค SMEs

มีข้อสังเกตว่ากฎหมายหลายฉบับได้ให้สิทธิเสรีภาพแก่บรรดาผู้ประกอบการหรือประกอบอาชีพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์กรเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน หรือหมู่คณะอื่นได้โดยสมัครใจ โดยอาศัยวิธีการรวมกลุ่มเป็นองค์กรเอกชนได้ อาทิเช่น ก่อตั้งเป็นสมาคมตามประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นสมมติการค้ำตามพระราชบัญญัติสมมติการค้ำ พ.ศ. 2509 หรือหอการค้าตามพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509 ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเหตุว่าการรวมกลุ่มขององค์การเอกชนดังกล่าว เป็นไปตามหลักเสรีภาพในการการแสดงเจตนาทางแพ่ง (freedom of contract) ซึ่งให้ผู้ประกอบการใช้เจตจำนงโดยสมัครใจ (will) ที่จะรวมกลุ่มกันเอง และเป็นไปตามแนวคิดลัทธิเสรีนิยมทางเศรษฐกิจ ที่ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนบุคคล และบุคคลแสวงหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุดโดยการแข่งขันอย่างเสรี และตามกลไกของตลาดหรือภาวะทางเศรษฐกิจ

ดังนั้น แนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย จึงอาจเสนอแนะได้ดังแผนภาพข้างล่าง

แผนภาพที่ 4.1 แนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย

2) ผลการรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1

ผลการรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 ซึ่งดำเนินการระหว่างการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อแนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย (ตามที่ได้เสนอไว้ในข้อ 1 ของบทที่ 4 ข้างต้น) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2555 ณ ห้องราชวดี โรงแรมโกลเด้นทิวลิป ระหว่างเวลา 9.00 ถึง 12.00 นาฬิกา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ มีรายละเอียดดังนี้

ทัศนคติ และความต้องการต่อการส่งเสริมและสนับสนุนต่อรัฐบาล

ที่ประชุมเห็นว่าภาครัฐควรมีความจริงจัง และจริงจังในการส่งเสริม และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเครือข่าย SMEs เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นความสำคัญของการที่ภาครัฐส่งเสริมร่วมมือในภาคผู้ประกอบการมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชาติ แต่กลับมีทัศนคติต่อนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการส่งเสริมสนับสนุน SMEs ในประเทศไทยว่าไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากรัฐบาลมักจะออกนโยบาย และกฎหมายที่เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มทุนกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ที่สนับสนุนพรรคการเมืองหรือนักการเมืองมากกว่า ประกอบกับมีความกังวลต่อความต่อเนื่องในเชิงนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการร่วมมือเป็นเครือข่ายของผู้ประกอบการ SMEs

ผู้เข้าร่วมประชุมหลายรายได้แสดงความคิดเห็นถึงความจำเป็น และเหตุผลที่รัฐควรต้องเข้ามา ร่วมในการส่งเสริมการร่วมมือเป็นเครือข่ายของ SMEs จากสาเหตุหลายประการดังนี้

- 1) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา บางครั้งมีธุรกิจประเภทใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลาซึ่งการดำเนินการของภาครัฐมีอาจให้การช่วยเหลือ หรือส่งเสริมภาคธุรกิจได้ทันทั่วทั้งทำให้ขาดเจ้าภาพในการดำเนินการ อาทิเช่น อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ หรือแฟรนไชส์ในระยะแรกๆ ไม่ปรากฏหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพ ดังนั้นการร่วมมือเป็นเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการ SMEs อาจเป็นเครื่องมือในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพธุรกิจได้ รวมถึงเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่บางประการของรัฐ
- 2) การพัฒนาส่งเสริม SMEs จำเป็นต้องเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการ เป็นการพัฒนาในหลายๆ ด้านพร้อมกัน ดังนั้นรัฐบาลควรต้องบูรณาการด้านการพัฒนาเพิ่มศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในองค์กรรวม

ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นว่ามีความต้องการให้รัฐบาลเข้ามาส่งเสริม และสนับสนุนการรวมกลุ่มสร้าง
เครือข่าย SMEs ดังนี้

- 1) รัฐบาลต้องเป็นผู้นำเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่ความเห็นชอบของรัฐสภา เนื่องจากกฎหมายหลาย
ประการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย SMEs ในประเทศไทยยังมีปัญหาอุปสรรคต่อ
การดำเนินการ
- 2) การให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนสนับสนุน เนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรของ SMEs อาจ
ทำให้ขาดทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินการของเครือข่าย ดังนั้นรัฐบาลควรมีแนวทางในการให้
ความช่วยเหลือองค์การเอกชนต่างๆ ผ่านงบประมาณที่ชัดเจน และต่อเนื่อง

ทัศนคติและความต้องการต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

ที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่าปัญหาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ SMEs ในปัจจุบันมีปัญหา
ในด้านการบูรณาการด้านความช่วยเหลือส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับข้อจำกัดด้านความยุ่งยากซับซ้อน
ทำให้ผู้ประกอบการ SMEs ประสบปัญหาในการเข้าถึงด้านการบริการต่างๆ ประกอบกับมีทัศนคติว่าการส่งเสริม
SMEs ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันเป็นการส่งเสริมรายบริษัทตามความสัมพันธ์ระหว่าง
บริษัทนั้นๆ กับหน่วยงานดังกล่าว ไม่ใช่การส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งในองค์กรรวมในเชิงการส่งเสริมช่วย
เหลือกลุ่มธุรกิจผ่านองค์การเอกชน หรือการส่งเสริมเชิงคลัสเตอร์ ประกอบกับปัญหาที่ความช่วยเหลือ SMEs
ในปัจจุบันที่ไม่เพียงพอ และไม่สามารถส่งถึงกลุ่มธุรกิจต่างๆ ซึ่งมีการรวมตัวกันอยู่แล้ว โดยผู้เข้าร่วมประชุมมี
ความต้องการให้

1. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการส่งเสริมกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่แล้วควบคู่กันกับการส่งเสริม
เสริมการจัดตั้งองค์การเอกชนใหม่ๆ ขึ้นมา ทั้งนี้ควรมีแนวทางในการประเมินศักยภาพของการ
รวมกลุ่มภาคเอกชนที่มีการดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีผลงานที่เป็นที่ประจักษ์ และ
มีศักดิ์ศรี เพื่อให้มีการพัฒนาช่วยเหลือสมาชิกให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
2. หน่วยงานราชการต่างๆ ควรกำหนดบทบาทการเป็นตัวแทนขององค์การเอกชน รวมถึง
คลัสเตอร์ต่างๆ นอกเหนือจากสภาหอการค้าไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ให้มี
อำนาจให้คำปรึกษาพูดคุยกับภาครัฐในประเด็นที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อภาคธุรกิจได้
3. หน่วยงานภาครัฐควรเปลี่ยนทัศนคติต่อภาคเอกชนจากเชิงลบเป็นเชิงบวก อย่าไปมองว่าภาค
เอกชนทำธุรกิจเพื่อจ้องจะเอาเปรียบ อยากให้มองว่าภาคเอกชนอยากทำความดี ซึ่งการเปลี่ยน
ทัศนคติจะส่งผลต่อการกำกับดูแลภาคเอกชนที่เปิดกว้างมากขึ้น และสามารถลดภาระที่ส่งผลต่อ
ภาคธุรกิจจากการกำกับดูแล

ทัศนคติ และความต้องการต่อการดำเนินการของภาคเอกชนรวมถึงผู้ประกอบการ SMEs

ที่ประชุมแสดงความคิดเห็นว่าภาคเอกชน รวมถึงผู้ประกอบการ SMEs ควรต้องมีการดำเนินการไปพร้อมๆ กันกับรัฐบาล และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือในการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการ SMEs ไปพร้อมๆ กัน ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมประชุมบางรายได้แสดงความคิดเห็นว่าในปัจจุบันผู้ประกอบการภาคเอกชนได้มีการรวมกลุ่มในธุรกิจประเภทต่างๆ เป็นรายธุรกิจ (Sector) กันอยู่แล้ว อาทิเช่น อาหาร คำข้าว คำมันสำปะหลังในแต่ละสาขาอาชีพ เพราะการรวมกลุ่มกันสามารถได้ประโยชน์จากภาครัฐ และสมาชิกเองก็สามารถช่วยกันพัฒนาบริษัท พัฒนาธุรกิจ ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงิน (เช่นจัดตั้งแชร์) รวมถึงเพื่อให้เป็นการพัฒนาสร้างมาตรฐานคุณภาพขั้นต่ำที่เป็นที่ยอมรับได้ทางธุรกิจ (Minimum Standard) นอกจากนั้นในปัจจุบันสภาพการแข่งขันในปัจจุบัน และในอนาคตที่จะเข้าเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะส่งผลให้มีการแข่งขันที่สูงขึ้น และเป็นการแข่งขันแบบเครือข่ายอุตสาหกรรมในแต่ละประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องมีความร่วมมือกันระหว่างธุรกิจมากขึ้น ทั้งนี้การเอกชน อาทิเช่น สภาหอการค้าไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สามารถดำเนินการช่วยเหลือส่งเสริม และเป็นตัวแทนของเครือข่ายอุตสาหกรรมได้แต่เพียงจุดหนึ่ง แต่ยังมีเครือข่ายอุตสาหกรรมหลายประเภทที่ยังปราศจากการร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพทำให้สูญเสียโอกาสในการแข่งขันในระดับโลกไปอย่างน่าเสียดาย

ที่ประชุมเห็นว่าการที่ภาคเอกชนมีการร่วมมือสร้างเครือข่าย SMEs เป็นสิ่งสำคัญ และสามารถให้ประโยชน์ตามแนวทางต่างๆ ได้ดังนี้

- 1) สามารถเป็นหนึ่งในช่องทางที่ทำให้เกิดความร่วมมือทางธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือระหว่างประเภทธุรกิจ แบบไขว้สาขาธุรกิจ (Cross-Sector) ซึ่งเป็นประเด็นที่มีปัญหามากในประเทศไทย เพราะการประกอบการในทุกธุรกิจอุตสาหกรรมต้องมีความร่วมมือไขว้สาขา (Cross-Sector) แต่ติดปัญหาเนื่องจากกฎหมายอาจไม่รับรองสถานะ (เช่นกฎหมายสมาคมการค้า) ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมประชุมบางรายมีทัศนคติว่าการมีสมาพันธ์อาจทำให้เกิดความร่วมมือแบบไขว้สาขาธุรกิจ (Cross-Sector) อย่างมีประสิทธิภาพ ได้
- 2) การร่วมมือเป็นเครือข่ายของผู้ประกอบการ SMEs ภาคเอกชนสามารถทำให้ภาคเอกชนกำกับดูแลสมาชิกกันเอง เนื่องจากผู้ประกอบการเองก็อดัดใจหากมีผู้ประกอบการภายในธุรกิจที่มีพฤติกรรมไม่ดี เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของธุรกิจนั้นๆ ในระดับระหว่างประเทศได้ โดยตามความคิดเห็นดังกล่าวที่ประชุมบางรายเห็นว่ารัฐควรบังคับให้วิสาหกิจเข้ามาเป็นสมาชิกองค์การเอกชนแล้วให้องค์กรนั้นดูแลกันเอง

- 3) ควรมีการรวมกลุ่มภาคผู้ประกอบการ SMEs ทั้งในรายธุรกิจแต่ละสาขาธุรกิจ (Sector) ตามห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) และการรวมกลุ่มระหว่างประเภทธุรกิจแบบไขว้สาขาธุรกิจ (Cross-Sector) ในเชิงคลัสเตอร์ โดยควรมีการรวมกลุ่มกับผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพมากกว่าอีกด้วย เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 4) การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการภาคเอกชนสามารถส่งผลให้เกิดการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกับสังคมด้วยในด้านต่างๆ เช่น ลดผลกระทบของการดำเนินการภาคธุรกิจต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อม

การรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อความเหมาะสม ข้อดี และข้อเสียของแนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทยที่น่าเสนอ

ที่ประชุมส่วนใหญ่ ทั้งจากผู้ประกอบการ SMEs ตัวแทนองค์กรเอกชน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีความเห็นว่าต่อแนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทยทั้ง 3 แนวทาง ดังนี้

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแนวทางที่ 1 ภาครัฐกำหนดมาตรการบังคับให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต้องเป็นสมาชิกขององค์กรเอกชน

ผู้เข้าประชุมบางส่วนเห็นว่าภาครัฐควรดำเนินการตามแนวทางที่ 1 ซึ่งเป็นมาตรการเชิงบังคับเพื่อให้ SMEs มีการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย SMEs เนื่องจากเล็งเห็นว่าผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยค่อนข้างมีความอ่อนแอ มีการตั้งบริษัทไปตามกระแสธุรกิจ ประกอบกับถึงแม้จะมีการรวมตัวเป็นสมาคม แต่อาจไม่มีการดำเนินการเพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาสมาชิก แต่อาจเกิดจากความต้องการเป็นกรรมการ แย่งชิงอำนาจกัน

นอกจากนั้น ผู้ที่เห็นด้วยกับแนวทางนี้ยังเห็นว่าภาครัฐควรกำหนดให้มีการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายของ SMEs ที่มีองค์กรเอกชนในระดับประเทศ (Umbrella) เพื่อเป็นการช่วยรัฐให้ควบคุมพฤติกรรมขององค์กรเอกชนและบริษัทต่างๆ ที่เป็นสมาชิกในระดับต่อไป เนื่องจากการดำเนินการขององค์กรเอกชนสามารถเลือกรับสมาชิกได้ โดยการคัดกรองเลือกรับสมาชิกที่มีพฤติกรรมที่ดี ภาครัฐควรที่จะกำหนดว่าการประกอบธุรกิจ ต้องไปเป็นสมาชิกขององค์กรเอกชนใดองค์กรหนึ่งก่อน บางรายได้แสดงความเห็นว่าปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุข หรือความปลอดภัยของผู้บริโภคซึ่งเป็นกฎหมายเชิงบังคับให้มีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs จึงไม่เป็นเรื่องแปลก และเป็นเพียงอีกมาตรการที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ และส่งเสริมการแข่งขันของธุรกิจในระยะยาว

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแนวทางที่ 2 ภาครัฐส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรเอกชนเพื่อ เป็นตัวแทนของ SMEs

แนวทางที่ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเหมาะสมที่สุดคือแนวทางที่ 2 ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ผ่านการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐให้มีการจัดตั้งองค์กรเอกชนเพื่อเป็นตัวแทนของ SMEs เนื่องจากผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นหลายรายไม่ต้องการให้มีมาตรการเชิงบังคับ เนื่องจากอาจเป็นการเปิดโอกาสให้ภาครัฐเข้ามาควบคุมการดำเนินการทางธุรกิจมากเกินไป ประกอบกับมีทัศนคติว่ากฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญได้ให้เสรีภาพในการรวมกลุ่ม และมีกฎหมายที่เปิดช่องให้ภาคเอกชนมีการกำกับเป็นการดูแลกันเอง

นอกจากนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมบางรายยังมีทัศนคติว่าภาครัฐต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงให้เกิดการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายในรายสาขาธุรกิจ และการรวมกลุ่มแบบไขว้สาขาธุรกิจ (Cross Sector) ในเชิงคลัสเตอร์อีกด้วย แต่ควรเป็นการนำแบบไม่ใช่การบังคับผ่านการเปิดโอกาสให้การเป็นสมาชิกองค์กรเอกชนสามารถกระทำได้ง่าย และเกิดกระบวนการในการรับฟังความคิดเห็น และการปรึกษาหารือให้ผู้ประกอบการ SMEs ที่ตั้งใจจะเข้าเป็นสมาชิกสามารถกระทำได้ง่าย ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นส่วนใหญ่มองเห็นความจำเป็นที่ภาครัฐต้องเข้ามาช่วยเหลือทำให้เกิดความเข้มแข็งของผู้ประกอบธุรกิจให้มีการรวมตัวระหว่างภาคผู้ประกอบการ SMEs ได้เอง โดยให้มีมาตรการการควบคุมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการที่ดี มีศักยภาพในการแข่งขันได้ แต่ต้องมีมาตรการป้องกันไม่ให้คนไม่ดีแทรกซึมเข้ามา ซึ่งผู้ที่เห็นด้วยกับแนวทางนี้เห็นว่าบทบาทของภาครัฐที่มีต่อเครือข่าย SMEs ควรเน้นการส่งเสริม แต่ต้องกำกับดูแลไปด้วยเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาดังที่กล่าวมา

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแนวทางที่ 3 ภาครัฐปล่อยให้ผู้ประกอบการ SMEs มีการร่วมมือสร้างเครือข่าย ด้วยตนเอง

ที่ประชุมส่วนใหญ่เล็งเห็นว่าแนวทางที่ 3 อันเป็นแนวทางที่ภาครัฐปล่อยให้ SMEs มีการร่วมมือสร้างเครือข่าย SMEs ด้วยตนเองเป็นแนวทางที่ไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย เนื่องจากการปล่อยให้ภาคเอกชนไปดำเนินการเอง อาจไม่มีความเป็นมืออาชีพ และอาจไม่ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้ ประกอบกับ SMEs มักมีขนาดเล็ก ไม่มีเวลา ไม่มีเงิน และมีปัญหาด้านการบริหารจัดการ ทำให้อาจไม่มีโอกาสให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย SMEs ได้

ภาพรวมของการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อแนวทางการรวมกลุ่ม SMEs ไทย
ครั้งที่ 1 วันพฤหัสบดีที่ 13 ธันวาคม 2555
ณ ห้องราชาวดี โรงแรมโกลเด้น ทิวลิป ซอฟเฟอริน กรุงเทพฯ

บทที่ 5

รายละเอียดการจัดทำแผนการดำเนินงาน (Roadmap)

ในบทนี้จะเป็นการเสนอแผนการดำเนินงานที่เหมาะสมในการดำเนินนโยบายการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ของไทย โดยทำการวิเคราะห์กฎหมาย มาตรการ และแนวทางปฏิบัติ ตลอดจนความคิดเห็นของบรรดาผู้ให้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 พร้อมทั้งใช้แนวทางวิเคราะห์ตามตัวแบบที่กำหนดไว้สำหรับการวิเคราะห์กฎหมายและมาตรการของต่างประเทศ ซึ่งกำหนดดัชนีชี้วัด (Index) เปรียบเทียบประสิทธิภาพความสำเร็จของกฎหมายและมาตรการในการรวมกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ในการนี้จึงได้จัดแบ่งรายงานออกเป็น 5 หัวข้อดังต่อไปนี้

- 1) กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย
- 2) รายละเอียดการปรับแก้กฎหมาย และ/หรือ มาตรการที่เกี่ยวข้อง (ซึ่งรวมถึง สาระสำคัญและกระบวนการในการปรับแก้)
- 3) บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการร่วมผลักดันเพื่อให้สามารถปรับแก้และพัฒนา กฎหมายและมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไปดำเนินการในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม
- 4) การศึกษาขั้นตอนและระยะเวลาของแนวทางในการปรับแก้ /พัฒนา กฎหมายและ/หรือ มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย

1) กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย

กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย มีเรื่องต้องพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับโครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ และเรื่องโครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs (The Legal and administrative Framework and its Practical Implications)

การวิเคราะห์โครงสร้างด้านกฎหมายและการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs จะคำนึงถึงเรื่อง การกำหนดให้มีมาตรการหรือมีการให้สิทธิพิเศษแก่องค์การเอกชนสามารถส่งเสริมการจัดตั้งองค์การเอกชน เพื่อเป็นตัวแทนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยพิจารณาารูปแบบของสิทธิพิเศษดังต่อไปนี้

(1) การมีกฎหมายกำหนดให้ SMEs ต้องเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การเอกชน ซึ่งเป็นมาตรการ สำคัญในการบังคับให้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม และความสำคัญของการเป็นตัวแทนของสมาชิกในกลุ่ม ในการสร้างสิทธิประโยชน์ให้แก่ SMEs เอง

(2) การมีธรรมเนียมปฏิบัติในภาคเอกชนเองว่ามีความจำเป็นต้องเข้าเป็นสมาชิกขององค์การเอกชน โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าจะมีกฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ แต่สมาชิกเองเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม เพราะมีการให้สิทธิประโยชน์แก่องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของสมาชิกนั้นๆ นอกจากนี้ หากมีกรณีที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติกันมาว่าการเป็นตัวแทนของกลุ่มหนึ่งๆ นั้น สามารถผูกพันไปถึง SMEs อื่นๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก ของกลุ่มนั้นด้วยโดยผลของกฎหมายอื่น หรือความรับผิดชอบทางสังคม ธรรมเนียมปฏิบัตินี้ก็ยังมีแนวโน้มให้ SMEs เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มได้มากยิ่งขึ้น

(3) การมีแรงสนับสนุนจากรัฐ โดยที่รัฐเห็นความสำคัญของกลุ่มที่รวมตัวกันในฐานะเป็นตัวแทน ของสมาชิกในกลุ่มนั้น ก็จะมีมาตรการพิเศษให้กับองค์การเอกชนที่เกิดจากการรวมตัวกันของ SMEs โดยรัฐไม่ จำเป็นต้องเข้าไปแทรกแซงในกิจการของ SMEs แต่ละราย หากแต่ปล่อยให้ตัวแทนของกลุ่มควบคุมดูแล กันเอง รัฐทำหน้าที่เพียงสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มที่ตั้งขึ้นเป็นองค์การเอกชนเท่านั้น

การวิเคราะห์กฎหมายในส่วนนี้จึงอาศัยตัวชี้วัดเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคือ

(1) องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs มีสิทธิพิเศษในฐานะเป็นองค์กรและ/หรือเป็นตัวแทนของ SMEs หรือไม่ (เช่นการบังคับให้ SMEs ต้องเป็นสมาชิกสมาคม/องค์กร

(2) มีกฎหมาย / มาตรการที่ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรค SMEs ในการจัดตั้งองค์การเอกชนที่เป็น ตัวแทนของ SMEs

(3) มีกฎหมาย / มาตรการ จูงใจพิเศษเพื่อให้องค์การเอกชนฯ มีสิทธิในการหาข้อตกลงร่วมกันกับ หน่วยงานอื่นๆ

ตารางที่ 5.1 แสดงโครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
1) องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs มีสิทธิพิเศษในฐานะเป็น องค์กรและ/หรือเป็นตัวแทนของ SMEs หรือไม่ (เช่นการบังคับให้ SMEs ต้องเป็นสมาชิก สมาคม/องค์กร	ป.พ.พ.ว่าด้วยสมาคม	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีบทบังคับ เป็นภาคสมัครใจในการรวมกลุ่ม แต่เมื่อจดทะเบียนและมีสถานภาพสมาคม อันเป็นนิติบุคคลแล้ว ก็จะมีสิทธิพิเศษตามกฎหมายอื่นๆ ที่กำหนดเงื่อนไขว่าต้องเป็น สมาคมที่จดทะเบียนแล้ว - แม้ไม่เป็นบทบังคับให้ต้องจดทะเบียนการรวมกลุ่ม SMEs ให้เป็นสมาคม แต่สมาชิกที่รวม ตัวกันจัดตั้งสมาคมขึ้นเองได้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม เพราะการเป็นสมาคมตาม กฎหมายนี้มีประโยชน์หลายประการ เช่น การมีตัวแทนของสมาชิกในการดำเนินการใดๆ ในรูปของคณะกรรมการสมาคมที่มีความชัดเจนเป็นไปตามกฎหมายและตามข้อบังคับของ สมาคม ภายใต้การควบคุมดูแลของที่ประชุมใหญ่ (มาตรา 86) และกฎหมายไม่ได้ห้ามใน การที่สมาคมจะหาผลกำไรและรายได้เข้าสมาคมเพื่อดำเนินการต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ ของสมาคม นอกจากนี้การจดทะเบียนเป็นสมาคมตามกฎหมายนี้ ก็ไม่มีข้อห้ามในเรื่อง การจัดตั้งสมาคมในชื่อว่า “สมาคมสมาพันธ์” ด้วย
	พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีบทบังคับ แต่เป็นภาคสมัครใจของ SMEs เองในการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นสมาคม เพราะเล็งเห็นถึงประโยชน์ของการรวมตัวกันเป็นสมาคม ซึ่งเมื่อได้รับการจดทะเบียนแล้ว จะมีสถานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>การสนับสนุนจากภาครัฐให้กับสมาคมซึ่งเป็นตัวแทนของ SMEs หรือการเป็นตัวแทนในการประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอกในการประกอบวิสาหกิจ ซึ่งจะทำให้เกิดการสนับสนุนและช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิก ตลอดจนเป็นการแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจ</p>
	พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีบทบังคับ เป็นภาคสมัครใจในการรวมกลุ่ม - สมาชิกสหกรณ์เห็นความสำคัญของการจัดตั้งสหกรณ์ จึงสมัครใจเองในการรวมกลุ่มกัน เพราะเมื่อได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแล้ว ก็จะมีสถานะเป็นนิติบุคคล ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐผ่านทางกองทุนพัฒนาสหกรณ์ และยังได้รับการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ด้วย - นอกจากกฎหมายจะให้ SMEs สมัครใจจัดตั้งสหกรณ์แล้ว ยังเปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ที่รวมกลุ่มกันเป็นชุมนุมสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และกลุ่มเกษตรกรได้อีกด้วย
	พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509 และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550)	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีบทบังคับ เป็นภาคสมัครใจในการรวมกลุ่ม - สมาชิกมาจากหลากหลายสาขา ไม่ว่าจะเป็นการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงิน หรือเศรษฐกิจ ต่างสมัครใจเข้าร่วมกลุ่มซึ่งมีรูปแบบ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>ของหอการค้าสี่ประเภทคือ หอการค้าจังหวัด หอการค้าไทย หอการค้าต่างประเทศ และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย โดยที่ ข้อบังคับสภาฯ กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าสมาชิกต้องแสดงความจำนงสมัครเข้าเป็นสมาชิกและคณะกรรมการของสภาฯ ได้ลงมติตอบรับการเข้าเป็นสมาชิก และจะต้องแต่งตั้งผู้แทนมาใช้สิทธิในฐานะสมาชิก โดยที่สมาชิกจะต้องชำระค่าลงทะเบียนเข้าเป็นสมาชิกและค่าบำรุงประจำปีด้วย</p>
	<p>พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีบทบังคับ เป็นภาคสมัครใจในการรวมกลุ่ม - ตามข้อบังคับของสภาฯ ฉบับที่ 1 สมาชิกไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือสมาคมการค้า ที่ต้องการเข้าเป็นสมาชิกของสภาฯ จะต้องยื่นใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกตามแบบที่สภาฯ กำหนดต่อนายทะเบียน และยังต้องจ่ายค่าสมัครและค่าบำรุงด้วย ซึ่งทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าสมาชิกต้องการรวมกลุ่ม จึงยอมที่จะจ่ายค่าสมัครและค่าบำรุงด้วย อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่จัดตั้งกลุ่มอุตสาหกรรมหรือกลุ่มท้องถิ่น ตามข้อบังคับของสภาฯ ฉบับที่ 5 สภาฯ จะลงมติจัดให้กลุ่มสมาชิกได้ และสมาชิกของสภาฯ ก็อาจร้องขอต่อสภาฯ ให้จัดตั้งกลุ่มอุตสาหกรรมหรือกลุ่มท้องถิ่นได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสภาฯ
	<p>พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีบทบังคับ เป็นภาคสมัครใจในการรวมกลุ่มของธุรกิจในการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว - สมาชิกสามัญหรือวิสามัญ จะต้องยื่นใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกตามแบบที่สภาฯ กำหนดต่อ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>นายทะเบียน และยังต้องจ่ายค่าสมัครและค่าบำรุงด้วย ซึ่งทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าสมาชิกต้องการรวมกลุ่ม จึงยอมจ่ายค่าสมัครและค่าบำรุงด้วย</p>
	<p>พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีบทบังคับ เป็นภาคสมัครใจในการรวมกลุ่มของบรรดานายจ้างซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจประกอบกิจการประเภทเดียวกัน - เป็นกฎหมายที่อำนวยความสะดวกให้มีการรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบการ SMEs ที่เป็นนายจ้าง เพราะกำหนดให้นายทะเบียนทำหน้าที่รับจดทะเบียนการจัดตั้ง “องค์การนายจ้าง” ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของนายจ้าง - กำหนดรูปแบบขององค์การนายจ้างไว้หลายรูปแบบคือ สมาคมนายจ้าง สหพันธ์นายจ้าง และสภาองค์การนายจ้าง โดยจัดลำดับขั้นของการรวมกลุ่มแต่ละกลุ่มจากกลุ่มเล็กไปกลุ่มใหญ่ระดับชาติที่เรียกว่าสภาองค์การนายจ้าง ทำให้เห็นความชัดเจน และนายจ้างเห็นประโยชน์ของการรวมตัวกัน โดยเฉพาะในเรื่องการคุ้มครองผลประโยชน์เกี่ยวกับสภาพการจ้าง การเจรจาหรือทำความตกลงในคณะกรรมการไตรภาคี
	<p>พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีบทบังคับ เป็นภาคสมัครใจในการรวมกลุ่ม - แต่มีการสนับสนุนจากภาครัฐให้กับกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์การเอกชน ในการขอรับความช่วยเหลือหรือการอุดหนุนจากเงินกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาด

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		กลางและขนาดย่อม - กฎหมายนี้จึงมีลักษณะของการสร้างแรงจูงใจให้มีการรวมกลุ่มกันของ SMEs
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	- ไม่มีบทบังคับ เป็นภาคสมัครใจในการรวมกลุ่ม แต่มีข้อกำหนดให้จดทะเบียนจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อจะ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ กฎหมายนี้จึงมีลักษณะของการสร้างแรงจูงใจให้มีการรวม กลุ่มกันของ SMEs ที่มีลักษณะของชุมชน
	พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. 2469 ประกาศศุลกากรที่ 22/2551	ไม่มีบทบังคับ เป็นภาคสมัครใจในการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสมาคมที่เกี่ยวกับการออกของ แต่มีข้อกำหนดอันเป็นสิ่งจูงใจให้จัดตั้งสมาคม เพื่อประสงค์จะให้กรมศุลกากรรับรองให้เป็น สมาคมที่เกี่ยวกับการออกของ และได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายนี้
	พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520	- ไม่มีบทบังคับ ให้เป็นความสมัครใจของผู้ประสงค์จะขอรับการส่งเสริมการลงทุนเองว่าจะ ขอความช่วยเหลือในสถานะเป็นบริษัทหรือเป็นมูลนิธิ หรือสหกรณ์ - แต่ไม่มีข้อกำหนดให้ “สมาคม” มีสิทธิในการขอรับการส่งเสริม

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
<p>2) มีกฎหมาย /มาตรการที่ส่งเสริม หรือ เป็นอุปสรรค SMEs ในการจัดตั้ง องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs</p>	<p>ป.พ.พ.ว่าด้วยสมาคม</p>	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบวิสาหกิจรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นสมาคม โดยมีข้อกำหนดที่ชัดเจนเข้าถึงได้ - กฎหมายกำหนดให้สมาคมที่จัดตั้งขึ้นมีฐานะเป็นนิติบุคคล - การจดทะเบียนจัดตั้งสมาคมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สำคัญของการรวมกลุ่มของ SMEs โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกลุ่มเหล่านั้นต้องการที่จะจดทะเบียนกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มหรือสมาคมต่างๆ เข้าด้วยกัน เรียกว่า “สมาคมสมาพันธ์” แต่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่รับจดทะเบียน <p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจดทะเบียนมีเงื่อนไขและข้อกำหนดว่าสมาคมต้องมีคำว่า “สมาคม” ประกอบกับชื่อของสมาคม (ผู้เริ่มก่อตั้งกลุ่มส่วนใหญ่ต้องการให้เกิดความชัดเจนถึงความเป็นสมาพันธ์ และสหพันธ์เหมือนกฎหมายแรงงาน)
	<p>พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550</p>	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบวิสาหกิจรวมตัวกันไม่น้อยกว่า 3 รายเพื่อจัดตั้งสมาคมการค้า และ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์ชัดเจนให้ผู้ร่วมจัดตั้งเข้าใจและเข้าถึงการจัดตั้งกลุ่ม รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาค่าขออนุญาตตั้งสมาคมการค้าเพื่อให้การพิจารณารวดเร็วและยุติธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการยอมรับสถานะของกลุ่ม ด้วยการกำหนดให้สมาคมมีสถานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และให้สิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนด้วย จึงส่งผลให้สมาคมได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภายนอกในการหาข้อตกลงร่วมเพื่อประโยชน์ของสมาชิกในสมาคมได้ - ส่งเสริมโดยจัดให้มีหน่วยงานรัฐทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการรับจดทะเบียนจัดตั้งสมาคมการค้า แม้กระทั่งเป็นการรวมกลุ่มในระดับจังหวัด ก็มีสำนักงานทะเบียนสมาคมการค้าประจำจังหวัดออกใบอนุญาตและการจดทะเบียนสมาคมการค้าในต่างจังหวัดให้ - การกำหนดอำนาจหน้าที่ของสมาคมการค้า เพราะให้ความสำคัญในสถานภาพตามกฎหมายของสมาคม <p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <ul style="list-style-type: none"> - เงื่อนไขและข้อกำหนดการจดทะเบียนให้ต้องเป็นสมาคมการค้าเท่านั้น แม้ว่าจะไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าห้ามการจัดตั้งเป็นสหพันธ์หรือสมาพันธ์ แต่กรมพัฒนาธุรกิจก็ตีความว่า

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>จะใช้ชื่ออื่นนอกจากคำว่าสมาคมไม่ได้ (ผู้เริ่มก่อตั้งกลุ่มส่วนใหญ่ต้องการให้ชื่อมีความชัดเจนถึงระดับและประเภทของกลุ่ม ซึ่งหากเป็นสหพันธ์หรือสมาพันธ์จะแสดงถึงความใหญ่ของกลุ่มมากกว่าเป็นสมาคม)</p>
	<p>พ.ร.บ.สหกรณ์พ.ศ. 2542</p>	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดหลักเกณฑ์ของการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ ทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจสามารถเข้าถึงกฎหมายและขอจัดตั้งสหกรณ์ได้ - กำหนดให้สหกรณ์ที่จดทะเบียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล และกำหนดอำนาจหน้าที่และสิทธิประโยชน์ของสหกรณ์ไว้ชัดเจน - อำนวยความสะดวกในการจัดตั้งกลุ่ม โดยให้กรมส่งเสริมสหกรณ์มีหน้าที่รับจดทะเบียน ทั้งยังได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนด้วย - อุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนได้ ซึ่งเป็นการรองรับสิทธิในการจัดตั้งสมาคม - ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเป็น “ชุมนุมสหกรณ์” “สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย” หรือ “กลุ่มเกษตรกร” ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล - กำหนดให้มีสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเพื่อส่งเสริมกิจการสหกรณ์ทั่วประเทศ - ให้มีกองทุนพัฒนาสหกรณ์สนับสนุนด้านการเงิน รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานและ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>คุณภาพของสินค้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติทำหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ <p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีข้อกำหนดให้ชัดเจนถึงผู้เริ่มก่อตั้งสหกรณ์ว่าหมายรวมถึงองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs และกำหนดให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่ากฎหมายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์เฉพาะกลุ่มเกษตรกรเท่านั้น <p>นอกจากนั้น ที่มาของคณะกรรมการสหกรณ์แห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นตัวแทนจากภาครัฐ และไม่ให้ความสำคัญกับองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs</p>
	<p>พ.ร.บ. หอการค้า พ.ศ. 2509 และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550)</p>	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มในรูปแบบของหอการค้า โดยมีการจัดอันดับของกลุ่มจากกลุ่มเล็กๆ รายจังหวัด มาเป็นกลุ่มระดับชาติ และระดับนานาชาติ - อำนวยความสะดวกให้องค์กรเอกชนในการก่อตั้งหอการค้า โดยได้จัดตั้งสำนักงานกลางทะเบียนหอการค้าขึ้นในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ รวมทั้งจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหอการค้าประจำจังหวัดขึ้นตรงต่อสำนักงานกลางทะเบียนหอการค้าด้วย

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้หอการค้าที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล - สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยได้รับเงินจากกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศของกระทรวงพาณิชย์เพื่อสนับสนุนสมาคมการค้าต่างๆ ให้ได้มีโอกาสเพิ่มกิจกรรมซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่การดำเนินธุรกิจของสมาชิกส่วนรวม <p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <p>ไม่มีอุปสรรคต่อการรวมกลุ่มของ SMEs แต่ไม่มีข้อกำหนดโดยตรงให้องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs มีสิทธิในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ</p>
	<p>พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530</p>	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดโอกาสให้รวมกลุ่มเพื่อจัดตั้ง “สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย” และให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล - สมาชิกของสภาฯ สามารถรวมกลุ่มกัน เป็น “กลุ่มอุตสาหกรรม” และ “กลุ่มท้องถิ่น” ซึ่งมีความชัดเจนถึงการรวมตัวกันเป็นรายสาขาและรายจังหวัด - มีมาตรการอำนวยความสะดวก ส่งเสริมและพัฒนา SMEs ที่เป็นสมาชิกของสภาฯ - ให้สิทธิประโยชน์ต่อกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้หลายประการ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <p>ไม่มีอุปสรรคในการรวมกลุ่มของ SMEs แต่ไม่มีข้อกำหนดโดยตรงให้องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs มีสิทธิในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ</p>
	พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดโอกาสให้จัดตั้งสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและให้สภามีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นตัวแทนของสมาชิกในการประสานเชื่อมต่อระหว่างภาครัฐ และระหว่างเอกชนด้วยกันเอง - ให้สิทธิประโยชน์ต่อกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้หลายประการ <p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <p>ไม่มีอุปสรรคในการรวมกลุ่มของ SMEs แต่ไม่มีข้อกำหนดโดยตรงให้องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs มีสิทธิในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ</p>
	พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - กฎหมายเปิดโอกาสและอำนวยความสะดวกในการรวมกลุ่มของนายจ้างที่ประกอบกิจการ เพราะกำหนดให้นายทะเบียนทำหน้าที่รับจดทะเบียนการจัดตั้ง “องค์การนายจ้าง”

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>- กำหนดมาตรการจูงใจให้องค์การนายจ้างเป็นตัวแทนของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้มีตัวแทนในการทำข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะกับฝ่ายลูกจ้างได้ และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหลายประการ โดยเฉพาะการแสวงหาและคุ้มครองผลประโยชน์เกี่ยวกับสภาพการจ้าง เรียกร้อง เจริญ ทำความตกลงและรับทราบค่าชี้ขาด หรือทำความตกลงกับสหภาพแรงงานหรือลูกจ้างในกิจการของสมาชิก</p> <p>- กำหนดให้สมาคมนายจ้างมีสิทธิพิเศษหลายประการ อาทิ เสนอชื่อผู้แทนฝ่ายตนเป็นผู้แทนฝ่ายนายจ้างในคณะกรรมการไตรภาคีชุดต่างๆ ลงคะแนนเสียงเลือกผู้แทนฝ่ายนายจ้างในการเข้าเป็นผู้พิพากษาสมทบศาลแรงงาน มีสิทธิส่งผู้แทนไปประชุมและดำเนินการของสหพันธ์นายจ้างหรือสหพันธ์แรงงาน ไม่ถูกกล่าวหาหรือฟ้องร้องทางอาญาหรือทางแพ่งในการดำเนินการบางประการ</p> <p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <p>- การรวมกลุ่มของ SMEs ในสถานะนายจ้าง มีได้เฉพาะอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 เท่านั้น กล่าวคือ สมาคมนายจ้าง สหพันธ์นายจ้าง องค์กรการนายจ้าง แต่ไม่มีข้อกำหนดว่ากรรมการขององค์กรการนายจ้างเหล่านั้นต้องมาจากองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ด้วย</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดโอกาสให้ SMEs สามารถรวมตัวกันจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนได้ โดยอาจมีรูปแบบเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องมีวัตถุประสงค์ของวิสาหกิจเพื่อสร้างรายได้/เพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน (มาตรา 3) - ส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนรวมตัวกันจัดตั้งเป็น “เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน” ซึ่งจะได้รับสิทธิในการขอรับการส่งเสริมหรือการสนับสนุน สามารถดำเนินการเพื่อประโยชน์ของเครือข่ายเป็นคนกลางติดต่อกับส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับนโยบายหรือมาตรการต่างๆ ทั้งนี้ โดยยื่นขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตร - กำหนดอำนาจหน้าที่ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้ดำเนินการเป็นตัวแทนวิสาหกิจ เพราะให้ความสำคัญกับการมีสถานะเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน - กำหนดให้วิสาหกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของ “คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน” และ “คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด” - มีหลักเกณฑ์ในการจดทะเบียนและพิจารณาคำขอจดทะเบียนเพื่อให้การพิจารณารวดเร็วและยุติธรรม

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรรมการตามกฎหมายนี้ส่วนใหญ่เป็นตัวแทนจากภาครัฐ ไม่มีข้อกำหนดให้องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย - ไม่มีข้อกำหนดให้อุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน (แต่สามารถใช้กฎหมายปกครองได้) - ไม่มีกองทุนของตนเอง - หน่วยงานที่รับจดทะเบียนคือกรมส่งเสริมการเกษตร ในทางปฏิบัติกฎหมายฉบับนี้จึงถูกนำไปใช้เฉพาะวิสาหกิจด้านการเกษตรมากกว่า - กฎหมายไม่ได้กำหนดให้วิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับจดทะเบียนไว้แล้วมีสถานภาพเป็นนิติบุคคล
	<p>พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543</p>	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดโอกาสให้ สสว. และคณะกรรมการส่งเสริมฯ เสนอให้มีกฎหมาย หรือให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม SMEs ต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง และให้รัฐมนตรีฯ มีอำนาจในการจัดทำกฎกระทรวงหรือประกาศได้ ซึ่งจะช่วยเร่งให้เกิดการรวมตัวกันของ SMEs ได้เร็วขึ้น

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้มี “กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ซึ่งอาจใช้เป็นที่ตั้งให้ SMEs รวมตัวกันเพื่อขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน - กำหนดให้ สสว. จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs และตามแผนฯ ได้มีมาตรการการส่งเสริมการรวมกลุ่มและพัฒนาองค์การเอกชนด้วย - มีการรับรองการรวมกลุ่มของ SMEs ในรูปของ “กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” และ “องค์การเอกชน” ซึ่งสามารถขอรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากกองทุนฯ ได้ - กำหนดให้การใช้เงินกองทุนฯ เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่ม การส่งเสริมและพัฒนาองค์การเอกชน การส่งเสริมสนับสนุนด้านทรัพย์สินทางปัญญา ได้ด้วย - ยอมรับสถานภาพของกลุ่มที่เป็นตัวแทนของ SMEs คือให้ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเข้ามาเป็นกรรมการด้วย และกำหนดให้ผู้แทนองค์การเอกชนต้องมาจากผู้แทนของ SMEs คือให้ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเข้ามาเป็นกรรมการด้วย นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้แทนองค์การเอกชนอย่างน้อยสามคนต้องมาจากผู้ประกอบการ SMEs ที่อยู่ในภูมิภาค

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรรมการตามกฎหมายนี้ส่วนใหญ่เป็นตัวแทนจากภาครัฐ - มีข้อกำหนดเรื่องการพิจารณาอนุมัติเงินกองทุน การเบิกจ่ายเงินกองทุน และการติดตามประเมินผล ซึ่งยุ่งยากต่อการปฏิบัติสำหรับผู้ร้องขอความช่วยเหลือและสำหรับ สสว. เอง - สสว. ต้องอยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงอุตสาหกรรม จึงยังมีระบบราชการที่ต้องทำตามขั้นตอนและทำให้เกิดความไม่คล่องตัวขององค์กร
	<p>พ.ร.บ.ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545</p>	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีข้อกำหนดอันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของ SMEs แต่มีการให้สิทธิแก่ SMEs ในการพัฒนา ส่งเสริม ช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดตั้ง การดำเนินงาน การขยายหรือการปรับปรุงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการให้สินเชื่อ ค้ำประกัน ร่วมลงทุน ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้บริการที่จำเป็นอื่น ซึ่งอาจใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างสิ่งจูงใจแก่ SMEs ในการรวมตัวกัน และให้ตัวแทนของกลุ่มใช้สิทธิแทนสมาชิกในการยื่นขอรับการส่งเสริมเพื่อประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่มก็ได้

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <p>- ไม่มีบทบัญญัติที่เป็นมาตรการในการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs</p>
	พ.ร.บ.บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <p>- ไม่มีข้อกำหนดอันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของ SMEs แต่มีการให้สิทธิประโยชน์แก่ SMEs ในการได้รับสินเชื่อมากขึ้นเพราะสถาบันการเงินมีความมั่นใจจากการประกันสินเชื่อจากธนาคารตามกฎหมายนี้ ซึ่งอาจใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างสิ่งจูงใจแก่ SMEs ในการรวมตัวกัน และให้ตัวแทนของกลุ่มใช้สิทธิแทนสมาชิกในการยื่นขอรับการส่งเสริมเพื่อประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่มก็ได้</p> <p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <p>- ไม่มีบทบัญญัติที่เป็นมาตรการในการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs</p>
	พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <p>- กฎหมายกำหนดให้การรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ สามารถขอรับการส่งเสริมการลงทุนได้</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>- แม้ว่ากฎหมายไม่มีข้อกำหนดอันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของ SMEs โดยตรง แต่มีการให้สิทธิประโยชน์แก่ SMEs ในการได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายนี้ ซึ่งอาจใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างสิ่งจูงใจแก่ SMEs ในการรวมตัวกัน และให้ตัวแทนของกลุ่มใช้สิทธิแทนสมาชิกในการยื่นขอรับการส่งเสริมเพื่อประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่มก็ได้</p> <p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <p>- ไม่มีบทบัญญัติที่เป็นมาตรการในการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs</p> <p>- การรวมตัวของ SMEs มีหลายรูปแบบ ทั้งเป็นสหกรณ์ หรือสมาคม แต่กฎหมายนี้กำหนดให้เพียงสหกรณ์เท่านั้นที่สามารถขอรับการส่งเสริมการลงทุน (มาตรา 17) และไม่ได้ให้ความสำคัญกับองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs</p>
	<p>พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. 2469 ประกาศศุลกากรที่ 22/2551</p>	<p>กฎหมายที่เป็นการส่งเสริม</p> <p>- มีข้อกำหนดว่าจะขอรับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายนี้ได้ จะต้องเป็นสมาคมเท่านั้น จึงเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันจัดตั้งสมาคม</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมาคมที่เกี่ยวกับการออกของต้องมีสมาชิกเป็นผู้ประกอบกิจการเป็นตัวแทนออกของไม่น้อยกว่า 20 ราย - ไม่มีบทบัญญัติโดยตรงที่ให้สิทธิประโยชน์กับองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs
	<p>พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511</p> <p>พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522</p> <p>พ.ร.บ.บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534</p> <p>พ.ร.บ.ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545</p>	<p>กฎหมายที่เป็นอุปสรรค</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีผู้แทนจากองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs เข้ามาเป็นคณะกรรมการ - ไม่มีบทบัญญัติที่อำนวยความสะดวกหรือเอื้อประโยชน์ในการจัดตั้งองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs - ไม่ให้ความสำคัญกับองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs
3) มีกฎหมาย /มาตรการจูงใจพิเศษเพื่อให้องค์กรเอกชนฯ มีสิทธิในการหา	<p>ป.พ.พ.ว่าด้วยสมาคม และ พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509</p>	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการของสมาคมสามารถทำหน้าที่เป็นผู้แทนของสมาคมในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
ข้อตกลงร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆ	และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	- สมาคมการค้าสามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิกและมีผลผูกพันทางกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอก หรือการประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอก
	พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542	- สหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ คณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติ และสันนิบาตสหกรณ์ประเทศไทย มีอำนาจหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจาหรือหาข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อประโยชน์ของสมาชิก
	พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509 และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550)	- หอการค้าไทย หอการค้าจังหวัด หอการค้าต่างประเทศ และสภาหอการค้าที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้ มีอำนาจหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจาหรือหาข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ได้ - ผู้แทนของสภาฯ สามารถเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) เป็นคณะอนุกรรมการและคณะทำงานต่างๆ ในหน่วยงานราชการ
	พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530	- กลุ่มอุตสาหกรรมหรือกลุ่มห้องที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้ เป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจาหรือหาข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่ม - สภาฯ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภาคเอกชนในการประสานนโยบาย

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>และดำเนินงานระหว่างภาคเอกชนกับรัฐ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่รัฐบาลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้แทนของสภาฯ สามารถเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) เป็นคณะอนุกรรมการและคณะทำงานต่างๆ ในหน่วยงานราชการ
	<p>พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สภาฯ มีอำนาจในการเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้านการผลานงานอย่างมีระบบระหว่างรัฐกับเอกชนและเอกชนกับเอกชนด้วยกัน และเสนอความเห็นหรือให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว - สภาฯ มีอำนาจเสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การออกข้อบังคับหรือระเบียบ การกำหนดเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์เพื่อรับรองคุณภาพธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าและบริการสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น
	<p>พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดมาตรการจูงใจพิเศษให้สมาคมนายจ้าง สหพันธ์นายจ้าง องค์การนายจ้างเป็นตัวแทนของสมาชิกในกลุ่มในการเรียกร้อง เจริญ ทำความตกลงและรับทราบคำชี้ขาดหรือทำข้อตกลงกับสหภาพแรงงานหรือลูกจ้างในกิจการของสมาชิก

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดมาตรการจูงใจพิเศษให้เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนสามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายนอกของวิสาหกิจชุมชน โดยเป็นคนกลางติดต่อกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้งองค์กรภาคเอกชน เพื่อขอรับความช่วยเหลือและการส่งเสริม - กำหนดมาตรการจูงใจพิเศษให้เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนสามารถเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายหรือมาตรการในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ - กำหนดมาตรการจูงใจพิเศษให้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชน ภายในคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดมาตรการจูงใจพิเศษให้ตัวแทนจากองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ภายในคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม - กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้ ไม่ว่าจะเป็กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ องค์กรเอกชน มีอำนาจเป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจาทำข้อตกลงกับภาครัฐ หรือ สสว. ได้

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
	พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522	- มีการกำหนดยอมรับสถานะขององค์การเอกชน (คือผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ที่ถือได้ว่าเป็นตัวแทนของ SMEs) ให้มีบทบาทเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการมาตรฐานสินค้า ซึ่งเท่าๆกับมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับ มาตรฐานสินค้า (มาตรา 11)
	พ.ร.บ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551	- มีการกำหนดยอมรับสถานะขององค์การเอกชน (คือประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แห่งประเทศไทยที่ถือได้ว่าเป็นตัวแทนของ SMEs) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการธุรกิจนำ เที่ยวและมัคคุเทศก์ จึงเท่าๆกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน ออกระเบียบและ มาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนา และกำกับดูแลธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

ระบบการเจรจาทางสังคมและการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ (The System of Social Dialogue and Public Policy Making)

ในประเด็นด้านระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะพบว่าโครงสร้างของกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศที่เป็นกรณีตัวอย่างมีการกำหนดให้องค์กรเอกชนฯ สามารถมีบทบาทเพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิกในด้านต่างๆ อาทิเช่น การเจรจากับสหภาพแรงงานเพื่อตกลงในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และผลประโยชน์ในการทำงานร่วมกันได้ รวมทั้งเพื่อระงับข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทแรงงานที่เกิดขึ้นให้ยุติลงโดยเร็ว บทบาทการเป็นตัวแทนดังกล่าวจัดเป็นประเด็นสำคัญสำหรับภาค SMEs เพราะมีสัดส่วนการใช้แรงงานในระดับสูง ประกอบกับสหภาพแรงงานมักไม่นิยมเจรจากับองค์กรเอกชนซึ่งเป็นตัวแทน SMEs เนื่องจากนิยมเจรจากับองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนนายจ้างจากธุรกิจขนาดใหญ่ซึ่งสามารถให้ผลประโยชน์กับภาคแรงงานได้มากกว่า

นอกจากนั้นการที่องค์กรเอกชนตัวแทน SMEs ได้รับการยอมรับจากรัฐบาลในการให้คำปรึกษา และมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ จัดเป็นประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งเนื่องจากการมีส่วนร่วมเชิงนโยบายสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมมากขึ้นให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs

สำหรับประเด็นสุดท้ายคือการเป็นตัวแทนสมาชิกในการเจรจาทางสังคมระดับประเทศ และการเจรจาระดับทวิภาคี และไตรภาคีแบบไขว้สาขาธุรกิจ (Cross-sectoral) ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอันสามารถแสดงถึงศักยภาพขององค์กรเอกชนในด้านบทบาทการเป็นตัวแทนสมาชิก SMEs เนื่องจากองค์กรเอกชนดังกล่าวต้องประกอบไปด้วยสมาชิก หรือได้รับการยอมรับจากสมาชิกทั่วประเทศ รวมถึงมีสมาชิกจากหลากหลายสาขาธุรกิจ ซึ่งหากพิจารณาตามนิยามของบางองค์กร อาทิเช่น สหภาพยุโรป (EU) กำหนดว่าองค์กรเอกชนที่สามารถเจรจาทางสังคมระดับประเทศแบบไขว้สาขาธุรกิจควรประกอบไปด้วยสมาชิกอย่างน้อย 3 ประเภทธุรกิจขึ้นไป ซึ่งหากพิจารณาตามเกณฑ์ที่กล่าวมาพบว่ามีองค์กรเอกชนบางองค์กรที่เข้าข่ายดังกล่าว อาทิเช่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย และองค์กรนายจ้าง โดยรายละเอียดของการวิเคราะห์ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทย สามารถดูได้จากตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2 แสดงระบบการเจรจาทางสังคมและการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
1) สหภาพแรงงาน ยอมรับในสถานภาพขององค์การเอกชนตัวแทน SMEs เพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิกในการขอรับคำแนะนำ และ/หรือเจรจาร่วมกัน	พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518	- สหภาพแรงงานให้การยอมรับในสถานภาพขององค์การนายจ้าง โดยการกำหนดแนวทางปฏิบัติของทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายสหภาพแรงงานและฝ่ายองค์การนายจ้าง เพื่อให้สามารถทำข้อตกลงในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และผลประโยชน์ในการทำงานร่วมกันได้ รวมทั้งกำหนดวิธีระงับข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทแรงงานที่เกิดขึ้นให้ยุติลงโดยรวดเร็วและด้วยความพอใจของทั้งสองฝ่าย
	พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530	- ให้อำนาจแก่สภาฯ ในการเป็นตัวแทนของสมาชิกในเรื่องต่างๆ มากมายรวมทั้งการขอรับคำแนะนำหรือการเจรจาร่วมกัน ซึ่งสหภาพแรงงานยอมรับสถานะของสภาอุตสาหกรรม
	พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509	- ให้อำนาจแก่สภาฯ ในการเป็นตัวแทนของสมาชิกในเรื่องต่างๆ มากมาย รวมทั้งการขอรับคำแนะนำหรือการเจรจาร่วมกัน ซึ่งสหภาพแรงงานยอมรับสถานะของสภาหอการค้า
2) รัฐบาลยอมรับในสถานะขององค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs ในการขอรับคำปรึกษาเกี่ยวกับธุรกิจ และ/หรือมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ	ป.พ.พ.ว่าด้วยสมาคม และ พรบ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	- กำหนดสิทธิให้สมาคมเป็นตัวแทนของสมาชิก ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านมาตรฐาน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ด้วยการให้สมาคมการค้ามีหน้าที่ส่งเสริมคุณภาพของสินค้าที่ผลิตหรือจำหน่ายโดยผู้

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>ประกอบวิสาหกิจที่เป็นสมาชิกให้เข้ามามาตรฐาน ตลอดจนวิจัยและปรับปรุงวิธีการผลิตและการค้าให้ได้ผลดียิ่งขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดสิทธิและหน้าที่แก่สมาคมการค้าในการเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอก เพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจ รวมทั้งเจรจากับรัฐบาล เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมการค้า อุตสาหกรรม การเงิน หรือ ธุรกิจ นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิกในการประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับบุคคล ภายนอกในการประกอบวิสาหกิจ - กำหนดหน้าที่ให้สมาคมการค้าส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจ ซึ่งรวมไปถึงการให้บริการในการฝึกอบรมอาชีพ และส่งเสริมคุณภาพของสินค้าที่ผลิตหรือจำหน่าย โดยผู้ประกอบวิสาหกิจที่เป็นสมาชิกให้เข้ามามาตรฐาน ตลอดจนวิจัยและปรับปรุงวิธีการผลิตและการค้าให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
	พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542	<ul style="list-style-type: none"> - ให้สิทธิแก่สหกรณ์ในการขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศหรือบุคคลอื่นใด - ให้สิทธิแก่สหกรณ์ มีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านมาตรฐาน และ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ด้วยการให้สหกรณ์มีหน้าที่ค้นคว้าวิจัย และการให้คำปรึกษาในด้านมาตรฐานและคุณภาพของผลิตภัณฑ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้สิทธิแก่สหกรณ์ในการจัดการด้านการเงินของตนเอง คือสามารถรับฝากเงิน ประเภทออมทรัพย์หรือประเภทประจำจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่นหรือสมาคม ฅาปนกิจสงเคราะห์ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน - ให้สิทธิแก่สันนิบาตสหกรณ์อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกและให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมสหกรณ์ - กำหนดหน้าที่แก่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยในการอำนวยความสะดวก เรื่องติดต่อประสานงานระหว่างสหกรณ์กับส่วนราชการ/บุคคลอื่น
	พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดหน้าที่ของหอการค้าในการส่งเสริมการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรมเกษตรกรรม การเงินหรือเศรษฐกิจโดยทั่วไป เช่น รวบรวมสถิติ เผยแพร่ข่าวสารการค้า วิจัยเกี่ยวกับการค้าและการเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยว การออกไปรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้าการวางมาตรฐานแห่งคุณภาพของสินค้า การตรวจสอบมาตรฐานสินค้า รวมทั้งให้คำปรึกษาและเสนอข้อแนะนำแก่รัฐบาลและผู้ประกอบการ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
	พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530	- กำหนดให้สภาฯ เป็นตัวแทนของสมาชิกในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม จึงถือว่ามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้ด้วย
	พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมการท่อง เที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530	- กำหนดให้สภาฯ เป็นตัวแทนของสมาชิกในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จึงถือว่ารัฐบาลยอมรับสถานภาพของ สภาให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้วย
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมพ.ศ. 2543	- กำหนดให้สภาหอการค้าและสภาอุตสาหกรรมเป็นกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงถือได้ว่าการยอมรับการรวมกลุ่ม เป็นสภาทั้งสองนี้เพื่อเข้าร่วมเจรจากับภาครัฐได้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	- ให้สิทธิแก่วิสาหกิจชุมชนที่รวมตัวกันและจดทะเบียนไว้แล้ว ในการขอรับความ ช่วยเหลือจากภาครัฐได้ - เมื่อวิสาหกิจชุมชนได้จดทะเบียนแล้ว มีสิทธิเป็นคนกลางในการติดต่อกับส่วน ราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้งองค์กรภาค เอกชน เพื่อขอรับความช่วยเหลือและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย ตลอดจนการประสานงานกับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนอื่นเพื่อ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>แลกเปลี่ยนความรู้หรือดำเนินกิจกรรมอื่นอันเป็นประโยชน์หรือเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย</p> <p>- การได้สิทธิในการเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายหรือมาตรการในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ</p>
	พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522	- กำหนดให้ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเป็นคณะกรรมการมาตรฐานสินค้า จึงถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่ให้การยอมรับสถานภาพของสภาหอการค้าในการร่วมกำหนดนโยบายกับรัฐบาลในด้านมาตรฐานสินค้าขาออก
3) องค์กรเอกชนฯ ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในฐานะเป็นตัวแทนของ SMEs ในการเจรจาทางสังคมระดับ ประเทศ และการเจรจาระดับทวิภาคี และไตรภาคีแบบไขว้สาขาธุรกิจ (Cross-sectoral)	ป.พ.พ.ว่าด้วยสมาคม และ พรบ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	- กำหนดหน้าที่ให้สมาคมการค้าเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอก และ ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอก ในการประกอบวิสาหกิจ และประการสำคัญคือร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการค้า แต่ไม่ได้รับบุชต์เงินถึงการเจรจาระดับประเทศ และระดับไตรภาคีหรือทวิภาคี
	พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542	- สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยซึ่งเกิดจากการรวมตัวโดยสมาชิกของสหกรณ์ เป็นตัวแทนของสมาชิกในการติดต่อประสานงานระหว่างสหกรณ์กับส่วนราชการ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		หรือบุคคลอื่น ซึ่งรวมถึงการเจรจาในระดับประเทศ ระดับไตรภาคีและทวิภาคีได้ด้วย - ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรระดับประเทศมีอำนาจในการเจรจา ในนามของกลุ่มทั้งในระดับไตรภาคีและทวิภาคี
	พ.ร.บ. หอการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	ให้อำนาจสภาหอการค้าในการเจรจาหรือมีข้อตกลงร่วมในฐานะที่เป็นตัวแทนของ สมาชิก โดยมีลักษณะเป็นระดับประเทศ ระดับไตรภาคีและทวิภาคี
	พ.ร.บ. สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530	ให้อำนาจสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยในการเจรจาหรือมีข้อตกลงร่วมใน ฐานะที่เป็นตัวแทนของสมาชิก โดยมีลักษณะเป็นระดับประเทศ ระดับไตรภาคี และทวิภาคี
	พ.ร.บ. สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544	ให้อำนาจสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการเจรจาหรือมีข้อ ตกลงร่วมในฐานะที่เป็นตัวแทนของสมาชิก โดยมีลักษณะเป็นระดับประเทศ ระดับไตรภาคีและทวิภาคี
	พ.ร.บ. สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่ง ประเทศไทย พ.ศ. 2537	- ให้สภาฯ เป็นผู้แทนผู้ส่งสินค้าทางเรือ ในการปรึกษา เสนอต่อรอง หรือทำความ ตกลงกับผู้ส่งสินค้าทางเรือ และให้ความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานรัฐ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		และเอกชนเกี่ยวกับผู้ส่งสินค้าทางเรือ จึงถือได้ว่ามีอำนาจเจรจาทำข้อตกลงร่วมในระดับประเทศ ไตรภาคีและทวิภาคีได้
	พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518	- กฎหมายที่ยอมรับในสถานภาพขององค์การนายจ้างให้สามารถทำข้อตกลงในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และผลประโยชน์ในการทำงานร่วมกันได้ รวมทั้งกำหนดวิธีระงับข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทแรงงานที่เกิดขึ้น ทั้งในระดับประเทศ ระดับไตรภาคี และระดับทวิภาคี แต่ไม่ได้ระบุถึงเรื่องไข้วสาขารธุรกิจ แต่องค์การนายจ้างที่รวมตัวกันมีลักษณะไข้วสาขารธุรกิจอยู่แล้ว

โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs (The Associational System of Business and its Actors)

จากการศึกษากฎหมายในภาพรวม เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงโครงสร้างการรวมกลุ่มขององค์การเอกชนฯ ที่ส่งผลให้เป็นตัวแทนที่มีประสิทธิภาพของ SMEs นั้น คณะผู้วิจัยได้ใช้ตัวแบบที่อิงดัชนีชี้วัดการประเมินประสิทธิภาพดังกล่าวมาแล้ว โดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่มในการได้รับความช่วยเหลือจากองค์การเอกชนฯ และบทบาทด้านการให้บริการแก่สมาชิกขององค์การเอกชนฯ ในการสร้างความเติบโตทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งนี้เมื่อได้ทำการศึกษาแล้ว พบว่าองค์การเอกชนฯ ที่เข้าข่ายของการรวมกลุ่ม SMEs ตามดัชนีชี้วัดโครงสร้างการรวมกลุ่มนั้น มีอยู่เพียงสามองค์กรเอกชนฯ เท่านั้น นั่นก็คือ สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพราะเหตุว่าเป็นองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs มีสมาชิกกระจายอยู่ทั่วประเทศ และไขว้สาขาธุรกิจ โดยมีสมาชิกมากกว่าสามประเภทธุรกิจ

ในส่วนนี้จึงเป็นการเสนอข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงกฎหมายที่กำหนดโครงสร้างการรวมกลุ่ม SMEs ของไทย โดยพิจารณาอำนาจหน้าที่ของทั้งสามสภาฯ ดังกล่าว ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบกับกฎหมายหลักสามฉบับคือ พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530 และพระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544

ตารางที่ 5.3 แสดงโครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
<p>1) องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs มีสมาชิกกระจายอยู่ทั่วประเทศ และไขว้สาขาธุรกิจ (มีสมาชิกอย่างน้อย 3 ประเภทธุรกิจ)</p>	<p>พ.ร.บ.หอการค้าพ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้หอการค้าจังหวัด หอการค้าไทย และหอการค้าต่างประเทศ ประกอบด้วยสมาชิกจากผู้ประกอบวิสาหกิจในทางการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงินหรือเศรษฐกิจ หรือต้องเป็นสมาคมการค้าที่มีสมาชิกซึ่งมีสัญชาติไทยเกินกึ่งจำนวนของสมาชิกทั้งหมด หรือต้องเป็นรัฐวิสาหกิจหรือสหกรณ์ (มาตรา 20, 21, 22 และ 23) - กำหนดให้สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากผู้แทนหอการค้าต่างประเทศ ผู้แทนสมาคมการค้า ผู้แทนรัฐวิสาหกิจ ผู้แทนสหกรณ์ และผู้แทนหอการค้าไทยที่มาจากผู้แทนหอการค้าจังหวัดทุกจังหวัดที่เป็นสมาชิกของหอการค้าไทย (มาตรา 23)

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
	พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530	- กำหนดให้สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยประกอบด้วยสมาชิกกระจายอยู่ทั่วประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสามัญที่เป็นนิติบุคคล และประกอบการอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน รวมทั้งสมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรม (มาตรา 13) และสมาชิกสมทบที่เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งประกอบอุตสาหกรรมหรือวิสาหกิจอื่น หรือนิติบุคคลที่มีใช้โรงงานอุตสาหกรรมหรือสมาคมการค้า หรือบุคคลธรรมดาซึ่งมีผลงานทางวิชาการหรือเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรม (มาตรา 14) อุตสาหกรรมที่อยู่ในการดูแลของสภาอุตสาหกรรม คือ วิสาหกิจที่ประกอบกิจการทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดลอง ทดสอบ ปรับปรุง ดัดแปลง หรือแปรสภาพสินค้า (มาตรา 3)
	พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544	- มีสมาชิกที่ประกอบธุรกิจในการท่องเที่ยวทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งมีลักษณะการประกอบกิจการนั้นมีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรมนักท่องเที่ยว ธุรกิจภัตตาคาร สถานบริการและสถานที่ตากอากาศสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจการขายของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจการศึกษาสำหรับนักท่องเที่ยว การดำเนินงานนิทรรศการ งานแสดง งานออกกร้าน การโฆษณาเผยแพร่ หรือธุรกิจในรูปแบบอื่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (ตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 (มาตรา 4))

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้คณะกรรมการก่อตั้งเพื่อทำหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 43 รวมถึงผู้แทนสมาคมโรงแรมไทย จำนวนสี่คน สมาพันธ์ธุรกิจการท่องเที่ยวส่วนภูมิภาคแห่งประเทศไทย จำนวนสี่คน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) สมาคมรถโดยสารไม่ประจำทาง สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว สมาคมไทยบริการท่องเที่ยว สมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวไทย สมาคมพาด้า (ไทย) สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ สมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติ (ไทย) สมาคมภัตตาคารไทย สมาคมสวนสนุกและสวนพักผ่อนหย่อนใจ และสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ แห่งละหนึ่งคน (มาตรา 42) - จะเห็นได้ว่าสมาชิกที่มาจาก พรบ. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544 มีลักษณะตรงตามข้อกำหนดตามดัชนีที่มาจากต่างประเทศธุรกิจมากกว่า 3 ประเภทขึ้นไป
<p>2) องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs เป็นองค์การที่เป็นตัวแทน SMEs ในระดับประเทศ (โดยต้องไม่เป็นสมาชิกขององค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs อื่นๆ ในประเทศ</p>	<p>พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550</p>	<p>- สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ถือเป็นตัวแทนของ SMEs ในระดับประเทศ ในการร่วมมือกับหอการค้าไทย หอการค้าต่างประเทศ สมาคมการค้า รัฐวิสาหกิจ และสหกรณ์ (มาตรา 23) ถือเป็นองค์การเอกชนที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ (ข้อบังคับสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ข้อ 3 (1) และ (2))</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
นั้น)		<p>- หอการค้าจังหวัด หอการค้าไทย หอการค้าต่างประเทศ และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย มีสิทธิตามกฎหมายในการดำเนินการเป็นตัวแทนของสมาชิกในการประสานงานในทางการค้ากับทางราชการ ทั้งให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่รัฐบาล (มาตรา 28)</p> <p>- เป็นกรรมการตามกฎหมายในคณะกรรมการร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กกร.) (ตั้งขึ้นตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2524) เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ มุ่งหมายที่จะทำการจัดระบบและกลไกการประสานงานกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีแนวทางที่สำคัญคือการสนับสนุนให้สถาบันภาคเอกชนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ นอกจากนั้น สภาฯ ยังปฏิบัติภารกิจในระดับชาติตามกฎหมายอีกหลายฉบับ เช่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พ.ร.บ.สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2543 (ผู้แทนสภาฯ) 2. พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาตรา 6 (ประธานสภาฯ หรือผู้แทน) 3. พ.ร.บ.พัฒนาระบบมาตรฐานวิทยุแห่งชาติ พ.ศ. 2540 (ผู้แทนสภาฯ) 4. พ.ร.บ.ควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2542 (ผู้แทนสภาฯ) 5. พ.ร.บ.การมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ.2551 (ประธานสภาฯ หรือผู้แทน) 6. พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 (ผู้แทนสภาฯ)

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>7. พ.ร.บ.ส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ. 2521 (ประธานสภาฯ หรือผู้แทน)</p> <p>8. พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 (ผู้แทนสภาฯ)</p> <p>9. พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 (ผู้แทนสภาฯ)</p> <p>10. พ.ร.บ.ส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ.2537 (ผู้แทนสภาฯ)</p> <p>11. พ.ร.ก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 (ผู้แทนสภาฯ)</p> <p>12. พ.ร.ฎ.จัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 (ประธานสภาฯ)</p>
	<p>พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530</p>	<p>- สภาฯ มีวัตถุประสงค์เป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภาคเอกชนในการประสานนโยบายและดำเนินงานระหว่างเอกชนกับรัฐ อีกทั้งยังมีอำนาจในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่รัฐบาลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม จึงถือว่าอยู่ในระดับประเทศ (มาตรา 6)</p> <p>- เป็นกรรมการตามกฎหมายในคณะกรรมการร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กกร.) เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ มุ่งหมายที่จะทำการจัดระบบและกลไกการประสานงานกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีแนวทางที่สำคัญคือการสนับสนุนให้สถาบันภาคเอกชนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ นอกจากนั้น สภาฯ ยังปฏิบัติ</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>ภารกิจในระดับชาติตามกฎหมายอีกหลายฉบับ อาทิเช่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) พ.ร.บ.สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2543 (ผู้แทนสภาฯ) 2) พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาตรา 6 (ประธานสภาฯ หรือผู้แทน) 3) พ.ร.บ.พัฒนาระบบมาตรวิทยาแห่งชาติ พ.ศ. 2540 (ผู้แทนสภาฯ) 4) พ.ร.บ.ควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2542 (ผู้แทนสภาฯ) 5) พ.ร.บ.การมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ.2551 (ประธานสภาฯ หรือผู้แทน) 6) พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 (ผู้แทนสภาฯ) 7) พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 (ผู้แทนสภาฯ) 8) พ.ร.บ.ส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ.2537 (ผู้แทนสภาฯ) 9) พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 (ผู้แทนสภาฯ) 10) พ.ร.ฎ.จัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 (ประธานสภาฯ)
	<p>พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมการค้าแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544</p>	<p>- สภาฯ มีอำนาจในการเป็นตัวแทนของสมาชิกในการดำเนินการเรื่องต่างๆ ในระดับประเทศ โดยเฉพาะการประสานงานอย่างมีระบบระหว่างรัฐกับเอกชนและเอกชนกับเอกชนด้วยกัน และเสนอความเห็นหรือให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับ</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>อุตสาหกรรมท่องเที่ยว</p> <p>- เป็นกรรมการตามกฎหมายในคณะกรรมการร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ ตาม พ.ร.บ. นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำและเสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ หรือมาตรการเพื่อส่งเสริมการบริหารและการพัฒนาท่องเที่ยวต่อคณะมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ และจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ รวมทั้งกำหนดและจัดให้มีการรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมท่องเที่ยว (มาตรา 10) นอกจากนี้ ก็มีอำนาจตามกฎหมายอื่นมีมากมาย เช่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) พ.ร.บ.การมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ.2551 (ประธานสภาฯ หรือผู้แทน) 2) พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดัดมัลลกอฮอลต์ พ.ศ. 2551 (ผู้แทนสภาฯ) 3) พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 (ผู้แทนสภาฯ) 4) พ.ร.บ.โรงแรม พ.ศ. 2547 5) พ.ร.บ.การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522
3) องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs มีสิทธิ	พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509 และ(ฉบับที่	สภาฯ มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 28 ในหลายเรื่อง ดังนี้

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
<p>ตามกฎหมายในการดำเนินการเป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจา ร่วมกับกับหน่วยงานภายนอก</p>	<p>2) พ.ศ. 2550</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานงานในทางการค้ากับทางราชการ ทั้งให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่รัฐบาล - เป็นอนุญาโตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาททางการค้า - ปฏิบัติกิจการอื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย - เป็นกรรมการในคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กกร.) ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ขยายไปถึงกรอบของอาเซียน ซึ่งรวมถึงการจัดตั้ง ASEAN Chamber of Commerce and Industry: ASEAN – CCI และสภาที่ปรึกษาธุรกิจอาเซียน (ASEAN Business Advisory Council: ASEAN BAC) ซึ่งมีหน้าที่สะท้อนข้อคิดเห็น พร้อมทั้งเสนอแนะผ่านทางตัวแทนของภาคเอกชน เพื่อผลักดันให้การรวมตัวด้านเศรษฐกิจของอาเซียนเป็นไปอย่างคล่องตัว และยังขยายบทบาทไปถึงกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาคด้วย
	<p>พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530</p>	<p>สภาฯ มีวัตถุประสงค์อันแสดงถึงการเป็นตัวแทนของ SMEs ในการเจรจาร่วมกันกับหน่วยงานภายนอกได้ ดังนี้ (มาตรา 6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภาคเอกชนในการประสานนโยบายและดำเนินงานระหว่างเอกชนกับรัฐ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติกิจการอื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย - เป็นกรรมการในคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กกร.) ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ขยายไปถึงกรอบของอาเซียน ซึ่งรวมถึงการจัดตั้ง ASEAN Chamber of Commerce and Industry: ASEAN – CCI และสภาที่ปรึกษาธุรกิจอาเซียน (ASEAN Business Advisory Council: ASEAN BAC) ซึ่งมีหน้าที่สะท้อนข้อคิดเห็น พร้อมทั้งเสนอแนะผ่านทางตัวแทนของภาคเอกชน เพื่อผลักดันให้การรวมตัวด้านเศรษฐกิจของอาเซียนเป็นไปอย่างคล่องตัว และยังขยายบทบาทไปถึงกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาค (GMS/ACMECS/IMT-GT) ด้วย
	พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภาคเอกชนในการประสานนโยบายและดำเนินงานระหว่างเอกชนกับรัฐ และระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกัน - เสนอความเห็นหรือให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
4) องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs ได้มีการดำเนินการให้บริการโดยตรงแก่สมาชิก	พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	<p>กำหนดหน้าที่ในการดำเนินงานของหอการค้า ทำให้สภาฯ มีการดำเนินการให้บริการแก่สมาชิก ดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - เผยแพร่ข่าวสารการค้า

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<ul style="list-style-type: none"> - ออกใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า - วางมาตรฐานคุณภาพของสินค้า - ตรวจสอบมาตรฐานสินค้า - ให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ จัดงานแสดงสินค้า แก่สมาชิก - เป็นอนุญาโตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาททางการค้า - รับปรึกษาและให้คำแนะนำแก่สมาชิกเกี่ยวกับการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพ อีcommerce อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงินหรือเศรษฐกิจ และช่วยอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก
	<p>พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530</p>	<p>สภาฯ มีอำนาจดำเนินการให้บริการโดยตรงกับสมาชิกดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมและพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรม - ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา วิจัย วิเคราะห์ ทดสอบ ทดลอง อบรม เผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมให้แก่สมาชิก และอาจจัดเป็นบริการแก่สาธารณชนด้วยก็ได้ - ตรวจสอบสินค้า ออกใบรับรองแหล่งกำเนิด หรือใบรับรองคุณภาพของสินค้า - ส่งเสริมนักอุตสาหกรรมและเป็นแหล่งกลางสำหรับนักอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ เพื่อ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
	พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544	สภาฯ มีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการโดยตรงกับสมาชิกดังต่อไปนี้ - ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว - ส่งเสริมให้มีระบบการรับรองคุณภาพ ระบบมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพของธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว - ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง อบรม และเผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้แก่สมาชิก หรือจัดเป็นบริการแก่บุคคลทั่วไป - ให้ความร่วมมือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจการด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ
5) การเป็นตัวแทนของสมาชิก (Representation) i. องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถเป็นตัวแทนของสมาชิก ในการเจรจากับสหภาพแรงงาน รัฐบาล ลูกค้า คู่ค้า	พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	เป็นตัวแทนของสมาชิก ในการเจรจากับสหภาพแรงงาน รัฐบาล ลูกค้า คู่ค้า - เป็นกรรมการคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์ ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการพาณิชย์ พ.ศ. 2521 (โดยประธานสภาฯ) ประธานโครงการและแผนงานเกี่ยวกับการพาณิชย์และการควบคุมการเดินเรือระหว่างส่วนราชการของราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การของรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจและเอกชน

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
<p>ii. องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านฝึกรวมอาชีพของภาครัฐ</p> <p>iii. องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการโครงการของภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือภาคธุรกิจ</p> <p>iv. องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านมาตรฐานและคุณภาพของผลิตภัณฑ์</p>		<p>- เป็นกรรมการคณะกรรมการคณะกรรมการมาตรฐานแห่งชาติ ตาม พ.ร.บ.การมาตรฐาน แห่งชาติ พ.ศ. 2551 (โดยประธานสภาฯ หรือผู้แทน) กำหนดนโยบายหรือส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือหรือให้มีการทำความตกลงกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการมาตรฐานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันด้านการมาตรฐาน</p> <p>- เป็นกรรมการในคณะกรรมการสถาบันอนุญาโตตุลาการตาม พ.ร.บ.สถาบันอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2550</p> <p>- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์แห่งชาติ พ.ศ. 2553 ให้อำนาจสภาฯ ในการเสนอแนะการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อคณะรัฐมนตรี</p> <p>มีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านฝึกรวมอาชีพของภาครัฐ</p> <p>- เป็นกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมการฝึกอาชีพ ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 (โดยผู้แทนสภาฯ) การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน</p> <p>- เป็นกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการ</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>พัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 (โดยผู้แทนสภาฯ) จัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ในสาขาอาชีพต่างๆ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบกิจการให้ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานเป็นผู้ปฏิบัติงานในสาขาอาชีพ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมฝีมือแรงงาน และศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ส่งเสริมให้มีการแข่งขันฝีมือแรงงาน ส่งเสริมให้มีการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาฝีมือแรงงานและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งติดตามผลการพัฒนาฝีมือแรงงาน</p> <p>มีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการโครงการของภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือภาคธุรกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นกรรมการคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพแห่งชาติตาม พ.ร.บ.พัฒนาระบบมาตรฐานวิชาชีพแห่งชาติ พ.ศ. 2540 มาตรา 4 (โดยผู้แทนสภาฯ) กำหนดระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงินกองทุน - เป็นกรรมการคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ. 2521 (โดยประธานสภาฯ) การเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องต่างๆ เช่น การพัฒนา การส่งเสริม การควบคุม การคุ้มครอง และการประสานงาน การพาณิชย์นาวี

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>มีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านมาตรฐาน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นกรรมการในคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ตาม พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 (โดยประธานสภาฯ) - เป็นกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 (โดยประธานสภาฯ) ส่งเสริมและสนับสนุนภาคเอกชนให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพและผลิิตภาพการผลิตตลอดจนสนับสนุนให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมภาคการผลิต เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน <p>กล่าวโดยสรุป สภาหอการค้าสามารถให้บริการได้หลายประเภทได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) รับรองเอกสารแหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อการส่งออก (C/O) 2) รับรองมาตรฐานสินค้า ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานมาตรฐานสินค้า การการค้าต่างประเทศ 3) เอกสารศุลกากรระหว่างประเทศที่ออกและค้าประกันโดยสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเพื่อนำเข้าของชั่วคราว (ATA Carnet) 4) การจัดการแสดงสินค้า 5) รับรองฐานะทางการเงิน

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>6) บริการแปลหนังสือรับรองบริษัทและเอกสารทางทะเบียนอื่นๆ เป็นภาษาอังกฤษ และรับรองการแปล</p> <p>7) บริการด้านกฎหมายธุรกิจ (รับข้อร้องเรียน พิจารณาข้อร้องเรียน ศึกษาวิเคราะห์ และเสนอแนวทางการพัฒนาแก้ไขปัญหาอุปสรรค จัดประชุมสัมมนาและเผยแพร่ข้อมูล)</p> <p>8) บริการอนุญาตตุลาการ</p> <p>9) บริการอบรมสัมมนาผู้ประกอบการ และแรงงาน</p>
	<p>พ.ร.บ. สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530</p>	<p>เป็นตัวแทนของสมาชิก ในการเจรจากับสหภาพแรงงาน รัฐบาล ลูกค้า คู่ค้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นอนุญาตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาททางการค้า - ให้คำปรึกษาและเสนอข้อแนะนำแก่รัฐบาลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ - เป็นกรรมการคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ. 2521 (โดยประธาน สภาฯ) ประสานโครงการและแผนงานเกี่ยวกับการพาณิชย์นาวีและการควบคุมการเดินเรือระหว่างส่วนราชการของราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การของรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจและเอกชน

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<ul style="list-style-type: none"> - เป็นกรรมการคณะกรรมการคณะกรรมการมาตรฐานแห่งชาติ ตาม พ.ร.บ.การมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. 2551 (โดยประธานสภาฯ หรือผู้แทน) กำหนดนโยบายหรือส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือหรือให้มีการทำความตกลงกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการมาตรฐานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันด้านการมาตรฐาน - เป็นกรรมการในคณะกรรมการสถาบันอนุญาโตตุลาการ ตาม พ.ร.บ. สถาบันอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2550 - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์แห่งชาติ พ.ศ. 2553 ให้อำนาจสภาฯ ในการเสนอแนะการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อคณะรัฐมนตรี <p>มีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านฝึกอบรมอาชีพของภาครัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมการฝึกอาชีพ ตาม พ.ร.บ.พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 (โดยผู้แทนสภาฯ) การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน - เป็นกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมการฝึกอาชีพ ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการฝึกอาชีพ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>พ.ศ. 2537 (โดยผู้แทนสภาฯ) การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน</p> <p>- เป็นกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 (โดยผู้แทนสภาฯ) จัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ในสาขาอาชีพต่างๆ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการให้ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานเป็นผู้ปฏิบัติงานในสาขาอาชีพ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมฝีมือแรงงาน และศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ส่งเสริมให้มีการแข่งขันฝีมือแรงงาน ส่งเสริมให้มีการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาฝีมือแรงงานและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งติดตามผลการพัฒนาฝีมือแรงงาน</p> <p>มีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการโครงการของภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือภาคธุรกิจ</p> <p>- จัดตั้งและดำเนินการสถานการศึกษาที่เกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ พิพิธภัณฑ์สินค้า การจัดงานแสดงสินค้า</p> <p>- เป็นกรรมการคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพแห่งชาติตาม พ.ร.บ.พัฒนาระบบมาตรฐานวิชาชีพแห่งชาติ พ.ศ. 2540 มาตรา 4 (โดยผู้แทนสภาฯ) กำหนดระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงิน</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>กองทุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นกรรมการคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ. 2521 (โดยประธานสภาฯ) การเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องต่างๆ เช่น การพัฒนา การส่งเสริม การควบคุม การคุ้มครอง และการประสานงาน การพาณิชย์นาวี <p>มีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านมาตรฐาน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวางมาตรฐานแห่งคุณภาพของสินค้า การตรวจสอบมาตรฐานสินค้า - เป็นกรรมการในคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ตาม พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาตรา 6 (โดยประธานสภาฯ) - เป็นกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 (โดยประธานสภาฯ) ส่งเสริมและสนับสนุนภาคเอกชนให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตตลอดจนสนับสนุนให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมภาคการผลิต เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน <p>กล่าวโดยสรุป สภาฯ สามารถให้บริการได้หลายประเภทตามตัวชี้วัดนี้ ได้แก่</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<ol style="list-style-type: none"> 1) รับรองเอกสารแหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อการส่งออก (C/O) และบริการออกไปรับรองการขาย (Certificate of Free Sale) 2) ออกหนังสือรับรองฐานะทางการเงินเพื่อประกอบธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศ โดยได้รับมอบหมายจากกรมศุลกากรและกรมสรรพากร 3) บริการ "การพิจารณาสูตรการผลิต" เพื่อยื่นขอรับสิทธิประโยชน์ BOI 4) บริการอบรมสัมมนา 5) บริการข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลสถิติต่างๆ
	<p>พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544</p>	<p>เป็นตัวแทนของสมาชิก ในการเจรจากับสหภาพแรงงาน รัฐบาล ลูกค้า คู่ค้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในด้านการประสานงานอย่างมีระบบระหว่างรัฐกับเอกชนและเอกชนกับเอกชนด้วยกัน - เสนอความเห็นหรือให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว - เป็นกรรมการคณะกรรมการคณะกรรมการมาตรฐานแห่งชาติ ตาม พ.ร.บ. การมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. 2551 (โดยประธานสภาฯ หรือผู้แทน) กำหนดนโยบายหรือส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือหรือให้มีการทำความตกลงกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการมาตรฐานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้เกิด

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>การยอมรับซึ่งกันและกันด้านการมาตรฐาน</p> <p>มีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านฝึกอบรมอาชีพของภาครัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว - ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง อบรม และเผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้แก่สมาชิก หรือจัดเป็นบริการแก่บุคคลทั่วไป - เป็นกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมการฝึกอาชีพ ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 (โดยผู้แทนสภาฯ) การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน - เป็นกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 (โดยผู้แทนสภาฯ) จัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพต่างๆ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการให้ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานเป็นผู้ปฏิบัติงานในสาขาอาชีพ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมฝีมือแรงงาน และศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ให้มีการแข่งขันฝีมือแรงงาน ให้มีการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาฝีมือแรงงานและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งติดตามผลการพัฒนาฝีมือแรงงาน

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>มีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการโครงการของภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือภาคธุรกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถานและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเอกลักษณ์ของความเป็นไทย - ส่งเสริมให้มีจรรยาบรรณในการท่องเที่ยว - ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อสมาชิกและบุคคลทั่วไปทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ - ดำเนินกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว - ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว <p>มีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านมาตรฐาน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้มีระบบการรับรองคุณภาพ ระบบมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพของธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว - ควบคุมดูแลให้สมาชิกผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรมและมีจรรยาบรรณ - ศึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>กล่าวโดยสรุป สภาฯ สามารถให้บริการได้หลายประเภทดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บริการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของบริการด้านการท่องเที่ยว 2. บริการพัฒนาโลกกำกับให้เกิดความสมดุลของอุปสงค์และอุปทานของการให้บริการ 3. ส่งเสริมให้ภาคเอกชนนำนวัตกรรมทางการท่องเที่ยวมาใช้ในการพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยว (เช่น การอบรมพัฒนาและเผยแพร่กรณีตัวอย่างต้นแบบกับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้านต่างๆ) 4. การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว (เช่น จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาบุคลากรด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่งเสริมให้บุคลากรที่ขาดคุณสมบัติได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อโดยผ่านการดำเนินงานของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ) 5. การพัฒนา Brand สินค้าทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย
<p>6) องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถให้บริการ</p> <p>i. ให้บริการด้านความสัมพันธ์แรงงาน (เช่น ให้คำแนะนำ และการบริการ</p>	<p>พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550</p>	<p>ให้บริการด้านความสัมพันธ์แรงงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยตรง <p>ให้บริการวิสาหกิจที่เป็นสมาชิกเพื่อขอเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ออกหนังสือรับรองฐานะทางการเงินเพื่อประกอบธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศ (ได้รับ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
<p>ในการเจรจาร่วมกัน หรือเป็นตัวแทนสมาชิกในศาลแรงงาน)</p> <p>ii. ให้บริการวิสาหกิจที่เป็นสมาชิกเพื่อขอเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ (เช่น แนะนำการสมัครเข้ารับเงินช่วยเหลือสนับสนุนจากภาครัฐ)</p> <p>iii. ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (เช่น ข้อมูลคุณภาพ จำนวน และราคาของสินค้า/วัตถุดิบ)</p> <p>iv. ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดใหม่ๆ หรือการส่งเสริมการส่งออก)</p> <p>v. ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับภาคการเงิน (เช่น การค้าประกัน</p>		<p>มอบหมายจากกรมศุลกากรและกรมสรรพากร)</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับรองฐานะทางการเงินเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการยื่นขอจัดระดับเป็นผู้ประกอบการส่งออกขึ้นทะเบียน - รับรองฐานะทางการเงินเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการยื่นขอจัดระดับเป็นผู้ประกอบการส่งออกที่ดี - รับรองฐานะทางการเงินเพื่อจัดระดับเป็นผู้นำของเข้า-ส่ง ของออกระดับบัตรทองของกรมศุลกากร - รับรองฐานะทางการเงินเพื่อขอรับสิทธิลดอากรกึ่งหนึ่งตามมาตรา 19 ทวิ ของประมวลรัษฎากร <p>ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - การออกไปรับรองเอกสารแหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อการส่งออก (C/O) - จัดการแสดงสินค้า - บริการแปลหนังสือรับรองบริษัทและเอกสารทางทะเบียนอื่นๆ เป็นภาษาอังกฤษและรับรองการแปล - รวบรวมสถิติ เผยแพร่ข่าวสารการค้า วิจัยเกี่ยวกับการค้าและการเศรษฐกิจ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
<p>ร่วมระหว่างสมาชิก (mutually-guarantee scheme)</p> <p>vi. ให้บริการเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพ</p> <p>vii. ให้บริการเกี่ยวกับการรับรองคุณสมบัติของพนักงาน (qualification)</p> <p>viii. ให้บริการพัฒนาและ/หรือตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์/บริการ</p>		<p>ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับภาคการเงิน</p> <p>- ให้บริการในฐานะเป็นกรรมการในคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กกร.) มีมติให้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (คปน.) ขึ้น ให้มีหน้าที่กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้การเจรจาปรับปรุง โครงสร้างหนี้ระหว่างภาคเอกชนและสถาบันการเงินเกิดผลโดยเร็ว</p> <p>ให้บริการเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพ</p> <p>- บริการอบรมสัมมนาผู้ประกอบการ และแรงงาน</p> <p>- รับปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะแก่สมาชิกเกี่ยวกับการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพ อิสระ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงินหรือเศรษฐกิจ และช่วยอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก</p> <p>- จัดตั้งและดำเนินการสถานการศึกษาที่เกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ</p> <p>ให้บริการเกี่ยวกับการรับรองคุณสมบัติของพนักงาน</p> <p>- ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>ให้บริการพัฒนาและ/หรือตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์/บริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวางมาตรฐานแห่งคุณภาพของสินค้า การตรวจสอบมาตรฐานสินค้า
	<p>พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530</p>	<p>ให้บริการด้านความสัมพันธ์แรงงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ <p>ให้บริการวิสาหกิจที่เป็นสมาชิกเพื่อขอเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ออกใบรับรองการขอส่งเสริมการลงทุนจาก BOI <p>ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับคู่ค้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า <p>ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับภาคการเงิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้บริการในฐานะเป็นกรรมการในคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กกร.) มีมติให้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (คปน.) ขึ้น ให้มีหน้าที่กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้การเจรจาปรับปรุง โครงสร้างหนี้ระหว่างภาคเอกชนและสถาบันการเงินเกิดผลโดยเร็ว

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>ให้บริการเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย อบรม ส่งเสริมนักอุตสาหกรรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น <p>ให้บริการเกี่ยวกับการรับรองคุณสมบัติของพนักงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ <p>ให้บริการพัฒนาและ/หรือตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์/บริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมและพัฒนา รวมทั้งหาแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรม - บริการออกใบรับรองคุณภาพของสินค้า - บริการตรวจสอบสินค้า
	<p>พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544</p>	<p>ให้บริการด้านความสัมพันธ์แรงงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>ให้บริการวิสาหกิจที่เป็นสมาชิกเพื่อขอเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างสมาชิกด้วยกัน <p>ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับคู่ค้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ความร่วมมือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจการด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ <p>ให้บริการพัฒนาและ/หรือตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์/บริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของบริการด้านการท่องเที่ยว พัฒนา Brand สินค้าทางการท่องเที่ยว - บริการพัฒนาโลกกำกับให้เกิดความสมดุลของอุปสงค์และอุปทานของการให้บริการ <p>ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับภาคการเงิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สภา เป็นผู้รับรองคุณสมบัติของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวหรือผู้ที่ทำธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจท่องเที่ยว ในเรื่องการกู้ยืมเงิน ตามประกาศธนาคารออมสินเรื่อง โครงการสินเชื่อผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว (การรับรองจากสภา หรือจากสมาคมโรงแรมไทย หรือสมาคมภัตตาคารอาหารไทย หรือสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว ก็ได้)

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>ให้บริการเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง อบรม และเผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้แก่สมาชิก หรือบุคคลทั่วไป ส่งเสริมภาคเอกชนนำนวัตกรรมทางการท่องเที่ยวมาใช้ในการพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยว (เช่นการอบรมพัฒนาและเผยแพร่กรณีตัวอย่างต้นแบบกับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้านต่างๆ) <p>ให้บริการเกี่ยวกับการรับรองคุณสมบัติของพนักงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้มีระบบการรับรองคุณภาพ ระบบมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว (เช่นตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาบุคลากรด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่งเสริมให้บุคลากรที่ขาดคุณวุฒิได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อโดยผ่านการดำเนินงานของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ <p>ให้บริการพัฒนาและ/หรือตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์/บริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมดูแลให้สมาชิกผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรมและมีจรรยาบรรณ

ประเด็นตัวชี้วัด	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมาย
		<p>- ตามข้อบังคับสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พ.ศ. 2550 ให้อำนาจสภาฯ ในการออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาข้อพิพาทว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว</p>

2) การพัฒนาหรือปรับปรุงกฎหมาย และ/หรือ มาตรการที่เกี่ยวข้อง

ภายหลังจากศึกษาวิเคราะห์กฎหมายและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของ SMEs แล้ว เห็นได้ว่ากฎหมายไทยส่วนใหญ่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งกลุ่มของ SMEs รวมทั้งมีสิ่งจูงใจที่กฎหมายกำหนดไว้ให้มีสิทธิประโยชน์จากการมีตัวแทนกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเจรจาต่อรอง การได้รับสิทธิประโยชน์ หรือการได้รับบริการทั้งจากภาครัฐและจากกลุ่มด้วยตนเองหรือกลุ่มอื่นๆ

นอกจากนั้น ประเทศไทยยังมีกฎหมายแม่บทคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดรับรองสิทธิของ SMEs ในการรวมกลุ่มกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน หรือคณะอื่น (มาตรา 64 วรรคแรก) ซึ่งหมายถึงบรรดา SMEs ทั้งหลายย่อมได้สิทธิและเสรีภาพตามมาตรานี้ในการรวมตัวกันได้ อีกทั้งยังมีข้อกำหนดอีกว่าการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา 26) ดังนั้น กฎหมายแม่บทนี้จึงถือว่ามีคามทันสมัยและเป็นไปในแนวทางเดียวกับประเทศต่างๆ ทั่วโลกที่เน้นให้สิทธิและเสรีภาพแก่ปวงชนในชาติ อย่างไรก็ดี การที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เช่นนี้ ไม่ได้หมายความว่าจะมีกฎหมายใดที่กำหนดขึ้นมาอันเป็นการขัดกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญไม่ได้เสียเลย เพราะมีกฎหมายหลายฉบับที่กำหนดขึ้นมา ก่อนที่รัฐธรรมนูญจะประกาศใช้บังคับและยังไม่ได้มีการปรับแก้ไขหรือยกเลิกไป เช่น พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 ที่ยังมีข้อกำหนดอันขัดต่อรัฐธรรมนูญที่ให้การรับรองสิทธิของ SMEs ในการรวมกลุ่มกันเป็นสหภาพ หรือสหพันธ์ได้ เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญเองยังกำหนดให้มีกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญได้ด้วย โดยคำนึงถึงเรื่องอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ

อาจกล่าวได้ว่า กฎหมายบางฉบับบางมาตรา ย่อมมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง อันเกิดจากปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านความไม่ทันสมัยของกฎหมายที่ต้องปรับตัวให้ทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Social dynamic) และขณะร่างกฎหมายนั้นไม่ได้คำนึงถึงหลักสังคมวิทยากฎหมาย (Sociology of law) ประกอบกับความยากของการร่างกฎหมายให้ครอบคลุมทุกเรื่องอย่างชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม (Rule of law) และหลักความแน่นอน (Principles of certainty) ซึ่งที่จริงแล้วมีความยากและมีความเป็นระบอบอย่างมาก และอาจทำให้ไม่สอดคล้องกับหลักการของการร่างกฎหมายที่ต้องเปิดช่องว่างให้ตีความเพื่อความยืดหยุ่นของกฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย หรืออาจทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงการถูกบังคับใช้กฎหมายอย่างชาญฉลาดได้ และย่อมส่งผลต่อมาถึงการตีความกฎหมายและการนำกฎหมายไป

ใช้บังคับของผู้บังคับใช้กฎหมายเอง นอกจากนั้น การที่กฎหมายแม่เปิดช่องให้ผู้รักษาการตามกฎหมายมีอำนาจออกกฎหมายลูกขึ้นมารองรับการนำกฎหมายไปใช้ ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่อาจทำให้การออกกฎหมายไม่รัดกุมครบถ้วนและถูกต้องเพียงพอ ซึ่งอาจจะมีเนื้อหาที่ครอบคลุมเกินความจำเป็น (Over-inclusive) หรือเนื้อหาไม่ครอบคลุมเพียงพอ (Under-inclusive) เพราะขาดการตรวจสอบจากฝ่ายนิติบัญญัติอย่างละเอียดก่อน หรือเพราะต้องการให้มีกฎหมายเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลหรือหน่วยงานรัฐนั้นๆ เท่านั้น

ภายหลังจากการสำรวจกฎหมายทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของ SMEs ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศแล้ว ก็พบว่ายังมีกฎหมายบางฉบับบางมาตราที่จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข และเห็นว่ายังขาดกฎหมายบางเรื่องที่ต้องกำหนดขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สามารถนำมาใช้บังคับสำหรับการส่งเสริมให้ SMEs รวมตัวกัน ให้มีความเหมาะสมทันกับเหตุการณ์ สังคม และเศรษฐกิจการค้า ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกและภูมิภาค

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะรายละเอียดการปรับแก้กฎหมายในส่วนที่ยังมีช่องโหว่ไม่ครอบคลุมเพียงพอต่อการนำมาใช้ และในส่วนที่เป็นอุปสรรคต่อการรวมตัวกันของ SMEs ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อกฎหมายที่เหมาะสมในการเสนอแนะเป็นแนวทาง (Roadmap) ส่งเสริมให้ SMEs ของไทยสามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มในรูปแบบของ “กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม” หรือ “องค์กรมหาชน” เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรและมีความสามารถในการแข่งขันได้ต่อไป โดยวางเป้าหมายสำคัญให้กฎหมายพึงต้องมีในเรื่องดังนี้

- 1.เงื่อนไขของการรวมตัวของ SMEs เป็นกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมหรือองค์กรมหาชน
- 2.การยอมรับสถานภาพของกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมหรือองค์กรมหาชน ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งภาคแรงงานสัมพันธ์ โดยให้มีผลผูกพันทางกฎหมาย
- 3.สิทธิพิเศษสำหรับกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมหรือองค์กรมหาชน

จากนั้นจะได้เสนอถึงกระบวนการ และผู้รับผิดชอบในการพัฒนากฎหมาย และ/หรือมาตรการตามที่เสนอต่อไป

ตารางที่ 5.3 แสดงถึงสาระสำคัญของกฎหมายที่เสนอให้พัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไข

เป้าหมายของการเสนอกฎหมาย	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมายที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข
เงื่อนไขของการรวมตัวเป็น กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางหรือ ขนาดย่อม หรือองค์การมหาชน	ป.พ.พ.ว่าด้วยสมาคม	<p>ให้ปรับแก้ไขมาตรา 80 โดยกำหนดเงื่อนไขของการใช้ชื่อ ซึ่งไม่มีข้อจำกัดว่าต้องมีคำว่า “สมาคม” เท่านั้น แต่ให้รวมถึง “สมาพันธ์” และ “สหพันธ์” ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และให้ระบุชัดเจนถึงรูปแบบของกลุ่มและชื่อของกลุ่มที่จะจัดตั้งตามกฎหมายนี้ตามลักษณะที่แท้จริง เช่น ถ้าเป็นสมาพันธ์ ก็ไม่จำเป็นต้องใช้คำว่าสมาคมอีก เป็นต้น นอกจากนั้น ก็ควรแก้ไขมาตราต่างๆ ที่เดิมกำหนดเฉพาะคำว่า “สมาคม” ให้ครอบคลุมถึง “สมาพันธ์” และ “สหพันธ์” และ “องค์การเอกชน”** ด้วย</p> <p>โดยให้ระบุนิยามของสหพันธ์ (Federation) ว่าหมายถึง การรวมตัวของสมาคมที่มาจากจังหวัด หรือสาขาธุรกิจต่างๆ จำนวนไม่น้อยกว่า 3 จังหวัด หรือไม่น้อยกว่า 3 สาขาธุรกิจเป็นต้นไป (ตามนิยามของสหพันธ์ที่กำหนดใช้โดยสหภาพยุโรป)</p> <p>สมาพันธ์ (Confederation) ว่าหมายถึง การรวมตัวของสหพันธ์จำนวนอย่างน้อย 2 สหพันธ์ขึ้นไป</p> <p>(**องค์การเอกชนตามความหมายของกฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม)</p>
	พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	<p>ให้เพิ่มเติมบทนิยามศัพท์ในมาตรา 4 โดยกำหนดให้รูปแบบของสมาคมการค้า ประกอบด้วย สมาคม สมาพันธ์ สหพันธ์ และองค์การเอกชน เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และเพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้เริ่มจัดตั้งกลุ่มตามรูปแบบตามจริง และเพื่อให้นายทะเบียนสามารถรับจดทะเบียนในชื่ออื่นนอกเหนือจากคำว่าสมาคมเท่านั้น</p> <p>ให้ระบุนิยามของสหพันธ์ (Federation) ว่าหมายถึง การรวมตัวของสมาคมที่มาจากจังหวัด หรือสาขาธุรกิจต่างๆ</p>

เป้าหมายของการเสนอกฎหมาย	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมายที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข
		จำนวนไม่น้อยกว่า 3 จังหวัด หรือไม่น้อยกว่า 3 สาขารัฐกิจเป็นต้นไป (ตามนิยามของสมาพันธ์ที่กำหนดใช้โดยสหภาพยุโรป) ให้เพิ่มเติมความหมายของสมาพันธ์ (Confederation) ว่าหมายถึง การรวมตัวของสหพันธ์จำนวนอย่างน้อย 2 สหพันธ์ขึ้นไป
	พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542	ให้เพิ่มเติมความหมายของคำว่า “คณะบุคคล” ในมาตรา 4 ว่าหมายความรวมถึงกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์การเอกชน เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่ากลุ่มของ SMEs สามารถรวมตัวกันใช้สิทธิจัดตั้งเป็นสหกรณ์ได้ตามกฎหมายนี้ และเพื่อลดปัญหาความเข้าใจผิดว่ากฎหมายนี้เฉพาะเพื่อการเกษตรเท่านั้น
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543	<p>ไม่จำเป็นต้องปรับแก้ในส่วนพระราชบัญญัติฯ แต่ควรปรับแก้ในระเบียบคณะกรรมการบริหารสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมว่าด้วยการให้ความช่วยเหลืออุดหนุนแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์กรเอกชน จากเงินกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545 ในเรื่องต่อไปนี้</p> <p>ข้อ 4 ให้เพิ่มเติม</p> <p>กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายความว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตั้งแต่ห้าวิสาหกิจขึ้นไป รวมกลุ่มกันโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะร่วมมือกัน หรือดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อพัฒนากิจการอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจและสังคมโดยรวม</p>

เป้าหมายของการเสนอกฎหมาย	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมายที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข
		<p>ให้ยกเลิกข้อความคำว่า “เพื่อพัฒนากิจการอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจและสังคมโดยรวม” เพราะเป็นเงื่อนไขที่อาจทำให้ SMEs ไม่แน่ใจในการเข้าร่วมตัวกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมว่าจะเข้าเงื่อนไขนี้ได้อย่างไร</p> <p>การให้ความช่วยเหลือ หมายความว่า การส่งเสริม หรือการให้การสนับสนุนแก่องค์การเอกชนจากเงินกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อนำไปใช้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม</p> <p>ให้เพิ่มเติมเป็น “การให้ความช่วยเหลือ หมายความว่า การส่งเสริมหรือการให้การสนับสนุนแก่องค์การเอกชนหรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จากเงินกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อนำไปใช้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถเข้าถึงการรับความช่วยเหลือได้ด้วย และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการรวมกลุ่มมากขึ้น</p> <p>ข้อ 8 การให้ความอุดหนุน... เป็นลักษณะของการให้เงินอุดหนุน โดยมีใช่เป็นการให้ความอุดหนุนในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเต็มจำนวน...</p> <p>ให้ปรับแก้เป็น “ลักษณะของการให้เงินอุดหนุนให้พิจารณาจากโครงการตามความเหมาะสมซึ่งอาจจะให้เต็มจำนวนหรือไม่เต็มจำนวนก็ได้ ...”</p> <p>ข้อ 10 (2) ให้ยกเลิกข้อความต่อไปนี้ “... ต้องมีการดำเนินกิจการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี”</p> <p>ให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน “... ต้องมีการดำเนินกิจการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มมาแล้วเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า</p>

เป้าหมายของการเสนอกฎหมาย	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมายที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข
		<p><u>สองโครงการ</u>” เหตุผลเพราะการใช้เวลาหนึ่งปี อาจจะนานเกินไปไม่สร้างแรงจูงใจให้รวมกลุ่มกันเท่าไรนัก และหากพิจารณาที่การดำเนินกิจการตามโครงการ จะเป็นประโยชน์แก่กลุ่มมากกว่า</p> <p>ข้อ 13 ให้เพิ่มเติมข้อความที่กำหนดการพิจารณาคำขอของผู้มีสิทธิในการขอรับความช่วยเหลือหรือความอุดหนุนจากเงินกองทุน</p> <p><u>กำหนดใหม่ให้ชัดเจนถึง</u>การเรียงลำดับการพิจารณาให้สิทธิแก่องค์กรเอกชนเป็นลำดับแรก ต่อมาเป็นกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสุดท้ายคือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแต่ละราย เพื่อสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้มีการรวมกลุ่มกันมากขึ้น</p>
	<p>พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548</p>	<p>ให้เพิ่มเติมความหมายของคำว่า “คณะบุคคล” ในมาตรา 3 ว่าหมายรวมถึงกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์กรเอกชน เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่ากลุ่มของ SMEs สามารถรวมตัวกันใช้สิทธิจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนได้ตามกฎหมายนี้ และให้มีสิทธิได้รับประโยชน์ตามกฎหมายนี้ได้เช่นเดียวกัน</p>
	<p>พ.ร.บ.ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมแห่ง ประเทศไทย พ.ศ. 2545 พ.ร.บ.บริษัทประกันสินเชื่อ</p>	<p>ให้เพิ่มเติมผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ตามกฎหมายเหล่านี้ โดยกำหนดให้ครอบคลุมรวมไปถึง กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์กรเอกชนด้วย โดยควรมีการพิจารณาอนุมัติความช่วยเหลือเป็นลำดับไป เริ่มต้นจากองค์กรเอกชน กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแต่ละราย</p>

เป้าหมายของการเสนอกฎหมาย	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมายที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข
	อุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534 พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520	
	พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522	ให้เพิ่มเติมคำว่า “ผู้แทนขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ในสาขาการผลิต และการค้า” เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ด้วย
การยอมรับสถานะภาพของ กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางหรือ ขนาดย่อมหรือองค์การมหาชน ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งภาคแรงงานสัมพันธ์	ปพพ ว่าด้วยสมาคม พรบ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542	ควรระบุเพิ่มเติมรูปแบบของการรวมกลุ่มเป็นสมาคม หรือเป็นสหกรณ์ ให้ครอบคลุมชัดเจนถึงคำว่า “องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs” ด้วย เพื่อให้เกิดการยอมรับในสถานะภาพขององค์การเอกชนอันเป็นการสอดคล้องกับ พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543
	พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509 พรบ.สภาอุตสาหกรรม	ควรแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนขององค์ประกอบคณะกรรมการสภาฯ โดยให้ระบุว่าต้องมีผู้แทนของ “องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs” เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย เพื่อให้มีความชัดเจนถึงการให้ความสำคัญกับองค์การเอกชนอัน

เป้าหมายของการเสนอกฎหมาย	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมายที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข
	แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530 พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530	เป็นการสอดคล้องกับ พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543	ให้แก้ไขมาตรา 6 วรรค 2 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรค 1 ต้องเป็น “กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากผู้แทนองค์การเอกชน จำนวนอย่างน้อย 8 คน ซึ่งมาจาก 4 สาขา คือ จากสาขาการผลิต สาขาการบริการ สาขาการค้าส่ง และสาขาการค้าปลีก” เพราะเหตุว่าการกำหนดให้องค์การเอกชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการฯ โดยพิจารณาตามรายสาขาจะสามารถสร้างความเชื่อมโยงของ SMEs กับองค์การเอกชนและภาครัฐที่ชัดเจนขึ้น
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	ให้กำหนดว่าวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับจดทะเบียนไว้แล้ว มีสภาพภาพของการเป็นนิติบุคคล
	พ.ร.บ.ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมแห่ง ประเทศไทย พ.ศ. 2545	ให้เพิ่มเติมข้อกำหนดอันเป็นการรับรองสถานะขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs โดยให้ระบุว่าผู้มาขอความช่วยเหลือด้านการเงินต้องเป็นสมาชิกขององค์การเอกชนที่ได้รับการรับรองจากธนาคารฯ แล้ว และให้ระบุเพิ่มเติมว่าผู้ขอรับความช่วยเหลืออาจเป็นองค์การเอกชนด้วยก็ได้

เป้าหมายของการเสนอกฎหมาย	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมายที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข
		โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน ให้ค้ำประกันถึงกลุ่มของ SMEs ที่รวมตัวกันมาทำธุรกรรมทางการเงิน อันเป็นการสร้างเครดิตให้แก่กลุ่มมากกว่าเป็นวิสาหกิจแต่ละราย ซึ่งจะเป็นตัวเร่งและส่งเสริมให้ SMEs มีการรวมกลุ่มกันมากขึ้น
	พ.ร.บ.บริษัทประกันสินเชื่อ อุตสาหกรรม ขนาดย่อม พ.ศ. 2534	ให้เพิ่มเติมข้อกำหนดอันเป็นการรับรองสถานะขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs โดยให้ระบุว่าผู้มาขอความช่วยเหลือด้านการประกันสินเชื่อต้องเป็นสมาชิกขององค์การเอกชนที่ได้รับการรับรองจาก บสย. แล้ว เพราะเหตุว่า องค์การเอกชนสามารถเป็นตัวแทน บสย. ในการควบคุม และคัดกรองผู้ขอรับบริการได้อีกชั้นหนึ่ง และเป็นมาตรการ บังคับโดยปริยายให้มีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs
	พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520	ให้เพิ่มเติมมาตรา 17 ให้ครอบคลุมถึงผู้มีสิทธิขอรับการส่งเสริมที่เป็น “องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs
	พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511	ให้เพิ่มเติมองค์ประกอบของคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ว่าต้องมีองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ร่วมเป็นกรรมการด้วย
	พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522	ให้เพิ่มเติมองค์ประกอบของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้า ว่าต้องมีองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ร่วมเป็น กรรมการด้วย

เป้าหมายของการเสนอกฎหมาย	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมายที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข
	ร่าง พ.ร.บ. สภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ...	ให้มีการจัดตั้งสภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในลักษณะทำนองเดียวกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
สิทธิพิเศษสำหรับ กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางหรือ ขนาดย่อมหรือองค์กรมหาชน	พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	ควรปรับปรุงเงื่อนไขและวิธีการยื่นขอจดทะเบียนให้มีความสะดวกมากขึ้น อีกทั้งควรมีข้อกำหนดให้สิทธิประโยชน์บางประการจากรัฐอันเนื่องมาจากการจัดตั้งกลุ่ม ไม่ใช่เพียงการให้จดทะเบียนเพื่อให้มีสถานภาพเป็นนิติบุคคลเท่านั้น หรือเพียงเพื่อให้มีการจัดเก็บรายชื้อสมาคมการค้าไว้เป็นระบบเท่านั้น
	พ.ร.บ.สหกรณ์	ควรส่งเสริมให้ “ชุมนุมสหกรณ์” ได้รับสิทธิประโยชน์เป็นพิเศษมากกว่าสหกรณ์ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สหกรณ์รวมตัวกันให้มากขึ้น อีกทั้งควรปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ตามกฎหมายนี้ ให้มีผู้แทนจาก SMEs เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	<ul style="list-style-type: none"> - องค์ประกอบของคณะกรรมการซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตัวแทนจากภาครัฐ ให้เพิ่มเติมผู้แทนจาก SMEs เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย - ให้เพิ่มเติมกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ที่เป็นวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมจากกองทุนได้ด้วย - ให้เพิ่มเติมสถานภาพของวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับจดทะเบียนไว้แล้ว มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล

เป้าหมายของการเสนอกฎหมาย	ชื่อกฎหมาย	สาระสำคัญของกฎหมายที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543	- ให้เพิ่มเติมสิทธิประโยชน์เป็นพิเศษสำหรับ SMEs ที่รวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือองค์การเอกชนตามกฎหมายนี้ โดยให้ได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่าและเป็นลำดับก่อนวิสาหกิจเป็นรายๆ ไป
	พ.ร.บ.ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 พ.ร.บ.บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534	ให้เพิ่มเติมสิทธิเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs
	พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520	ให้ออกประกาศตามกฎหมายนี้เป็นพิเศษเพื่อส่งเสริมการลงทุนโดยเฉพาะสำหรับ องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs และ กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

3) บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการร่วมผลักดันเพื่อให้สามารถปรับแก้และ พัฒนากฎหมายและมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไปดำเนินการ ในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมผลักดันเพื่อให้สามารถปรับแก้ และพัฒนากฎหมาย รวมถึงมาตรการส่งเสริมการ
รวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไปดำเนินการทางปฏิบัติได้นั้นประกอบไปด้วยภาคส่วนต่างๆ ดังนี้

1) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ในฐานะเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการ
ส่งเสริม SMEs โดยการผลักดัน สนับสนุน พัฒนาระบบส่งเสริม ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงาน
ภาครัฐและองค์กรเอกชนทั้งในและต่างประเทศ ประกอบกับภารกิจตามมาตรา 16 (5) ของพระราชบัญญัติ
ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ที่ให้อำนาจ สสว. ในการเสนอแนะต่อคณะกรรมการฯ
เกี่ยวกับการปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการดำเนินการให้มีกฎหมายใหม่ การแก้ไขเพิ่มเติมหรือการ
ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม SMEs ทำให้ สสว. เป็นองค์การสำคัญที่สามารถผลักดันให้มีการ
เปลี่ยนแปลงปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ
เพื่อเสนอให้มีกฎหมายหรือให้แก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม ตามมาตรา 11 (8) ได้ต่อไป

นอกจากนั้น สสว. ยังมีงบประมาณในการดำเนินการเพื่อส่งเสริม SMEs ตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งในปัจจุบันเป็นแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (2555-
2559) ซึ่งมีเป้าหมาย 5 ประการได้แก่

1. การส่งเสริมการจดทะเบียนนิติบุคคลของ SMEs เพิ่มขึ้น 250,000 ราย ภายในปี พ.ศ. 2559
2. การพัฒนา SMEs สาขากลุ่มเป้าหมายให้ได้รับการพัฒนาขีดความสามารถเชิงลึกเพื่อการ
แข่งขัน 30,000 รายภายในปี พ.ศ. 2559
3. การพัฒนาเครือข่าย SMEs จำนวน 60 เครือข่ายต่อปี
4. การพัฒนาปรับปรุง และแก้ไขปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจให้เอื้อต่อ SMEs มากขึ้น
5. การบริหารจัดการงานส่งเสริม SMEs ให้มีประสิทธิภาพ และทำงานเชิงบูรณาการ

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าจากเป้าหมายดังกล่าว ทำให้ สสว. สามารถดำเนินโครงการการประชาสัมพันธ์ และสร้างความ
รู้เพื่อสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และสร้างให้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เล็งเห็นความสำคัญของการรวม
กลุ่มสร้างเครือข่ายของ SMEs โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ภาคสื่อสารมวลชน และภาค

ประชาชน นอกจากนั้น สสว. ควรดำเนินการพัฒนาช่องทางในการประชาสัมพันธ์ความต้องการของ SMEs ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ภาครัฐ และภาคประชาชน ซึ่งการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนเหล่านี้สามารถเป็นพลังที่สำคัญในการร่วมผลักดันให้การรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมได้ต่อไป

2) ภาคผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ประเทศไทยมีผู้ประกอบการ SMEs กว่า 2.6 ล้านรายในปัจจุบัน (พ.ศ. 2555) และเป็นภาคส่วนที่เป็นกลไกหลักในการจ้างงาน รวมถึงการผลิต และระบบเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตามเท่าที่ผ่านมาผู้ประกอบการ SMEs มักมิได้ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรือสถานการณ์ในการประกอบธุรกิจ รวมถึงมิได้มีส่วนร่วมหรือมีบทบาทเชิงนโยบายเท่าที่ควร เนื่องจากขาดช่องทาง และเวทีในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่างๆ แต่ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมทำให้ SMEs มีศักยภาพเป็นแรงกดดันทางการเมืองในทุกระดับทั้งระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ ดังนั้นควรมีการพัฒนาเวทีเพื่อให้ SMEs สามารถแสดงการสนับสนุนให้มีการดำเนินการปรับแก้และพัฒนากฎหมายและมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย โดยการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมจากทั้งผู้ประกอบการ SMEs รวมถึงองค์กรเอกชนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มาตรการดังกล่าวสามารถสร้างกระแสความสำคัญให้ขยายขึ้นในกลุ่ม SMEs ในวงกว้างเพื่อให้เกิดแรงผลักดันการดำเนินการได้ต่อไป

3) สื่อสารมวลชน เป็นกลไกสำคัญที่มีความจำเป็นในการประชาสัมพันธ์ให้เกิดความรู้ ความตระหนัก และการเล็งเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายในวงกว้าง ประกอบกับการดำเนินการผลักดันเพื่อให้สามารถปรับแก้และพัฒนากฎหมายและมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs เป็นกระบวนการที่อาจใช้ระยะเวลานาน จึงมีความจำเป็นที่ภาคสื่อสารมวลชนต้องมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรับรู้รับทราบ และมีส่วนร่วมในการรักษาให้กระแสความสำคัญของการดำเนินการดังกล่าวดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง

4) ประชาชน ถือเป็นกลุ่มที่สำคัญที่สุดในการสร้างให้เกิดการตระหนัก และเล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินการ เนื่องจากการมีส่วนร่วม และยอมรับจากของภาคประชาชนถือเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้การดำเนินการผลักดันปรับแก้ไขและพัฒนากฎหมายประสบความสำเร็จได้

5) รัฐบาล เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้มีการปรับแก้และพัฒนา กฎหมายและมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลเป็นการกำหนด แนวทางการบริหารงานของประเทศที่หน่วยราชการต่างๆ ต้องรับไปปฏิบัติ นอกจากนี้รัฐบาลยังสามารถ

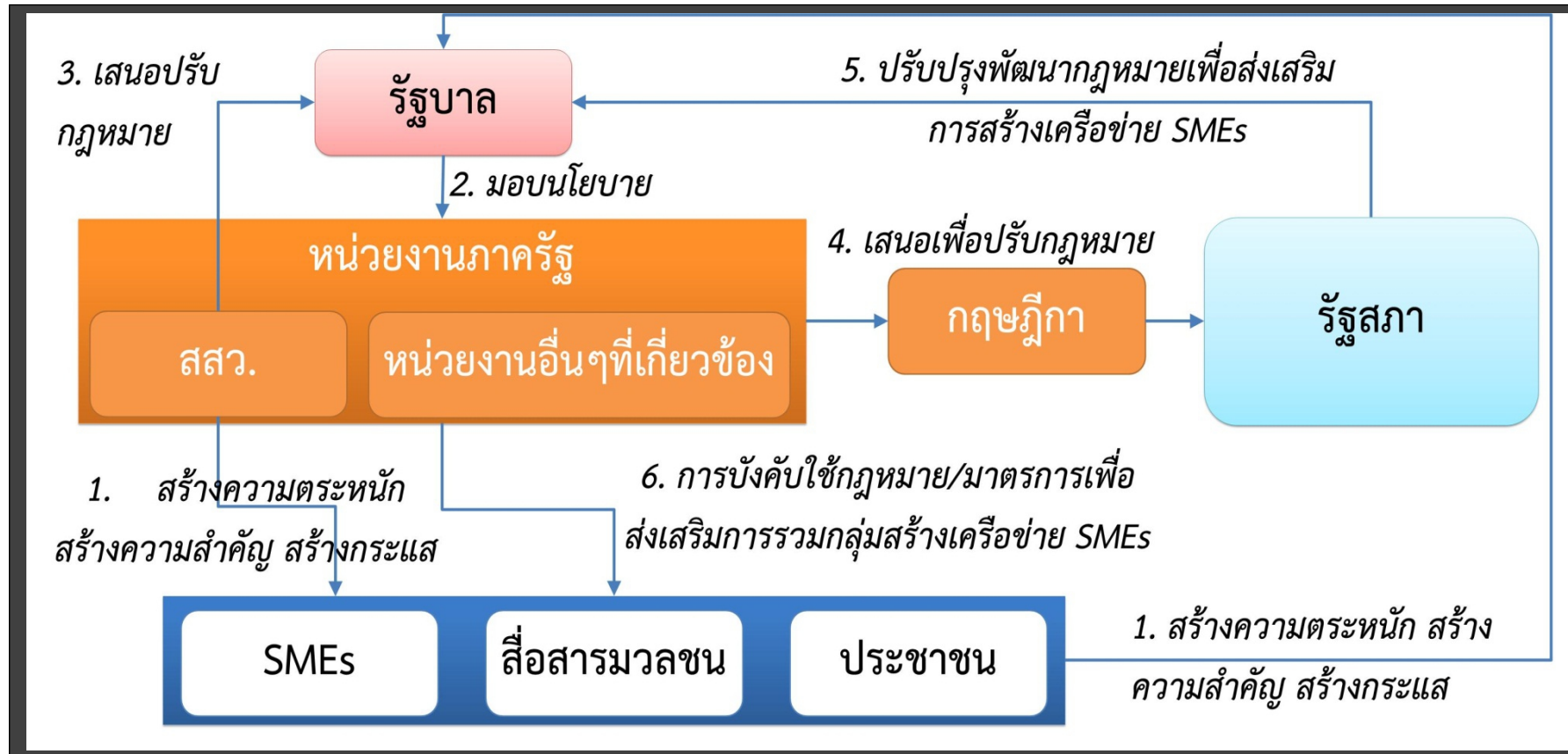
เสนอร่างกฎหมายไปยังรัฐสภาเพื่อพิจารณาอนุมัติเป็นกฎหมายต่อไป ดังนั้น เป้าหมายในการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคผู้ประกอบการ SMEs สื่อสารมวลชน และภาคประชาชน คือ การสร้างให้เกิดพลังการผลักดันจากกลุ่มต่างๆ ดังที่กล่าวมาให้มีเสียงสะท้อนไปยังรัฐบาล

6) **หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง** เนื่องจากการส่งเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือของ SMEs มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ อีกมาก ครอบคลุมหน่วยราชการในสังกัดหลายกระทรวง อาทิเช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอื่นๆ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้ความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงความร่วมมือในการส่งเสริมให้หน่วยราชการต่างๆ ดังที่กล่าวมาเข้ามาร่วมในการผลักดัน รวมทั้งปรับพื้นฐานแนวคิดที่มีต่อการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายของ SMEs ให้รองรับกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในปัจจุบัน

7) **รัฐสภา** เป็นองค์กรด้านนิติบัญญัติอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาร่างกฎหมายต่างๆ ที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี การดำเนินการผลักดันเพื่อการปรับแก้และพัฒนากฎหมายจึงมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการผลักดันในระดับรัฐสภา

แผนภูมิที่ 5.1 บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการร่วมผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มของ SMEs

ทั้งนี้บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการร่วมผลักดันเพื่อให้สามารถปรับแก้และพัฒนากฎหมายและมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไปดำเนินการในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมสำหรับหน่วยงานภาครัฐ สามารถแบ่งออกได้ตามรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5.4 แสดงถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบและบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของ SMEs

หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	กระทรวงอุตสาหกรรม โดย สสว.	แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบฯ และเสนอรัฐสภาเพื่อแก้ไข พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2542
	ภาคผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	มีบทบาทกระตุ้นรัฐบาลให้มีวาระแห่งชาติด้านการส่งเสริม SMEs
	สื่อสารมวลชน	มีบทบาทกระตุ้นรัฐบาลให้มีวาระแห่งชาติด้านการส่งเสริม SMEs
	ประชาชน	มีบทบาทกระตุ้นรัฐบาลให้มีวาระแห่งชาติด้านการส่งเสริม SMEs
รัฐบาล	คณะรัฐมนตรี โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม	มีมติ ครม. กำหนดให้การส่งเสริม SMEs เป็นวาระแห่งชาติ และให้มีหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักเป็นการรวมกลุ่ม SMEs
หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ ป.พ.พ. ว่าด้วยสมาคม
	กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542
	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548
	กระทรวงการคลัง ร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรม โดย ธพว.	ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกกฎกระทรวง หรือ ประกาศ เพื่อปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545
	กระทรวงการคลัง โดย บสย.	ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวง หรือ ประกาศ เพื่อปฏิบัติตาม พ.ร.บ.บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534
	กระทรวงอุตสาหกรรม โดย คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และ/ หรือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (สกท.)	ให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนออกประกาศ เพื่อปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 (คณะกรรมการฯ มีอำนาจตามมาตรา 16 และ 17)
	กระทรวงอุตสาหกรรม โดย สมอ.	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511
	กระทรวงพาณิชย์ โดย กรมการค้าต่างประเทศ	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522

หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	กระทรวงพาณิชย์ โดยคณะกรรมการสภา หอการค้าแห่งประเทศไทย	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509
	กระทรวงอุตสาหกรรม โดยคณะกรรมการสภา อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530
	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยคณะ กรรมการสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2530
	กระทรวงอุตสาหกรรม โดย สสว. ร่วมกับ องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs	เสนอต่อรัฐสภาให้อนุมัติร่างพระราชบัญญัติสภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ...
รัฐสภา	รัฐสภาโดยคณะกรรมการสิทธิการอุตสาหกรรม	กระตุ้นรัฐบาลให้มีวาระแห่งชาติด้านการส่งเสริม SMEs และสนับสนุนการผ่านกฎหมายที่เสนอโดยหน่วยงานต่างๆ ที่กล่าว มาข้างต้น

4) ศึกษาเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ขั้นตอนและระยะเวลาของแนวทางในการปรับแก้ /พัฒนา กฎหมาย และ/หรือมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย

การศึกษาเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ขั้นตอน และระยะเวลาของแนวทางการปรับแก้ไข/พัฒนากฎหมาย และ มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่ม ผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยสามารถแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน อันได้แก่

- **ขั้นตอนระยะสั้น ภายใน 1 ปี** เป็นการปรับปรุงแก้ไขประกาศ และระเบียบซึ่งสามารถดำเนินการได้เร็วกว่าการแก้ไขพระราชบัญญัติ หรือการออกพระราชบัญญัติฉบับใหม่ ซึ่งจะต้องผ่านรัฐสภา โดยการปรับปรุงแก้ไขประกาศ และระเบียบ หน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถดำเนินการได้เลย โดยจำเป็นต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียก่อนเท่านั้น
- **ขั้นตอนระยะกลางระหว่าง 2 - 5 ปี** เป็นการแก้ไขพระราชบัญญัติ ซึ่งต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบนำเสนอแก้ไขกฎหมาย และต้องผ่านการกลั่นกรองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รวมทั้งต้องผ่านการเห็นชอบจากรัฐสภา
- **ขั้นตอนระยะยาวซึ่งเกินระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป** เป็นการออกพระราชบัญญัติใหม่ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องทำการศึกษาวิจัยถึงความจำเป็นในการออกกฎหมาย เหตุผลและเจตนารมณ์ของการออกกฎหมาย และผลกระทบของการออกกฎหมายก่อนทำการเสนอร่างกฎหมายขึ้น โดยจะต้องผ่านการกลั่นกรองของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และต้องผ่านการกลั่นกรองของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสุดท้ายต้องผ่านการเห็นชอบจากรัฐสภา ประกอบกับการจัดตั้งสภาฯ จะต้องเกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มขององค์กรเอกชนจำนวนมากและเข้มแข็งเพื่อผลักดันการออกกฎหมายนี้ อีกทั้งจะต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การจัดตั้งสภาฯ มีความจำเป็นต้องสร้างให้เกิดจากจิตสำนึกของผู้ประกอบการ SMEs ให้เล็งเห็นความสำคัญ

โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 5.5 แสดงการดำเนินงานตาม Roadmap

1. ระยะเวลา	2. การปรับแก้หรือเสนอกฎหมาย	3. หน่วยงานรับผิดชอบ	4. ข้อดี และข้อเสีย
ระยะสั้น (ภายใน 1 ปี)	ระเบียบคณะกรรมการบริหารสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมว่าด้วยการให้ความช่วยเหลืออุดหนุนแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์กรเอกชน จากเงินกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545	สสว.	ข้อดี 1. สามารถที่จะดำเนินการได้โดยทันที โดยไม่ต้องผ่านหน่วยงานอื่นๆ เนื่องจาก สสว. มีอำนาจตามกฎหมายที่จะปรับแก้ไขระเบียบ 2. เป็นมาตรการที่สามารถทำได้โดยง่ายและสะดวก ไม่มีข้อเสีย
ระยะสั้น (ภายใน 1 ปี)	มติ ครม. เพื่อให้การส่งเสริม SMEs เป็นวาระแห่งชาติ	คณะรัฐมนตรี โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม	ข้อดี 1. เพื่อให้หน่วยงานรัฐสามารถเสนอกฎหมายหรือปรับแก้กฎหมายได้ง่ายขึ้น 2. เป็นกระตุ้นให้ SMEs เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม 3. เพื่อส่งสัญญาณไปยังรัฐสภาให้อนุมัติผ่านกฎหมายที่เสนอขึ้นไป ไม่มีข้อเสีย
ระยะสั้น (ภายใน 1 ปี)	พ.ร.บ.ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545	กระทรวงการคลัง ร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรม โดย ธพว.	ข้อดี 1. เปิดโอกาสให้กลุ่มที่เกิดจากการรวมกลุ่มของ SMEs สามารถเข้าถึงบริการของธนาคารฯ ได้มากขึ้น 2. ธนาคารฯ ได้รับประโยชน์หากว่าผู้กู้เป็นกลุ่มทำให้เป็นสภาพเป็นหนี้ร่วมซึ่งผลตามกฎหมายทำให้เจ้าหนี้ได้รับประโยชน์มากกว่าหนี้แต่ละราย และหากลูกหนี้เป็นองค์กรเอกชนซึ่งเป็นนิติบุคคลจะเป็นลูกหนี้ที่มีความน่าเชื่อถือ

1. ระยะเวลา	2. การปรับแก้หรือเสนอกฎหมาย	3. หน่วยงานรับผิดชอบ	4. ข้อดี และข้อเสีย
			<p>3. เป็นการบังคับโดยปริยายให้ SMEs ต้องรวมกลุ่มหากต้องการขอรับความช่วยเหลือตามกฎหมายนี้</p> <p>ข้อเสีย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อาจสร้างภาระมากขึ้นให้กับธนาคารฯ ในการรับรองสถานะขององค์กรเอกชน 2. อาจสร้างภาระให้กับผู้ประกอบการ SMEs ในการเข้าเป็นสมาชิกองค์กรเอกชน
<p>ระยะสั้น (ภายใน 1 ปี)</p>	<p>พ.ร.บ.บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534</p>	<p>กระทรวงการคลัง โดย บสย.</p>	<p>ข้อดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เปิดโอกาสให้กลุ่มที่เกิดจากการรวมกลุ่มของ SMEs สามารถเข้าถึงบริการของบสย. ได้มากขึ้น 2. บสย. ได้รับประโยชน์หากว่าผู้กู้เป็นกลุ่มทำให้เป็นสภาพเป็นหนี้ร่วมซึ่งผลตามกฎหมายทำให้เจ้าค้ำประกันได้รับความมั่นใจมากขึ้น 3. กระทรวงการคลังได้รับประโยชน์ในแง่ปัญหาหนี้สูญลดลง 4. เป็นการบังคับโดยปริยายให้ SMEs ต้องรวมกลุ่มหากต้องการขอรับความช่วยเหลือตามกฎหมายนี้ <p>ข้อเสีย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อาจสร้างภาระมากขึ้นให้กับ บสย. ในการรับรองสถานะขององค์กรเอกชน 2. อาจสร้างภาระให้กับผู้ประกอบการ SMEs ในการเข้าเป็นสมาชิกองค์กรเอกชน

1. ระยะเวลา	2. การปรับแก้หรือเสนอกฎหมาย	3. หน่วยงานรับผิดชอบ	4. ข้อดี และข้อเสีย
ระยะสั้น (ภายใน 1 ปี)	พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520	คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	ข้อดี <ol style="list-style-type: none"> เป็นตัวเร่งให้ SMEs มีการรวมกลุ่มกัน ลดภาระกิจกรรมการส่งเสริม SMEs ให้กับ BOI เนื่องจากการพิจารณาสามารถพิจารณาเป็นโครงการของแต่ละกลุ่ม แทนที่จะพิจารณาการส่งเสริมแต่ละราย ข้อเสีย <ol style="list-style-type: none"> เป็นภาระของผู้ประกอบการ SMEs ในการรวมกลุ่ม
ระยะกลาง (2 ปี ถึง 5 ปี)	ป.พ.พ.ว่าด้วยสมาคม	กระทรวงมหาดไทยโดยกรมการปกครอง	ข้อดี <ol style="list-style-type: none"> เปิดโอกาสให้มีการรวมกลุ่มตามรูปแบบที่สมาชิกต้องการ เป็นการสร้างการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่เคร่งครัดเหมือนเดิม ถ้าจัดตั้งเป็นสมาพันธ์ หรือสหพันธ์ ถือเป็นการควบคุมกันเองตามลำดับชั้นของกลุ่มที่ตั้งขึ้น ทำให้ลดภาระปัญหาความขัดแย้งที่จะตกมายังกรมการปกครอง สร้างให้เกิดการรวมกลุ่ม SMEs ที่มีพลังอำนาจในการเป็นตัวแทน และต่อรองกับหน่วยงานภายนอก ข้อเสีย <ol style="list-style-type: none"> สร้างภาระการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นขอจดทะเบียนให้กับกรมการปกครอง
ระยะกลาง (2 ปี ถึง 5 ปี)	พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	ข้อดี <ol style="list-style-type: none"> เปิดโอกาสให้มีการรวมกลุ่มตามรูปแบบที่สมาชิกต้องการ เป็นการสร้างการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่เคร่งครัดเหมือนเดิม

1. ระยะเวลา	2. การปรับแก้หรือเสนอกฎหมาย	3. หน่วยงานรับผิดชอบ	4. ข้อดี และข้อเสีย
			<p>3. ถ้าจัดตั้งเป็นสมาพันธ์ หรือสหพันธ์ ถือเป็นการควบคุมตนเองตามลำดับขั้นของกลุ่มที่ตั้งขึ้น ทำให้ลดภาวะปัญหาความขัดแย้งที่จะตกมายังกรมการปกครอง</p> <p>4. สร้างให้เกิดการรวมกลุ่ม SMEs ที่มีพลังอำนาจในการเป็นตัวแทน และต่อรองกับหน่วยงานภายนอก</p> <p>ข้อเสีย</p> <p>1. สร้างภาระการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นขอจดทะเบียนให้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า</p>
ระยะกลาง (2 ปี ถึง 5 ปี)	พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์	<p>ข้อดี</p> <p>1. ทำให้เกิดความชัดเจนว่ากลุ่มของ SMEs และองค์การเอกชนสามารถจัดตั้งเป็นสหกรณ์ได้ด้วย</p> <p>2. ทำให้การรวมกลุ่มของ SMEs สามารถได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายฉบับนี้ไม่มีข้อเสีย แต่อาจมีอุปสรรคเนื่องจากการสหกรณ์ในประเทศไทยถูกมองว่าใช้ในภาคการเกษตรมากกว่าในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม</p>
ระยะกลาง (2 ปี ถึง 5 ปี)	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร	<p>ข้อดี</p> <p>1. ทำให้เกิดความชัดเจนว่ากลุ่มของ SMEs และองค์การเอกชนสามารถจัดตั้งเป็นสหกรณ์ได้ด้วย</p> <p>2. ทำให้การรวมกลุ่มของ SMEs สามารถได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายฉบับนี้ไม่มีข้อเสีย</p>

1. ระยะเวลา	2. การปรับแก้หรือเสนอกฎหมาย	3. หน่วยงานรับผิดชอบ	4. ข้อดี และข้อเสีย
ระยะกลาง (2 ปี ถึง 5 ปี)	พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509	กระทรวงพาณิชย์ โดย คณะกรรมการสภา หอการค้าแห่งประเทศไทย	ข้อดี <ol style="list-style-type: none"> เปิดโอกาสให้ SMEs เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการภายในสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยได้ชัดเจน เป็นการเร่งให้ SMEs มีการรวมตัวกันเพื่อได้มีโอกาสเป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อเข้าร่วมเป็นกรรมการ ทำให้ SMEs ได้มีสิทธิมีเสียงมากกว่าเดิม และมีพลังต่อรองกับผู้ประกอบการรายใหญ่ได้มากขึ้น สามารถสร้างให้เกิดตัวแทนของ SMEs ได้อย่างแท้จริง ข้อเสีย <ol style="list-style-type: none"> อาจขัดผลประโยชน์ของผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ต้องการเข้าเป็นกรรมการ
ระยะกลาง (2 ปี ถึง 5 ปี)	พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530	กระทรวงอุตสาหกรรม โดยคณะกรรมการสภา อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	ข้อดี <ol style="list-style-type: none"> เปิดโอกาสให้ SMEs เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการภายในสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยได้ชัดเจน เป็นการเร่งให้ SMEs มีการรวมตัวกันเพื่อได้มีโอกาสเป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อเข้าร่วมเป็นกรรมการ ทำให้ SMEs ได้มีสิทธิมีเสียงมากกว่าเดิม และมีพลังต่อรองกับผู้ประกอบการรายใหญ่ได้มากขึ้น สามารถสร้างให้เกิดตัวแทนของ SMEs ได้อย่างแท้จริง

1. ระยะเวลา	2. การปรับแก้หรือเสนอกฎหมาย	3. หน่วยงานรับผิดชอบ	4. ข้อดี และข้อเสีย
			ข้อเสีย 1. อาจขัดผลประโยชน์ของผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ต้องการเข้าเป็นกรรมการ
ระยะกลาง (2 ปี ถึง 5 ปี)	พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2530	กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา โดยคณะ กรรมการสภา อุตสาหกรรมท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย	ข้อดี 1. เปิดโอกาสให้ SMEs เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการภายในสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยได้ชัดเจน 2. เป็นการเร่งให้ SMEs มีการรวมตัวกันเพื่อได้มีโอกาสเป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อเข้าร่วมเป็นกรรมการ 3. ทำให้ SMEs ได้มีสิทธิมีเสียงมากกว่าเดิม และมีพลังต่อรองกับผู้ประกอบการรายใหญ่ได้มากขึ้น 4. สามารถสร้างให้เกิดตัวแทนของ SMEs ได้อย่างแท้จริง ข้อเสีย 1. อาจขัดผลประโยชน์ของผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ต้องการเข้าเป็นกรรมการ
ระยะกลาง (2 ปี ถึง 5 ปี)	พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511	กระทรวงอุตสาหกรรม โดย สมอ.	ข้อดี ● ทำให้มีตัวแทนของ SMEs เพื่อเข้าไปกำหนดมาตรฐานที่เหมาะสมให้กับ SMEs ● เป็นการควบคุมมาตรฐานในกลุ่ม SMEs ● เป็นการส่งเสริมให้มีการตรวจสอบระหว่างกันในกลุ่ม SMEs

1. ระยะเวลา	2. การปรับแก้หรือเสนอกฎหมาย	3. หน่วยงานรับผิดชอบ	4. ข้อดี และข้อเสีย
			ข้อเสีย 1. อาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่าง SMEs กับตัวแทนขององค์การเอกชนที่เข้าไปเป็นคณะกรรมการ
ระยะกลาง (2 ปี ถึง 5 ปี)	พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522	กระทรวงพาณิชย์ โดย กรมการค้าต่างประเทศ	ข้อดี 1. ทำให้มีตัวแทนของ SMEs เพื่อเข้าไปกำหนดมาตรฐานที่เหมาะสมให้กับ SMEs 2. เป็นการควบคุมมาตรฐานในกลุ่ม SMEs 3. เป็นการส่งเสริมให้มีการตรวจสอบระหว่างกันภายในภาค SMEs ข้อเสีย 1. อาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่าง SMEs กับตัวแทนขององค์การเอกชนที่เข้าไปเป็นคณะกรรมการ
ระยะยาว (5 ปีขึ้นไป)	เสนอต่อรัฐสภาให้อนุมัติร่างพระราชบัญญัติสภาวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ...	กระทรวงอุตสาหกรรม โดย สสว. ร่วมกับ องค์การเอกชนที่เป็น ตัวแทนของ SMEs	ข้อดี 1. ทำให้การรวมกลุ่มของ SMEs มีสถานภาพตามกฎหมายในระดับที่เท่าเทียมกันกับ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือสภาอื่นๆ 2. ทำให้สภา SMEs ได้รับการยอมรับในระดับชาติ และระดับระหว่างประเทศทั้งจาก ภาครัฐ และภาคเอกชน 3. สร้างอำนาจต่อรองให้กับ SMEs ในเชิงนโยบายมากขึ้น

1. ระยะเวลา	2. การปรับแก้หรือเสนอกฎหมาย	3. หน่วยงานรับผิดชอบ	4. ข้อดี และข้อเสีย
			<p>4. สร้างให้สมาชิกสามารถร่วมกันในการพัฒนาภาค SMEs ได้อย่างเฉพาะทางและตรงกับสถานการณ์รวมถึงความต้องการของผู้ประกอบการมากขึ้น</p> <p>ข้อเสีย</p> <p>1. อาจเป็นการขัดผลประโยชน์ของสภาหอการค้าไทย หรือสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในการเป็นตัวแทน SMEs</p>

5) ผลการรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2

ผลการรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 ซึ่งดำเนินการระหว่างการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อแนวทางการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไทย ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2555 ณ ห้องราชวดี โรงแรมโกลเด้นทิวลิป ระหว่างเวลา 9.00 ถึง 12.00 นาฬิกา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความคิดเห็นต่อกฎหมาย และมาตรการที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมโดยส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมของประเด็นด้านกฎหมาย และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs ที่มีการศึกษา มีการชี้แนะเพิ่มเติมว่าประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนา SMEs โดยควรได้รับการบรรจุเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้มีการผลักดันอย่างบูรณาการจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากในปัจจุบันพบว่าหน่วยราชการที่กำกับดูแล SMEs มีความหลากหลายมาก อีกทั้งหลายอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมใหม่ๆ ยังไม่มีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพในการกำกับดูแลหรือส่งเสริมให้ความช่วยเหลือที่ชัดเจน ประกอบกับการดำเนินงานส่งเสริมจากภาครัฐยังไม่มีลักษณะในเชิงบูรณาการ โดยกฎหมาย และมาตรการที่นำเสนอควรคำนึงถึงโอกาสที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถบูรณาการความช่วยเหลือให้กับผู้ประกอบการ SMEs ไปควบคู่กันอีกด้วย

ผู้เข้าร่วมประชุมบางรายได้ชี้แจงว่าทางภาคเอกชนก็กำลังมีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายในกลุ่มผู้ประกอบการกันเอง โดยมีการผลักดันสภาไอซีที ผ่านทางกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือการผลักดันสภาแพทย์แผนไทยผ่านทางกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

นอกจากนั้นผู้เข้าร่วมประชุมบางรายได้แนะนำว่าในการศึกษาครั้งนี้ควรบรรจุกฎหมายต่างๆ บางฉบับที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการ SMEs เพิ่มเติม อาทิเช่น พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขอวีซ่า และใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย (Work Permit) หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศุลกากร รวมถึงมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการลดหย่อนของกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น

2. ความคิดเห็นต่อรายละเอียดการปรับแก้กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่ารัฐควรมีการปรับกฎหมาย และมาตรการในการจูงใจ (Incentives) เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs มีการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายกันมากขึ้น โดยประเด็นที่สำคัญที่ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางคือประเด็นด้านองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ในระดับสูงสุดของประเทศ (Peak Organization) โดยผู้เข้าร่วมประชุมบางรายเสนอให้มีการจัดตั้งเป็นสภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สภา SMEs) เพื่อให้ SMEs ได้รับการยอมรับและมีบทบาทเชิงนโยบายในระดับประเทศ ในขณะที่บางรายมองว่าควรมีการรวมกลุ่มกันอยู่ภายใต้สภาหอการค้าไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เนื่องจากมีอำนาจในการต่อรองและมีบทบาทเชิงนโยบายอยู่แล้ว

ทั้งนี้ ที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่าควรมีการพัฒนากฎหมาย และมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มในรายสาขาธุรกิจ (Sector) และส่งเสริมการรวมกลุ่มเชิงคลัสเตอร์ (Cluster) อีกด้วย ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมประชุมบางรายเสนอว่าหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการในการตรวจสอบสถานะของสมาชิกที่เกิดจากการรวมกลุ่มว่าเป็นการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs จริงๆ มิใช่การรวมกลุ่มกันของบริษัทในเครือหรือบริษัทลูกต่างๆ รวมถึงควรมีมาตรการในการกำหนด และตรวจสอบคุณสมบัติของการรวมกลุ่มต่างๆ ในภาค SMEs ที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นการคัดกรองคุณสมบัติของสมาคมธุรกิจที่ไม่มีการดำเนินงานอย่างจริงจังอันเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก

3. ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการร่วมผลักดันเพื่อให้สามารถปรับแก้ และความคิดเห็นต่อพัฒนากฎหมายและมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ไปดำเนินการในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่าบทบาทของหน่วยงานต่างๆ ในการมีส่วนร่วมผลักดันกฎหมายและมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ควรเกิดจากการเล็งเห็นความสำคัญจากภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นนโยบายในระดับรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลต้องมีความตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินการเชิงรุกในการส่งเสริมผู้ประกอบการ SMEs ควรต้องมีการยอมรับว่ากติกาของภาครัฐอาจเป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการ ปัญหาการควบคุมธุรกิจที่มีหน่วยงานหลายกระทรวงเข้ามาควบคุม และขาดการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ทำให้เป็นภาระของผู้ประกอบการ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการที่รัฐบาลต้องเคารพและรับฟังเสียงประชาชนประกอบการ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการที่รัฐบาลต้องเคารพและรับฟังเสียงประชาชนประกอบการออกกฎหมาย และมาตรการต่างๆ เสมอ ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ยังเล็งเห็นถึงความสำคัญในการที่นายกรัฐมนตรีไทยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs อีกด้วย

ทั้งนี้หน่วยงานราชการต่างๆ ควรมีการบูรณาการการดำเนินการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ตามหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ซึ่งควรมีการดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อผลักดันการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs

ที่ประชุมยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มภาคเอกชน รวมถึงผู้ประกอบการ SMEs เองในฐานะเป็นส่วนสำคัญในการร่วมสร้างกระแสให้รัฐบาลเกิดความตระหนักเล็งเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มผู้ประกอบการในภาค SMEs นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นว่าเพื่อให้การผลักดันกฎหมาย และมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มจากกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs สามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพราะการดำเนินการดังกล่าวอาจมีกระบวนการ และขั้นตอนในการปรับแก้ไขพัฒนากฎหมายซึ่งใช้เวลานาน จึงเห็นสมควรให้มีการส่งเสริมโครงสร้างการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในปัจจุบันให้มีความเข้มแข็งเพื่อสามารถเป็นผลักในการช่วยผลักดันการรวมกลุ่มให้บรรลุสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สำหรับบทบาทขององค์กรเอกชนที่สำคัญในการร่วมผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมคือสภาหอการค้าไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตามผู้เข้าร่วมประชุมบางรายได้ตั้งข้อสงสัยว่าองค์กรเอกชนทั้งสองอาจไม่ได้เป็นตัวแทน และเป็นเสียงของผู้ประกอบการภาค SMEs มากเท่าไรนัก และอาจให้ความสำคัญกับบริษัทขนาดใหญ่มากกว่า ประกอบกับบทบาทหน้าที่ของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย อาจมีความแตกต่างจากปัญหา และการจัดการที่ภาค SMEs ต้องเผชิญอยู่

4. ความคิดเห็นต่อข้อดี ข้อเสีย ขั้นตอนและระยะเวลาของแนวทางในการปรับแก้/พัฒนา กฎหมายและ/หรือมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย

ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นต่อข้อดี และข้อเสียของแนวทางในการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ที่นำเสนอ โดยแสดงความคิดเห็นว่าแนวทางที่มีการนำเสนอมีข้อดีเนื่องจากครอบคลุมกฎหมาย และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ ทั้งทางด้านสถานะขององค์กรเอกชน บทบาทหน้าที่ขององค์กรเอกชน รวมถึงการมีส่วนร่วมในเชิงนโยบายกับภาครัฐในด้านต่างๆ

อย่างไรก็ตามผู้เข้าร่วมประชุมบางรายได้แสดงความคิดเห็นว่าการนำเสนอผลงานวิจัยยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง เนื่องจากเป้าหมายของการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ที่มีการตั้งไว้ว่าควรพัฒนากลไกการเป็นตัวแทนของ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผ่าน ASEAN SME Advisory Board ในส่วนของไทย หรือสร้างให้เกิดกลไกการเป็นตัวแทนของ SMEs ผ่านสภาหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนั้น อาจไม่สามารถผลักดันประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ SMEs ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากข้อจำกัดเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการของ SMEs มีความแตกต่างจากบทบาทหน้าที่การดำเนินงานของสภาทั้ง 3 แห่งดังกล่าว ดังนั้นจึงควรตั้งเป้าหมายให้เกิดการจัดตั้งสภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สภา SMEs) ขึ้นเพื่อมีบทบาทเป็นตัวแทน SMEs ในระดับประเทศ โดยเสนอว่าการศึกษาควรพิจารณาถึงแนวทางที่เป็นไปได้ในการจัดตั้งสภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สภา SMEs) เพื่อให้มีการส่งเสริมให้สภา SMEs ที่มีศักยภาพสามารถเป็นตัวแทนผู้ประกอบการ SMEs ในระดับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้สภา SMEs สามารถร่วมเป็นหนึ่งในกรรมการในคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.) ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมองว่าเป็นเวทีที่ผู้ประกอบการ SMEs สามารถมีโอกาสในการอธิบายถึงสถานการณ์ และปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อรัฐบาลได้ดีที่สุด นอกจากนั้นที่ประชุมได้แสดงความห่วงใยต่อประเด็นด้านแหล่งที่มาของงบประมาณการดำเนินงานของสภา SMEs เนื่องจากผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ดังนั้นค่าสมาชิกอาจไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายเพื่อรองรับการดำเนินงาน และให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีการพัฒนากลไกภายในสภา SMEs โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เป็น SMEs ต่างๆ ซึ่งมีความหลากหลาย ประกอบไปด้วยธุรกิจต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันในสภาพแวดล้อม และความต้องการทางธุรกิจให้สามารถเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกลไกในการขับเคลื่อนให้เป็นสภา SMEs ดังกล่าว

ภาพการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อแนวทางการรวมกลุ่ม SMEs ไทย
ครั้งที่ 2 วันพฤหัสบดีที่ 20 ธันวาคม 2555
ณ ห้องราชาวดี โรงแรมโกลเด้น ทิวลิป ซอฟเฟอริน กรุงเทพฯ

บทที่ 6

แผนการดำเนินงาน (Roadmaps) ที่เหมาะสมในการดำเนินนโยบายการรวมกลุ่ม ผู้ประกอบการ SMEs ไทย

1) ผลลัพธ์การศึกษาโครงสร้างการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ในปัจจุบันของ ประเทศไทย และประเทศเป้าหมาย

ผลลัพธ์การศึกษาโครงสร้างการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ในปัจจุบันของประเทศไทย และประเทศเป้าหมาย พบรายละเอียดความคล้ายคลึง และความแตกต่างของโครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs โดยในประเทศไทยมีการจัดตั้งสมาคมและสภาที่เป็นตัวแทนผู้ประกอบการ SMEs เป็นจำนวนมาก อาทิเช่น สภาผู้ขนส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย แพทยสภา สภานายความ สภาวิศวกร สภาสถาปนิก สภาวิชาชีพบัญชี หรือสภาผู้ประกอบการวิชาชีพวิทย์ กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย แต่ส่วนใหญ่สภาดังที่กล่าวมาเป็นการรวมตัวกันในลักษณะ รายสาขาธุรกิจ (Single Sector) หรือรายสาขาวิชาชีพ (Professional Sector) สำหรับกรณีสมาคมธุรกิจมัก จำกัดขอบเขตของสมาชิกอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน หรือในจังหวัดเดียวกัน โดยไม่มีสมาชิกครอบคลุมพื้นที่ได้ทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยผลจากการวิเคราะห์พบว่า มีเพียงสภาจำนวน 3 ประเภทเท่านั้นที่มีสมาชิกกระจายอยู่ทั่วประเทศ และไขว้สาขาธุรกิจเกินกว่าสามประเภทธุรกิจ (Cross Sectoral) คือ (1) สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (2) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และ (3) สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์โครงสร้างการรวมกลุ่มของสภาทั้งสามแห่ง พบว่าสภาฯ เหล่านี้มีสิทธิตามกฎหมายในการดำเนินการเป็นตัวแทนของสมาชิกเพื่อเจรจา ร่วมกับหน่วยงานภายนอก โดยมีกฎหมายหลายฉบับที่ให้อำนาจการเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการ ในการเข้าร่วมเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา หรือสมาชิกกับหน่วยงานภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคณะกรรมการต่างๆ ที่ภาครัฐจัดให้มีขึ้น เพื่อให้คำแนะนำ หรือร่วมกำหนดนโยบายทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น รวมถึงในระดับองค์กรหรือสถาบัน รวมถึงสามารถประสานความช่วยเหลือต่างๆ มาให้กับสมาชิก และให้บริการสมาชิกในด้านต่างๆ อย่างไรก็ตาม สภาทั้งสามมิได้มีบทบาทด้านการบริการด้านที่เกี่ยวข้องกับบริการด้านความสัมพันธ์แรงงาน หรือ การเจรจาร่วมกับภาคแรงงาน เนื่องจากประเด็นดังกล่าวเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของสภานายจ้างแห่งประเทศไทย

การศึกษาโครงสร้างการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ในปัจจุบันของประเทศไทย และประเทศเป้าหมาย พบว่าประเทศไทยมีคะแนนในโครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนตัวแทน SMEs เท่ากับ 6 คะแนนเต็ม ซึ่งเป็นระดับเดียวกับประเทศกรณีศึกษา เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศอิตาลี ซึ่งประเด็นที่เป็นจุดแข็งของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คือ การที่มีสมาชิกไขว้สาขาอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศไทย เป็นองค์การเอกชนระดับประเทศสามารถเป็นตัวแทนผู้ประกอบการในเวทีระดับชาติ และระดับนานาชาติได้ และมีสิทธิตามกฎหมายหลายฉบับในการดำเนินการเป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจา ร่วมกับหน่วยงานภายนอก

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมให้การรวมกลุ่มเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งนั้น ควรมีการดำเนินการผลักดันภายใต้ความร่วมมือกับสภาฯ ทั้งสามแห่งดังที่กล่าวมา โดยพัฒนาโครงสร้างภายในสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเข้าไปมีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลไกการบริการ และการกำหนดทิศทางของนโยบาย และการดำเนินงานของสภาฯ ดังกล่าว เพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างให้มีตัวแทนของภาค SMEs เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการของสภาฯ ทั้งสามแห่ง เพื่อให้สามารถใช้บทบาทหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งกำหนดให้สภาฯ ดังกล่าวเข้าร่วมเป็นตัวแทนในการเจรจาร่วมกับหน่วยงานภายนอก

รายละเอียดการเปรียบเทียบโครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ดังตารางข้างล่าง

ตารางที่ 6.1 การเปรียบเทียบผลลัพธ์โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ของประเทศไทย และ
ประเทศเป้าหมาย

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศ เป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ไทย
โครงสร้างระบบการรวมกลุ่มระหว่างองค์การเอกชน และบทบาทขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs (The Associational System of Business and its Actors)						
1) องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs มีสมาชิกกระจายอยู่ทั่วประเทศ และไขว้สาขาธุรกิจ (มีสมาชิกอย่างน้อย 3 ประเภทธุรกิจ)	1 มีการจัดตั้ง NFSBA ที่มีสมาชิกอยู่ทุก 47 จังหวัด และครอบคลุมธุรกิจสหกรณ์ 9 ประเภท	1 มีการจัดตั้ง KBiz สมาชิกเป็นองค์กรตัวแทน SMEs ทั่วประเทศประกอบด้วย สมาพันธ์สหกรณ์ จำนวน 27 แห่ง สหกรณ์ระดับ ประเทศ จำนวน 190 แห่ง สหกรณ์ระดับท้องถิ่น จำนวน 355 แห่ง สหกรณ์ ธุรกิจ จำนวน 305 แห่ง และสมาชิกสมทบ 2 องค์กร	1 มีหลายสมาพันธ์ที่มีสมาชิก อยู่ทั่วประเทศ และไขว้สาขา ธุรกิจเช่น Confindustria มี สมาชิก 113,307 องค์กร ครอบคลุมภาค อุตสาหกรรม ทุกประเภท Confcommercio มีสมาชิก กว่า 850,000 ครอบคลุมภาค ธุรกิจ การค้า การท่องเที่ยว และบริการ และสมาพันธ์ หัตถกรรมแห่งอิตาลี (Confartigianato) มีสมาชิก กว่า 870 สาขาธุรกิจ	1 สมาพันธ์วิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อมเดนมาร์ก (DFSME) ครอบคลุม บริษัทกว่า 20,000 บริษัท ทั่วประเทศครอบคลุมทั้ง ภาคการค้า ก่อสร้าง อุตสาหกรรม หัตถกรรม และภาคบริการ	1 สมาพันธ์วิสาหกิจฟินนิช (SY) มีสมาชิกจำนวนกว่า 115,000 บริษัท ซึ่ง สมาชิกโดยส่วนใหญ่เป็น SMEs จากทั่วประเทศ	1 มีการจัดตั้งสมาคมและสภา เป็นจำนวนมาก แต่มีเพียง สามสภาเท่านั้นที่มีสมาชิก กระจายอยู่ทั่วประเทศ และไขว้สาขาธุรกิจเกินกว่า สามประเภทธุรกิจ คือสภา หอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศ เป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ไทย
2) องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs เป็นองค์กรที่เป็นตัวแทน SMEs ในระดับประเทศ (โดยต้องไม่เป็นสมาชิกขององค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs อื่นๆ ในประเทศนั้น)	1 สามารถเป็นตัวแทน SMEs ได้ในระดับประเทศ	1 สามารถเป็นตัวแทน SMEs ได้ในระดับประเทศ	1 สามารถเป็นตัวแทน SMEs ได้ในระดับประเทศ	1 สามารถเป็นตัวแทน SMEs ได้ในระดับประเทศ	0 SY มีสถานะเป็นตัวแทนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแต่ส่วนใหญ่บทบาทจำกัดอยู่ในระดับสาขาธุรกิจ ในระดับประเทศจะมีองค์กรเอกชนตัวแทนผู้ประกอบการ 2 แห่งที่มีบทบาทสำคัญได้แก่ สมาพันธ์นายจ้างในอุตสาหกรรมบริการ (PT) สมาพันธ์อุตสาหกรรม และนายจ้างฟินนิช (TT)	1 สามารถเป็นตัวแทน SMEs ได้ในระดับประเทศ คือ สภาหอการค้าฯ สภาอุตสาหกรรมฯ และสภาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวฯ
3) องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs มีสิทธิตามกฎหมายในการดำเนินการเป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจา	1 Keidanren, JCCI, & NFSBA ร่วมเจรจาและ	1 ร่วมเจรจาและมีบทบาทเชิงนโยบายกับภาครัฐโดย	1 คณะมนตรีด้านเศรษฐกิจและแรงงานแห่งชาติ	1 สภาไตรภาคี (Tripartite Forum)	1 ระบบความร่วมมือระหว่างภาคการเมือง	1 มีสิทธิตามกฎหมายในการดำเนินการเป็นตัวแทนของ

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศ เป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ไทย
ร่วมกันกับหน่วยงานภายนอก	มีบทบาทเชิงนโยบายกับ ภาครัฐ โดยเฉพาะอย่าง ย้ง METI	ร่วมกำหนดนโยบายที่ เกี่ยวข้องกับ SMEs	(CNEL)		แรงงาน และนายจ้าง (Corporatism)	สมาชิกในการเจรจา ร่วมกันกับหน่วยงาน ภายนอก และมีการ เข้าเป็นสมาชิกกับ กลุ่มอื่นเพื่อทำการ เจรจา ร่วมกันกับหน่วยงาน ภายนอก รวมทั้งการ ให้คำแนะนำ หรือ ร่วมกำหนดนโยบาย เช่น การเข้าเป็น คณะกรรมการ นโยบายเศรษฐกิจ สร้างสรรค์แห่งชาติตาม ระเบียบสำนักนายก รัฐมนตรีว่าด้วยการ ขับเคลื่อนนโยบาย เศรษฐกิจสร้างสรรค์ แห่งชาติ พ.ศ. 2553 คณะกรรมการ มาตรฐานสินค้าเกษตรตาม

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศ เป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ไทย
						พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้า เกษตร พ.ศ. 2551 คณะ กรรมการส่งเสริมการ พัฒนาฝีมือแรงงานตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนา ฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 เป็นต้น
4) องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs ได้มี การดำเนินการให้บริการโดยตรงแก่ สมาชิก	1 ให้บริการ เช่น ให้สิน เชื่อ ช่วยเหลือการ บริหารงาน จัดตั้ง กองทุนค่าชดเชยความ เสียหายจากอัคคีภัย ฯลฯ	1 ให้บริการ เช่น กองทุน ช่วยเหลือ SMEs ช่วย เหลือพัฒนาบุคลากร เปิด ตลาดใหม่ ข้อมูลวิจัยต่าง ๆ ฯลฯ	1 หลายสมาพันธ์/สมาคมให้ บริการ เช่น ข้อมูลวิจัย จับคู่ธุรกิจ ส่งเสริมการส่ง ออก การค้าประกันสินเชื่อ ฯลฯ	1 ให้บริการศึกษาศักยภาพ ของตลาด จับคู่ธุรกิจ ส่ง เสริมการส่งออก เอกสาร รับรองการส่งออก (ATA carnets) ฯลฯ	1 ให้บริการด้านภาษี บริการ ด้านกฎหมายธุรกิจ แนะนำด้านมาตรการ และ กลไกภาครัฐ การฝึกอบรม ผู้ประกอบการ ฯลฯ	1 มีการช่วยเหลือสมาชิกใน ด้านการส่งเสริมสนับสนุน การศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง อบรม เผยแพร่ วิชาการและเทคโนโลยีให้ แก่สมาชิก รวมทั้งการ ประสานงานระหว่างภาค เอกชนกับภาครัฐด้วย

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศ เป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ไทย
5) การเป็นตัวแทนของสมาชิก (Representation)	1	1	1	0	1	1
i. องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถเป็นตัวแทนของสมาชิก ในการเจรจา กับ สหภาพแรงงาน รัฐบาล ลูกค้า คู่ค้า	JCCI เป็นตัวแทนสมาชิกในการเสนอแนะนโยบายด้านเศรษฐกิจ & NFSBA รับผิดชอบการรวบรวมความคิดเห็น และคำร้องต่างๆ	KBiz เป็นตัวแทนสมาชิก ในการเสนอแนะความต้องการของสมาชิกต่อ รัฐบาลกลางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปกป้องผลประโยชน์ของ SMEs	สมาพันธ์ที่ได้รับการพิจารณาจัดให้เป็นหุ้นส่วนทางสังคม (social partners) มีสิทธิในการร่วมกับภาครัฐในการบริหารจัดการระบบประกันสังคม โครงการด้านสวัสดิการของแรงงาน และยังมีสิทธิในการร่วมดำเนินการโครงการดังกล่าว	ไม่มีบทบาทเป็นตัวแทนเชิงแรงงานสัมพันธ์	เป็นตัวแทนสมาชิกในการเป็นตัวแทนเชิงนโยบายแรงงาน และการจ้างงาน รวมถึงลobbies เชิงนโยบายในสหภาพยุโรป (EU policy lobbying)	เป็นตัวแทนในการเจรจากับรัฐบาล ลูกค้า และคู่ค้า ได้ แต่ไม่มีบทบาทเป็นตัวแทนเชิงแรงงานสัมพันธ์ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านฝึกอบรมอาชีพของภาครัฐ เช่น ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 เป็นต้น
ii. องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการด้านฝึกอบรมอาชีพของภาครัฐ	จากวิสาหกิจขนาดเล็ เพื่อเสนอไปยังรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง					สามารถมีส่วนร่วมกับภาครัฐเพื่อพัฒนา/ดำเนินการโครงการให้ความช่วยเหลือภาคธุรกิจ
iii. องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ดำเนินการโครงการของภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือภาคธุรกิจ						หลายฉบับกำหนดให้ สภาหอการค้าฯ และสภา
iv. องค์การเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา/						

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศ เป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ไทย
ดำเนินการด้านมาตรฐาน และ คุณภาพของผลิตภัณฑ์						อุตสาหกรรมฯ เป็นหนึ่งใน คณะกรรมการในการ ปฏิบัติการกิจต่างๆ ร่วมกับ ภาครัฐ เช่น การส่งเสริม พาณิชย์นาวี เป็นต้น ด้านมาตรฐาน/คุณภาพ ผลิตภัณฑ์ เช่น การเป็น คณะกรรมการมาตรฐาน สินค้าเกษตร คณะ กรรมการมาตรฐานสินค้า เป็นต้น
6) องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs สามารถให้บริการ	1	1	1	1	1	1
i. ให้บริการด้านความสัมพันธ์แรงงาน (เช่น ให้คำแนะนำ และการบริการใน การเจรจา)	ให้บริการสนับสนุนการ ก่อตั้งสหกรณ์วิสาหกิจ ขนาดกลาง และขนาด ย่อม การให้คำแนะนำ	บริการพัฒนารูปแบบ องค์กรธุรกิจ และให้ความ ช่วยเหลือในการดำเนิน ธุรกิจ	ให้บริการทางธุรกิจต่างๆ เช่น การให้คำปรึกษา ออกแบบ รวมถึงการ รับรองคุณสมบัติของ พนักงานในบางสาขา	บริการการศึกษาศักยภาพ ของตลาด และวิเคราะห์ หุ้นส่วนทางธุรกิจ การเปิด ตลาดใหม่ๆ ทั่วโลกออก เอกสารรับรองการส่งออก	บริการด้านภาษี ด้านกฎหมายธุรกิจ บริการแนะนำด้าน มาตรการ และกลไกภาค รัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการ	ไม่มีบริการด้านสัมพันธ์ แรงงาน สำหรับด้านการให้ บริการสมาชิกเพื่อเข้าร่วม โครงการช่วยเหลือทาง เศรษฐกิจพบว่ากฎหมาย
ii. ให้บริการวิสาหกิจที่เป็นสมาชิกเพื่อ	ในการบริหาร ด้านการ	ช่วยเหลือในการสร้าง				

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ไทย
<p>ขอเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ (เช่น แนะนำการสมัครเข้ารับเงินช่วยเหลือสนับสนุนจากภาครัฐ)</p> <p>iii. ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (เช่น ข้อมูลคุณภาพ จำนวน และราคาของสินค้า/วัตถุดิบ)</p> <p>iv. ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดใหม่ๆ การส่งเสริมการส่งออก)</p> <p>v. ให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับภาคการเงิน (เช่น การค้าประกันร่วมระหว่างสมาชิก)</p> <p>vi. ให้บริการเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพ</p>	<p>เงิน ภาษีอากร และแรงงาน จัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งการสัมมนา</p>	<p>ความแข็งแกร่งในการบริหารจัดการด้านช่องทางกระจาย ช่วยเหลือในการพัฒนาบุคลากรและจัดการฝึกอบรม และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ SMEs</p>	<p>อาชีพ ผ่านระบบการฝึกอบรมช่างฝีมือ ณ สถานประกอบการ (apprenticeship)</p>	<p>(ATA carnets) ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการส่งออก และการพัฒนาธุรกิจ</p>	<p>ฝึกอบรม</p>	<p>สภาฯ มิได้กำหนดหน้าที่การบริการแต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญแก่สภาหอการค้าฯ สภาอุตสาหกรรมฯ และสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือทางประเด็นด้านการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าพบว่า สภาอุตสาหกรรมฯ มีข้อบังคับของสภาฯ กำหนดให้เป็นผู้เชื่อมโยง SMEs (ภาคอุตสาหกรรม) กับองค์กรพันธมิตรต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ มีการบริการฝึกอบรมและ</p>

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศ เป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ไทย
vii. ให้บริการเกี่ยวกับการรับรอง คุณสมบัติของพนักงาน						ตามกฎหมาย สภาหอการค้าฯ จัดตั้งและดำเนิน สถานการศึกษาที่เกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจได้ ส่ง ผลให้มี ม. หอการค้าไทย) และมีการตรวจสอบรับรอง คุณภาพสินค้า/บริการ เช่น ใบรับรองมาตรฐานสินค้า ตามระเบียบกระทรวง พาณิชย์
viii. ให้บริการพัฒนาและ/หรือตรวจสอบ คุณภาพของผลิตภัณฑ์/บริการ						
คะแนนรวม	6	6	6	5	5	6

2) ผลลัพธ์การวิเคราะห์กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยและประเทศเป้าหมาย

การวิเคราะห์กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย และประเทศเป้าหมาย แบ่งออกเป็นประเด็นด้านโครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs และระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ

สำหรับประเด็นด้านโครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs พบว่า ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเฉพาะที่สร้างให้เกิดองค์การเอกชนตัวแทน SMEs อีกทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุน SMEs หลายฉบับก็มิได้รับรองสถานะขององค์การเอกชนตัวแทน SMEs แต่มี พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ซึ่งจัดว่าเป็นกฎหมายหลักที่สำคัญในการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุน SMEs ในประเทศไทย โดยกฎหมายดังกล่าวมีการรองรับการรวมกลุ่ม SMEs เนื่องจากกำหนดให้มีกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์การเอกชน นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 ยังรับรองสิทธิของ SMEs ในการรวมกลุ่มกันในลักษณะต่างๆ และมีกฎหมายที่ส่งเสริมการจัดตั้งองค์การเอกชนโดยสะดวก เช่น ตาม พ.ร.บ. สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสมาคม การจัดตั้งสมาคม โดยการรวมกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลแล้วทั้งประเภทสภา หรือ สมาคม กฎหมายให้สิทธิในการเป็นตัวแทนของสมาชิกในการหาข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ได้ และยังสามารถมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการดำเนินโครงการพิเศษต่างๆ เพื่อส่งเสริม SMEs ตาม มาตรา 6 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543

ผลลัพธ์การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs ในปัจจุบันของประเทศไทย และประเทศเป้าหมาย พบว่าประเทศไทยมีคะแนนในด้านโครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs เท่ากับ 3 คะแนน ซึ่งเป็นระดับเดียวกับประเทศกรณีศึกษา เช่น ประเทศอิตาลี เดนมาร์ก และฟินแลนด์ แต่น้อยกว่าประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะซึ่งสร้างให้เกิดการรวมกลุ่มองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs รวมถึงกฎหมายซึ่งให้สิทธิพิเศษกับองค์การดังกล่าวในการเป็นตัวแทนของ SMEs ทั่วประเทศไทย ซึ่งปัญหาด้านกฎหมายดังกล่าวประกอบกับธรรมชาติของผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยซึ่งไม่นิยมการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการซึ่งส่งผลให้มีการจัดตั้งนิติบุคคลจากการรวมกลุ่มดังกล่าวเนื่องจากเหตุผลด้านการรักษาความลับและไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลให้ผู้ประกอบการ SMEs รายอื่นๆ ปัญหาการขาดความรู้ และข้อมูลในการรวมกลุ่ม รวมถึงความต้องการมีอิสระในการบริหาร/ในการประกอบ

ธุรกิจสูง ทำให้มีสัดส่วนของผู้ประกอบการ SMEs ที่มีการรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการ และมีสถานะเป็น
นิติบุคคลมีสัดส่วนน้อยมากในประเทศไทย

ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวของกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ที่มีต่อการรวมกลุ่ม และแสดงให้เห็นความเข้มแข็งใน
เชิงการเจรจาต่อรอง และประโยชน์ต่างๆ จากบริการ หรือ โครงการส่งเสริมจากภาครัฐที่ผู้ประกอบการพึงได้
จากการรวมกลุ่ม ควรมีการพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างให้เกิดการรวมกลุ่มองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ
SMEs ควบคู่ไปกับการดำเนินการประชาสัมพันธ์สร้างความตระหนัก การให้ความรู้ข้อมูลด้านรูปแบบการรวม
กลุ่ม SMEs ประเภทต่างๆ และบทบาทหน้าที่ขององค์การเอกชนดังกล่าว รวมถึงสิทธิประโยชน์ที่องค์การ
เอกชน และสมาชิกขององค์การเอกชนเหล่านั้นพึงได้ ควรมีการยกตัวอย่างถึงกรณีศึกษาของการรวมกลุ่มที่
ประสบความสำเร็จทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ ร่วมกับการดำเนินการส่งเสริมการจัดตั้งองค์การเอกชน
ในกลุ่ม SMEs

ตารางที่ 6.2 การเปรียบเทียบผลลัพธ์โครงสร้างด้านกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการรวมกลุ่ม SMEs ของประเทศไทยและประเทศเป้าหมาย

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ประเทศไทย
1) องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs มีสิทธิพิเศษในฐานะเป็นองค์กร และ/หรือเป็นตัวแทนของ SMEs หรือไม่	1 มีกฎหมายเฉพาะเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม SMEs และสร้าง NFSBA เป็นองค์กรตัวแทนของ SMEs ในการเจรจากับภาคส่วนต่างๆ ให้ข้อมูล และประสานงานกับภาครัฐ (SME Cooperative Act 1949 (Revisions of Act No. 75 of 2006	1 มีกฎหมายเฉพาะด้านความร่วมมือในภาค SMEs (SME Cooperative Act' 1961) โดยมีการจัดตั้ง KBiz เพื่อเป็นตัวแทนของ SMEs ในประเทศ	0 มิได้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อสร้างให้เกิดองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs	0 มิได้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อสร้างให้เกิดองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs	0 มิได้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อสร้างให้เกิดองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs	0 ไม่มีกฎหมายเฉพาะที่สร้างให้เกิดองค์กรเอกชนตัวแทน SMEs แต่มี พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ที่รองรับการรวมกลุ่ม SMEs เนื่องจากกำหนดให้มีกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์กรเอกชน
2) มีกฎหมาย/มาตรการที่ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรค SMEs ในการจัดตั้ง องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs	1 กฎหมายหลายฉบับที่ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรเอกชนตัวแทน SMEs เช่น Small and Medium-	1 กฎหมายส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรเอกชนตัวแทน SMEs เช่น SME	1 รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอิตาลีมาตรา 18 ให้เสรีภาพในการจัด	1 รัฐธรรมนูญเดนิช (Danish Constitution from 1849, renewed	1 รัฐธรรมนูญฟินแลนด์ ส่วนที่ 13 (2) ได้ให้เสรีภาพแก่วิสาหกิจ	1 รัฐธรรมนูญฯ รับรองสิทธิของ SMEs ในการรวมกลุ่มกันเป็นสมาคม สหภาพ

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศ เป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ประเทศไทย
	Sized Enterprise Cooperatives Act 2006, Human Resources Development Promotion Act 1969, Act on the Promotion of Technology Transfer from Universities to Private Business Operators 1998, Act on Formation and Development of Regional Industrial Clusters through Promotion of Establishment of New Business Facilities, etc. 2007	Cooperative Act' 1961	ตั้งสมาคมอย่างเสรี โดยกฎหมายมิได้เป็นอุปสรรคในการจัดตั้งองค์กรเอกชน และมาตรา 45 (Italian Constitution (Basic Law) § 45) ให้ความสำคัญกับความร่วมมือโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคหัตถกรรม	in 1953) ให้อิสรภาพในการจัดตั้งสมาคม	ขนาดกลางและขนาดย่อมในการจัดตั้งสมาคมโดยไม่ต้องขอใบอนุญาต	สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์กรเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชนหรือคณะอื่นๆ และมีกฎหมายส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรเอกชนโดยสะดวก เช่น ตาม พ.ร.บ. สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550 และ พ.พ. ว่าด้วยสมาคม การจัดตั้งสมาคมสามารถจัดตั้งได้โดยจำนวนเพียง 3 รายขึ้นไป และสามารถพิจารณาเป็นองค์กรเอกชนได้หากว่ามีสมาชิกเกินกึ่งหนึ่งในสมาคมนั้น

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ประเทศไทย
3) มีกฎหมาย/มาตรการจูงใจพิเศษเพื่อให้องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs มีสิทธิในการหาข้อตกลงร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆ	1 หน่วยงานที่เป็นตัวแทนของ SMEs มีสิทธิในการมีส่วนร่วมเจรจา ตกลงกับภาครัฐ และแรงงาน เช่นระบบไตรภาคี โดย The industry-labour consultation body (Sanrokon) และ The Small and Medium Enterprise Policy-Making Council ที่ให้คำปรึกษาด้านนโยบายแก่รัฐ	1 KBiz มีหน้าที่ในการศึกษาปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อ SMEs และพัฒนานโยบาย ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลเกาหลีใต้ แต่ไม่มีระบบเจรจาทางสังคมกับภาคแรงงาน	1 ระบบเจรจาทางสังคมให้อำนาจแก่สมาพันธ์ที่มีสมาชิกจำนวนมาก เช่น Confindustria, Confcommercio และ Confartigianato ในการเป็นตัวแทนเจรจากับภาคแรงงาน และมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการพัฒนานโยบาย	1 โครงสร้างแรงงานสัมพันธ์ระหว่างภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และภาคแรงงานโดยมีการเจรจาต่อรองที่เป็นศูนย์กลางและความสัมพันธ์ในตลาดแรงงานมาจากมิติระหว่างภาคธุรกิจ (Danish Employers' Confederation) และแรงงาน (Confederation of trade unions) ภายใต้นโยบายที่กำหนดโดยภาครัฐ	1 ระบบความร่วมมือระหว่างภาคการเมือง แรงงาน และนายจ้าง (Corporatism) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานทุกฉบับต้องร่างโดยความร่วมมือแบบไตรภาคี (tripartite cooperative effort) ระหว่างภาครัฐ นายจ้าง และสหภาพแรงงาน	1 กฎหมายให้สิทธิในการรวมกลุ่มเป็นสมาคมหรือสภาให้มีสภาพเป็นนิติบุคคลและมีสิทธิในการเป็นตัวแทนของสมาชิกในการหาข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ได้

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือกประเทศ เป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ประเทศไทย
4) หากภาครัฐมีโครงการพิเศษ เพื่อส่งเสริม SMEs องค์กร เอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ดังกล่าว มีส่วนร่วมใน การดำเนินการโครงการ	1 JCCI มีส่วนร่วมในการ ดำเนินโครงการกับภาครัฐ และ NFSBA มีส่วนร่วมใน การส่งเสริม และดำเนิน มาตรการในการส่งเสริม SMEs และสหกรณ์	1 KBiz มีส่วนร่วมเชิง นโยบายและปกป้องผล ประโยชน์ของ SMEs	1 หอการค้า (Union Camere) สามารถจัด ทะเบียนธุรกิจสมาคม หัตถกรรม และสมาคม วิสาหกิจขนาดย่อมในท้อง ถิ่นให้บริการกองทุนกลาง เพื่อช่วยเหลือพัฒนาธุรกิจ SMEs (unitary fund) และสมาพันธ์ด้าน หัตถกรรมจัดการฝึกอบรม	1 องค์กรเอกชนที่เป็นหุ้น ส่วนทางสังคมสามารถเข้า มีส่วนร่วมในมาตรการ ช่วยเหลือ SMEs ผ่านการ ให้คำแนะนำการดำเนิน โครงการ	1 การส่งเสริม SMEs ให้ มีความสำคัญกับการเสริม สร้างสภาพแวดล้อมที่ เหมาะสมโดยการ ดำเนินการร่วมกับ องค์กรเอกชนตัวแทน ของ SMEs	1 พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 มาตรา 6 ระบุว่า คณะกรรมการส่งเสริม วิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมมีองค์ประกอบ ของกรรมการ คือ ผู้แทน สภาหอการค้าฯ และสภา อุตสาหกรรมฯ และผู้แทน องค์กรเอกชนซึ่งได้รับการ แต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งให้สิทธิองค์กรเอกชน และกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในการเข้ารับ การส่งเสริม
คะแนนรวม	4	4	3	3	3	3

สำหรับระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะพบว่า ระบบการเจรจาทางสังคมในประเทศไทยตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 กำหนดให้มีระบบไตรภาคีระหว่างภาครัฐ ตัวแทนภาคแรงงาน และตัวแทนภาคนายจ้าง อย่างไรก็ตามกฎหมายดังกล่าวยังไม่ได้กำหนดให้องค์การนายจ้าง ตัวแทน SMEs ด้วย ซึ่งแตกต่างจากประเทศกรณีศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในยุโรป เช่น ประเทศ อิตาลี เดนมาร์ก หรือประเทศฟินแลนด์เนื่องจากมีระบบไตรภาคีซึ่งยอมรับสถานะขององค์การเอกชนในภาค SMEs ในฐานะการมีส่วนร่วมในระบบเจรจาทางสังคมกับภาคแรงงาน

สำหรับประเด็นด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะพบว่าองค์การเอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้รับการยอมรับในฐานะเป็นหนึ่งใน กรรมการใน คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบายแนวทางแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจากเป็นเวทีที่องค์การเอกชนดังกล่าวสามารถเสนอแนะนโยบาย แนวทางและมาตรการทั้งในด้านการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสำคัญในระดับประเทศ เนื่องจากคณะกรรมการฯ ดังกล่าวมีนายกรัฐมนตรีเป็น ประธาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือ สภาพัฒนาทำหน้าที่ฝ่าย เลขานุการ โดยมีกรรมการจากภาครัฐประกอบด้วยรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ในประเด็นด้านการยอมรับอย่างเป็นทางการในฐานะเป็นตัวแทนของ SMEs ในการเจรจาทางสังคมระดับ ประเทศ (Nationwide) และการเจรจาระดับทวิภาคี และไตรภาคีแบบไขว้สาขาธุรกิจ (Cross-sectoral) พบว่าพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509 และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550) พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530 และพระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544 ได้ กำหนดให้สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นตัวแทนของสมาชิกในการเจรจาได้ทั้งระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่ามีความหมายหลายฉบับที่ให้อำนาจแก่สภาฯ ทั้งสามแห่งในการเป็นตัวแทนของสมาชิก รวมถึง SMEs ในการเจรจาทางสังคมด้วย

สำหรับผลการวิเคราะห์ด้านโอกาสขององค์การเอกชนตัวแทน SMEs ในการมีส่วนร่วมในการเจรจาทางสังคม สืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับพรรคการเมืองหรือไม่นั้น พบว่าระบบการเจรจาทางสังคมในประเทศไทยมีกฎหมายกำหนดให้องค์การเอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสภา อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเข้าไปมีส่วนร่วมในระบบเจรจาทางสังคมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงสร้าง

ของคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2524 และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับประเทศ และระดับจังหวัด ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการเจรจาทางสังคมขององค์การเอกชนทั้งสองเกิดจากเป็นโครงสร้างของการบริหารปกครองประเทศ และมีได้เป็นผลสืบเนื่องจากความสัมพันธ์กับพรรคการเมือง

โดยผลลัพธ์การวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทย และต่างประเทศซึ่งเป็นประเทศตัวอย่างพบว่าประเทศไทยได้คะแนน 3 คะแนนจากคะแนนเต็ม 4 คะแนน โดยจัดอยู่ในระดับเดียวกับประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เนื่องจากทั้งประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และประเทศไทยยังมิได้มีการยอมรับสถานะขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs ในการให้คำแนะนำหรือเจรจาร่วมกันกับสหภาพแรงงาน ถึงแม้ว่าภาค SMEs จะเป็นภาคที่มีการจ้างแรงงานในสัดส่วนที่สูงที่สุดในทั้ง 3 ประเทศ อันแสดงให้เห็นถึงจุดอ่อนที่สำคัญที่ประเด็นด้านแรงงานอาจเกิดจากความต้องการ และการผลักดันของวิสาหกิจขนาดใหญ่ หรือองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของวิสาหกิจขนาดใหญ่ อันส่งผลให้อำนาจในการต่อรองของภาค SMEs และวิสาหกิจขนาดใหญ่ในประเด็นด้านแรงงานเป็นลักษณะอสมมาตร คือ SMEs เป็นภาคที่มีการจ้างแรงงานสูงสุด แต่มีอำนาจในการร่วมเจรจา หรือ กำหนดทิศทางนโยบายด้านแรงงานน้อยกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ที่มีการจ้างแรงงานในสัดส่วนที่น้อยกว่า

รายละเอียดของระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทย และต่างประเทศสามารถศึกษาได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6.3 การเปรียบเทียบผลลัพธ์ระบบการเจรจาทางสังคม และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศไทย และประเทศเป้าหมาย

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ประเทศไทย
1) สภาพแรงงาน ยอมรับใน สภาพขององค์การเอกชน ตัวแทน SMEs เพื่อเป็นตัวแทน ของสมาชิกในการขอรับคำ แนะนำ และ/หรือเจรจาร่วมกัน	0 สมาพันธ์ธุรกิจญี่ปุ่น (Keidanren) มีหน้าที่ เจรจากับ สภาพแรงงานญี่ปุ่น (Rengo) แต่ Keidanren ได้รับการ วิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็น ตัวแทนผลประโยชน์ ของบริษัทขนาดใหญ่	0 ไม่มีระบบเจรจาทาง สังคมกับแรงงาน	1 สมาพันธ์อุตสาหกรรม แห่งอิตาลี (Confindustria) สมา พันธ์วิสาหกิจ กิจกรรม วิชาชีพ และงานอิสระ แห่งอิตาลี (Confcommercio) และ สมาพันธ์ หัตถกรรมแห่งอิตาลี (Confartigianato) เป็น ตัวแทนผู้ประกอบการ ในการเจรจากับภาค แรงงาน	1 สมาพันธ์นายจ้าง เดนิช (DA) มีหน้าที่ ประสานงานภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องเพื่อสามารถ ร่วมเจรจาท้าข้อตกลง นอกจากนั้นข้อตกลง ร่วมใดๆ ที่เกิดขึ้นต้อง ได้รับความยินยอมจาก DA	1 ระบบความร่วมมือ ระหว่างภาคการเมือง แรงงาน และนายจ้าง (Corporatism) กำหนด ให้กฎหมายเกี่ยวกับการ ทำงานต้องร่างโดยความ ร่วมมือแบบไตรภาคี ระหว่างภาครัฐ นายจ้าง (เช่นสมาพันธ์นายจ้างใน อุตสาหกรรมบริการ (TT) และสมาพันธ์ อุตสาหกรรม และนาย จ้างฟินนิช (PT) และ สภาพแรงงาน	0 สภาพแรงงานจะเจรจาใน ระบบไตรภาคี (กับภาครัฐ และองค์การนายจ้าง) ทั้งนี้ ตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มิได้กำหนดให้ องค์การนายจ้างต้องตัวแทน SMEs ด้วย

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ประเทศไทย
2) รัฐบาลยอมรับในสถานะของ องค์กรเอกชนตัวแทนของ SMEs ในการขอรับคำปรึกษา เกี่ยวกับธุรกิจ และ/หรือมีส่วน ร่วมในการกำหนดนโยบาย สาธารณะ	1 คณะกรรมการ นโยบายวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม (The SME Policy- Making Council)	1 KBiz มีหน้าที่พัฒนา นโยบาย และการวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับ SMEs	1 คณะมนตรีด้าน เศรษฐกิจและแรงงาน แห่งชาติ (CNEL)	0 ระบบการเจรจาทาง สังคมผ่านการให้คำ ปรึกษาอย่างไม่เป็น ทางการเนื่องจากไม่มี กฎหมายรองรับสถานะ ขององค์กรเอกชน ตัวแทนผู้ประกอบการ	1 TT และ PT ได้รับการ ยอมรับเป็นหุ้นส่วนทาง สังคมจากรัฐบาล ฟินแลนด์	1 สภาหอการค้าฯ และสภา อุตสาหกรรมฯ ได้รับการ ยอมรับเป็นหนึ่งในกรรมการ ใน คณะกรรมการร่วมภาครัฐ และเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหา ทางเศรษฐกิจ (กรอ.)
3) องค์กรเอกชนตัวแทน SMEs ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ ในฐานะเป็นตัวแทนของ SMEs ในการเจรจาทางสังคม ระดับประเทศ (Nationwide) และการเจรจาระดับทวิภาคี และ ไตรภาคีแบบไขว้สาขารธุรกิจ (Cross-sectoral)	1 JCCI และ NFSBA	1 KBiz	1 สมาพันธ์อุตสาหกรรม แห่งอิตาลี (Confindustria) สมา พันธ์วิสาหกิจ กิจกรรม วิชาชีพ และงานอิสระ แห่งอิตาลี (Confcommercio) และ สมาพันธ์	0 ไม่มีกฎหมายรองรับ สถานะขององค์กร เอกชน	1 TT, PT, และ SY สามารถเป็นตัวแทน สำหรับภาค SMEs ได้ใน รูปแบบการเจรจา ประเภทต่างๆ	1 กฎหมายของ 3 สภากำหนด ให้สภาเป็นตัวแทนของสมาชิก ในการเจรจาได้ทั้งระดับ ประเทศ และระดับระหว่าง ประเทศ แต่ 3 สภานี้ไม่มี กฎหมายกำหนดว่าต้องมี สมาชิกมาจาก SMEs เป็น จำนวนเท่าใด อย่างไรก็ตามใน

ปัจจัยในการวิเคราะห์เลือก ประเทศเป้าหมาย	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	อิตาลี	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	ประเทศไทย
			หัตถกรรมแห่งอิตาลี (Confartigianato) และอีก 7 สมาพันธ์			ความเป็นจริง สมาชิกของทั้ง 3 ภาคนั้นจัดได้ว่าเป็นองค์กร เอกชนเพราะมีสมาชิกเกินกึ่ง หนึ่งเป็น SMEs
4) โอกาสขององค์กรเอกชน ตัวแทน SMEs ในการมีส่วนร่วม ในการเจรจาทางสังคม สืบ เนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่าง องค์กรกับพรรคการเมือง	1 เป็นโครงสร้างของการ บริหารปกครองประเทศ	1 เป็นโครงสร้างของการ บริหารปกครองประเทศ	1 เป็นโครงสร้างของการ บริหารปกครองประเทศ	0 เป็นระบบการให้คำ ปรึกษาอย่างไม่เป็น ทางการ	1 เป็นโครงสร้างของการ บริหารปกครองประเทศ	1 เป็นโครงสร้างของการบริหาร ปกครองประเทศ
รวมคะแนน	3	3	4	1	4	3

3) ผลลัพธ์การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค (Bottlenecks) ในการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทย และปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ของการรวมกลุ่มในประเทศไทยเป้าหมาย

ผลลัพธ์การวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรค (Bottlenecks) ของการรวมกลุ่ม SMEs ในประเทศไทยพบว่า มีปัญหาบางประการอยู่ที่ตัวบทกฎหมาย ผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย ตามรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6.4 แสดงปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่ม SMEs

ปัญหาและอุปสรรค	ด้านตัวบทกฎหมาย	ด้านผู้บังคับใช้กฎหมาย	ด้านผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย
ปพพ. ว่าด้วยสมาคม	อาจเป็นอุปสรรคในการรวมกลุ่ม SMEs ได้ เนื่องจากกฎหมายมีข้อกำหนดว่าชื่อของสมาคมที่จัดตั้งขึ้นนั้นต้องมีคำว่า “สมาคม” ประกอบในชื่อด้วย ซึ่งทำให้กลายเป็นอุปสรรคสำหรับภาคเอกชนที่ต้องการรวมกลุ่มเป็น “สมาพันธ์” หรือ “สหพันธ์” อันแสดงถึงกลุ่มของสมาคมต่างๆ ที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น ถึงแม้ว่ากรมการปกครองจะยอมรับจดทะเบียนในชื่อ “สมาคมสมาพันธ์” หรือ “สมาพันธ์สมาคม” แต่ทางภาคเอกชนยังไม่พอใจกับการกำหนดให้ใช้ชื่อดังกล่าว	ไม่เป็นอุปสรรค	ไม่เป็นอุปสรรค
พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	กฎหมายนี้กำหนดว่านอกจากจัดตั้งเป็นสหกรณ์แล้ว ห้ามผู้ใดตกลงเข้ากันเพื่อทำการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจในรูปอื่นๆ นอกจากเป็นสมาคมการค้า และการที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้ทำให้เกิดการตีความกฎหมายในทางที่แคบว่าชื่อของสมาคมที่จดทะเบียนจะต้องเป็นสมาคมเท่านั้นจะใช้ชื่อไม่ได้ ทั้งที่กฎหมายมิได้เขียนไว้ชัดเจนว่าจะ	กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งเป็นหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 มีการกำหนดห้ามมิให้ผู้ที่ต้องการจดทะเบียนตามกฎหมายฯ ใช้ชื่ออื่นนอกจากคำว่า “สมาคม” ซึ่งตามกฎหมายฉบับนี้มิได้มีข้อห้ามไว้เช่นนั้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าผู้บังคับใช้กฎหมายตีความกฎหมายในทางที่	ไม่เป็นอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรค	ด้านตัวบทกฎหมาย	ด้านผู้บังคับใช้กฎหมาย	ด้านผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย
	ต้องใช้ชื่อว่าสมาคม เฉกเช่นเดียวกับ ป.พ.พ.ว่าด้วยสมาคม นอกจากนั้นกฎหมายยังกำหนดไว้อีกด้วยว่าหากฝ่าฝืนด้วยการจัดตั้งเป็นรูปแบบอื่นหรือ ใช้ชื่อสมาคมโดยไม่ได้จดทะเบียนก็จะมี ความผิดอาญา อีกทั้งผู้ที่เป็นสมาชิกของสมาคมที่ไม่ได้รับอนุญาตก็มีความผิดอาญาด้วย	แคบเกินไป โดยคำนึงถึงชื่อของกฎหมายเท่านั้น และทำให้การตีความเช่นนั้นกลายเป็นอุปสรรคต่อ SMEs ที่ต้องการรวมกลุ่มกันในระดับ “สมาพันธ์” หรือ “สหพันธ์”	
พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542	กฎหมายกำหนดให้ผู้รักษาการเป็นกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ทำให้เหมือนกับว่ากฎหมายนี้ มุ่งเน้นช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรมากกว่าผู้ ประกอบการ SMEs นอกจากนั้น ที่มาของคณะกรรมการสหกรณ์แห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นตัวแทน จากภาครัฐ และไม่ให้ความสำคัญกับองค์กร เอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs	การจดทะเบียนกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งสังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีผลให้เกิดความ โหน้มเอียงในการทำงานเพื่อเกษตรกรมากกว่าภาค SMEs ถึงแม้ว่ากฎหมายกำหนดให้สหกรณ์ ครอบคลุมถึงการบริการ การค้า การผลิต และ การอุตสาหกรรมของ SMEs	ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ไม่รับรู้สิทธิ ประโยชน์ของการจัดตั้งเป็นสหกรณ์ตามกฎหมาย นี้
พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543	ไม่เป็นอุปสรรค	ผู้บังคับใช้กฎหมายยังไม่ได้ใช้กฎหมายให้เป็น ประโยชน์ในการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มสร้าง เครือข่าย SMEs อย่างแท้จริง เนื่องจากกฎหมาย ฉบับนี้ได้ให้อำนาจในการออกกฎหมายลูกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม ทั้งสำนักงาน คณะกรรมา	ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ไม่รับรู้ถึงสิทธิ ประโยชน์จากการรวมกลุ่มทั้งที่กฎหมายได้ให้ สิทธิในการขอความช่วยเหลืออุดหนุนแก่กลุ่ม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ องค์กร เอกชน

ปัญหาและอุปสรรค	ด้านตัวบทกฎหมาย	ด้านผู้บังคับใช้กฎหมาย	ด้านผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย
		การบริหารฯ และรัฐมนตรีผู้รักษาการตาม พ.ร.บ.ฯ ฉบับนี้ แต่จนถึงปัจจุบันมีเพียงกฎ กระทรวง และระเบียบเท่านั้น	
พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	กฎหมายกำหนดให้ยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจ ชุมชนที่กรมส่งเสริมการเกษตรเท่านั้น ในขณะที่ กฎหมายเองเขียนชัดเจนว่ากิจการของชุมชนที่ เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า การให้บริการด้วย ไม่ ได้เฉพาะเกษตรเท่านั้น	ไม่เป็นอุปสรรค	ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ไม่รับรู้ถึงสิทธิ ประโยชน์ว่าสามารถรวมตัวกันเป็นวิสาหกิจ ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในการขอรับ การส่งเสริมจากภาครัฐด้วยการยื่นจดทะเบียนต่อ กรมส่งเสริมการเกษตร
พ.ร.บ.บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาด ย่อม พ.ศ. 2534 และพ.ร.บ. ธนาคารพัฒนา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่ง ประเทศไทย พ.ศ. 2545	กฎหมายไม่ให้สิทธิในการเข้าถึงบริการของ สถาบันทั้งสองแห่งแก่กลุ่ม SMEs ที่รวมตัวกัน แต่ให้สิทธิเป็นรายผู้ประกอบการ	ไม่เป็นอุปสรรค	ไม่เป็นอุปสรรค
พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520	ไม่มีข้อกำหนดให้สิทธิแก่กลุ่มของ SMEs ที่รวม ตัวกันในการขอรับการส่งเสริมการลงทุน ให้แก่ บริษัท มูลนิธิ หรือสหกรณ์เท่านั้น	ไม่เป็นอุปสรรค	ไม่เป็นอุปสรรค

นอกจากนั้นในการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับกำหนดถึงผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs อย่างทับซ้อนกัน เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และ สสว. ซึ่งให้การส่งเสริม SMEs กับ กรมการพัฒนาชุมชนซึ่งส่งเสริม SMEs ที่เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งให้การส่งเสริม SMEs ซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน

อย่างไรก็ตามกฎหมายหลายฉบับไม่เป็นปัญหาและอุปสรรค แต่ไม่มีบทบัญญัติที่เป็นการส่งเสริมให้มีองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs โดยการเข้าร่วมเป็นหนึ่งในคณะกรรมการใน 3 สภา ได้แก่ พระราชบัญญัติหอการค้าไทย พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530 พระราชบัญญัติสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544 รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวกับการรวมตัวกันของผู้ประกอบการวิชาชีพต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 เป็นต้น รวมถึงกฎหมายอื่นๆ ที่ไม่ส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ด้วย เช่น การไม่กำหนดให้มีตัวแทนของกลุ่ม SMEs เข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการกำหนดมาตรฐานสินค้าต่างๆ ตาม พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522

จากปัญหาและอุปสรรคทั้งหลายดังกล่าวนี้ ประการสำคัญที่สุดที่จะเป็นตัวเร่งให้เกิดการรวมกลุ่มของ SMEs หรือเป็นอุปสรรคได้นั้น น่าจะเป็นเรื่องปัญหาความต่อเนื่องเชิงนโยบายที่ทำให้ผู้บังคับใช้กฎหมายเกิดปัญหาในการปฏิบัติตามแผนแม่บทต่างๆ ที่วางเอาไว้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ของการรวมกลุ่มในประเทศเป้าหมาย

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบประเทศที่เป็นกรณีตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จด้านการรวมกลุ่มพบว่าประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอิตาลีซึ่งเป็นประเทศที่มีคะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกด้านการรวมกลุ่ม SMEs มีความสำเร็จสืบเนื่องจากการให้ความสำคัญเชิงนโยบายที่มีต่อการส่งเสริมให้ความช่วยเหลือ SMEs ในทุกระดับ โดยทั้ง 3 ประเทศมีนโยบายในการพัฒนา SMEs ทั้งในระดับรัฐบาลกลางของประเทศ อาทิเช่น ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา SMEs ในประเทศญี่ปุ่นซึ่งนอกจากจะให้ความสำคัญต่อการพัฒนา SMEs ในระดับต่างๆ อันครอบคลุมตั้งแต่ระดับประเทศ ไปจนถึงระดับภูมิภาค หรือ ระดับท้องถิ่นแล้วยังกำหนดให้มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนรวมกลุ่ม และร่วมมือ (Promotion of Exchange, Tie-Ups and Cooperatives) อีกด้วย

ทั้งนี้ยังพบว่าในประเทศดังกล่าว องค์การเอกชนตัวแทน SMEs มีบทบาทเชิงนโยบายในระดับชาติ ซึ่งรวมถึงการรายงานสถานการณ์ ให้คำปรึกษา เสนอแนะ ซึ่งแจกรวมถึงมีส่วนร่วมในระบบเจรจาทางสังคม พบว่าในประเทศทั้งสามมีคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจซึ่งตัวแทนภาค SMEs สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นหนึ่งในกรรมการได้ อาทิเช่น คณะกรรมการนโยบายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีหน้าที่แสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ SMEs แก่กระทรวงเศรษฐกิจ พาณิชย์ และอุตสาหกรรม หรือกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และรายงานสถานการณ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในรูปแบบรายงานประจำปีให้รัฐบาลญี่ปุ่นรับทราบเพื่อให้มีการดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อรองรับสถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อ SMEs ในประเทศอิตาลีมีการจัดตั้งคณะมนตรีด้านเศรษฐกิจและแรงงานแห่งชาติ (CNEL) ซึ่งมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา และการนำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องแก่ภาครัฐ และเป็นกลไกการเจรจาาระบบไตรภาคีระหว่างภาคธุรกิจ-ภาคแรงงาน-ภาครัฐ โดย CNEL ประกอบไปด้วยสมาชิก 121 คนและมีตัวแทนจากองค์การเอกชนซึ่งเป็นตัวแทน SMEs จำนวนมากตัวแทนจากอาทิเช่นจาก Confapi (สมาพันธ์อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งอิตาลี) จำนวน 2 ราย ตัวแทนจาก Confcommercio จำนวน 5 ราย และตัวแทนจาก Confesercenti (ภาคการค้าและบริการ) จำนวน 2 ราย ตัวแทนจาก Confartigianato จำนวน 2 ราย และตัวแทนจำนวน 1 รายจากสมาพันธ์อื่นๆ เช่น CNA, Casartigiani, CLAAI (งานฝีมือ) รวมถึงตัวแทนจำนวน 1 รายจากภาคสหกรณ์ธุรกิจเช่นจาก Legacoop (สมาพันธ์สหกรณ์และกองทุนรวมแห่งชาติอิตาลี), UNCI, Confcooperative และ AGCI (cooperatives) บวกกับตัวแทนจำนวน 3 รายจากสมาคมธุรกิจภาคบริการขนส่ง และขนส่งทางเรือ (shipping) สำหรับในประเทศเกาหลีใต้ SMEs ก็ได้รับความสำคัญในระดับนโยบาย โดยมีการจัดตั้งองค์การเอกชนเป็นองค์กรกลางในระดับชาติเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้แก่สมาพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยเกาหลีใต้ (Korea Federation of Small and Medium Businesses - KBiz) สำหรับในบางประเทศอาทิเช่น ประเทศอิตาลีพบว่าองค์การเอกชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการมีอิทธิพลเชิงนโยบายในระดับสูง เนื่องจากกลไกของระบบหุ้นส่วนทางสังคมซึ่งเปิดโอกาสในองค์การเอกชนสามารถแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลได้ ทั้งในระดับรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น นอกจากนั้นการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือ SMEs ก็นิยมดำเนินการด้วยความร่วมมือกับองค์การเอกชนอีกด้วย

นอกจากนี้ประเทศทั้งสามยังมีโครงสร้างด้านกฎหมายและมาตรการที่ส่งเสริมการรวมกลุ่ม SMEs โดยพบว่าในประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้มีการตรากฎหมายเฉพาะในการส่งเสริมการรวมกลุ่ม SMEs อาทิเช่น ในประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายส่งเสริมการจัดตั้งองค์การเอกชนตัวแทน SMEs เช่น Small and Medium-Sized Enterprise Cooperatives Act 2006, Human Resources Development Promotion Act 1969, Act on the Promotion of Technology Transfer from Universities to Private Business Operators

1998, Act on Formation and Development of Regional Industrial Clusters through Promotion of Establishment of New Business Facilities, etc. 2007 และประเทศเกาหลีใต้มีกฎหมาย SME Cooperative Act' 1961 สำหรับในประเทศอิตาลีถึงแม้จะไม่มีกฎหมายโดยตรงเกี่ยวกับการส่งเสริมการรวมกลุ่ม SMEs แต่อย่างไรก็ตามพบว่ารัฐธรรมนูญของประเทศอิตาลีได้ให้เสรีภาพในการจัดตั้งองค์การเอกชนในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างเสรี และรัฐธรรมนูญมาตรา 45 ยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความร่วมมือโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคหัตถกรรมซึ่งเป็นภาค SMEs ซึ่งมีประวัติความสำคัญควบคู่กับประเทศอิตาลีมาอย่างช้านาน

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการที่ SMEs ได้รับความสำคัญทั้งในเชิงนโยบาย รวมถึงบทบาทการมีส่วนร่วมเชิงนโยบายของ องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทน SMEs รวมถึงการดำเนินการทางด้านกฎหมาย และมาตรการต่างๆ ที่ส่งเสริมการรวมกลุ่ม เกิดจากการที่ประเทศทั้งสามที่กล่าวมาให้ความสำคัญกับภาค SMEs ในฐานะเป็นกลไกสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาของประเทศอย่างเท่าเทียมและยั่งยืน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการดำเนินการผลักดันให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาล ในการเล็งเห็นความสำคัญของ SMEs และมีการประกาศให้ SMEs เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อผลักดันให้มีการดำเนินการต่างๆ เพื่อรองรับนโยบายดังกล่าว อันรวมถึงแผนการดำเนินการในการรวมกลุ่ม SMEs ซึ่งจะกล่าวถึงในส่วนต่อไป

4) แผนการดำเนินงาน (Roadmap)

แผนการดำเนินงาน (Roadmap) สำหรับการส่งเสริมการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยมีรายละเอียดของแผนการดำเนินงานดังนี้

a. วิสัยทัศน์

“สร้างพลังรากฐานทางเศรษฐกิจด้วยการรวมกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ให้เป็นพลังผลักดันการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน”

b. กลยุทธ์

กลยุทธ์ของการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ประการ

กลยุทธ์ที่ 1 เสนอแนะรัฐบาลให้มี “นโยบายการส่งเสริม SMEs เป็นวาระแห่งชาติ” และ ให้การส่งเสริมการรวมกลุ่ม SMEs เป็นองค์ประกอบสำคัญด้วย

กลยุทธ์ที่ 2 เสนอให้ปรับปรุง และเพิ่มเติมกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับ 3 ด้านนี้กล่าวคือ

1. เงื่อนไขของการรวมตัวของ SMEs เป็นกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม หรือ องค์การมหาชน
2. การยอมรับสถานภาพของกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม หรือ องค์การมหาชน ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งภาคแรงงานสัมพันธ์ โดยให้มีผลผูกพันทางกฎหมาย
3. สิทธิพิเศษสำหรับกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม หรือ องค์การมหาชน

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างตระหนักรู้ในตัวในกลุ่มผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป โดยการเผยแพร่ ให้ ความรู้ และประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านประโยชน์ของการรวมกลุ่ม SMEs ในรูปแบบต่างๆ อาทิเช่น กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายส่งเสริมการลงทุน กฎหมายภาษี เป็นต้น และความรู้ด้านการบริหารจัดการธุรกิจ การตลาด บัญชี และการเงินสำหรับกลุ่มที่จะจัดตั้งขึ้น
2. จัดตั้งศูนย์ที่ปรึกษา และให้บริการจัดตั้งกลุ่ม SMEs พร้อมสายด่วน (Hotline) โดยศูนย์ฯ นี้ ให้บริการแนะนำด้านการจัดตั้งกลุ่ม สิทธิประโยชน์ของกลุ่ม การเข้าถึงแหล่งทุน แก้ไขปัญหาทางด้านต่างๆ ของกลุ่ม รวมถึงให้บริการเกี่ยวกับการช่วยเหลือการจัดตั้งกลุ่ม SMEs ประเภทต่างๆ
3. การจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มธุรกิจ SMEs เพื่อนำไปสู่การจับคู่ธุรกิจ (Business Matching) และ ประโยชน์เชิงพาณิชย์
4. การจัดทำเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม และชุมชนออนไลน์ เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารให้ SMEs ที่มี การรวมกลุ่ม หรือ ต้องการรวมกลุ่มได้มาแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร รวมถึงใช้ประโยชน์เชิงธุรกิจระหว่างกัน
5. การจัดประกวดและให้รางวัลสำหรับกลุ่ม SMEs ที่รวมตัวกันอย่างมีประสิทธิภาพประจำปี โดยกำหนดมาตรฐานกฎเกณฑ์ให้กลุ่ม SMEs ต้องมีการดำเนินงานดีเด่นด้านต่างๆ อาทิ การส่งเสริมพัฒนาสมาชิก หรือ กิจกรรมอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคม และ ประเทศชาติ

c. ระยะเวลาการดำเนินงาน

ระยะเวลาการดำเนินงาน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะได้แก่ระยะสั้น (ภายใน 1 ปี) ระยะกลาง (ระหว่าง 1 ถึง 5 ปี) และระยะยาว (เกิน 5 ปีขึ้นไป) โดยการดำเนินงานแบ่งตามกลยุทธ์ทั้ง 3 ประการได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 เสนอนโยบายแก่รัฐบาลเพื่อให้การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นวาระแห่งชาติ เป็นเรื่องเร่งด่วนเพื่อผลักดันให้การดำเนินงานด้านวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถดำเนินงานได้อย่างบูรณาการ

กลยุทธ์ที่ 2 เสนอปรับแก้ไขกฎหมาย เป็นการดำเนินงานระยะสั้น ถึง ระยะยาว โดยพิจารณาจากความจำเป็นในการแก้ไขกฎหมาย มาตรการ หรือ ประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างความตระหนักตื่นตัวในกลุ่มผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป เป็นการดำเนินงานระยะยาวเพื่อประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักรับรู้ ให้ข้อมูลข่าวสาร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคผู้ประกอบการ SMEs และภาคประชาชนต่อการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย SMEs

ตารางที่ 6.5 แสดงกลยุทธ์การดำเนินการตาม Roadmap

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง		3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
1.เสนอแนะรัฐบาลให้มี “นโยบายการส่งเสริม SMEs เป็นวาระแห่งชาติ”	มติคณะรัฐมนตรีเพื่อให้การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นวาระแห่งชาติ	เพื่อผลักดันให้มีการบูรณาการการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ถูกบรรจุเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศ	คณะรัฐมนตรี	มติคณะรัฐมนตรี	มีอำนาจมาก แต่ระดับความผูกพันต่ำ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีนโยบายการส่งเสริมเครือข่าย SMEs ที่ชัดเจน ทำให้จัดเป็นผู้ต่อต้าน (Blockers)	การเจรจาเพื่อหาข้อตกลงเพื่อการแสดงถึง/ชี้แจงให้เห็นถึงผลประโยชน์ในการเข้ามามีส่วนร่วม (เช่น คณะกรรมการ ยอมรับจากภาค SMEs ฯลฯ)	ระยะสั้น (ภายใน 1 ปี)
2.เสนอให้ปรับปรุง	ป.พ.พ.ว่าด้วยสมาคม	<u>ด้านเงื่อนไขการรวมตัว</u> : ให้ปรับแก้ไขมาตรา 80	ก.ม.หาดไทย โดย	เสนอต่อรัฐสภาให้	<u>ผู้เพิกเฉย</u>	การให้ความรู้ และการ	ระยะสั้น

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง		3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
และเพิ่มเติมกฎหมาย		<p>โดยกำหนดเงื่อนไขของการใช้ชื่อ ซึ่งไม่มีข้อจำกัดว่าต้องมีคำว่า “สมาคม” ประกอบเท่านั้น แต่ให้รวมถึง “สมาพันธ์” และ “สหพันธ์” ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และให้ระบุชัดเจนถึงรูปแบบของกลุ่มและชื่อของกลุ่มที่จะจัดตั้งตามกฎหมายนี้ตามลักษณะที่แท้จริง</p> <p><u>ด้านยอมรับสถานะสถานภาพ:</u> ควรระบุเพิ่มเติมรูปแบบของการรวมกลุ่มเป็นสมาคม หรือเป็นสหกรณ์ ให้ครอบคลุมชัดเจนถึงคำว่า “องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs” ด้วย เพื่อให้เกิดการยอมรับในสถานภาพขององค์การเอกชน อันเป็นการสอดคล้องกับ พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจ</p>	กรมการปกครอง	ปรับแก้ ป.พ.พ.ว่าด้วยสมาคม	(Sleepers)	สื่อสารให้เห็นประโยชน์	(ภายใน 1 ปี) และระยะ กลาง (2-5 ปี)

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง	3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา	
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
		ขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543					
	พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	<p><u>ด้านเงื่อนไขการรวมตัว:</u> ให้เพิ่มเติมบทนิยามศัพท์ในมาตรา 4 โดยกำหนดให้รูปแบบของสมาคมการค้า ประกอบด้วย สมาคม สมาพันธ์ สหพันธ์ และองค์การเอกชน เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และเพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้เริ่มจัดตั้งกลุ่มตามรูปแบบตามจริง และเพื่อให้ นายทะเบียนสามารถจับตาระเบียบในชื่ออื่น นอกเหนือจากคำว่าสมาคมเท่านั้น</p> <p><u>ด้านสิทธิพิเศษ:</u> ควรปรับปรุงเงื่อนไขและวิธีการยื่นขอจดทะเบียนให้มีความสะดวกมากขึ้น อีกทั้ง</p>	ก.พาณิชย์ โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.สมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550	<u>ผู้เพิกเฉย (Sleepers)</u>	การให้ความรู้ และการสื่อสารให้เห็นประโยชน์	ระยะกลาง (2-5 ปี)

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง		3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
		ควรมีข้อกำหนดให้สิทธิประโยชน์บางประการจากรัฐอันเนื่องมาจากการจัดตั้งกลุ่ม ไม่ใช่เพียงการให้จดทะเบียนเพื่อให้มีสถานะภาพเป็นนิติบุคคลเท่านั้น					
	พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542	<u>ด้านเงื่อนไขการรวมตัว</u> : ให้เพิ่มเติมความหมายของคำว่า “คณะบุคคล” ในมาตรา 4 ว่า หมายรวมความรวมถึงกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์การเอกชน เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่ากลุ่มของ SMEs สามารถรวมตัวกันใช้สิทธิจัดตั้งเป็นสหกรณ์ได้ตามกฎหมายนี้ และเพื่อลดปัญหาความเข้าใจผิดว่ากฎหมายนี้เฉพาะเพื่อการเกษตรเท่านั้น	ก.เกษตรกรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542	<u>ผู้เพิกเฉย (Sleepers)</u>	การให้ความรู้ และการสื่อสารให้เห็นประโยชน์	ระยะกลาง (2-5 ปี)

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง		3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
		<p><u>ด้านสิทธิพิเศษ:</u> ควรส่งเสริมให้ “ชุมชนสหกรณ์” ได้รับสิทธิประโยชน์เป็นพิเศษมากกว่าสหกรณ์ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สหกรณ์รวมตัวกันให้มากขึ้น อีกทั้งควรปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ตามกฎหมายนี้ ให้มีผู้แทนจาก SMEs เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย</p>					
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543	<p><u>ด้านเงื่อนไขการรวมตัว:</u> ไม่จำเป็นต้องปรับแก้ในส่วนของพระราชบัญญัติฯ แต่ควรปรับแก้ในระเบียบคณะกรรมการบริหารสำนักงานวิสาหกิจ</p>	ก.อุตสาหกรรมโดย สสว.	แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบฯ และเสนอรัฐสภา	เนื่องจาก ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง	การดำเนินการเพื่อสร้างให้ สสว. เข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้นำ	ระยะสั้น (ภายใน 1 ปี) และระยะ

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง		3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
		<p>ขนาดกลางและขนาดย่อมว่าด้วยการให้ความช่วยเหลืออุดหนุนแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือองค์กรเอกชน จากเงินกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545</p> <p><u>ด้านยอมรับสถานะสถานภาพ:</u> ให้แก้ไขมาตรา 6 วรรค 2 เกี่ยวกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ</p> <p><u>ด้านสิทธิพิเศษ:</u> ให้เพิ่มเติมสิทธิประโยชน์เป็นพิเศษสำหรับ SMEs ที่รวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือองค์กรเอกชนตามกฎหมายนี้ โดยให้ได้รับสิทธิประโยชน์</p>		<p>เพื่อแก้ไข พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2542</p>	<p>และขนาดย่อม พ.ศ. 2542 ให้อำนาจ สสว. ในการเสนอปรับแก้กฎหมายได้ จึงจัดว่า สสว. มีอำนาจมากในประเด็นดังกล่าว ประกอบกับมีความผูกพันสูงกับการผลักดันการสร้างเครือข่าย จึงจัดให้มีฐานะเป็นผู้</p>	<p>ร่วมในการผลักดันให้สามารถแก้และพัฒนา กฎหมาย/มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่ม โดยการเข้าไปขอคำปรึกษาจากฝ่ายรัฐบาล และรัฐสภา ขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ ผู้ประกอบการ SMEs และประชาชนทั่วไป</p>	<p>กลาง (2-5 ปี)</p>

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง	3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา	
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
		มากกว่าและเป็นลำดับก่อนวิสาหกิจเป็นรายๆ ไป			<u>สนับสนุนโครงการ (Sponsor)</u>		
	พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	<p><u>ด้านเงื่อนไขการรวมตัว</u>: ให้เพิ่มเติมความหมายของคำว่า “คณะบุคคล” ในมาตรา 3 ว่า หมายความว่ารวมถึงกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์การเอกชน</p> <p><u>ด้านยอมรับสถานะสถานภาพ</u>: ให้กำหนดว่าวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับจดทะเบียนไว้แล้วมีสถานภาพของเป็นนิติบุคคลด้วย</p>	ก.เกษตรกรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	<u>ผู้เพิกเฉย (Sleepers)</u>	การให้ความรู้ และการสื่อสารให้เห็นประโยชน์	ระยะกลาง (2-5 ปี)

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง		3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
		<p><u>ด้านสิทธิพิเศษ:</u> - องค์กรประกอบของคณะกรรมการซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตัวแทนจากภาครัฐ ให้เพิ่มเติมผู้แทนจาก SMEs เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย</p> <p>- ให้เพิ่มเติมกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ที่เป็นวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมจากกองทุนได้ด้วย</p> <p>- ให้เพิ่มเติมสถานภาพของวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับจดทะเบียนไว้แล้ว มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล</p>					
	พ.ร.บ.ธนาคารพัฒนา	<p><u>ด้านเงื่อนไขการรวมตัว:</u> ให้เพิ่มเติมผู้มีสิทธิได้รับ</p>	ก.คลัง ร่วมกับ	ให้ รมต.ก.คลังและ	<u>ผู้פקเฉย</u>	การให้ความรู้ และการ	ระยะสั้น

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง	3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา	
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
	<p>วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545</p> <p>พ.ร.บ.บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534</p> <p>พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520</p>	<p>ประโยชน์ตามกฎหมายเหล่านี้ โดยกำหนดให้ครอบคลุมรวมถึง กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์การเอกชนด้วย โดยควรมีการพิจารณาอนุมัติความช่วยเหลือเป็นลำดับไป เริ่มต้นจากองค์การเอกชน กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแต่ละราย</p> <p><u>ด้านสิทธิพิเศษ:</u> ให้เพิ่มเติมสิทธิเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs</p>	<p>ก.อุตสาหกรรม โดย ธพว.</p>	<p>รมต.ก.อุตสาหกรรม ออกกฎ กระทรวง หรือประกาศ เพื่อปฏิบัติการตาม พ.ร.บ.ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 และ พ.ร.บ.บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.</p>	<p><u>(Sleepers)</u></p>	<p>สื่อสารให้เห็นประโยชน์</p>	<p>(ภายใน 1 ปี) และระยะกลาง (2-5 ปี)</p>

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง		3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
				2534			
	พ.ร.บ.ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545	ด้านยอมรับสถานะสภาพ: ให้เพิ่มเติมข้อกำหนดอันเป็นการรับรองสถานะขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs โดยให้ระบุว่าผู้มาขอความช่วยเหลือด้านการเงินต้องเป็นสมาชิกขององค์การเอกชนที่ได้รับการรับรองจากธนาคารฯ แล้ว และให้ระบุเพิ่มเติมว่าผู้ขอรับความช่วยเหลืออาจเป็นองค์การเอกชนด้วยก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน ให้คำนึงถึงกลุ่มของ SMEs ที่รวมตัวกันมาทำธุรกรรมทางการเงิน อันเป็นการสร้างเครดิตให้แก่กลุ่มมากกว่าเป็นวิสาหกิจแต่ละ	ก.คลัง ร่วมกับ ก.อุตสาหกรรม โดย ธพว.	ให้รมต.ก.คลังและ รมต.ก.อุตสาหกรรม ออกกฎกระทรวงหรือ ประกาศ	<u>ผู้เพิกเฉย</u> (Sleepers)	การให้ความรู้ และการสื่อสารให้เห็นประโยชน์	ระยะสั้น (ภายใน 1 ปี)

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง		3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
		ราย ซึ่งจะเป็นตัวเร่งและส่งเสริมให้ SMEs มีการรวมกลุ่มกันมากขึ้น					
	พ.ร.บ.บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534	<u>ด้านยอมรับสถานะสภาพ:</u> ให้เพิ่มเติมข้อกำหนดอันเป็นการรับรองสถานะขององค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs โดยให้ระบุว่าผู้มาขอความช่วยเหลือด้านการประกันสินเชื่อต้องเป็นสมาชิกขององค์การเอกชนที่ได้รับการรับรองจาก บสย. แล้ว เพราะเหตุว่าองค์การเอกชนสามารถเป็นตัวแทน บสย. ในการควบคุม และคัดกรองผู้ขอรับบริการได้อีกชั้นหนึ่ง และเป็นมาตรการบังคับโดยปริยายให้มีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs	ก.คลัง โดย บสย.	รมต.ก.คลัง ออกกฎกระทรวงหรือประกาศ	<u>ผู้เพิกเฉย (Sleepers)</u>	การให้ความรู้ และการสื่อสารให้เห็นประโยชน์	ระยะสั้น (ภายใน 1 ปี)

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง		3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
	พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520	<p><u>ด้านการยอมรับสภาพ:</u> ให้เพิ่มเติมมาตรา 17 ให้ครอบคลุมถึงผู้มีสิทธิขอรับการส่งเสริมที่เป็น “องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ด้วย</p> <p><u>ด้านสิทธิพิเศษ:</u> ให้ออกประกาศตามกฎหมายนี้เป็นพิเศษเพื่อส่งเสริมการลงทุนโดยเฉพาะสำหรับ องค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs และ กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม</p>	คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนออกประกาศ	<u>ผู้เพิกเฉย (Sleepers)</u>	การให้ความรู้ และการสื่อสารให้เห็นประโยชน์	ระยะสั้น (ภายใน 1 ปี)
	พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	<p><u>ด้านเงื่อนไขการรวมตัว:</u> ให้เพิ่มเติมคำว่า “ผู้แทนขององค์กรเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs ในสาขาการผลิต และการค้า” เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ</p>	ก.อุตสาหกรรม โดย สมอ. และ ก.พาณิชย์	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.	<u>ผู้เพิกเฉย (Sleepers)</u>	การให้ความรู้ และการสื่อสารให้เห็นประโยชน์	ระยะกลาง (2-5 ปี)

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง		3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
	พ.ศ. 2511 พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522	รณการฯ ด้วย	ก.อุตสาหกรรม โดย กรมการค้าต่างประเทศ				
	พ.ร.บ.หอการค้า พ.ศ. 2509 พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530	<u>ด้านการยอมรับสถานภาพ:</u> ควรแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนขององค์ประกอบคณะกรรมการสภาฯ โดยให้ระบุว่าต้องมีผู้แทนของ “องค์การเอกชนที่เป็นตัวแทนของ SMEs” เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย เพื่อให้มีความชัดเจนถึงการให้ความสำคัญกับองค์การเอกชนอันเป็นการสอดคล้องกับ พรบ.ส่ง	ก.พาณิชย์ โดย คณะกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และ ก.อุตสาหกรรม โดยคณะกรรมการ	เสนอต่อรัฐสภาให้ปรับแก้ พ.ร.บ.	<u>ผู้เพิกเฉย (Sleepers)</u>	การให้ความรู้ และการสื่อสารให้เห็นประโยชน์	ระยะกลาง (2-5 ปี)

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง		3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
	พ.ร.บ.สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530	เสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และ ก.การท่องเที่ยวและกีฬา โดยคณะกรรมการสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย				
	ร่างพระราชบัญญัติสภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	<u>ด้านการยอมรับสถานภาพ</u> : ให้มีการจัดตั้งสภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในลักษณะทำนองเดียวกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	ก.อุตสาหกรรม โดย สสว. ร่วมกับองค์กรเอกชนที่	เสนอต่อรัฐสภาให้อนุมัติร่าง พรบ.	<u>ผู้สนับสนุนโครงการ (Sponsor)</u>	การดำเนินการเพื่อสร้างให้ สสว. เข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้นำ	ระยะยาว (6-10 ปี)

1. กลยุทธ์	2. รายละเอียดการปรับแก้ (พัฒนา) กฎหมาย และ/หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง		3. รายชื่อกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ	5. ระดับความผูกพัน-อำนาจ (Commitment-Power Matrix)	6. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดแรงต้านทาน (Managing Resistance)	7. ระยะเวลา
	กฎหมาย/มาตรการ	รายละเอียด					
	แห่งประเทศไทย พ.ศ. ...	และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	เป็นตัวแทนของ SMEs			ร่วมกับภาคเอกชน โดยการจัดตั้งองค์การเอกชนที่รวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งเป็นพันธมิตร เพื่อพัฒนาองค์การเอกชนดังกล่าวไปสู่ สภา SMEs ต่อไป	
กลยุทธ์ที่ 3 สร้างความตระหนักตื่นตัวในกลุ่มผู้ประกอบการ/ประชาชนทั่วไป		ประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักรับรู้ ให้ข้อมูลข่าวสาร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม/ภาคประชาชนต่อการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย	ภาครัฐ ผู้ประกอบการ SMEs ภาคประชาชน และสื่อสารมวลชน	สร้างความรู้ ความเข้าใจให้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม SMEs	<u>ผู้เพิกเฉย (Sleepers)</u>	การให้ความรู้ และการสื่อสารให้เห็นประโยชน์	ต่อเนื่อง

นิยามศัพท์

กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายถึง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตั้งแต่ห้าวิสาหกิจขึ้นไป รวมกลุ่มกันโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะร่วมมือกัน หรือ ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อพัฒนากิจการอันจะก่อให้เกิด ประโยชน์แก่เศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

การร่วมเจรจาต่อรอง (Collective Bargaining) หมายถึง การเจรจาระหว่างองค์การนายจ้างและองค์การ ลูกจ้างเกี่ยวกับเงื่อนไข และสภาพการจ้างงานต่างๆ เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างกับนายจ้าง หรือ ระหว่างองค์การตัวแทนของนายจ้างและลูกจ้าง รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประเด็นปัญหา การปรึกษาหารือ การประเมินสภาพการทำงาน และการเจรจาเงื่อนไขในการทำงานร่วมกัน

ความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises' Co-operation) หมายถึง ความสัมพันธ์ในการดำเนินธุรกิจ และร่วมกันสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจระหว่างวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม 2 องค์การ ซึ่งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดังกล่าวต้องเป็นวิสาหกิจที่เป็น อิสระ (independent enterprises) โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดจากหุ้นส่วนในความสัมพันธ์ที่มี วัตถุประสงค์ในความร่วมมือที่ชัดเจน ทั้งนี้หุ้นส่วนที่ร่วมมือทางธุรกิจอาจมีวัตถุประสงค์ในความร่วมมือที่แตกต่างกันได้ นอกจากนี้ความร่วมมือยังมีนัยใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่อองค์กร

เครือข่ายของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises' Network)

หมายถึง ความร่วมมือ ความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์ในระยะยาวระหว่างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวนหลายองค์กรซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน และมีเป้าหมายร่วมกัน โดยส่งผลให้เกิดผลลัพธ์คือการสนธิพลัง (Synergy)

แชโบล (Chaebol) หมายถึง กลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ เป็นการรวมกลุ่มบริษัทธุรกิจในประเทศเกาหลีใต้รูปแบบ หนึ่ง และมักมีการนำไปใช้ในภาษาอังกฤษในความหมายของ ‘ธุรกิจขนาดใหญ่ มีกลุ่มธุรกิจจำนวนมาก สำหรับในประเทศเกาหลีใต้มักหมายรวมถึงลักษณะของการบริหารงานในครอบครัวและได้รับการอุปถัมภ์จากรัฐบาล โดยกลุ่มบริษัทเหล่านี้ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจของประเทศตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา มีอำนาจและอิทธิพลอย่างมากทั้งในเศรษฐกิจและการเมือง มีความร่วมมือกับรัฐบาลในด้านการวางแผนและด้านนวัตกรรม บางบริษัทได้กลายเป็นที่รู้จักกันดีและกว้างขวางในระดับโลก โดยกลุ่มแชโบลในประเทศเกาหลีใต้ที่มีรายได้มากที่สุด 10 อันดับแรกได้แก่ Samsung, Hyundai Motor Company, LG, SK, Hanjin, Hyundai Heavy Industries, Lotte, Doosan, Hanhwa และ Kumho Asiana

ไซบัตสึ (zaibatsu) หมายถึง เครือข่ายกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ที่บริหารงานแบบครอบครัวที่พบในประเทศญี่ปุ่น ดำเนินธุรกิจหลายหลายครอบคลุมกิจการด้านอุตสาหกรรม การเงินและการค้าโดยการเข้าไปเป็นเจ้าของ หรือ เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่างๆ เครือข่ายธุรกิจเหล่านี้มีความสัมพันธ์ และเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่ พรรคการเมืองต่างๆ ในประเทศญี่ปุ่น

วิสาหกิจที่เป็นอิสระ (independent enterprises) หมายถึง นิติบุคคลที่จดทะเบียนดำเนินธุรกิจโดยเป็น อิสระระหว่างกัน โดยไม่เป็นบริษัทลูก องค์กรสาขา หรือ โครงสร้างการถือหุ้นร่วมระหว่างกัน

องค์กรเอกชน หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยภาคธุรกิจเพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิก โดยมีสมาชิกเป็น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ซึ่งในประเทศไทยจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ หรือ ตามกฎหมายเฉพาะโดยกำหนดให้มีสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก ทั้งหมดเป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือวิสาหกิจขนาดย่อมที่ดำเนินการในทางการอุตสาหกรรม การบริการ หรือ การค้า และให้หมายความรวมถึงองค์กรเอกชนอื่นที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย ในที่นี้ ครอบคลุมถึงสภา สมาพันธ์/สมาคมธุรกิจ กลุ่ม และชมรมธุรกิจ

บรรณานุกรม

- Confartigianato. (2006). *About Us*. เรียกใช้เมื่อ 28 11 2012 จาก Confartigianato:
<http://www.confartigianato.it/MINISITI.ASP?MINISITO=38>
- the European Association of Craft, Small and Medium-Sized Enterprises (UEAPME). (2012).
the European Association of Craft, Small and Medium-Sized Enterprises (UEAPME).
เรียกใช้เมื่อ 27 10 2012 จาก Horizontal policies: <http://www.ueapme.com/spip.php?rubrique2>
- A. Villa, และ D. Antonelli. (2009). *A Roadmap to the Development of European SME Networks*. London: Springer-Verlag London Limited.
- Andrea Gubik. (2005). New Opportunities for SMEs Founded by Cooperation. *European Integration Studies, Volume 4*(Number 1), 25-36.
- Cheol Kyu Park. (2012). *Growth of the Korean Economy and the Role of SMEs*. Seoul, Korea: Small & medium Business Corporation.
- Chong Uk Kim. (2006). Immigration, FDI, and International Trade. *Journal of International Money and Finance*, 1-26.
- CIA . (2006). *CIA world factbook*. เรียกใช้เมื่อ 30 10 2012 จาก
http://www.photius.com/rankings/population/population_2006_0.html
- CIA . (2011). *CIA World Factbook* . เรียกใช้เมื่อ 30 10 2012 จาก
http://www.photius.com/rankings/population/population_2011_0.html
- CIA. (2009). *CIA World Factbook*. เรียกใช้เมื่อ 30 10 2012 จาก
http://www.photius.com/rankings/population/population_2009_0.html
- Confapi. (2012). *About Us*. เรียกใช้เมื่อ 20 11 2012 จาก Confapi:
<http://web.confapi.org/chisiamo.php>
- Confcommercio. (2012). *About Us*. เรียกใช้เมื่อ 20 11 2012 จาก Confcommercio:
http://www.confcommercio.it/home/English-ve/Confcommercio-UK.doc_cvt.htm

Confindustria. (2012). *About Us*. เรียกใช้เมื่อ 29 11 2012 จาก Confindustria:

[http://www.confindustria.it/Conf2007/DbDoc2009ENG.nsf/ed7a98ceb34bd160422567d700799728/33c886bbbf14e049c1257585003eb7b9?](http://www.confindustria.it/Conf2007/DbDoc2009ENG.nsf/ed7a98ceb34bd160422567d700799728/33c886bbbf14e049c1257585003eb7b9?OpenDocument&MenuID=028DF3E0D2187C50C1257574005A051C)

[OpenDocument&MenuID=028DF3E0D2187C50C1257574005A051C](http://www.confindustria.it/Conf2007/DbDoc2009ENG.nsf/ed7a98ceb34bd160422567d700799728/33c886bbbf14e049c1257585003eb7b9?OpenDocument&MenuID=028DF3E0D2187C50C1257574005A051C)

Daniel Defoe. (1724). *A Tour Throu' The Whole Island of Great Britain*. London: Penguin.

Danish Chamber of Commerce. (2012). *The Danish Chamber of Commerce*. เรียกใช้เมื่อ 15 11 2012 จาก Danish Chamber of Commerce:

<http://www.danskerhverv.dk/OmDanskErhverv/Profil/Danish-Chamber-Commerce/Sider/Danish-Chamber-Commerce.aspx>

É Kocsis. (2000). *Új szervezeti formák a modern kapitalizmusban*.

Economy Watch. (2010). *Economic Indicators*. เรียกใช้เมื่อ 29 10 2012 จาก

http://www.economywatch.com/economic-statistics/economic-indicators/GDP_Per_Capita_PPP_US_Dollars/

European Commission. (2005). *Consultation with Stakeholders in the Shaping of National and Regional Policies Affecting Small Business*. Brussels: Enterprise and Industry Directorate General, European Commission.

European Commission. (2007). *Models to reduce the disproportionate regulatory burden on SMEs*. Brussels: European Commission Enterprise and Industry Directorate General.

European Commission. (2010). *SBA Fact Sheet – Denmark*. เรียกใช้เมื่อ 28 10 2012 จาก http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2010-2011/denmark_en.pdf

European Commission. (2010). *SBA Fact Sheet – Finland*. เรียกใช้เมื่อ 28 10 2012 จาก http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2010-2011/finland_en.pdf

European Commission. (2010). *SBA Fact Sheet – Italy*. เรียกใช้เมื่อ 28 10 2012 จาก http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2010-2011/italy_en.pdf

European Commission. (2011). *Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions*. Brussels: European Commission.

European Commission. (22 2012). *Network of SME Envoys*. เรียกใช้เมื่อ 29 10 2012 จาก Enterprise and Industry: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/sme-envoy/index_en.htm

European Commission. (2012). *Social Dialogue*. เรียกใช้เมื่อ 29 10 2012 จาก Employment, Social Affair, and Inclusion: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=329&langId=en>

European Network for Social and Economic Research. (2003). *ENSR Enterprise Survey*. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.

F Antoldi. (2006). *Between Local Tradition and Global Competition: Introduction to phenomenon of Italian Industrial Districts* (เล่มที่ Small Enterprises and Industrial Districts). Bologna: Il Mulino.

Federation of Finnish Enterprises. (2012). *Fields of influence*. เรียกใช้เมื่อ 19 10 2012 จาก http://www.yrittajat.fi/en-GB/federation_of_finnish_enterprises/influence/

Franklin Allen, Rajesh Chakrabarti, Sankar De, Jun Qian, และ Meijun Qian. (2006). *Financing Firms in India*. University of Pennsylvania, Wharton Financial Institutions. Washington, DC: World Bank.

G Thomson. (2003). *Between Hierarchies & Markets: The Logic and Limits of Network Forms of Organisation*. Oxford: Oxford University Press.

Go Shimada. (2009). *A Brief Introduction to SME policies of Japan*. Addis Ababa, Ethiopia: JICA.

Hidemasa Morikawa. (1992). *Zaibatsu, The Rise and Fall of Family Enterprise Groups in Japan*. Tokyo, Japan: University of Tokyo Press.

International Labour Organization (ILO). (2012). *Best Practices in Social Dialogue*. New Delhi: International Labour Organization (ILO).

- Japan Chamber of Commerce and Industry (JCCI). (2012). *Home*. เรียกใช้เมื่อ 11 10 2012 จาก Japan Chamber of Commerce and Industry (JCCI): <http://www.jcci.or.jp/home-e.html>
- Japan Small Business Research Institute. (2011). *White Paper on small and medium enterprises in japan*. เรียกใช้เมื่อ 29 10 2012 จาก http://www.chusho.meti.go.jp/pamflet/hakusyo/h23/h23_1/2011hakusho_eng.pdf
- John P. Tang. (2009). *Technological Leadership and Late Development: Evidence from Meiji Japan, 1868–1912*. New York: Center on Japanese Economy and Business, Columbia Business School.
- Joseph Stiglitz. (2007). *Making Globalization Work*. Stirlingshire, UK: Penguin Books.
- Keidanren. (2012). *About Keidanren*. เรียกใช้เมื่อ 11 10 2012 จาก Keidanren: <http://www.keidanren.or.jp/en/profile/pro001.html>
- Kenichi Ohno. (2000). *Tojokoku no Globalization: Jiritsuteki Hatten wa Kanoka (Globalization of Developing Countries: Is Autonomous Development Possible?)*. Japan: Toyo Keizai Shimposha.
- Korea Federation of Small and Medium Business (KBiz). (2006). *Brief History*. เรียกใช้เมื่อ 14 10 2012 จาก Korea Federation of Small and Medium Business (KBiz): http://www.kbiz.or.kr/cms/content_eng.jsp?site=www.kbiz.or.kr&ch=english|history|history
- Korea Federation of Small and Medium Business (KBiz). (2006). *KBiz Members*. เรียกใช้เมื่อ 9 กรกฎาคม 2554 จาก Korea Federation of Small and Medium Business (KBiz): http://www.kbiz.or.kr/cms/content_eng.jsp?site=www.kbiz.or.kr&ch=english|kfsbmember|cooperative
- Legacoop. (2012). <http://www.legacoop.it/VisualizzaPagina.aspx?idpagina=14>. เรียกใช้เมื่อ 20 11 2012 จาก Legacoop.
- Leora Klapper, Luc Laeven, และ Raghuram Rajan. (2006). Entry Regulation as a Barrier to Entrepreneurship. *Journal of Financial Economics*, 82(3), 591–629.

Li Xue Cunningham. (2010). เรียกใช้เมื่อ 29 10 2012 จาก

<http://www.cassknowledge.com/sites/default/files/article-attachments/SME-in-Asia-Cass-Knowledge.pdf>

Marco Sorge, และ Chendi Zhang. (2006). *Credit Information Quality and Corporate Debt Maturity: Theory and Evidence*. Washington, DC: World Bank.

Masataka Matsuura. (2000). *Analysing the Relationship between Business and Politics in Pre-War Japan: Some Thoughts on the Zaikai*. London, UK: London School of Economics and Political Science.

National Federation of Small Business Associations (Chuokai). (2012). *Summary of Current Cooperative Systems*. เรียกใช้เมื่อ 10 11 2012 จาก Chuokai:
<http://www.chuokai.or.jp/en/summary/summary.htm>

National Federation of Small Business Associations (NFSBA). (March 2006). *Organization Chart*. เรียกใช้เมื่อ 11 กันยายน 2554 จาก National Federation of Small Business Associations (NFSBA): <http://www.chuokai.or.jp/en/org/org.htm>

National Federation of Small Business Associations (NFSBA). (2012). *Introduction*. เรียกใช้เมื่อ 15 11 2012 จาก National Federation of Small Business Associations (NFSBA): <http://www.chuokai.or.jp/en/intro/intro.htm>

O Williamson. (1995). *Transaction Cost Economics and Organization Theory*. Oxford: Oxford University Press,.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2006). *The Role Of Trade Barriers in SMEs Internationalisation*. Paris, France: Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2009). *Top Barriers and Drivers to SME Internationalisation*. Paris: OECD Centre for Entrepreneurship, SME and Local Development (CFE).

P. Garonna. (2004). *Il modello italiano: i fattori critici di successo nella trasformazione del sistema produttivo*. Milan: Il Sole 24 Ore.

- Philippe Aghion, Peter Howitt, และ David Mayer-Foulkes. (2005). The Effect of Financial Development on Convergence: Theory and Evidence. *Quarterly Journal of Economics* 120 (1), 173–222.
- Philippe Aghion, Thibault Fally, และ Stefano Scarpetta. (2006). *Credit Constraints as a Barrier to the Entry and Post-Entry Growth of Firms: Lessons from Firm-Level Cross Country Panel Data*. Boston, MA: Economics Department Harvard University.
- PRO INNO Europe. (2011). *The major barriers to SMEs Innovation*. Brussels: European Commission's Enterprise and Industry.
- Prof. Franz Traxler. (2005). *Small and Medium Sized Enterprises and Business Interest Organizations in the European Union*. Brussels: UEAPME.
- Small and Medium Business Administration. (2009). *Number of Korean SMEs & Employees*. เรียกใช้เมื่อ 29 10 2012 จาก <http://eng.smba.go.kr/pub/kore/kore020302.jsp#top01>
- SME Information of Japan. (2012). *Introduction to SME Policies*. เรียกใช้เมื่อ 20 11 2012 จาก SME Information of Japan: http://www.sme.ne.jp/policies/03_taikai/3_kiban.html
- Sung Youn Oh. (2011). *Small and Medium Enterprises in Korea*. Seoul.
- Sviluppo Italia Sicilia. (November 2012). *Chi siamo*. เรียกใช้เมื่อ 27 November 2012 จาก Sviluppo Italia Sicilia: <http://www.sviluppoitaliasicilia.it/home.html>
- T. Nakamura. (June 1965). The Contribution of Foreigners' Special Issue on History of Science. *Journal of World History*, Vol. 9(No. 2), 294-319.
- The Confederation of Danish Employers (DA). (2012). *About DA*. เรียกใช้เมื่อ 28 10 2012 จาก DA: <http://www.da.dk/>
- The Danish Federation of Small and Medium-Sized Enterprises (DFSME). (2012). *SME Services*. เรียกใช้เมื่อ 18 10 2012 จาก The Danish Federation of Small and Medium-Sized Enterprises (DFSME): <http://hvr.dk/english/sme-services.aspx>
- Thorsten Beck, Asli Demirgüç-Kunt, Luc Laeven, และ Ross Levine. (2005). *Finance, Firm Size and Growth*. Washington, DC: World Bank.

United Nations Industrial Development Organization (UNIDO). (2001). *DEVELOPMENT OF CLUSTERS AND NETWORKS OF SMEs*. Viena: UNIDO.

World Bank. (2003). Importance of SMEs and the Role of Public Support in Promoting SME Development. *Creating A Conducive Legal & Regulatory Framework for Small and Medium Enterprise Development in Russia A Policy Dialogue Workshop* (หน้า 1-27). St. Petersburg, Russia: World Bank Institute.

World Bank. (1 July 2011). *World Development Indicators database*. เรียกใช้เมื่อ 28 10 2012 จาก <http://siteresources.worldbank.org/DATASTATISTICS/Resources/GDP.pdf>

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (20 12 2555). ข้อมูลการจดทะเบียนสมาคมการค้า. กรุงเทพฯ, ไทย.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (27 9 2011). *รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2553*. เรียกใช้เมื่อ 29 10 2012 จาก <http://www.sme.go.th/Lists/EditorInput/DispF.aspx?List=15dca7fb-bf2e-464e-97e5-440321040570&ID=1430>

รชฎ เจริญจำ, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายแพ่ง 1 (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552), หน้า 306.

ภาคผนวก

รายชื่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs ทั้งส่วนราชการ และองค์กรเอกชน

ลำดับ	ภาคส่วน	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	องค์กร
1	ภาคเอกชน	นายจิรบุล วิทยสิงห์	ประธานกิตติมศักดิ์สมาคม ของ ขวัญของข้าวสวยไทยและของ ตกแต่งบ้าน	สมาคมของขวัญของข้าวสวย ไทยและของตกแต่งบ้าน
2	ภาคเอกชน	นายมานะผล ภู์สมบุญ	รองประธานสภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย	สภาอุตสาหกรรมแห่ง ประเทศไทย
3	ภาครัฐ	นายพิณทิพย์ รุจติขัมพร	ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย	บริษัทประกันสินเชื่อ อุตสาหกรรมขนาดย่อมแห่ง ประเทศไทย (บสย.)
4	ภาครัฐ	นายจักรพรรดิ		กรมสรรพากร
5	ภาครัฐ	นายพรชัย วิริยะธนะสกุล	ผู้อำนวยการ	ธนาคารเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมแห่ง ประเทศไทย (SME Bank)
6	ภาคเอกชน	นายสมชาย บรรลือเสนาะ	ผู้จัดการสมาคม	สมาคมผู้รับจัดการส่งสินค้า ระหว่างประเทศ
7	ภาครัฐ	นายสุกิจ จงสถิตเสถียร	ผู้อำนวยการ	กรมการปกครอง กองทะเบียน มูลนิธิ สมาคม
8	ภาคเอกชน	นายสรกฤษณ์ ปิยมนุรังษี	กรรมการสมาคม, รองนายก สมาคม	สมาคมการค้าไทย-จีน
9	ภาครัฐ	นายชยศ ธีราเวชปัญญา		กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
10	ภาครัฐ	นายเจษฎา ศรีศึก	Executive Director	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)